

รายงานการวิจัย

พระอัจฉริยภาพของ ว. ณ ประมวณมรรค

ในนวนิยายรูปแบบจดหมาย

THE WISDOM OF V. NA PRAMUANMARG
IN THE EPISTOLARY NOVELS

อาจารย์สุภิญญา ยงศิริ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปี 2553

ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปี 2553

ชื่อเรื่อง พระอัจฉริยภาพของ ว. ณ ประมวณมรรคในนวนิยายรูปแบบจดหมาย
(THE WISDOM OF V. NA PRAMUANMARG IN
THE EPISTOLARY NOVELS)

คำสำคัญ : นวนิยายไทย , นวนิยายรูปแบบจดหมายของไทย ,
ว. ณ ประมวณมรรค , พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต , นิกกับพิม ,
รัตนาวดี

Keywords/Search Tags: Thai novel , Thai Epistolary novel , letters novel ,
V. na Pramuanmarg , Her Royal Highness Princess Vibhavadi Rangsit ,
Nick Kub Pim (Nik and Pim) , Rattanawadee

อาจารย์ สุภิญญา ยงศิริ ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์สำคัญเพื่อยกย่องพระเกียรติ ว. ณ ประมวณมรรค หรือ
พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต พระผู้ทรงทำคุณประโยชน์ให้แก่แผ่นดิน
ไทยตราบจนวาระสุดท้ายของพระชนม์ชีพ ในด้านการประพันธ์พระองค์ทรงเป็นนักเขียน
ที่ทุกคนรู้จักกันดีและทรงมีผลงานหลายเรื่อง พระองค์ทรงประพันธ์เรื่องนิกกับพิมและ
เรื่องรัตนาวดีเป็นนวนิยายรูปแบบจดหมาย เรื่องนิกกับพิมพระองค์ทรงแต่งเรื่องนี้ด้วย
ความคิดที่แปลกใหม่ไม่เหมือนกับเรื่องอื่นๆ ตัวละครเอกเขียนจดหมายแต่เขียน
จดหมายในนามของนิกกับพิมซึ่งเป็นสุนัข นิกซึ่งอยู่เมืองไทยและพิมซึ่งอยู่ประเทศ
สวิสเซอร์แลนด์ได้เขียนเล่าชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัวตลอดจนแลกเปลี่ยนทัศนะ
ความคิดเห็นของตนซึ่งสร้างความประทับใจและรอยยิ้มให้กับผู้อ่าน เมื่อได้อ่านเรื่องนิก
กับพิมแล้วจะเกิดความรักให้กับทุกคนที่อยู่รอบข้างและจะเข้าใจสุนัขได้ดียิ่งขึ้น และ
นวนิยายรูปแบบจดหมายทำให้การคลี่คลายปมปัญหาของเนื้อเรื่องน่าสนใจมากยิ่งขึ้น
เรื่องรัตนาวดีเป็นเรื่องราวการเดินทางท่องเที่ยวในดินแดนที่สวยงามของยุโรป พระองค์
ทรงมีความรู้กว้างขวาง และทรงถ่ายทอดความรู้วัฒนธรรมตะวันตกมาเรียบเรียงเป็น
เรื่องรัตนาวดีได้อย่างเพลิดเพลิน พระอัจฉริยภาพของพระองค์ที่ได้ทรงประพันธ์เรื่อง
นิกกับพิมและเรื่องรัตนาวดีมอบทั้งความเพลิดเพลินและความรู้วัฒนธรรมตะวันตกให้กับ
ผู้อ่าน สร้างความประทับใจให้กับทุกคนตราบนานเท่านาน

ABSTRACT

The purpose of the research is to honour V. Na Pramuanmarg, or Her Royal Highness Princess Vibhavadi-Rangsit, who dedicated her life to the Thai motherland until her last breath. In Thai literary circles, she is well-known for various writings. Her two most famous are the epistolary novels called *Nick Kub Pim* (*Nick and Pim*), and *Rattanawadee*.

Nick Kub Pim is possibly unique in literary history, given that the main characters conveyed the story through writing letters in the names of their dogs, Nick and Pim. Nick lived in Thailand and Pim in Switzerland. That they both exchanged ideas, and information about their families and lifestyles impresses readers, and even makes them smile. The book leads us to understand the lives of dogs, and feel greater agape towards all creatures. Using the genre of novel solved the problem to the climax in an interesting fashion.

Likewise, *Rattanawadee* dealt with marvelous scenes of travelling in Europe. The same author had wide knowledge of European cultures and blended it elegantly into the entertaining novel. In conclusion, with HRH Vibhavadi-Rangsit's genius, both novels were not only pleasurable, but also educated Thai readers about Western cultures, and left them with long-lasting impressions.

สารบัญ

พระอัจฉริยภาพของ ว. ณ ประมวญมารคในนวนิยายรูปแบบจดหมาย

บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	๗

บทที่ 1 บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย.....	1
การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ทฤษฎี สมมุติฐาน และกรอบแนวความคิดของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10

บทที่ 2 ความคิดอันเป็นพระอัจฉริยภาพและพระอัจฉริยภาพ ของ ว. ณ ประมวญมารคด้านการประพันธ์

2.1 พระอัจฉริยภาพของ ว. ณ ประมวญมารค ในเรื่องนิกกกับพิมพ์.....	11
2.1.1 ความคิดอันเป็นพระอัจฉริยภาพ รัก ความรัก ความผูกพันของสุนัขและ มนุษย์ที่มีให้แก่กันในเรื่องนิกกกับพิมพ์ : พระอัจฉริยภาพที่ถ่ายทอดได้อย่างอ่อนโยนเข้าถึง จิตใจของผู้อ่าน.....	12
2.1.2 พระอัจฉริยภาพของ ว. ณ ประมวญมารคด้านการประพันธ์ : เรื่องนิกกกับพิมพ์เป็นนวนิยายรูปแบบจดหมายที่เอื้อต่อการคลี่คลายปมปัญหาของเนื้อเรื่อง	26
การให้นิกกกับพิมพ์เป็นบุคคลที่ 3 เป็นผู้สังเกตการณ์เรื่องราวที่เกิดขึ้น	48
กลวิธีการสร้างปมปัญหาและการคลี่คลายปมปัญหาโดยการสร้าง ตัวละครประกอบ.....	51

2.1.3 ความคิดอันเป็นพระอัจฉริยภาพ : นิกกับพิม ตัวแทนของสุนัขที่แสดง ความคิดวิพากษ์วิจารณ์มนุษย์.....	62
2.1.3.1 วิพากษ์วิจารณ์ลักษณะทางกายภาพของมนุษย์.....	62
2.1.3.2 วิพากษ์วิจารณ์การกระทำของมนุษย์.....	64
2.1.3.3 วิพากษ์วิจารณ์ความชอบของมนุษย์และสุนัขที่ต่างกัน.....	71
2.1.3.4 สุนัขมีความคิดเห็นไม่เหมือนกับมนุษย์.....	76
2.2 พระอัจฉริยภาพของ ว. ณ ประมวญมารค ในเรื่องรัตนาวดี : ผู้แต่งทรงบรรยาย เห็นภาพได้อย่างดีเยี่ยม และการเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยกับตะวันตกเพื่อเข้าใจ ความเหมือนและความต่างของสองวัฒนธรรม.....	77
2.2.1 ผู้แต่งทรงบรรยายภาพเห็นภาพได้อย่างดีเยี่ยม.....	77
2.2.2 การเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยกับตะวันตกเพื่อเข้าใจความเหมือนและ ความต่างของสองวัฒนธรรม.....	81

บทที่ 3 วัฒนธรรมตะวันตกในเรื่องนิกกับพิมและเรื่องรัตนาวดี

3.1 สถาปัตยกรรมประเทศ.....	89
3.2 อาหารยุโรป.....	93
3.3 การแต่งกาย.....	100
3.4 สถาปัตยกรรม.....	100
Whispering Gallery ของวัดเซนต์พอล.....	101
กระท่อมแพะรูปบ้านของเชกสเปียร์	102
ปราสาทโบราณของยุโรป.....	103
ร้านอาหารหรูใต้ดินที่ประเทศอิตาลี.....	108
3.5 การรักษาโรค.....	109
3.6 การแสดง การละคร.....	113
3.7 ผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงของเมือง.....	116
3.8 การพักผ่อน.....	118
3.9 ประเพณีของชาวสวิสเซอร์แลนด์.....	119

สถานที่ต่างๆในยุโรป.....	120
ประเทศอังกฤษ.....	120
ประเทศฝรั่งเศส.....	122
ประเทศสวิตเซอร์แลนด์.....	125
ประเทศเยอรมัน.....	128
ประเทศลิกเตนสไตน์.....	129
ประเทศอิตาลี.....	129

บทที่ 4 บทสรุป.....	131
บรรณานุกรม.....	135
ภาคผนวก.....	137
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	141

ประกาศคุณูปการ

รายงานการวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยความตั้งใจมั่นของผู้วิจัยที่ต้องการจะยกย่องพระเกียรติเชิดชูคุณความดีของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต หรือที่พระองค์ทรงใช้นามปากกาว่า ว. ณ ประมวลมรดก ผู้วิจัยได้ทราบพระประวัติของพระองค์มาตั้งแต่วัยเยาว์เมื่อผู้วิจัยได้อ่านนวนิยายเรื่อง นิกกับพิม ผู้วิจัยประทับใจที่พระองค์ทรงบำเพ็ญคุณประโยชน์เพื่อแผ่นดินอย่างมากมาย และน้ำพระทัยที่ทรงห่วงใยทหารพระองค์ตัดสินพระทัยส่งให้นักบินเฮลิคอปเตอร์ร่อนลงเพื่อรับเจ้าหน้าที่ที่บาดเจ็บ 2 นายเพื่อนำส่งโรงพยาบาลอย่างทันท่วงที เป็นเหตุให้ผู้ก่อการร้ายได้ระดมยิงเฮลิคอปเตอร์กระสุนทะลุเข้ามาถูกพระองค์ ทรงได้รับบาดเจ็บสาหัสและสิ้นพระชนม์ในวันนั้น น้ำพระทัยอันงดงามของพระองค์ตราตรึงในความทรงจำของผู้วิจัยตลอดมา

ในด้านวรรณกรรม ผู้วิจัยประทับใจเรื่องนิกกับพิมมาตั้งแต่ผู้วิจัยยังอยู่ในวัยเยาว์เป็นนวนิยายที่ผู้วิจัยประทับใจมากที่สุด อ่านนับเกือบ 10 ครั้ง และผู้วิจัยจะยิ้มอย่างมีความสุขและ “ อิ่มใจ ” ทุกครั้งที่ได้อ่าน อิ่มใจด้วยความรักและความสุขที่พระองค์ได้ทรงถ่ายทอดในเรื่องนิกกับพิม และเรื่องรัตนาวดีพระองค์ทรงนำผู้อ่านสู่โลกอันกว้างไกลท่องเที่ยวในดินแดนยุโรปที่งดงาม และเป็นเรื่องที่มาจากการบันทึกการเดินทางของพระองค์ ทั้งหมดนี้ทำให้ผู้วิจัยเกิดแรงบันดาลใจในการทำงานวิจัยเรื่องนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่เห็นความสำคัญ และเห็นความตั้งใจของผู้วิจัยที่ต้องการจะยกย่องพระเกียรติเชิดชูคุณความดีและพระอัจฉริยภาพด้านวรรณกรรมของพระองค์ท่าน จึงคัดเลือกงานวิจัยนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้ทำงานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จตามความประสงค์

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณครูอาจารย์ทุกท่านนับตั้งแต่วัยเยาว์จนกระทั่งผู้วิจัยได้ศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยที่ได้ให้วิชาความรู้ ขอขอบคุณเพื่อนๆ ทุกคนที่มอบความรักมิตรภาพที่จริงใจแก่ผู้วิจัยมาตลอดนับตั้งแต่วัยเยาว์จนกระทั่งถึงปัจจุบัน และผู้วิจัยขอขอบคุณคุณคณาจารย์และบุคลากรของคณะมนุษยศาสตร์ทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ให้ความเป็นมิตรแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ที่สำคัญขอบคุณมิตรภาพอันงดงามที่ลูกศิษย์ทุกรุ่นได้มอบให้กับผู้วิจัย

ลูกขอกราบระลึกถึงพระคุณของคุณพ่อ คุณแม่ที่มอบทุกสิ่งทุกอย่างที่มีค่าให้แก่ชีวิตของลูก โดยเฉพาะความรัก ความห่วงใยให้กับลูกเสมอมา และขอบคุณพี่และน้องที่มอบความรักให้กันมาโดยตลอด ความรักของพ่อ แม่ พี่ น้องและเพื่อนเป็นความรักและพลังของชีวิตอันมีค่ายิ่งที่ทำให้ผู้วิจัยมีชีวิตที่ดีตลอดมา

สุภิญญา ยงศิริ

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ว. ณ ประมวณมารคเป็นนามปากกาที่คนไทยรู้จักกันดี ว. ณ ประมวณมารคเป็นนามปากกาของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต พระองค์ทรงเป็นผู้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติเป็นอย่างสูงและสิ้นพระชนม์ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่เพื่อบ้านเมือง และในฐานะที่ทรงเป็นนักเขียน พระองค์ก็ทรงเป็นนักเขียนผู้มากความสามารถ ทรงนิพนธ์ทั้งสารคดี นวนิยาย เรื่องสั้น รวมทั้งบทละครวิทยุด้วย สารคดีคือเรื่องตามเสด็จปากีสถาน และนวนิยายที่ผู้อ่านรู้จักกันดีคือเรื่องปริศนา รัตนาวดี เจ้าสาวของอาณันท์ นีหรือชีวิต และนิกกับพิม เป็นต้น

เรื่องนิกกับพิมและเรื่องรัตนาวดีแต่งเป็นนวนิยายรูปแบบจดหมายซึ่งมีวิธีการถ่ายทอดเรื่องราวที่แตกต่างจากนวนิยายทั่วไป เพราะตัวละครเขียนจดหมายถึงกันเพื่อเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นให้ตัวละครที่รับรู้จดหมายได้รับทราบ นวนิยายรูปแบบจดหมายของไทยมีเพียงไม่กี่เรื่อง และ ว. ณ ประมวณมารคทรงนิพนธ์ไว้ 2 เรื่องคือเรื่องนิกกับพิม และเรื่องรัตนาวดี นวนิยายทั้ง 2 เรื่องนี้เป็นที่ประทับใจของผู้อ่านทุกคน มิใช่เป็นเพียงเพราะว่าเป็นนวนิยายรูปแบบจดหมายที่มีลักษณะเด่นไม่เหมือนนวนิยายทั่วไป แต่เป็นเพราะนวนิยายทั้ง 2 เรื่องนี้มีคุณค่าในตัวเองคือ เรื่องนิกกับพิมทำให้มนุษย์รักและเข้าใจสุขุมมากยิ่งขึ้น และทำให้เราเกิดความรัก ความเมตตาในจิตใจ และพร้อมที่จะมอบความรักนี้ให้กับทุกคนที่อยู่รอบข้าง ผู้อ่านเรื่องนิกกับพิมายังได้รับความรู้เกี่ยวกับประเทศสวีเดนและแลนด์อีกด้วย และเรื่องรัตนาวดีทำให้คนไทยได้รู้จักประเทศต่างๆ ในยุโรปเพิ่มมากขึ้น ได้เรียนรู้ทั้งสถานที่ ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนที่ผู้แต่งได้กล่าวไว้ในนวนิยาย ทำให้ผู้อ่านมีโลกทัศน์ที่กว้างขวาง ได้รู้จักนานาประเทศเพิ่มมากขึ้น

นิกกับพิมเป็นนวนิยายที่มีเนื้อเรื่องแปลกใหม่ไม่เหมือนนวนิยายเรื่องอื่นๆ ผู้แต่งทรงให้นิกซึ่งเป็นสุนัขบ็อกเซอร์อยู่ที่ประเทศไทยและให้พิมซึ่งเป็นสุนัขพูเดิ้ลอยู่ที่ประเทศสวีเดนและแลนด์ ทั้งสองได้เขียนจดหมายถึงกัน ซึ่งอันที่จริงแล้วตัวละครเอกฝ่ายชายและตัวละครเอกฝ่ายหญิงเป็นผู้เขียนจดหมาย แต่เขียนในทำนองให้นิกกับพิมเขียนจดหมายถึงกันเพื่อเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตและบอกเล่าความคิด ความรู้สึกของนิกกับพิม และเรื่องราวที่นิกกับพิมเล่าในจดหมาย ส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวซ้ำกันที่สร้างรอยยิ้มและ

เสียงหัวเราะให้กับผู้อ่าน ดังที่ในการพิมพ์ครั้งที่ 6 ได้เขียนไว้ว่า

“ นวนิยายพิสดารในแบบที่ไม่เคยมีนักประพันธ์คนใดเขียนมาก่อน อ่านแล้วชวนให้เกิดอารมณ์ขึ้น ”

นิกกับพิมเป็นนวนิยายที่มีความผสมผสานหลายประการทั้งนวนิยายรูปแบบจดหมาย นวนิยายที่ใช้ฉากต่างประเทศ และหัตถนิยายหรือนวนิยายแนวข้ามชั้น ซึ่งผู้แต่งได้ผสมผสานรูปแบบทั้งหมดเหล่านี้เป็นเรื่องนิกกับพิมได้อย่างน่าสนใจ และการใช้รูปแบบการเขียนนวนิยายที่เป็นจดหมายเอื้อต่อการคลี่คลายปมปัญหาของเนื้อเรื่องได้อย่างน่าสนใจ ซึ่งปมปัญหาของเนื้อเรื่องคือ ความเข้าใจของตัวละครเอกฝ่ายชายที่คิดว่าตัวละครเอกฝ่ายหญิงแต่งงานแล้ว

สิ่งที่เป็นจุดเด่นของเรื่องนิกกับพิมอีกประการหนึ่งที่นวนิยายเรื่องอื่นไม่มีก็คือ การให้สุนัชมิมุมมองความคิดต่อมนุษย์ วิพากษ์วิจารณ์มนุษย์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยสนใจว่า นิกกับพิมมีมุมมองความคิดต่อมนุษย์อย่างไรบ้าง และสิ่งที่สำคัญที่สุดของนวนิยายเรื่องนี้ก็คือเรื่องนิกกับพิมได้ถ่ายทอดความรัก ความผูกพันระหว่างสุนัชมิมและมนุษย์ ทำให้เราซึ่งเป็นมนุษย์ต้องย้อนกลับมาถามตัวเองว่า แล้วตัวเรามีความรักต่อเพื่อนมนุษย์ และเพื่อนร่วมโลกเพียงพอเหมือนนิกกับพิมหรือไม่ เมื่อเราได้อ่านนวนิยายเรื่องนี้แล้วก็จะช่วยกล่อมเกลาคิดใจของเราให้มีความอ่อนโยนมากขึ้น มีความรัก ความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์และเพื่อนร่วมโลกมากขึ้น

และด้วยองค์ประกอบที่น่าสนใจทั้งหมดเหล่านี้ทำให้เรื่องนิกกับพิมเป็นนวนิยายที่สนุก แปลกใหม่ไม่เหมือนกับนวนิยายเรื่องอื่น และทำให้ผู้อ่านเมื่อได้อ่านนวนิยายเรื่องนี้แล้วได้รับการกล่อมเกลาคิดใจให้อ่อนโยน ได้รับรู้ความรักและมิตรภาพที่บริสุทธิ์ของนิกกับพิมที่มีให้แก่กันและความรักที่มอบให้มนุษย์ เป็นความรักที่ให้โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ทั้งหมดนี้เป็นพระอัจฉริยภาพขององค์ผู้ประพันธ์อย่างแท้จริง

ในเรื่องรัตนาวดีผู้แต่งพาผู้อ่านท่องเที่ยวไปในดินแดนยุโรปที่สวยงามโดยผู้แต่งได้สร้างเรื่องราวเป็นนวนิยายมีพระเอก นางเอก และตัวละครอื่นๆได้อย่างน่าสนใจ น่าติดตาม ประกอบกับผู้แต่งทรงมีพระอารมณ์ขัน พระองค์จึงทรงแต่งเรื่องนี้ด้วยความสนุกสนาน ผู้แต่งได้เขียนคำนำในการพิมพ์จำหน่ายครั้งแรกว่า

“ หนังสือเรื่อง “ รัตนาวดี ” นี้ เขียนขึ้นใน พ.ศ. 2496 จากบันทึกของข้าพเจ้า เมื่อแต่งงานใหม่ๆ ไปยุโรปครั้งแรกกับสามีใน พ.ศ. 2490 คือภายหลังจากสงครามเลิก ไม่นานนัก

เนื่องด้วยข้าพเจ้าอยากจะได้เล่าเรื่องการท่องเที่ยวครั้งแรกนี้สู่กันฟัง แต่ไม่ชอบเขียนแบบท่องเที่ยวธรรมดาแล้วจะน่าเบื่อ จึงคิดหาหนทางทำให้เป็นเรื่องอ่านเล่น โดยมี พระเอก นางเอกและตัวประกอบเรื่อง ใช้การท่องเที่ยวครั้งนั้นของข้าพเจ้าที่จดไว้ในบันทึกเป็นแบ็กกราวด์ ”

เรื่องรัตนาวดีทำให้ผู้อ่านได้ท่องเที่ยวไปในดินแดนยุโรป ได้รู้จักสถานที่ ได้รู้จักชีวิต ความเป็นอยู่ของผู้คนที่อยู่อีกซีกโลกหนึ่ง ทำให้คนไทยได้เรียนรู้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในยุโรป และเรื่องนิกกับพิม พิมและเจ้านายอยู่ในประเทศสวีเดน พิมได้เขียนจดหมายเล่าเรื่องราวความเป็นอยู่ของตนในประเทศสวีเดน นวนิยายทั้ง 2 เรื่องนี้จึงได้ถ่ายทอดเรื่องราวความเป็นอยู่ วัฒนธรรมตะวันตกเมื่อประมาณ 60 ปีที่แล้ว ทำให้ผู้อ่านมีโลกทัศน์ที่กว้างไกลมากยิ่งขึ้น ได้เรียนรู้และเข้าใจเพื่อนต่างวัฒนธรรม ศึกษาอดีตเพื่อเข้าใจวัฒนธรรมตะวันตกในปัจจุบัน

การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กุหลาบ มลลิกะมาสกล่าวถึงแนวทางการวิเคราะห์นวนิยายว่า อาจวิเคราะห์ออกเป็นส่วนๆที่ประกอบกันเข้าเป็นนวนิยายเรื่องนั้นได้ดังนี้คือ 1. ประเภทของวรรณคดี เรื่องนั้น (Genres) 2. โครงเรื่องและเหตุการณ์ในเรื่อง (Plot and Events) 3. สารัตถะหรือแก่นเรื่อง (Theme) 4. เวลาและสถานที่ (Setting) 5. ตัวละครในเรื่องและบทสนทนา (Characters and Dialogues) 6. กลวิธีหรือเทคนิคในการแต่ง (Techniques) 7. ท่วงทำนองแต่งหรือสไตล์การแต่ง (Style) 8. หางเสียงของผู้แต่ง (Tone)

เจือ สตะเวทิน ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของนวนิยายว่ามีดังต่อไปนี้คือ 1. ข้อคิดสำคัญหรือแก่นเรื่อง (Theme) 2. โครงเรื่อง (Plot) 3. ตัวละคร (Characters) 4. บทสนทนา (Dialogues) 5. ฉาก (Setting) และได้กล่าวถึงการจำแนกชนิดของนวนิยายตามลักษณะสากล แบ่งได้ดังนี้คือ 1. นวนิยายสำรวจโลก (The World Survey Novel) 2. นวนิยายเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Novel) 3. นวนิยายประเภทลูกทุ่ง (Peasant Novel) 4. นวนิยายที่ใช้ฉากหรือสถานที่ต่างประเทศ (Exotic Novel) 5. นิยายมหัศจรรย์

- (Romance) 6. นวนิยายประเภทชีวประวัติหรืออัตชีวประวัติ (Biographical Novel)
 7. นวนิยายในแนวจิตวิทยา (Psychological Novel) 8. นวนิยายมนุษยธรรม
 (Humanitarian Novel) 9. นวนิยายประเภทรักสืบและอาชญากรรม (Detective and
 Crime Novel) 10. นวนิยายประเภทโรแมนติก (Romantic Novel) 11. เรื่องประเภทร
 ผจญภัย (Adventure Novel) 12. นวนิยายระหว่างชาติ (International Novel)
 13. นวนิยายประเภทครอบครัว (Family Novel)

สายทิพย์ นุกุลกิจได้กล่าวถึงองค์ประกอบของนวนิยายว่ามีดังต่อไปนี้คือ
 แก่นเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉาก และบรรยากาศ และได้กล่าวถึง
 การแบ่งนิยายว่ามี 3 ลักษณะคือ แบ่งตามแนวคิดในการเขียน แบ่งตามเนื้อหาของเรื่อง
 และแบ่งตามแนวการเขียน

การแบ่งตามแนวคิดในการเขียนจำแนกได้เป็น 1. นวนิยายแนวจินตนิยม
 (Romanticism) 2. นวนิยายแนวสัจนิยม (Realism) 3. นวนิยายแนวสัจนิยมใหม่ (New –
 Realism) 4. นวนิยายแนวธรรมชาตินิยม 5. นวนิยายแนวสัญลักษณ์นิยม (Symbolism)

การแบ่งตามเนื้อหาของเรื่อง สายทิพย์ นุกุลกิจได้กล่าวถึงการแบ่งนวนิยายของ
 มานูเอล คอชมรอฟ ซึ่งได้แบ่งประเภทนวนิยายตามลักษณะของเนื้อหา แบ่งได้เป็น 15
 ประเภท ดังที่จะได้กล่าวถึงในข้างท้ายที่กล่าวถึงมานูเอล คอชมรอฟ

และการแบ่งตามแนวการเขียนก็ได้กล่าวถึงการแบ่งนวนิยายของเสถียร จันทิมาธร
 ที่ได้แบ่งประเภทนวนิยายไทยตามแนวการเขียนดังนี้คือ 1. งานเขียนของกลุ่มพาฝัน
 2. งานเขียนของกลุ่มจินตนิยายทั้งอิงประวัติศาสตร์และไม่ได้อิงประวัติศาสตร์ 3. งานเขียน
 ของกลุ่มชีวิตครอบครัว 4. งานเขียนของกลุ่มนวนิยายชีวิตต่างแดน 5. งานเขียนของกลุ่ม
 สะท้อนชีวิตชาวชนบท 6. งานเขียนของกลุ่มบู๊ล้างผลาญ 7. งานเขียนในแบบอุดมคติ
 ของปัญญาชนเสรีนิยม 8. งานเขียนในแบบกลุ่มผู้ดีรุ่นใหม่ 9. งานเขียนในกลุ่มศิลปะเพื่อ
 ชีวิต

ขัตตฤณี สินธุสิงห์กล่าวถึงองค์ประกอบของนวนิยายในหนังสือ วรรณคดีศึกษา
 ว่า ผู้ศึกษานวนิยายจะต้องดูองค์ประกอบต่อไปนี้คือเนื้อเรื่อง ตัวละคร การดำเนินเรื่อง
 เหตุการณ์ในเรื่องและโครงเรื่อง สถานที่ บรรยากาศและน้ำเสียง ภาษา สัญลักษณ์และ
 การอ้างอิง แนวเรื่องหรือแก่นเรื่อง และได้กล่าวถึงทฤษฎีการเข้าถึงวรรณคดีโดยศึกษา
 ประวัติผู้ประพันธ์ การศึกษาวรรณคดีแนวนี้นี้มีพื้นฐานมาจากความคิดที่ว่า งานเปิดเผย
 บุคลิกเจ้าของงาน ชีวิตและบุคลิกของศิลปินมีอิทธิพลในการสร้างสรรค์ผลงาน วัตถุดิบ

ของศิลปะมาจากประสบการณ์ของศิลปิน ดังนั้นการศึกษาชีวประวัติทำให้เข้าใจบุคลิก
ศิลปินและต่อจากนั้นก็เข้าใจศิลปะ ศิลปะนั้นมีลักษณะสากลก็จริงแต่ต้องมี
ลักษณะเฉพาะตนด้วย ไม่มีเส้นแบ่งระหว่างชีวิตของศิลปินและชีวิตที่เราเสนอในผลงาน

มานูเอล คอมรอฟ แบ่งประเภทนวนิยายตามลักษณะของเนื้อหา แบ่งได้เป็น
15 ประเภท ดังนี้ 1. นวนิยายเชิงชีวประวัติ (Biographical Novel) 2. นวนิยาย
สะท้อนสังคม (Social Novel) 3. นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ (Historical Novel)
4. นวนิยายแสดงข้อคิด (Thematic Novel) 5. นวนิยายแนวล้อเลียน (Satires Novel)
6. นวนิยายผจญภัย (Novel of Adventure) 7. จินตนิยาย (Novel of Fantasy)
8. อาชญากรรมและเรื่องลึกลับ (Detective and Mystery Novel) 9. นวนิยายลึกลับเหนือ
ธรรมชาติ (Horror and Supernatural Novel) 10. นวนิยายเกี่ยวกับท้องถื่น (Novel of
Soil) 11. นวนิยายเป็นตอนต่อเนื่องกัน (Episodic Novel) 12. นวนิยายผู้ร้ายผู้ดี
(Picaresque Novel) 13. นวนิยายเชิงจิตวิทยา (Psychological Novel) 14. นวนิยาย
เชิงปัญหา (Problem Novel) 15. หัสนิยาย (Humour Novel)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปวิวัฒน์ คำเจริญ ศึกษานวนิยายรูปแบบจดหมายของไทย วิทยานิพนธ์
ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2543 ได้ศึกษานวนิยายรูปแบบจดหมายของไทยในด้าน
ความเป็นมา องค์ประกอบกลวิธีการนำเสนอ และลักษณะเฉพาะ ในด้านความเป็นมา
พบว่านวนิยายรูปแบบจดหมายเรื่องแรกของไทยคือจดหมายจางวางหว่า ซึ่งมีที่มาจาก
นวนิยายรูปแบบจดหมายของต่างประเทศเรื่อง Letters from a Self-made Merchant
to His Son ของ จอร์จ ฮอเรซ ลอริเมอร์ (George Horace Lorimer) ในด้าน
องค์ประกอบและกลวิธีการนำเสนอ ผู้วิจัยได้ศึกษานวนิยายรูปแบบจดหมาย 11 เรื่องโดย
ศึกษาองค์ประกอบของนวนิยายได้แก่แนวคิด โครงเรื่อง ตัวละคร ภาษาและ
บทสนทนา ฉาก และศึกษากลวิธีการนำเสนอของนวนิยายรูปแบบจดหมายได้แก่กลวิธี
การเล่าเรื่อง กลวิธีการสร้างตัวละคร กลวิธีการสร้างความสมจริง และกลวิธีการตั้งชื่อ
เรื่อง

ผลการวิจัยพบว่า เมื่อมีการนำลักษณะของจดหมายกับลักษณะของนวนิยายมา
ผสมผสานกันเป็นนวนิยายรูปแบบจดหมาย องค์ประกอบและกลวิธีการนำเสนอของ

นวนิยายรูปแบบจดหมายจะมีลักษณะบางประการแตกต่างจากนวนิยายทั่วไปอย่างเด่นชัดคือ มีสถานการณ์ที่ทำให้เกิดการเขียนจดหมายเพิ่มเติมจากโครงเรื่อง มีฉากและบทสนทนาที่นำเสนอในลักษณะสองมิติ และมีการเล่าเรื่องโดยใช้มุมมองของผู้เล่าเรื่องบุรุษที่หนึ่งซึ่งกำหนดผู้ฟังที่เฉพาะเจาะจง ในด้านลักษณะเฉพาะ ผลการวิจัยพบว่าลักษณะเฉพาะของนวนิยายรูปแบบจดหมายได้แก่ การรักษารูปแบบจดหมายอย่างสม่ำเสมอทั้งเรื่อง การนำเสนอผ่านมุมมองของผู้เล่าเรื่องบุรุษที่หนึ่งคือผู้เขียนจดหมาย และมีผู้ฟังที่เฉพาะเจาะจงคือผู้รับจดหมาย มีเนื้อความจดหมายเป็นบทสนทนาหลักและมีบทสนทนาแบบนวนิยายซ้อนอยู่ภายใน มีฉากที่เขียนจดหมายเป็นฉากที่ตัวละครผู้เขียนจดหมายกำลังประกอบพฤติกรรม ฉากที่เกิดเหตุการณ์ของเรื่องจึงเป็นฉากที่ตัวละครเล่าถึงในจดหมาย นอกจากนี้ยังพบว่าอาจมีผลกระทบจากการผสมผสานลักษณะของจดหมายกับลักษณะของนวนิยาย เกิดขึ้นเมื่อนวนิยายรูปแบบจดหมายมีลักษณะของจดหมายมากเกินไปหรือมีลักษณะของนวนิยายมากเกินไป ลักษณะเฉพาะเหล่านี้แสดงให้เห็นว่านวนิยายรูปแบบจดหมายเป็นนวนิยายรูปแบบเฉพาะซึ่งต่างจากนวนิยายรูปแบบอื่นอย่างชัดเจน

ชุดิมา นาสเสวี ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์นวนิยายของ ว. ณ ประมวญมารค ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต ภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2524 ได้ศึกษานวนิยายทั้ง 5 เรื่องของ ว. ณ ประมวญมารคคือ เรื่องปริศนา เรื่องเจ้าสาวของอานันท์ เรื่องรัตนาวดี เรื่องนิกกับพิม และเรื่องนี้หรือชีวิต ผู้วิจัยได้วิเคราะห์นวนิยายของว. ณ ประมวญมารคในด้านเนื้อเรื่อง โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละครฉาก บทสนทนา และลักษณะเฉพาะในด้านการใช้คำ สำนวนโวหาร รวมทั้งวิเคราะห์พระบุคลิกภาพและประสบการณ์ของ ว. ณ ประมวญมารคที่สะท้อนในนวนิยาย ตลอดจนวิเคราะห์สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในสมัยนั้น

ผลการวิจัยสรุปได้ว่านวนิยายของ ว. ณ ประมวญมารค มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับความรักและชีวิตครอบครัว โครงเรื่องจะแสดงให้เห็นความขัดแย้งของตัวละครเอกในเรื่องของความรัก แก่นเรื่องจึงเสนอแนวคิดให้มีความอดทนและมั่นคงต่อการเผชิญอุปสรรค มีวิจารณ์ญาณในการเลือกคู่และระมัดระวังในการดำเนินชีวิต ตัวละครมีลักษณะสมจริง บทสนทนาเหมาะสมกับฐานะทางสังคมและอารมณ์ของตัวละครทำให้เรื่องมีความสมจริง การเสนอฉากให้รายละเอียดที่เป็นฉากต่างประเทศมากกว่าฉากในประเทศ กลวิธี การแต่งมีหลากหลายวิธีช่วยให้เรื่องดำเนินไปอย่างน่าสนใจ การใช้คำและสำนวนโวหารส่วนใหญ่มีลักษณะเรียบง่ายแต่ก่อให้เกิดมโนภาพแก่ผู้อ่าน ในเหตุการณ์บางตอนจะ

ปรากฏอารมณ์ขันสอดแทรกอยู่ การบรรยายหรือพรรณนาความจะมีการสอดแทรก บทร้อยกรองและร้อยแก้วของนักประพันธ์คนอื่นๆ ไปด้วย พระบุคลิกลักษณะและประสบการณ์ของผู้ทรงนิพนธ์กับนวนิยายมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดทั้งในด้านเนื้อเรื่อง ฉาก ตัวละคร และบทสนทนา สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของตัวละครในเรื่องแสดงถึงการยอมรับ อิทธิพลวัฒนธรรมตะวันตก

ในงานวิจัยเรื่องพระอภัยมณีของ ว. ณ ประมวญมารคในนวนิยายรูปแบบ จดหมาย ที่ผู้วิจัยศึกษาในครั้งนี้มีเนื้อหาเพียงบางส่วนที่ผู้วิจัยได้ข้อมูลพื้นฐานจากงานวิจัย ของชุตินา นาถเสวีเช่น พระประวัติบางส่วนที่กล่าวถึงความผูกพันระหว่างพระองค์และ สุนัขที่ทรงเลี้ยง เนื้อเรื่องย่อของเรื่องนิกกับพิม เป็นต้น นอกนั้นงานวิจัยในส่วนอื่นๆ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ด้วยตนเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อยกย่องพระเกียรติคุณทางการประพันธ์ของ ว. ณ ประมวญมารค หรือพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต ผู้ทรงสร้างคุณประโยชน์ ให้แก่แผ่นดินไทยตราบนวาระสุดท้ายของพระชนม์ชีพ
2. เพื่อศึกษาพระอภัยมณีทางการประพันธ์ของ ว. ณ ประมวญมารคที่ทรงใช้ การเขียนจดหมายเพื่อคลี่คลายปมปัญหาของเรื่องนิกกับพิม ศึกษา พระอภัยมณีของพระองค์ในการแสดงมุมมองความคิดและความรู้สึกของ สุนัขที่มีต่อมนุษย์ และเพื่อศึกษาพระอภัยมณีของพระองค์ที่ทรง ถ่ายทอดความรักของมนุษย์และสุนัขที่เป็นเพื่อนร่วมโลกได้อย่างงดงาม
3. เพื่อศึกษาวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวตะวันตกเมื่อประมาณ 60 ปี ที่แล้ว เพื่อเรียนรู้และเข้าใจเพื่อนต่างวัฒนธรรม ศึกษาอดีตเพื่อเข้าใจ วัฒนธรรมตะวันตกในปัจจุบัน

ทฤษฎี สมมุติฐาน และกรอบแนวความคิดของการวิจัย

สมมุติฐาน นวนิยายเรื่องนิกกับพิมและเรื่องรัตนาวดีมีลักษณะเด่นด้านการเสนอ วัฒนธรรมตะวันตก

กรอบแนวความคิดของการวิจัย

กุหลาบ มัลลิกะมาส เจื้อย สตะเวทิน และสายทิพย์ นุกูลกิจกล่าวว่า การวิเคราะห์นวนิยายสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบที่ประกอบกันเข้าเป็นนวนิยายได้แก่ ข้อคิดสำคัญของเรื่อง (Theme) โครงเรื่องและเหตุการณ์ในเรื่อง (Plot and Events) ตัวละคร (Characters) บทสนทนา (Dialogue) ฉาก(setting) นักวิชาการทั้ง 3 ท่านนี้อาจจะมีความคิดเรื่ององค์ประกอบของนวนิยายที่แตกต่างกันไปบ้าง แต่โดยรวมแล้วก็ได้กล่าวตรงกันว่า องค์ประกอบที่สำคัญของนวนิยายได้แก่ ข้อคิดสำคัญของเรื่อง โครงเรื่องและเหตุการณ์ในเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา และฉาก

ชัตสฎี สินธุสิงห์ และคณะได้กล่าวถึง การเข้าถึงวรรณคดีโดยศึกษาประวัติ ผู้ประพันธ์ ในหนังสือ **วรรณคดีศึกษา** ดังนี้

การศึกษาวรรณคดีแนวนี้นี้มีพื้นฐานมาจากความคิดที่ว่างานเปิดเผยบุคลิกเจ้าของงาน ชีวิตและบุคลิกของศิลปินมีอิทธิพลในการสร้างสรรค์ผลงาน วัตถุประสงค์ของศิลปะมาจากประสบการณ์ของศิลปิน ดังนั้นการศึกษาวรรณคดีทำให้เข้าใจบุคลิกศิลปิน และต่อจากนั้นก็เข้าใจศิลปะ ศิลปะนั้นมีความเป็นสากลก็จริงแต่ต้องมีลักษณะเฉพาะอันเกิดจากความเป็นปัจเจกบุคคลของศิลปินด้วย ซึ่งก็หมายความว่าไม่มีเส้นแบ่งระหว่างชีวิตของศิลปินและชีวิตที่เขาเสนอในผลงาน

นอกจากการศึกษาเรื่องบุคลิกสร้างสรรค์ของศิลปินและความสัมพันธ์ระหว่างศิลปินกับผลงานแล้ว การศึกษาวรรณคดีแนวนี้นี้ยังมีความเห็นว่ามีความสัมพันธ์อันเพื่อนมนุษย์ระหว่างนักเขียนกับนักอ่าน ผู้อ่านไม่เพียงแต่อ่านบทประพันธ์แต่ยังได้สัมผัสกับจิตวิญญาณของผู้เขียน เบื้องหลังผลงานคือกระบวนการความรู้สึกนึกคิดและประวัติวรรณคดีคือประวัติจิตวิญญาณของมนุษย์

.....

ในการศึกษาวรรณคดีแบบนี้ จะต้องศึกษาชีวประวัติผู้เขียนและงานเขียนอย่างถี่ถ้วน ต่อจากนั้นจะโยงชีวประวัติและยุคสมัยที่ผู้เขียนมีชีวิตอยู่เข้ากับผลงาน และในที่สุดก็นำชีวประวัติผู้เขียนไปใช้ในการตีความ แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาชีวประวัติเน้นในด้านที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ ความรู้สึกนึกคิดมากกว่าการกระทำ ดังนั้น ผู้ศึกษาวรรณคดีในแนวนี้นี้จึงรวบรวมข้อเท็จจริงจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น หนังสือ จดหมาย

บันทึก ผู้คน แล้วนำมาศึกษาเพื่อจะได้รู้จักเข้าใจชีวิตของผู้เขียนในส่วนที่เป็นจิตวิญญาณ อันเป็นที่มาของวรรณคดี

ขอบเขตของการวิจัย

โครงการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิเคราะห์นวนิยายรูปแบบจดหมายของ ว. ณ ประมวญมารค 2 เรื่อง คือนวนิยายเรื่องนิกกับพิมและนวนิยายเรื่องรัตนาวดี

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยกำหนดเป็น 3 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล
2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล
3. ขั้นสรุปผลและนำเสนอผลการวิจัย

ดังมีรายละเอียดดังนี้คือ

1. **ขั้นรวบรวมข้อมูล มีการดำเนินการดังนี้**
 - 1.1 รวบรวมและศึกษาหนังสือที่เกี่ยวกับประเทศสวีเดน และประเทศต่างๆในยุโรปที่ได้กล่าวถึงในนวนิยายเรื่องนิกกับพิมและเรื่องรัตนาวดี ตลอดจนศึกษาวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวตะวันตก และศึกษาพระประวัติของผู้แต่ง
 - 1.2 รวบรวมและศึกษาลักษณะของนวนิยายประเภทต่างๆดังนี้คือ นวนิยายรูปแบบจดหมาย นวนิยายที่ใช้ฉากต่างประเทศ
 - 1.3 ศึกษาและรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์นวนิยาย
2. **ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล**
 - 2.1 วิเคราะห์การเขียนนวนิยายรูปแบบจดหมายที่เอื้อต่อการคลี่คลายปมปัญหาของเนื้อเรื่องได้อย่างน่าสนใจในเรื่องนิกกับพิม
 - 2.2 วิเคราะห์ความคิดของผู้แต่งที่ทรงให้นิกกับพิมมีความคิด ความรู้สึกต่อมนุษย์ ซึ่งนิกกับพิมจะเป็นตัวแทนของมนุษย์ที่แสดงทัศนคติต่อมนุษย์
 - 2.3 ศึกษาและรวบรวมความรู้สถานที่ในยุโรป ความรู้ด้านวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวตะวันตกที่ปรากฏในนวนิยาย

3. ขั้นสรุปผลและนำเสนอผลการวิจัย

สรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เห็นพระอัจฉริยภาพด้านการประพันธ์ของ ว. ณ ประมวญมารค
2. ทำให้มนุษย์ได้เข้าใจและมีความรักต่อเพื่อนมนุษย์และเพื่อนร่วมโลกคือสุนัขมากยิ่งขึ้น
3. ทำให้ได้เรียนรู้วัฒนธรรมของตะวันตกเพิ่มมากขึ้น
4. เป็นแนวทางในการศึกษานวนิยายรูปแบบจดหมายเรื่องอื่นๆ ต่อไป

บทที่ 2 ความคิดอันเป็นพระอัจฉริยภาพและพระอัจฉริยภาพ ของ ว. ณ ประมวญมารคด้านการประพันธ์

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต หรือ ว. ณ ประมวญมารคทรงประพันธ์เรื่องนิกกับพิมและเรื่องรัตนาวดีเป็นนวนิยายรูปแบบจดหมาย ทั้งสองเรื่องนี้มีเนื้อเรื่องที่แตกต่างกัน เรื่องนิกกับพิมเป็นเรื่องที่สุนัขสองตัวคือนิกกับพิมได้เขียนจดหมายถึงกันเล่าถึงชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัว และเรื่องรัตนาวดีเป็นนวนิยายรักต่างแดนเป็นเรื่องราวความรักของหม่อมเจ้ารัตนาวดีและหม่อมเจ้าदनัยวัฒนา

ปมปัญหาของเรื่องนิกกับพิมคือ ความเข้าใจผิดของตัวละครเอกฝ่ายชายที่เข้าใจว่าตัวละครเอกฝ่ายหญิงแต่งงานแล้ว การที่พระองค์ทรงประพันธ์เรื่องนิกกับพิมเป็นนวนิยายรูปแบบจดหมายจึงเอื้อต่อการคลี่คลายปมปัญหาของเนื้อเรื่องและเป็นการคลี่คลายปมปัญหาของเนื้อเรื่องได้อย่างน่าสนใจ และความคิดของพระองค์อันเป็นพระอัจฉริยภาพที่ทรงแสดงให้เห็นในนวนิยายรูปแบบจดหมายทั้งสองเรื่องนี้ก็คือ นวนิยายเรื่องนิกกับพิมพระองค์ได้ทรงถ่ายทอดความรัก ความผูกพันของสุนัขและมนุษย์ที่มีให้แก่กัน พระองค์ทรงถ่ายทอดได้อย่างงดงามเข้าถึงจิตใจของผู้อ่าน อันจะช่วยสร้างสรรค์โลกนี้ให้มีความงดงาม และพระองค์ทรงให้นิกกับพิมแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์มนุษย์ในเรื่องต่างๆ อันเป็นความคิดที่ไม่เคยปรากฏในนวนิยายเรื่องใดมาก่อนจึงเป็นแง่มุมความคิดที่แปลกใหม่ ทำให้มนุษย์ได้เข้าใจความคิด ความรู้สึกของสุนัขมากยิ่งขึ้น และในเรื่องรัตนาวดีพระองค์ได้ทรงเปรียบเทียบสิ่งที่มีอยู่ในวัฒนธรรมตะวันตกเปรียบเทียบกับสิ่งที่มีอยู่ในวัฒนธรรมไทยเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความเหมือนและความแตกต่างของวัฒนธรรม เนื่องด้วยเวลาที่ทรงแต่งเรื่องรัตนาวดีพระองค์ทรงแต่งเมื่อเกือบ 60 ปีที่แล้ว ในช่วงเวลานั้นวัฒนธรรมตะวันตกยังไม่ได้แพร่หลายในคนหมู่มากเช่นปัจจุบัน การที่พระองค์ได้ทรงเปรียบเทียบทั้งสองวัฒนธรรมก็จะทำให้ผู้อ่านในสมัยของพระองค์เข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น

2.1 พระอัจฉริยภาพของ ว. ณ ประมวญมารค ในเรื่องนิกกับพิม

เรื่องนิกกับพิมแสดงให้เห็นพระอัจฉริยภาพด้านการประพันธ์และความคิดของพระองค์อันเป็นพระอัจฉริยภาพ ในเรื่องนิกกับพิมพระองค์ทรงใช้วิธีความคิดที่แปลกใหม่คือให้สุนัขสองตัวคือนิกกับพิมเขียนจดหมายคุยกัน การให้สุนัขสองตัวได้

แลกเปลี่ยนทัศนะความคิดเห็นกันเป็นความคิดที่แปลกใหม่อยู่แล้ว และเมื่อนำมารวมกับวิธีการแต่งที่ให้นึกกับพิมได้เขียนจดหมายคุยกันก็ยิ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เรื่องนิกกับพิมมีความแปลกใหม่มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้แล้วการเขียนนวนิยายเรื่องนี้ในรูปแบบจดหมายมีความพิเศษที่ซ่อนอยู่ในเรื่องนี้ สิ่งนั้นก็คือ เรื่องนิกกับพิมเป็นนวนิยายรูปแบบจดหมายที่การเขียนจดหมายช่วยเชื่อมต่อการคลี่คลายปมปัญหาของเนื้อเรื่อง ทำให้ผู้อ่านค่อยๆได้คำตอบอันเป็นปมปริศนาของเรื่อง และเรื่องนิกกับพิม นิกกับพิมเป็นตัวแทนของสุนัขที่แสดงความคิดวิพากษ์วิจารณ์มนุษย์ ทำให้ผู้อ่านได้ทราบความคิดที่ผู้แต่งทรงพยายามเข้าไปนั่งในจิตใจของสุนัขและทรงถ่ายทอดความคิดของสุนัขออกมาให้ผู้อ่านได้รับทราบ ทำให้ผู้อ่านได้มุมมองความคิดที่ทำให้เข้าใจสุนัขมากยิ่งขึ้น และสิ่งสำคัญที่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นหัวใจของนวนิยายเรื่องนิกกับพิมคือ ความรัก ความผูกพันของสุนัขและมนุษย์ที่มีให้แกกันในเรื่องนิกกับพิม ซึ่งเป็นพระอัจฉริยภาพที่พระองค์ทรงถ่ายทอดได้อย่างอ่อนโยนเข้าถึงจิตใจของผู้อ่าน ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงในหัวข้อ ความคิดอันเป็นพระอัจฉริยภาพ ความรัก ความผูกพันของสุนัขและมนุษย์ที่มีให้แกกันในเรื่องนิกกับพิม : พระอัจฉริยภาพที่ถ่ายทอดได้อย่างอ่อนโยนเข้าถึงจิตใจของผู้อ่าน เป็นหัวข้อแรกเนื่องด้วยเป็นหัวข้อที่สำคัญและถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของเรื่องนิกกับพิม

2.1.1 ความคิดอันเป็นพระอัจฉริยภาพ ความรัก ความผูกพันของสุนัขและมนุษย์ที่มีให้แกกันในเรื่องนิกกับพิม : พระอัจฉริยภาพที่ถ่ายทอดได้อย่างอ่อนโยนเข้าถึงจิตใจของผู้อ่าน

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต หรือ ว. ณ ประมวญมารคทรงแสดงให้เห็นสิ่งที่ผู้วิจัยถือว่าเป็น “ หัวใจ ” ที่สำคัญที่สุดของเรื่องนิกกับพิมก็คือ “ ความรัก ” พระองค์ทรงแต่งเรื่องนิกกับพิมทำให้ผู้อ่านเมื่อได้อ่านแล้ว ได้มองเห็นความรัก ความผูกพันของสุนัขและมนุษย์ที่มีให้ต่อกัน อันเป็นความรักที่บริสุทธิ์ใจ พระองค์ทรงแสดงพระอัจฉริยภาพถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกอันบริสุทธิ์งดงามเป็นเรื่องราวนวนิยายได้อย่างน่าประทับใจ ผู้แต่งได้ทรงถ่ายทอดความรัก ความจริงใจของนิกกับพิมที่มีให้เจ้านายของตัวเองได้อย่างน่าชื่นชมคือความรักของนิกที่มีให้แก่พิเชฐ และความรักของพิมที่มีให้แก่มนทิดา นอกจากความรัก ความจริงใจที่นิกกับพิมมีให้ต่อเจ้าของของตัวเองแล้ว นิกกับพิมยังมอบความรักให้แก่คนรอบข้างอีกด้วย ทำให้ผู้อ่านประทับใจความรัก ความจริงใจที่นิกกับพิมมีให้ต่อทุกคน แม้ว่าบางครั้งนิกกับพิมจะนินทาเจ้านายบ้างเมื่อเจ้านายไม่เข้าใจตนและเจ้านายทำในสิ่งที่นิกกับพิมไม่เห็นด้วย ไม่ว่าจะ

เป็นความชอบที่ไม่เหมือนกัน ความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน แต่ถึงแม้ว่าจะมีความชอบ
ความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันอย่างไรก็ตาม แต่นิกกับพิมก็รักเจ้านายของตัวเองมาก ซึ่ง
เป็นความรักที่มาจากหัวใจอันบริสุทธิ์ของนิกกับพิม

ในเรื่องนี้ได้กล่าวถึงความรักของนิกกับพิมที่มีต่อเจ้านายของตัวเองหลายตอน
ดังเช่น ตอนที่พิเชฐจับนิกมาขังไว้ในโรงรถ เพราะนิกหนีไปหานางแค้นซึ่งเป็นสุนัขไม่มี
เจ้าของและอยู่แถวภูเขาห่างจากบ้านของพิเชฐ พิชเชฐจะให้รางวัลแก่คนที่นำนิกมาส่งคืน
และเมื่อจับมาได้แล้ว พิชเชฐจะขังนิกไว้ในโรงรถ นิกเล่าให้พิมฟังในจดหมายว่า แม้ว่านิก
จะไม่ชอบที่พิเชฐขังนิกไว้ในโรงรถ แต่อย่างไรก็ตาม นิกก็รักเจ้านายของตัวเองมาก ถ้า
ใครมาทำร้ายเจ้านาย นิกจะจัดการให้เจ็บตัวอย่างถึงที่สุด และความรักที่มีให้เจ้านาย
ของนิกเป็นความรักที่ยั่งยืน ดังเช่นที่นิกเขียนจดหมายเล่าให้พิมฟังว่า

แกต้องสอนนายของแกเหมือนฉันสอนนายของฉันนะพิม
การสอนของเราสำคัญนะ ฉันสอนนายของฉันตั้งแต่แรกเริ่มมา
อยู่ๆ ด้วยกัน แต่บางเวลานายก็ยังไม่ได้ตั้งใจฉันนัก เช่นอย่างเวลานี้
อยู่ๆ ก็เอาฉันมาขังไว้ในโรงรถ แต่ถึงนายจะเป็นอย่างไร ฉันก็รักเขา
ลองใครมาทำร้ายนายของฉันสิ ฉันจะฉีกเนื้อออกเป็นชิ้นๆ
ทีเดียว ไม่ว่านายจะดูจะดีฉันเพียงไร ฉันไม่เคยคิดจะสู้เขาเลย ฉัน
ทำหุตก แกล้งทำกลัว (อันที่จริงไม่กลัวเลย) ทั้งนี้ก็เพราะฉันรักนาย
ของฉันนั่นเอง มันเป็นความรักคนละชนิดกับที่รักนางแค้น อย่างนั้น
มันเป็นความรักชั่วเล่น อย่างรักนายนี้มันเป็นความรักที่ยั่งยืน¹

หวังว่าจะได้ข่าวจากแกเร็ว ๆ นี้นะพิม

จากผู้ที่ยกตัวอย่างโหยหวน

นิก(ผู้ถูกขังในโรงรถ)

นอกจากนิกจะมีความรักให้กับเจ้านายของตัวเองแล้ว นิกยังมีความรักให้กับ
สัตว์ชนิดอื่นๆ ซึ่งนิกถือว่าสัตว์ทุกชนิดเป็นเพื่อนของนิกด้วย ดังที่นิกเล่าให้พิมฟังว่า นิกมี
เพื่อนเป็นแพะด้วย ซึ่งตอนแรกแพะตัวนี้กลัวนิกมาก แต่ตอนนี้ได้เป็นเพื่อนเล่นกันแล้ว
และนิกก็ต้องการเป็นเพื่อนเล่นกับลูกแพะด้วย เพราะนิกชอบเด็ก แต่แม่แพะกลัวว่านิก

¹ ว. ณ ประมวญมารค, นิกกับพิม, พิมพ์ครั้งที่ 6, (กรุงเทพฯ : บริษัทต้นอ้อ 1999 จำกัด, 2543),
หน้า 27 – 28.

จะไปทำร้ายลูกของมันจึงไม่ให้มันเล่นด้วย นิกบอกกับพิมว่า นิกชอบเด็กมากไม่ว่าจะเป็นเด็กตัวเล็กๆ ลูกของสัตว์อื่นๆ ตัวเล็กๆ นิกชอบทั้งหมด นิกต้องการเล่นกับลูกเปิดลูกไก่ด้วยแต่นิกก็ไม่เข้าใจว่า พอคาบมาเล่นด้วยลูกเปิด ลูกไก่ก็จะนอนนิ่งคอปับไม่ยอมเล่นด้วย ซึ่งนิกไม่รู้ว่าเป็นตัวเองตัวโตมากและการคาบไว้ในปากเช่นนั้นทำให้ลูกเปิดลูกไก่ตายไปแล้ว นิกยังชอบลูกแมวต่างๆ ที่ไม่ถูกกับแมวตัวโตๆ และแม้ว่านิกจะโดนเด็กๆ แกล้ง แต่นิกก็ยังรักและอยากจะเล่นกับเด็กๆ ด้วย แสดงให้เห็นว่านิกเป็นสุนัขที่ใจดี ให้ความรักกับทุกคนและทุกชีวิตที่อยู่รอบข้าง โดยเฉพาะเด็กๆ ทั้งมนุษย์และสัตว์ซึ่งนิกจะให้ความรัก ความเอ็นดูเป็นพิเศษ

ฉันไม่เข้าใจจริงๆ ว่า เหตุใดฉันจึงรักนายมากกว่ารักหมาด้วยกันหรือสัตว์อื่น ๆ นายไม่เคยเข้าใจฉันเลย แม้แต่แพะก็ยังเข้าใจฉันมากกว่า โดยเฉพาะเจ้าแพะตัวขาวที่อยู่กับยายแก่ยากจนที่อาศัยอยู่ในกระท่อมผุๆ ตรงทางเลี้ยวที่จะไปตลาด ฉันชอบเล่นกับเจ้าแพะตัวขาวนี้ เมื่อแรกมันกลัวฉันตัวลั่นทีเดียว เดียวนี้เราเป็นเพื่อนกันแล้ว เวลายายแก่เข้ามาในบ้านของเราเพื่อขอทานทำ คือตัดหญ้า หรือเอาถังมูลฝอยไปเท หรือช่วยกวาดลานบ้านแลกกับฟืน อาหารหรือเงิน เจ้าแพะขาวมักมาด้วย ฉันรีบลงจากเรือนไปหา มันก็วิ่งเล่นเอาเถิดกับฉันในสวนสนุกดี แต่เวลามันมีลูกอ่อน มันดุระมัด ไล่ขวิดฉันไม่ยอมให้ไปใกล้ลูกของมัน ฉันไม่ได้จะไปทำอันตรายลูกของมันสักหน่อย ฉันชอบเด็กออกจะแยะ เด็กเกือบทุกชนิดที่ฉันชอบ มีที่ไม่ชอบก็คือลูกเปิดลูกไก่ เพราะทุกครั้งที่ฉันนึกเอ็นดูไปคาบมันมาเล่น พอฉันปล่อยตัวมันออกวางที่พื้น จะเล่นด้วยสักหน่อย มันก็นอนนิ่งคอปับทำยังงี้ ๆ ก็ไม่ยอมลูก ที่หลังเจ้าของมันก็มาเอะอะเอากับนายหาว่าฉันฆ่าลูกเปิดลูกไก่ของเขา นายก็ต้องเสียเงินให้เขาไปหลายครั้ง ลูกแมวฉันก็ยังชอบเลย ทั้ง ๆ ที่ฉันไม่ถูกกับแมวโต ๆ แม้กระทั่งเด็กมนุษย์ที่ชอบแกล้งฉันแหย่ฉัน ฉันก็ยังไม่เคยคิดจะทำอันตรายเขานับประสาอะไรกับลูกของเพื่อน คือนางแพะขาวที่เคยวิ่งเล่นกันบ่อย ๆ ฉันเพียงแต่อยากดมกลิ่นของมันและมองดูมันใกล้ ๆ เท่านั้นเอง มันก็กินท่าไปได้ ไล่ขวิดเอาเจ็บ ๆ ฉันก็แหย่นะซิ!²

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 43 - 44

นิกเล่าให้ฟังว่า ที่บ้านที่กรุงเทพฯ พ่อแม่และพี่น้องของพิเชฐ ยกเว้นน้องสาวคนเล็ก ทุกคนต่างกลัวนิก เพราะว่านิกเป็นสุนัขพันธุ์บ็อกเซอร์ตัวใหญ่ทำให้ทุกคนกลัวนิก นิกบอกกับพิมว่าให้เห็บและหมัดที่อยู่กับนิกเป็นพยานได้ว่านิกพยายามที่จะให้พวกเขาเห็นว่า นิกต้องการเป็นเพื่อนด้วย ต้องการเล่นด้วย ไม่ต้องการทำอันตรายใคร

ในจดหมายของแก แกเล่าถึงสิ้นหน้าหนาวถึงฤดูใบไม้ผลิ แต่ที่นี้เป็นหน้าร้อน นายบอกว่าอาทิตย์หน้าจะหยุดงานไปตากอากาศทะเลที่หัวหินสักอาทิตย์หนึ่ง แล้วก็อยู่บ้านกับครอบครัวคือพ่อแม่พี่น้องที่กรุงเทพฯ อีกสักอาทิตย์หนึ่ง ฉันชอบไปตากอากาศทะเลกับนาย แต่กรุงเทพฯ ฉันไม่ชอบเลย ฉันถูกล่ามโซ่เกือบตลอดเวลา เพราะทุก ๆ คน (นอกจากน้องสาวคนเล็กซึ่งชื่อคุณแจ้ว) ที่บ้านพ่อแม่เลยกลัวฉันเรียกฉันว่า “หมายักษ์” ทั้งที่ ๆ ที่เจ้าเห็บเจ้าหมัดทั้งหลายเป็นพยานว่าฉันพยายามเพียงไรที่จะให้เขาเห็นว่า ฉันเป็นเพื่อนของเขา อยากเล่นกับเขา ไม่ทำอันตรายเขา³

เมื่อนิกเห็นเด็กๆ เล่นฟุตบอล ด้วยความที่นิกรักเด็กอยู่แล้ว และเมื่อเห็นเด็กๆ เล่นกันอย่างสนุกสนาน นิกจึงเล่นฟุตบอลกับเด็กๆ ด้วย นิกเล่าวิธีเล่นฟุตบอลให้ฟังอย่างสั้นๆ พอให้เห็นภาพว่า การเล่นฟุตบอลมีวิธีการเล่นอย่างไร นิกทำหน้าที่เป็นผู้รักษาประตู นิกรักษาประตูโดยเข้าชนลูกฟุตบอลให้กระเด็นไปบ้าง ใช้ขาหน้าทั้งสองขาถีบฟุตบอลให้กระเด็นไปทางอื่นบ้าง บางทีก็ใช้จมูกดัน หรือก็ไม่ก็ร่อมลูกบอลไว้ไม่ให้กลิ้งเข้าประตู จนกว่าเด็กฝ่ายเดียวกันกับนิกเข้ามาเตะลูกฟุตบอลให้ไปไกลจากมือสองอันทางข้างที่เป็นประตูของนิก ภาพของนิกที่ทำหน้าที่รักษาประตูทำให้เด็กๆ ที่เล่นด้วยหัวเราะ และคนอื่นๆ ที่มายืนดูด้วยก็จะหัวเราะด้วยความขบขันเช่นกัน

ฉันรู้จักเด็กชายสองคนนั่นดี เคยเล่นฟุตบอลด้วยกันบ่อย ๆ แกรู้จักการเล่นฟุตบอลของพวกเขาเด็กนักเรียนชายใหม่พิม? พวกเขาเด็ก ๆ แบ่งกันออกเป็นสองพวก ทั้งสองพวกต่างมีไม้สองอันกันอยู่ปลายสนาม ทำเป็นประตูของเขา เราเรียกประตูนี้ว่าโกล์ ถ้าพวกหนึ่งไล่เตะลูกกลม ๆ

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 74.

ไปเข้าประตูหรือโกล์ของอีกฝ่ายหนึ่งได้ พวกนั้นก็ชนะ อีกฝ่ายหนึ่งต้อง
ป้องกันเต็มที่ เวลาฉันเห็นเขาเล่นเตะลูกกลม ๆ กัน นึกสนุกขึ้นมาก็วิ่ง
เข้าไปเล่นกับเขาด้วย เขาก็จับไม้สั้นไม้ยาว ถ้าฝ่ายไหนจับได้ไม้ยาว
ฝ่ายนั้นก็จะได้ฉันเป็นผู้รักษาประตู ฉันรักษาได้ดีมาก ยังไม่เคยปล่อยให้
ลูกบอลผ่านไปได้เลย เวลาฉันเล่นฟุตบอลกับเด็ก ๆ ใคร ๆ ชอบยืนดู
เสียจริง เสียฮากันดังครืน ๆ ที่เดียว บางทีผู้เล่นเองก็หัวเราะจนตัวออกเสียง
อยู่กลางสนามเล่นต่อไปไม่ไหว ฉันไม่เข้าใจว่าเขาขันอะไรกัน ฉันก็เล่น
อย่างผู้อื่น รักษาหน้าที่ของฉัน ระวังไม่ให้ลูกบอลลอดเข้าไประหว่างไม้
สองอัน ฉันวิ่งเข้าชนลูกให้กระเด็นไปบ้าง กระโดดเข้าชนบ้าง ใช้ขาหน้า
ทั้งสองขาถีบให้กระเด็นไปทางอื่นบ้าง บางทีก็ใช้จมูกดัน หรือไม่ก็คร่อม
ลูกบอลไว้ไม่ให้กลิ้งเข้าประตู จนกว่าเด็กฝ่ายฉันจะช่วยเขยื้อนให้ไปไกล
จากไม้สองอันทางข้างของเรา ฉันไม่เข้าใจจริง ๆ ว่าเขาหัวเราะทำไมกัน
หน้าหนา ⁴

นิกจะอยู่เคียงข้างพิเชฐทุกครั้งที่เขาไม่สบายใจ ดังจะเห็นได้จากตอนที่ เมื่อ
พิมเล่าให้นิกฟังเรื่องสมรศรีที่เข้ามาฉวนวายสร้างความเดือดร้อนให้มนทิดา เมื่อพิเชฐได้
ทราบ เขาก็ไม่สบายใจ นิกดมกลืนก็รู้ว่าพิเชฐไม่สบายใจ นิกจึงเข้าไปนั่งใกล้ๆ และ
เอาหัววางบนตักเพื่อปลอบใจเจ้านายของตัวเอง อันแสดงให้เห็นความรัก ความห่วงใย
ของนิกที่มีต่อเจ้านาย อย่างน้อยสิ่งที่นิกทำก็แสดงให้พิเชฐเห็นว่า พิเชฐยังมีนิกอยู่
เคียงข้างไม่ว่าจะมีเรื่องราวความทุกข์อย่างไรก็ตาม

โดยเฉพาะที่แกเล่าถึงผู้หญิงที่ชื่อแม่สมรศรี ที่เข้ามาฉวนวาย
ในบ้าน เขาทำหน้าที่เสิร์ฟ หยุดอ่าน นั่งตะลึงอยู่เป็นครู่ใหญ่ ฉันดมกลืน
รู้ว่าเขาไม่สบายใจเลย ฉันสงสัยว่าเขาจึงเข้าไปนั่งใกล้ เอาหัววางลง
บนตักของเขาอยู่เป็นนาน เขาจึงรู้สึกตัวยกมือขึ้นลูบหัวฉันเบา ๆ แล้ว
พูดว่า “นิก นิกจะทำอย่างไรดี? สงสารคุณมนทิดาเหลือเกิน ถ้าช่วยได้
ฉันจะลงงานขึ้นเรือบินไปหาเขาพรุ่งนี้แหละ” ⁵

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 107 – 108.

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 129.

ครั้งหนึ่งพิเชษฐถูกทุกคนในบ้านเข้าใจผิดว่า พิเชษฐทำให้บุญช่วย คนรับใช้ในบ้าน ท้อง ซึ่งความจริงแล้วบุญช่วยมีท้องกับผู้ชายอีกคนหนึ่งไม่ใช่พิเชษฐ แต่บุญช่วยไม่กล้า บอกความจริงว่าตัวเองท้องกับใคร เพราะภรรยาเก่าชู้ว่าจะสาदनํ้ากรดทั้งคนรักของ บุญช่วยและบุญช่วย แม่และน้องของบุญช่วยจึงสงสัยพิเชษฐเพราะเป็นคนที่อยู่ใกล้ชิด บุญช่วย นิกสสารพิเชษฐที่ถูกเข้าใจผิด โดยที่พิเชษฐไม่รู้ตัว เมื่อพิเชษฐกลับจากที่ทำงานใน วันนั้น นิกจึงอยู่ใกล้เจ้านายตลอดเวลาและนิกยังคิดหาทางช่วยเหลือพิเชษฐด้วย ดังที่ใน เนื้อเรื่องกล่าวว่า

ฉันได้ฟังดังนั้นรู้สึกไม่สู้สบายใจกลัวว่าจะเสียแม่ครัว แม่ช่วย และเด็กชดไป เพราะเขามีกัน 3 คนแม่ลูกเท่านี้ ทั้งกันไม่ได้ นายแยมแล้ว ฉันเองก็พลอยแยมไปด้วย ไม่ชั่วแต่นาย เพราะถ้าแม่ครัวและลูกทั้ง 2 คน ไป ทั้งบ้านก็จะเหลือแต่นายกับฉัน นายคงจะต้องเป็นคนทำกับข้าว ซึ่งถึงแม้คงจะดีกว่าฉันทำ แต่ก็คงไม่มากนัก!

เมื่อนายกลับมาจากทำงานบ่ายวันนั้น ฉันก็ตรงเข้าประจบนาย ยิ่งกว่าวันธรรมดา ฉันสวดมนต์ช่วยเหลือเกิน เมื่อพูดอะไรไม่ได้ก็ได้แต่ แสดงความรู้สึกทางดวงตา นายตบหัวฉันอย่างรักใคร่ นายไปไหน ฉันก็เดินตามไปทุกหนทุกแห่ง⁶

และในเนื้อเรื่อง นิกพยายามที่จะช่วยพิเชษฐคิดว่าจะหาทางแก้ปัญหาเรื่องที่พิเชษฐ ถูกเข้าใจผิดนี้ได้อย่างไร ดังที่ในเนื้อเรื่องได้กล่าวถึงความคิดของนิกว่า

วันนี้ฉันไม่ได้วิ่งตามนายไปที่ที่เขาเล่นตีลูกอะไรกลมๆ ที่ มนุษย์เรียกว่าเทนนิสอย่างเคย ฉันเดินออกทางประตูหลังบ้านไป ตัวเดียว พลังคิดหาหนทางที่จะช่วยนายไม่ให้คนใช้ลาออกไปหมด ทั้งบ้าน แต่คิดไม่ยักออกก็เลยเดินไปไกลจนถึงตีนเขา เผอิญไปเจออะ กิ่งก่าเข้าตัวหนึ่ง ซึ่งยื่นทำตาเป่งอยู่ได้ต้นไม้ จึงชวนมันวิ่งเล่นซ่อนหา อยู่พักใหญ่ จนหามันไม่เจอจริง ๆ แล้วฉันก็กลับบ้าน นึกหาหนทาง ที่จะช่วยนายไม่ออกอยู่นั่นเอง⁷

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 216.

⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 218.

ในท้ายที่สุดนิกก็ได้กลายเป็นผู้แก้ปัญหานี้ได้ เพราะเมื่อนิกเห็นคนรักของ บุญช่วยและบุญช่วยแอบพบเจอกัน นิกก็รีบตะครุบตัวคนรักของบุญช่วยไว้ ทำให้ทุกคน ทั้งพิเชฐ แม่และน้องของบุญช่วยรู้ความจริงว่า บุญช่วยมีคนรักอยู่แล้วและกำลังตั้งท้อง กับคนรักของตน

นิกเป็นสุนัขที่รักเจ้านายของตัวเองมาก และนิกยังรักเด็กๆ มากอีกด้วย ในนวนิยายนิกได้เขียนจดหมายเล่าให้พิมฟังว่า นิกรักเด็กมาก เมื่อเห็นเด็กก็อยากจะ เข้าไปเล่นด้วย นิกบอกว่า ความเกลียดมีเหตุผล แต่ความรักมักไม่มีเหตุผล เป็นสิ่งที่ เกิดขึ้นจากหัวใจอย่างแท้จริง

แกก็รู้อยู่แล้วพึมพำฉันรักเด็ก เห็นเด็กเข้าเป็นไม่ได้ต้องเข้าไปหา อยากเล่นด้วยไปหมด ฉันไม่เข้าใจเหมือนกันว่าเหตุใดฉันจึงรักเด็กหนักหนา มันคงจะอยู่ในสายเลือดของฉันเช่นเดียวกับการต่อมมอยอย่างหนึ่งที่หนังสือ เล่มนั้นว่ากระมัง ความรักมักไม่มีเหตุผล ไม่เหมือนความเกลียด เรามี เหตุผลเสมอเวลาเราเกลียดใคร อย่างฉันเกลียดนายชะงาก็เพราะฉัน ไม่ชอบวิธีอวดของเขา และเพราะอิจฉาเขาเรื่องกระดูกชิ้นนั้น อย่างมนุษย์ที่ เขาเกลียดกันก็เพราะอิจฉากัน กลัวเขาจะดีกว่าหรือไม่ก็เรื่องเงิน หรือไม่ก็ หึงกันเกี่ยวกับคู่รัก หรือเรื่องกลัวจะขัดลาภหรือรู้ได้กัน หรือเรื่องอื่นคล้าย ๆ อย่างนั้น ถูกแล้ว เกลียดมักมีเหตุผลเสมอ ลองคิดดูดี ๆ ไม่หลอกตัวเองซี จะหาเหตุผลได้ทุกครั้งว่าเหตุใดจึงเกิดการเกลียดขึ้น ส่วนรักเล่า? รักไม่ยก มีเหตุผล รักไม่เกี่ยวกับกระดูก เงินหรือสิ่งของอะไรเลย รักไม่ต้องมีเหตุมีผล อยู่ ๆ บางทีพอเจอหน้าครั้งแรกเกิดถูกชะตาขึ้นมาก็รักได้ มันออกมาจาก ข้างในตัวของเราเฉย ๆ ยังงั้นเอง หักหน้าก็ไม่ได้ เหตุใดฉันจึงรักนายของฉัน และแกร็กนายผู้หญิงของแกเล่า ฉันตอบไม่ถูกดอก แกอาจจะตอบถูกบ้าง กระมัง นายของเราไม่เห็นสมควรแก่ความรักของเรา นอกจากนาน ๆ ที่ โดยมากเขาเอาแต่ใจของเขาแล้วไม่ค่อยเห็นใจหรือนึกถึงความรู้สึกของเรา เลย แต่กระนั้นเราก็คงรักเขา ความรักเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นสิ่งที่มีอำนาจ มาก มากจนกระทั่งบางครั้งก็ชนะความยุติธรรม เหตุผล และความรู้สึก ผิดชอบ มันรุนแรงยิ่งกว่าความเจ็บปวดเสียอีก ⁸

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 247 – 248.

นิกได้เล่าให้ฟังว่า เด็กบางคนแกล้งนิกหรือเล่นกับนิกเจ็บๆ แต่นิกก็ไม่เคยโกรธเด็ก แสดงให้เห็นว่านิกมีความรักให้กับทุกคนรอบข้าง โดยเฉพาะเด็กๆ อย่างแท้จริง

การที่ฉันพูดถึงความรักตัวยาวนี้ ก็เพราะฉันอธิบายไม่ถูกว่าเหตุใดฉันจึงรักเด็กหน้าหนา เด็กบางคนไม่เห็นจะน่ารักสักนิด พอฉันเดินเข้าไปใกล้ๆ ยังไม่ทันจะเลียแสบก็ตกใจร้องไห้จำหนวหนูแทบแย้ ผู้ใหญ่ของเขาไม่รู้เรื่องรู้ราวไม่ดูตาม้าตาเรือ มีอะไรใกล้มือก็คว้ามาจะตีฉันบ้าง หยิบก้อนอิฐขว้างบ้าง ร้องเอะอะ ๗ บ้าง อุ้มเด็กวิ่งหนีเข้าบ้านไปต่อหน้าต่อตาบ้าง เด็กบางคนถ้าไม่กลัวฉันแบบนี้ก็ชอบแกล้งฉันต่าง ๗ นานา เช่น ดึงหาง ทุ้งหู หรือหาอะไรแหลม ๗ มาทิ่มฉันเจ็บ ๗ หรือหาหนังสือตีมาying ฉันบ้าง แต่ฉันไม่เคยทำร้ายตอบเขาเลย อย่างดีก็วิ่งหนีเท่านั้นเอง ⁹

เมื่อนิกเห็นเด็กตัวเล็กๆ นอนหลับในรถเข็น นิกซึ่งรักเด็กอยู่แล้วเมื่อเห็นเด็กก็รีบกระโดดจากบ้านของตัวเองเข้าไปดูเด็กที่นอนอยู่ในรถเข็นใกล้ๆ นิกเห็นเด็กก็นึกรักขึ้นมาอยากจะเลียหน้าเด็กด้วยความรักแต่ก็ไม่กล้าเพราะกลัวจะตกใจตื่น จึงเพียงแต่ชะโงกหน้าเข้าไปดูใกล้ๆ

เข้าวันหนึ่ง ฉันมองดูจากบ้านเรา เห็นแม่ของเด็กนำรถเข็นออกมาไว้ที่ใต้ต้นไม้หน้าบ้านตามเคย แล้วก็กลับเข้าไปในเรือน ฉันแลดูทั่วเห็นปลอดภัย คนเด็กนอนอยู่คนเดียวในรถเข็นจึงลงจากเรือนผ่านสนามแล้วกระโดดข้ามรั้วเตี้ย ๗ ซึ่งกั้นเขตระหว่างบ้านเราและบ้านเขาไปในบริเวณบ้านของเขา เดินตรงไปใต้ต้นไม้หน้าบ้านเพื่อดูเด็กในรถเข็น เห็นตัวเล็กน้อยดีกว่าล้างนอนตะแคงหลับสนิทหน้าเอ็นดูดี ฉันชักจะรักตึงๆ อยากจะเลียแสบสองแสบก็กลัวว่าจะตกใจตื่น จึงเพียงแต่ชะโงกดูเพลินไปหน่อย จนหน้าของฉันไปชนเอารถเข้า ¹⁰

ในเรื่องนิกกับพิมได้แสดงให้เห็นว่านิกชอบเด็กหลายคน อย่างเช่นตอนที่นิกเล่นฟุตบอลกับเด็ก และตอนที่นิกเล่นกับเด็กฝรั่งที่บ้านอยู่ข้างโบสถ์ฝรั่งเศส นิกและเด็ก๗

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 248 – 249.

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 249 – 250.

เล่นกันด้วยความสนุกสนาน ซึ่งเด็กๆ ทุกคนมีความสุขมาก ทั้งวิ่งเล่นด้วยกัน และเด็กๆ ทาแป้งให้นิก หาลือผ้า หมวก และแว่นตามาใส่ให้นิก แล้วพาไปนั่งที่เปียโนในห้องรับแขกเอาไปปักคอกล้อง หรือเรียกอย่างคนแถวนี้ว่ากะบังดูยาของพ่อเด็กๆ มาให้นิกคาบ และให้นิกเล่นเปียโน นิกก็เล่นด้วยกับเด็กๆ ภาพที่ผู้อ่านจินตนาการก็จะเป็นภาพที่น่ารักและอบอุ่นของนิกกับเด็กๆ

ตอนบ่ายวันเดียวกันนั้น ฉันเห็นพวกเด็ก ๆ ผีขาว 5 คนวิ่งเล่นอยู่ที่สนามหน้าบ้านเขา ก็อดรอนทนอยู่ไม่ได้จึงเดินเมียงไปยืนดูริมรั้ว เด็กผู้ชายคนโตหันมาเห็นฉันเข้าก็หยุดเล่นเดินมายืนจ้องดูฉันอยู่ที่อีกข้างหนึ่งของรั้ว ฉันเลยกระดิกหางรับ นื่อง ๆ เขาก็ 4 คน ก็เดินตามมายืนเป็นแถวริมรั้ว พลังมองดูฉัน ฉันก็ยิ่งกระดิกหางแถมส่ายกันไปมาเล็กน้อยพองาม ครั้นเด็กผู้ชายคนโตตะปากล้าเจ้าเดียว ฉันก็ใจพรวดเดียวข้ามรั้วไปยืนกระดิกหางตรงเข้ามาเลียมือ (คนที่โตหน่อย) เลียหน้า (คนที่เล็ก) เขาหมดทุกคน เขาก็เลยหายกลัว สักครูใหญ่ ๆ ต่อมา ฉันก็ได้วิ่งเล่นเอาเถิดกับเด็กทั้ง 5 คนอย่างสนุกสนาน เสียงหัวเราะอย่างครื้นเครงดังลั่น

เมื่อวิ่งเล่นที่สนามจนเหนื่อยแล้ว เด็กทั้ง 5 คนก็ชวนฉันเข้าไปในเรือน ตอนนี้ยิ่งสนุกใหญ่ เขาช่วยกันแต่งเนื้อแต่งตัวให้ฉัน หาลือผ้า หาลือผ้า หมวก และแว่นตาของใครมาใส่ให้เหนือจมูกฉัน แล้วพาไปนั่งที่เปียโนในห้องรับแขกเอาไปปักคอกล้อง หรือเรียกอย่างคนแถวนี้ว่ากะบังดูยาของพ่อเขามาให้ฉันคาบ เป็นต้น ฉันนั่งนิ่งยอมให้เขาทำกับฉันทุกอย่าง เขาให้เล่นเปียโนก็เล่น ให้อ่านก็ดู เขาเลยสนุกใหญ่ เสียงหัวเราะดังกึกก้อง บางคนถึงแก่นอนกลิ้งไปกับพื้นห้องหัวเราะจนลุกไม่ขึ้น กระทั่งแม่ของเขาได้ยินเสียงก็กักกักดังผีดุรรมา ก็ออกมาดูว่าลูกๆ เล่นสนุกสนานอะไรกัน แต่พอเขาเห็นฉันเข้าเท่านั้น การละเล่นอันสนุกสนานของเราก็ชะงักลง!

ฉันไม่เข้าใจจนแล้วจนรอด ว่าเหตุใดผู้ใหญ่จึงไม่ยอมให้ฉันเล่นกับลูกของเขา เขาน่าจะรู้ว่าฉันชอบเด็ก ไม่เคยคิดทำอันตรายเด็กคนไหนที่ฉันเล่นด้วยเลย ให้อ่านก็อ่านให้ฉันฟัง! จริง ๆ นา เด็ก ๆ ก็ชอบเล่นกับฉัน แม่ของเด็กลูกขาวเกลียดฉันเขามาก ถูกแล้ว ฉันทำคอกล้องหรือกะบังดูยาของสามีเขาตกแตก ฉันแกล้งเมื่อไหร่ละ ก็ลูกของเขาเองนำมาใส่ปากฉันให้คาบไว้ ฉันก็คาบนะสิ พอเขาออกมาเห็นฉันขณะที่กำลังคาบ

กล้องนั่งติดเปียโน อยู่ดี ๆ เขาก็ส่งเสียงกรีดร้องลั่น จันตใจแผ่นดินจาก
 ม้าโดยแรงจนม้าคว่ำ กล้องก็กระเด็นออกจากปากตกแตกตามธรรมดา จะ
 มาโกรธฉันถูกรึ? ¹¹

ในตอนท้ายเรื่องนิกได้ช่วยเด็กๆ ให้พ้นอันตรายจากสุนัขบ้า พิเชฐเขียนจดหมาย
 เล่าให้มนทราฟังว่า ตอนที่พิเชฐไปเล่นเทนนิสกับเพื่อนๆ ในตอนเย็น และนิกตามไปด้วย
 อย่างเคย ในขณะที่พิเชฐกำลังเล่นเทนนิส และนิกกำลังเล่นกับเด็กๆ ที่สนามหน้า
 โรงเรียนนั้น มีสุนัขบ้าตัวหนึ่งวิ่งเข้ามาหากลุ่มของเด็กๆ ที่เล่นกันอยู่ที่สนามกว้างหน้า
 โรงเรียน พิเชฐเรียกนิกให้มาหาตน นิกกำลังจะวิ่งไปหาพิเชฐ แต่เมื่อนิกเห็นสุนัขบ้า
 วิ่งเข้าไปหาเด็กๆ นิกก็เปลี่ยนใจหันมาปกป้องเด็กๆ จากสุนัขบ้าตัวนั้น นิกต่อสู้กับ
 สุนัขบ้าตัวนั้นเพื่อป้องกันชีวิตของเด็กๆ ทุกคน ดังที่พิเชฐเขียนจดหมายเล่าให้มนทรา
 ฟังว่า

เราหยุดเล่นเทนนิสทันที มองไปทางสนามโน้นก็เห็นพวกเด็ก ๆ
 วิ่งเกรียวกราวหนีกระจัดกระจายไปคนละทิศละทาง บางคนไถหน้อยก็ป็นหนี
 ขึ้นต้นไม้ บางคนป็นขึ้นไปนั่งอยู่บนรั้ว บางคนก็หนีเข้ามาทางสโมสร พวก
 พ่อแม่เด็กที่อยู่แถวโน้นต่างก็วิ่งไปที่สนามหน้าโรงเรียนเพื่อคว้าลูกของตน
 มาเสีย ผมมองดู เห็นหมาสี่เท้าหางตกท่าทางไม่น่าไว้วางใจตัวหนึ่งวิ่งตรงที่
 เข้าไปที่สนาม ผมเห็นนิกอยู่แถวซิงช้าทางด้านโน้นของสนาม จึงผิวปาก
 เรียกมัน มันก็ทำหูตลึงแล้วตั้งท่าจะวิ่งมาหาผม ก็พอดีเจ้าหมาท่าทางพิกล
 ตัวนั้นเดินไปทางซิงช้าซึ่งเด็ก ๆ อีกหลายคนเพิ่งลงจากซิงช้า ต่างร้องกรีด
 ด้วยความตกใจ พวกมันวิ่งตะลันตะลันขึ้นบันไดไปบนโรงเรียนซึ่งอยู่ใกล้
 ที่สุด เหลือแต่เด็กผู้หญิงคนหนึ่งอายุประมาณเก้าขวบ ซึ่งแกว่งซิงช้าให้มัน
 นั่งเพลินอยู่ พอเขาเอะอะกันก็ตกใจพยายามจะอุ้มมันลงจากซิงช้า
 แต่เพิ่งจะช่วยมันลงได้เดี๋ยวนั้นเองก็จุดมือมันลากถูถูก็จะวิ่งหนีตาม
 คนอื่นไป พอดีเจ้าหมาบ้าวิ่งที่เข้ามาถึง นิกเห็นไม่ได้การก็แผ่นเข้า
 สกัดหน้าหมาบ้าทั้งเด็ก 2 คนไว้ เจ้าหมาบ้าแยกเขี้ยววิ่งเข้าใส่ นิกแทน
 เสียงขู่ของมันดังมาถึงผม ผมใจหายวาบนึกว่านิกคงจะเข้ายืน 2 ขาขยำ
 คอหมาบ้าอย่างที่เคยทำเสมอ แล้วก็ต้องถูกเจ้าหมาบ้ากัดตอบถูกที่ขา

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 251 – 252.

หรืออะไรอย่างนั้น แต่หาไม่ได้ พอหมาบ้าวิ่งเข้ามาจะถึงตัว นิกก็หลบรูปหมาบ้าเลยหัวซุนถลาผ่านนิกไปไล่เด็ก เด็กบางคนก็หนีขึ้นบันไดโรงเรียนไปยืนที่เฉลียงแล้วบางคนกำลังอยู่ที่กลางบันได บางคนกำลังจะขึ้น แต่ถึงแม้ว่าจะขึ้นไปอยู่ที่เฉลียงได้หมด เมื่อเจ้าหมาบ้าตามขึ้นไปก็จะพากันจมนุ่มอยู่ที่เฉลียงนั้น เพราะเฉลียงนั้นตัน ประตูห้องเรียนปิดใส่กุญแจหมดหนีต่อไปไม่ได้ คุณคงจะนึกภาพโรงเรียนที่ไม่ทำสีตามชนบทออก แต่นิกวิ่งเข้าขวางหน้าหมาบ้าไว้อีก ไม่ยอมให้มันตามเด็กขึ้นไปบนบันได

.....

ก่อนที่จะมีเสียงโป้ง นิกก็หลบรูปไปไกลจากหมาบ้า พอเสียงดังโป้งเจ้าหมาบ้าก็ล้มลงตายคาที่ นิกก็วิ่งกระดิกหางเข้ามาหาผมเป็นอันว่านิกเป็น “วีรสุนัข” ไหญ่โตที่ช่วยป้องกันเด็ก ๆ แห่งตำบลภูเขียวไว้ไม่ให้หมาบ้ามากัดได้ พวกพ่อแม่เด็กรู้สึกว่าเป็นหนี้บุญคุณนิกที่ช่วยลูกของเขาให้พ้นจากอันตราย เลยพากันมาลูบหัวลูบหูและนำกับข้าวของกินต่าง ๆ มาให้กินมากมาย แต่ “วีรสุนัข” ของเราไม่มีโอกาสได้ขมำของกินอร่อย ๆ เหล่านั้น เพราะหมาบ้าโน้มนำให้ผมขอขี่มรดก ผมกับเด็กซดก็จับนิกใส่รถออกเดินทางกลับกรุงเทพฯ ก่อนค่ำวันนั้นเอง วันรุ่งขึ้นตอนบ่ายถึงกรุงเทพฯ ผมก็นำนิกตรงไปสถานเสาวภา จนบัดนี้นิกก็ยังถูกขังอยู่ที่นั่น ผมเป็นห่วงนิก กลุ้มและเหงาเหลือเกิน คุณคนเดียวจะทราบว่ามันรักนิกเพียงไร มันเป็นเพื่อนสนิทของผม ถ้านิกตายไปผมจะแย่ ถึงแม้พิมจวนจะมาอยู่แล้ว แต่พิมไม่มีนิก ผมนึกไม่ออกเลย!

หวังว่าคุณคงสบายดีและนึกถึงผมบ้าง

จากผมผู้ถูกลืมแทบจะเป็นบ้า

พิเชฐ ¹²

แต่ท้ายที่สุดนิกก็ปลอดภัยทุกประการ ไม่ได้รับอันตรายจากการต่อสู้กับสุนัขบ้าเพื่อปกป้องเด็กๆ และนิกยังไปรับมนทิวาและพิมที่สนามบินพร้อมกับพิเชฐด้วย ความรักของนิกที่มีต่อพิเชฐและที่มีต่อเด็กๆ ทุกคนเป็นความรักที่บริสุทธิ์ใจ

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 316 – 319.

นอกจากความรักของนิกที่มีต่อเจ้านายแล้ว ความรักของพิมที่มีต่อมนทिरาก็ไม่แพ้ความรักของนิกที่มีต่อพิเชษฐ โดยเฉพาะเมื่อสมรศรีและยุพดีเข้ามาเกี่ยวข้องกับสร้างความวุ่นวายใจให้กับมนทिरา พิมทั้งรักและสงสารนายผู้หญิงของตนเป็นอย่างมาก

เมื่อสมรศรีซึ่งเป็นเพื่อนกับยุพดี พี่สะใภ้ของมนทिरามาที่บ้านของมนทिरา เพื่อหาทางช่วยให้ยุพดีคืนดีกับสามี พิมดมกลิ่นสมรศรีก็รู้ว่าผู้หญิงคนนี้ไม่ชอบมนทिरา พิมเล่าให้นิกฟังว่าพิมได้กลิ่นทั้งความเกลียดชัง ความอิจฉาของสมรศรี พิมรู้สึกเศร้าใจมากที่นายผู้หญิงของพิมไม่รู้ว่สมรศรีไม่ชอบเธอ

เมื่อแรกฉันคิดจะประจบขอขมนมแบร์ตัวกินอยู่ในครัวแต่ซื้อคร้าน ฟังมนุษย์ผู้นั้นพูดโง่ ๆ อีกต่อไป จึงตะกายประตูครัวขอออกไปข้างนอก ให้ฉันไปนั่งดมกลิ่นเหม็นของดอกกุหลาบเต็มสวนยังดีกว่าฟังมนุษย์ที่พูดไม่ตรงกับใจ ฉันรู้สึกเศร้าเหลือเกินที่นายผู้หญิงของฉันไม่รู้ว่ใครเป็นเพื่อน ใครเป็นศัตรูของเธอ ยายสมรศรีเพื่อนของยุพดีนี่แหละเป็นศัตรูตัวร้ายละ ฉันได้กลิ่นทั้งเกลียดทั้งอิจฉาออกมาจากตัวเธอตลอดเวลา ทั้ง ๆ ที่ฉันไม่รู้ว่ ยุพดีเป็นตัวอะไร แต่ฉันก็พลอยเกลียดไปด้วย เพราะถ้ายุพดีดีแล้ว จะมีเพื่อนเป็นยายสมรศรีไม่ได้¹³

เมื่ออยู่ลับหลังมนทिरา สมรศรีจะเข้าไปในห้องของนายผู้ชาย พิมก็เข้าไปขวางไว้ สมรศรีไม่พอใจจึงเตะพิม และยังพูดปิดกับมนทिरาว่าเธอเห็นพินน่ารักจึงต้องการลอบหัว แต่พิมกลับขู่เธอ และพิมยังได้กลิ่นความเกลียดชัง ความอิจฉา นายผู้หญิงจากสมรศรีด้วย พิมจึงรู้สึกสงสารนายผู้หญิงของตนมากที่ไม่ว่ใครเป็นมิตร เป็นศัตรู

ขณะที่ฉันนั่งคอยตักน้ำตักอยู่ที่กุหลาบ (โชคดีที่ยังไม่ออกดอก) เศร้าใจในความซื่อไม่รู้เท่าทันคนของนายผู้หญิงและเจ้าพี่ที่ซื่อที่ถูกยายสมรศรีเตะ ฉันก็เห็นนายผู้หญิงแต่งตัวสะสวยเดินเคียงไปกับยายสมรศรี คงจะพากันไปจับรถทอล้อตรงหัวถนนเข้าไปในเมือง เพื่อไปพบนายผู้ชายที่โรงพยาบาลตามที่นัดกันไว้ทางโทรศัพท์เมื่อคืนนี้ละกระมัง¹⁴

¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 124.

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 124.

สมรศรีเพื่อนของยุพดีเข้ามาอุ่นวากับครอบครัวของมนทิดา ทำให้พี่ชายของมนทิดาไม่สนใจน้องสาวและลูกเหมือนเช่นเคยและทำให้พี่ชายของมนทิดาไม่สนใจการทำงาน เมื่อพี่ชายและมนทิดาทะเลาะกันเรื่องค่าใช้จ่ายภายในบ้าน พี่ชายของเธอได้ว่าพิมว่าเป็น “ไอ้หมาเวร” ทำให้มนทิดาเสียใจ เพราะเธอรักพิมมากและพิมเป็นเพื่อนที่ดีที่สุดในชีวิตของเธอ

นายผู้หญิงไม่ได้ตอบทันที แต่เมื่อพูดออกมา ในที่สุดเสียงค่อนข้างเบาและสั้นว่า “ ถ้าคุณใหญ่ดูบุญชิตีๆ ก็จะทำให้สิ่งที่ยากง่ายขึ้นแล้วแต่ของที่ยากเป็นทั้งนั้น โดยมากก็เป็นอาหารของยายหนู

“ และของไอ้หมาเวรนี้ ” นายผู้ชายพูดต่อหน้าบึ้ง เคาะนิ้วมาทางฉัน ¹⁵

เมื่อพี่ชายของมนทิดาว่าพิมด้วยถ้อยคำที่รุนแรง ทำให้มนทิดาเสียใจมาก น้ำเสียงที่ตอบพี่ชายของเธอเป็นเสียงที่สั้นเครือเหมือนกับจะร้องไห้ ทำให้ผู้อ่านได้มองเห็นว่า มนทิดารักพิมมาก ในนวนิยายกล่าววว่า

เสียงสั้นทุกที “ส่วนพิมที่คุณใหญ่เรียกว่าอ้ายหมาเวร เป็นเพื่อนอย่างเดียวของมนที่มีอยู่ในเวลานี้ มั่นกินของเหลือๆ วันละมื้อเดียว ไม่ได้หมดเปลืองอะไรหนักหนา ตัวมันเล็กแค่นี้เอง และหมาชนิดนี้ฉวนแล้วไม่สว้ย ต้องเลี้ยงให้ผอมหน่อยถึงจะถูกลักษณะพุดีที่ดีไ้คุณใหญ่คะ เดียวนี้คุณใหญ่เป็นอะไรไปก็ไมรู้ เปลี่ยนแปลงไปมาก มนไม่รู้จะทำอย่างไรให้ดีไปกว่านี้แล้ว...” แล้วนายผู้หญิงยกมือทั้งสองขึ้นปิดหน้า ลูกขึ้นเข้าห้องยายหนูไป ¹⁶

พิมเป็นกำลังใจให้กับมนทิดาเสมอโดยไม่ทอดทิ้งเธอ ตอนที่นายผู้ชายของพิมคอยดูแลสมรศรีและไปกับสมรศรีบ่อยครั้ง ปลอ่ยให้มนทิดาอยู่บ้านอย่างเศร้าใจ พิมก็เข้ามาอยู่ใกล้และประจบเอาใจมนทิดา เพื่อไม่ให้เธอเศร้าใจ

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 169.

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 170.

คำวันนั้นนายผู้ขายไม่กลับบ้าน คงจะไปเที่ยวกับยายสมศรี ศัตรูของฉันตามเคย เมื่อยายหนูเข้านอนแล้วนายผู้หญิงก็ควานหนังสือหนาเล่มหนึ่งไปนั่งที่เก้าอี้ยาวใต้โคมไฟ ฉันรีบกระโดดขึ้นไปบนเก้าอี้ด้วยหมอบลงพรางเอาหัวซบตักนายผู้หญิงอย่างประจบ เขาก็ยกมือขึ้นลูบหัวฉันไปมาอย่างใจลอย แล้วบอกแก่ฉันว่า “พิม พิม ฉันเบื่อโลกเหลือทน อีกหน่อยเราอาจจะต้องไปจากที่นี่ คุณใหญ่คงไม่ต้องการฉันแล้ว เอ้อ!” นายผู้หญิงถอนใจใหญ่ พลังเปิดหนังสือเล่มใหญ่ที่ฉันอ่านให้ฉันฟัง มันเป็นเทพนิยายซึ่งมนุษย์ที่ชื่อกริมม์เป็นผู้แต่ง ชื่อเรื่อง “กำหนดชีวิต” เป็นเรื่องเกี่ยวกับสัตว์ต่าง ๆ หลายชนิด แกคงจะสนใจบ้างเป็นแน่ ฉันจะเล่าให้แกฟังย่อ ๆ ดังต่อไปนี้¹⁷

พิมรักมนทிரานายผู้หญิงของตนมาก มนทிரาก็รักพิมมากเช่นกัน ครั้งหนึ่งพิมหายไประหว่างที่พิมวิ่งไล่แมลงจนหลงทางจากบ้าน พิมไม่ได้สวมปลอกคอและหลงทางไปไกลจากบ้านมากจนต้องถูกจับตัวไว้ที่โรงพัก บุษไปรษณีย์ที่เคยมาส่งจดหมายที่บ้านของพิมจำพิมได้และนำพิมมาส่งให้กับมนทรา มนทราดีใจมากที่ได้พิมกลับคืนมา ในเรื่องได้กล่าวถึงมนทราว่า

เมื่อบุษไปรษณีย์นำฉันมาส่งบ้าน นายผู้หญิงก็ต้องเสียเงินรางวัลเขาอีก ตอนแรกเขาไม่ยอมรับ แต่นายผู้หญิงยัดเยียดให้เขาจนได้ ครั้งนี้นายผู้หญิงไม่ได้ทำโทษฉัน กลับน้ำตาคลอ กอดฉันแน่น “พิม พิม ฉันเป็นห่วงแกแทบแย่ แกรู้หรือเปล่าว่าฉันนอนไม่หลับตลอดคืน นี่กว่าแกโดนรถทับหรืออะไร ฉันเที่ยวตามหาแกที่ต่าง ๆ ที่แกเคยไปก็ไม่พบ หมุนโทรศัพท์ไปตามโรงพักถามหาแกก็ไม่ได้เรื่อง ใจฉันไม่ดีเลย คิดไปทางร้าย ๆ ทั้งนั้น ที่นี้แกอย่าทำอย่างนี้อีกนะพิม!”

ฉันสัญญาด้วยดวงตา นายผู้หญิงก็ตบหัวฉันแล้วว่า “มะ มากินข้าวเสียที เช้าวันนี้ฉันต้องอาบน้ำแกอีกแล้วพิม แกไปเที่ยวอยู่ตามถนนตามโรงพักอะไรไม่รู้ สกปรก!”

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 171 - 172.

เมื่อตัวของฉันสะอาดและแห้งแล้ว นายผู้หญิงก็หยิบแปรงมา
แปรงขนฉันก่อนจึงหวีให้ขนหายเป็นสังกะตัง¹⁸

ผู้แต่งทรงให้นิกเป็นสุนัขที่อยู่ในชนบท ได้อยู่ใกล้ชิดกับเด็กๆ และได้อยู่ใกล้กับ
สัตว์นานาชนิด ผู้อ่านจึงเห็นได้อย่างชัดเจนว่านิกเป็นสุนัขที่จิตใจดี มีความรักให้กับ
ทุกๆ คนที่อยู่รอบข้าง โดยเฉพาะเด็กๆ นิกจะรักเป็นพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นเด็กๆ ที่เป็นคน
ลูกแพะ ลูกไก่ ฯลฯ ส่วนพิมเป็นสุนัขตัวเล็กๆ ที่อยู่ในบ้านที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์
พิมจึงมิได้ออกไปพบกับบุคคลภายนอกมากนัก ความรักของนิกที่มอบให้ต่อคนอื่น
รอบข้างจึงเป็นความรักที่พิเศษนอกเหนือไปจากความรักของนิกกับพิมที่มอบให้กับเจ้าของ
ของตัวเองคือพิเชฐและมนทิดา และพิเชฐกับมนทิดารักนิกกับพิมมากเช่นกัน
“ความรัก” เป็นเสมือนหัวใจสำคัญของเรื่องนิกกับพิม อันเป็นความรักที่บริสุทธิ์งดงาม
ถ้าหากทุกคนบนโลกใบนี้มีความรักให้แก่กันและมอบความรักให้ทุกสรรพชีวิตที่เป็นเพื่อน
ร่วมโลกอย่างเช่นในเรื่องนิกกับพิม โลกใบนี้ก็จะร่มเย็นมีความสุขมากกว่าที่เป็นอยู่ใน
ปัจจุบัน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเรื่องนิกกับพิมนี้เป็นนวนิยายที่มอบ “หัวใจสีขาวในวัยเยาว์”
ให้กับผู้อ่านทุกคน ทำให้ผู้อ่านอ่านแล้วเกิดความรักที่มอบให้กับสุนัข เพื่อนมนุษย์ทุกคน
และทุกสรรพชีวิตที่อยู่รอบข้าง อันเป็นคุณความดีอย่างวิเศษของนวนิยายเรื่องนิกกับพิม

2.1.2 พระอัจฉริยภาพของ ว. ณ ประมวญมารคด้านการประพันธ์ : เรื่องนิกกับพิมเป็นนวนิยายรูปแบบจดหมายที่เอื้อต่อการคลี่คลาย ปมปัญหาของเนื้อเรื่อง

พระอัจฉริยภาพของ ว. ณ ประมวญมารคด้านการประพันธ์ ที่ทรงใช้รูปแบบ
การเขียนนวนิยายเรื่องนิกกับพิมเป็นนวนิยายรูปแบบจดหมายช่วยสร้างปมปัญหาของ
เรื่องให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้นและนำไปสู่การคาดเดาคำตอบข้อสงสัยปมปัญหาของเรื่อง
และท้ายที่สุดนำไปสู่การคลี่คลายปมปัญหา ซึ่งปมปัญหาของเรื่องได้ปรากฏตั้งแต่
ตอนต้นเรื่องคือ ตัวละครเอกฝ่ายชายเข้าใจว่าตัวละครเอกฝ่ายหญิงแต่งงานแล้ว
และความเข้าใจนี้เองทำให้ตัวละครเอกฝ่ายชายรีบกลับเมืองไทยโดยไม่ทันได้ลา หรือ
แม้แต่ได้ถามความจริงจากตัวละครเอกฝ่ายหญิง และนำไปสู่การเขียนจดหมายของทั้ง
สองคนคือพิเชฐและมนทิดาโดยเขียนจดหมายในทำนองที่นิกกับพิมเขียนจดหมายคุยกัน

¹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 235 – 236.

พระองค์ทรงเขียนเรื่องนิกกับพิมโดยในตอนแรกพระองค์ทรงเล่าเรื่องแบบบรรยายตัวละครเอกฝ่ายชายคือพิเชฐได้พบกับตัวละครเอกฝ่ายหญิงคือมนทิวาที่ร้านขายลูกหมาที่เมืองซูริคประเทศสวิสเซอร์แลนด์ พิชฐ์ซื้อสุนัขซึ่งเป็นลูกหมาพันธุ์บ็อกเซอร์สีน้ำตาล มันทิวาซื้อพิมลูกหมาพันธุ์พูเดิ้ลสีดำ พิชฐ์รักมนทิวาตั้งแต่แรกพบ และมนทิวาก็มีความรู้สึกต้องอวยาศัยพิเชฐเช่นกัน แม้ว่าทั้งสองคนจะได้พูดคุยรู้จักกันแต่พิเชฐก็ยังคงไม่ได้รู้จักมนทิวามากนัก เพราะมนทิวาไม่ได้บอกรายละเอียดเกี่ยวกับตัวเธอ และเธอมองตัวเองเป็นกุลสตรีไม่ทำตัวสนิทสนมหรือบอกเล่าเรื่องราวส่วนตัวของเธอให้พิเชฐฟัง เพราะเธอคิดว่าเพิ่งรู้จักกับพิเชฐ ดังที่ในเรื่องผู้แต่งทรงบรรยายตอนที่ทั้งสองได้บังเอิญมาพบกันอีกครั้งหลังจากที่ได้พบกันครั้งแรกที่ร้านขายลูกสุนัข เขาและเธอได้นั่งคุยกันที่ร้านขนมระหว่างที่มนทิวารอให้ทางร้านตัดขนให้กับพิม

การนั่งรับประทานทาร์ตสตรอบเบอร์รี่สด และดื่มกาแฟ และช็อกเลตอยู่ที่โต๊ะเดียวกันของชายหนุ่มและหญิงสาวคู่หนึ่งซึ่งเป็นคนชาติเดียวกันในที่แปลกถิ่นเช่นนี้ เป็นเหตุให้คนทั้งสองคุ้นเคยกันอย่างรวดเร็ว พิชฐ์ทราบว่า เธอชื่อมนทิวา เพิ่งมาอยู่ในเมืองซูริคยังไม่ถึงสองสัปดาห์ แต่จะอยู่ต่อไปนานเท่าไรยังไม่มีกำหนด ส่วนมนทิวาก็ได้ทราบว่าพิเชฐเรียนวิชาเอ็นจิเนียร์เพิ่มเติมจากเมืองฮันโนเวอร์ เวลานี้เรียนจบได้ปริญญาแล้ว กำลังจะกลับกรุงเทพฯ ในเร็ว ๆ นี้¹⁹

ในวันแรกที่พิเชฐได้รู้จักและได้พูดคุยกับมนทิวาก็ได้ทราบเพียงชื่อ และทราบว่าเธอมาอยู่ที่เมืองซูริคนี้ยังไม่ถึงสองสัปดาห์ และในวันถัดมาพิเชฐก็ได้นึกถึงมนทิวาและได้รำลึกถึงสิ่งที่พิเชฐได้คุยกับเธอ

เธอดีกับเขา มีไมตรีต่อเขาเป็นพิเศษหรือ ? ก็เปล่าทั้งสิ้น เขา รู้แต่เพียงว่าเธอชื่อมนทิวา นามสกุลอะไร มาทำอะไรอยู่เมืองนี้ก็ไม่รู้ แม้แต่เธออยู่ที่ไหนเขาก็ยังไม่ทราบเลย ครั้นเขาถามเธอตรงๆว่าเธออยู่ที่ไหน เธอกลับถามเขาว่า “ จะทราบไปทำไมคะ ? ”

“ ผมจะติดต่อกับคุณได้อย่างไรเล่าครับ ? ”

¹⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 6.

“ คุณติดต่อกับดิฉันไม่ได้ดอกคะ ” เธอตอบ “ ลาก่อนละนะ คุณพิเชฐ ยินดีเหลือเกินค่ะที่ได้พบและรู้จักคุณในวันนี้ ” ว่าแล้วก็อุ้มลูกหมาออกไปจากร้านขายสัตว์เลี้ยงร้านนั้น เดินออกไปจากชีวิตของเขา²⁰

ถ้าหากคำนึงถึงความเป็นกุลสตรีตามแบบที่สังคมไทยได้อบรมต่อกันมา ก็ถือได้ว่า มนทிரาทำในสิ่งที่ถูกต้องคือ ไม่ยอมบอกเรื่องราวส่วนตัวให้กับบุรุษที่เพิ่งพบกันเป็นครั้งแรกให้ได้ทราบเรื่องราวส่วนตัว และไม่ยอมให้บุรุษแปลกหน้าได้มีโอกาสติดต่อกับเธอโดยง่าย แต่ถ้าหากมองในอีกด้านหนึ่งในแง่มุมมองผู้อ่าน ผู้อ่านก็จะสงสัยว่ามนทிரาคือใคร และเธอมีความลับที่ต้องการปกปิดหรือไม่จึงไม่ต้องการให้พิเชฐได้ติดต่อกับเธอ

พิเชฐตั้งใจมาเฝ้ารอมนทிரอีกครั้งที่ร้านอาหารร้านเดิม และพิเชฐก็ได้พบกับเธอ เพราะมนทிரามีความจำเป็นที่จะต้องนำพิมมาคืนให้ร้าน แต่เจ้าของร้านไม่ยอมรับคืน และมนทிரาก็รักพิมจนไม่สามารถคืนให้ร้านได้เช่นกัน พิเชฐได้ซื้อนกไว้แล้วในตอนนั้น ทั้งสองคนได้นำพิมไปจ้างที่ร้านเลี้ยงไว้ชั่วคราว และต่อมาพิเชฐและมนทிரาก็ได้พบกันทุกวันเพราะต่างนัดกันไปรับพิมกับพิมไปเดินเล่น ถึงแม้ว่าทั้งสองคนจะได้พบกันทุกวันและน่าจะได้อีกกันมากขึ้น แต่มนทிரาก็ยังไม่ยอมเล่าเรื่องราวของเธอให้พิเชฐได้รับทราบ พิเชฐก็ได้แต่คาดเดาคำตอบว่ามนทிரามาทำอะไรที่สวิสเซอร์แลนด์ แต่ก็ไม่สามารถตอบคำถามที่สงสัยได้อยู่นั่นเอง ดังที่ในเนื้อเรื่องได้บรรยายว่า

พิเชฐรู้ตัวว่าเขารักมนทிரามากอย่างไม่เคยรักใคร่มาก่อนในชีวิต แต่เขาต้องเก็บความรู้สึกที่มีต่อเธอไว้ในใจ แสดงออกมายังไม่ได้ เพราะเธอช่างไว้ตัวนี้กระไร เธอคุยกับเขาทุกเรื่องนอกจากเรื่องส่วนตัวของเธอ จนปานนี้พิเชฐก็ยังไม่ทราบว่าเธอเป็นใคร อยู่ที่ไหน มาทำอะไรอยู่ในเมืองนี้ ถ้าเขาพบเธอที่เมืองเบิร์นไชร์ เขาก็คงพอจะเดาได้ว่าเธอเป็นลูกสาวของข้าราชการในสถานทูต หรืออาจจะเป็นลูกสาวของท่านราชทูตเอง แต่ในเมืองซูริค ! เขาพยายามตะล่อมถามหลายครั้งก็ไม่ได้เรื่อง จนแล้วจนรอดว่าเธอเป็นนักเรียน ฟังๆ ดูก็นึกว่าไม่ได้เป็น หรือเธอจะเป็นนักดนตรี ก็ดูเหมือนไม่ได้เป็นอีก แต่เธอคงจะต้องทำอะไร

²⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 8.

สักอย่างหนึ่งเป็นแน่ แต่อะไรเล่า ? บางเวลาเธอก็ว่าเธอไม่ว่าง มาไม่ได้
ต้องตอนนั้นตอนนี่จึงจะว่าง เป็นต้น เธอทำอะไรจึงไม่ว่าง ? พิเชฐถาม
ตัวเองทั้งกลางวันและกลางคืน ก็ตอบไม่ถูกอยู่นั่นเอง ²¹

ในเนื้อเรื่องได้บรรยายความคิดของมนทิราด้วยเช่นกันว่าเธอรู้สึกต่อพิเชฐอย่างไร
มนทิรา รู้สึกต้องอวยาศัยพิเชฐไม่ใช่น้อย เพราะพิเชฐเป็นชายหนุ่มที่สุภาพ และเป็นคนที่
น่าสนใจ แต่เธอได้รับการอบรมให้เป็นกุลสตรีให้รักนวลสงวนตัว ไม่ให้ไว้ใจผู้อื่นโดยง่าย
และไม่ควรคุ้นเคยมากเกินไปกับผู้ชายที่ไม่รู้จักหวนอนปลายเท้าโดยเฉพาะในต่างประเทศ
แม้ว่าจะเป็นคนไทยด้วยกัน มนทิราก็ทราบแต่เพียงว่าพิเชฐมาเรียนที่เยอรมัน ขณะนี้
เรียนจบแล้วและกำลังจะกลับกรุงเทพฯ เธอไม่กล้าถามอะไรพิเชฐมากไปกว่านั้นเพราะว่า
ถ้าเธอถามเรื่องราวตัวเขาได้ เขาก็สามารถถามเธอได้เช่นกัน

เธอก็ทราบแต่เพียงว่าเขาเป็นนักเรียนเยอรมัน เรียนจบแล้ว
กำลังจะกลับกรุงเทพฯ เท่านั้นเอง เขาเป็นลูกเต้าเหล่าใคร เป็นชาว
กรุงเทพฯ หรือคนหัวเมือง เธอก็ไม่ทราบและไม่กล้าถาม เพราะถ้าเธอถาม
เขาได้ เขาก็ควรจะถามเธอได้ ฉะนั้นเธอจึงไม่ถามเขา เพื่อเขาจะได้
ไม่ถามเธอ ²²

แม้ว่าทั้งสองคนจะได้รู้จักกันมากยิ่งขึ้นตามวันเวลา แต่มนทิราก็ยังไม่ได้บอกกับ
พิเชฐว่าเธอเป็นใคร เพราะเธอยึดตามคำอบรมสั่งสอนเรื่องความเป็นกุลสตรีของผู้หญิงไทย
ที่จะไม่ยอมสนทนาคู่คุ้นเคยกับบุรุษโดยง่าย แต่ในมุมมองของผู้อ่าน ผู้อ่านก็จะสงสัย
มากยิ่งขึ้นว่า มนทิราอาจมีความลับบางอย่างก็เป็นได้ที่ไม่ต้องการให้พิเชฐได้รับรู้

และแล้วในวันหนึ่งพิเชฐก็ได้เห็นภาพที่ทำให้เขาคิดว่าตัวเองได้เข้าใจมนทิราแล้ว
ว่าเพราะเหตุใดมนทิราจึงไม่ยอมบอกพิเชฐว่าเธอเป็นใครและมาทำอะไรที่สวิสเซอร์แลนด์
ภาพที่พิเชฐเห็นด้วยความบังเอิญคือ

พิเชฐลงรถแถวบิวกลีฟลัดส์ แล้วก็เอามือทั้งสองข้างซุก
กระเป๋ากางเกง เดินคอดกไปตามถนนจะกลับบ้าน ก็พอดีเหลือบไปเห็น

²¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 13 – 14.

²² เรื่องเดียวกัน, หน้า 14.

นางในฝันของเขาเดินเคียงคู่มา กับชายร่างสูงผิวดำผู้หนึ่ง คงจะเป็น คนไทยเหมือนกัน ทั้งคู่ช่วยกันเข็นรถเล็กสีนวลคันหนึ่ง ท่าทางใกล้ชิดสนิทสนม พิเชฐรู้สึกใจหวิวเหมือนจะเป็นลมขึ้นมาในทันทีทันใด ไม่อยาก ให้เธอเห็นเขาจึงหลบวูบเข้าไปในร้านขายดอกไม้แถวนั้น แล้วก็แอบหลัง ดอกไม้ยื่นมองเธอผ่านไปด้วยความรู้สึกที่อธิบายยาก ²³

เนื้อเรื่องบรรยายความรู้สึกของพิเชฐที่ได้เห็นภาพนั้นว่า

คำถามต่างๆ เกี่ยวกับเธอที่พิเชฐถามตัวเองบ่อยๆนั้น เขารู้คำตอบ ทั้งหมดทันที ในช่วงเวลาพริบตาเดียวที่เขาแอบเห็นเธอในวันนี้ เขานึกไม่ถึงจริงๆ ว่าเธอแต่งงานจนมีบุตรแล้ว รูปร่างหน้าตาท่าทางของเธอช่างอ่อน ไม่ผิดเด็กสาวๆ “ไ้แก่แม่ปลาช่อนนะซี!” เขาค่อนว่าเธอในใจอย่างเหลืออด

.....

มิน่าเล่าถึงทำตัวลึกลับนัก สวมแหวนเพชรเม็ดเดียวที่นิ้วนางมือขวา ซึ่งตามธรรมดาคงสวมที่มือซ้าย! “พิเชฐก็ดืบนั่น บอ กตัวเองต่อไป พลาดเดินเหมือนวิ่งจะกลับที่พัก “ถามว่าเป็นใคร อยู่ที่ไหน ก็ไม่ยอมบอก มาทำอะไรอยู่ในเมืองนี้ก็ไม่ยอมบอก ยืมเงินยืมยืมไม่ได้ยิน อยู่ได้ ฮี! ก็จะไม่บอกยังงี้ว่าตัวมีลูกมีผิวแล้ว ปล่อยให้ผู้ชายโง่ๆหลงรัก สนุกกว่าเป็นก่อง ได้สนุกโดยที่ผิวก็ไม่รู้ ผู้หญิงอะไรใจเป็นอย่างนี้! ต้มผู้ชายทุกคนที่เข้าใกล้จนสนุกหมด!” ²⁴

เนื้อเรื่องบรรยายความรู้สึกของพิเชฐต่อไป ทำให้ผู้อ่านเห็นความเสียใจของเขา และจากภาพที่พิเชฐได้เห็นนี้ทำให้เขาตัดสินใจกลับกรุงเทพฯ ทันที

วันนั้นทั้งวัน พิเชฐนอนจมอยู่ในที่นอนทั้งเสื้อผ้า ไม่ลุกไป รับประทานอาหาร กลางคืนก็นอนไม่หลับ เดี่ยวเศร้าเดี่ยวเสียดาย ทั้งรัก ทั้งแค้น ฮึดฮัดๆ อยู่จนเช้า ก็ลุกขึ้นแต่งตัวใหม่ไปที่สำนักงานเรือบินเพื่อ

²³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 16.

²⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 16 - 17.

จองตั๋วเรือบินกลับกรุงเทพฯ โดยเร็วที่สุด บังเอิญว่ามีที่ว่างในเรือบิน
สวิสแอร์ที่จะบินไปโตเกียวในวันรุ่งขึ้น พิเชฐก็เลยจองที่นั้น พร้อมทั้ง
จัดการเรื่องที่จะพานิกกลับไปกรุงเทพฯ ด้วย ²⁵

ผู้อ่านเมื่ออ่านแล้วก็รู้สึกเห็นใจพิเชฐด้วยเช่นกัน และผู้อ่านก็อาจจะเข้าใจ
เช่นเดียวกับพิเชฐว่ามนทิดาแต่งงานแล้ว เพราะในเนื้อเรื่องตอนต่อมาที่ได้กล่าวถึงมนทิดา
เนื้อเรื่องก็ไม่ได้กล่าวว่าผู้ชายคนนั้นและเด็กที่อยู่ในรถเข็นที่พิเชฐได้เห็นมีความสัมพันธ์
อย่างไรกับมนทิดา เนื้อเรื่องบอกเพียงความรู้สึกของมนทิดาที่ได้ทราบข่าวพิเชฐกลับ
เมืองไทยว่า

เมื่อมนทิดาไปหาพิมในวันต่อมา เธอก็ไม่ได้พบทั้งนิกทั้งเจ้าของ
ถามก็ได้ความว่าเจ้าของมาพาตัวไปแล้วเพื่อไปบางกอก เธอรู้สึก
ประหลาดใจยิ่งนัก รู้สึกผิดหวังปนเสียใจ ในที่สุดก็น้อยใจพิเชฐที่อยู่ๆ
ก็ไปเสียโดยไม่บอกไม่กล่าว ถึงแม้เขาจะมีธุระด่วนจะต้องไปโดย
กะทันหันจนไม่มีเวลาบอกเธอ อย่างน้อยถ้ามีน้ำใจสักนิด เวลามารับ
หมาของเขาไปก็น่าจะเขียนหนังสือไว้สักสองสามตัว ถ้าไม่รู้จักติดต่อกับ
เธอได้ที่ไหน ก็น่าจะรู้ว่าเธอจะต้องมาที่นี้บ่อยๆ ²⁶

อีกสองปีต่อมาพิเชฐได้เขียนจดหมายมาถึงมนทิดาที่ประเทศสวิสเซอร์แลนด์
มนทิดาบอกกับตัวเองว่า จดหมายของพิเชฐนั้นมีลักษณะ “ เป็นจดหมายที่ขมขื่น
ประชดประชันอย่างไรพิกล ” นวนิยายไม่ได้กล่าวถึงเนื้อความจดหมายฉบับนี้แต่ก็พอ
ทราบได้ว่าพิเชฐคงเขียนจดหมายด้วยน้ำเสียงตัดพ้อต่อว่าเธอ แต่จดหมายฉบับนี้พิเชฐก็
ไม่ได้เขียนเล่าให้มนทิดาฟังว่า เขาได้พบเธออยู่กับชายหนุ่มและเด็กที่อยู่ในรถเข็น เพราะ
ถ้าพิเชฐเขียนเล่าความเรื่องนี้ให้เธอฟังแล้ว มนทิดาก็คงได้เขียนจดหมายบอกกล่าวชี้แจง
ความจริงทั้งหมดว่าชายหนุ่มและเด็กที่พิเชฐเห็นนั้นมีความสัมพันธ์อย่างไรกับเธอ

และจดหมายของนิกกับพิมก็ได้เริ่มต้นขึ้น เพราะมนทิดาเห็นว่า นิกกับพิมคงมี
เรื่องสนุกๆเล่าสู่กันฟังอย่างแน่นอน มนทิดาจึงขอให้เขาและเธอเป็นสายสัมพันธ์ให้นิกซึ่ง
อยู่เมืองไทยและพิมซึ่งอยู่ที่สวิสเซอร์แลนด์ได้เขียนจดหมายถึงกัน ในนวนิยายได้

²⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 17.

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 17 - 18.

กล่าวว่า

อีกเกือบสองปีต่อมา มนทिरาก็ได้รับจดหมายฉบับหนึ่ง ซึ่งส่งไปที่สถานทูตไทย ณ กรุงเบิร์น ทางสถานทูตส่งต่อมาถึงเธอที่ซูริคตามตำบลที่เธอแจ้งไว้ที่สถานทูต เป็นจดหมายมาจากเมืองไทย ลายมือที่หน้าของเธอไม่รู้จัก เขียนว่า ‘Khun Mondira’ เฉย ๆ ไม่มีนามสกุล เป็นจดหมายที่ขมขื่นประชดประชันอย่างไรพิกล เธอนึกสนุกจึงเขียนตอบไปว่า

เมืองซูริค

หน้าหนาว

เรียนคุณพิเชษฐทราบ

ดิฉันแปลกใจและยินดีจนบอกไม่ถูกที่ได้รับจดหมายจากคุณ อย่างน้อยก็แสดงว่าคุณยังไม่ได้ลืมพิม ถึงแม้ทั้งคุณและดิฉันต่างก็ไม่มีเรื่องอะไรในโลกที่จะพูดกันอีกแล้วตามที่คุณว่า แต่นึกกับพิมคงจะต้องมีเรื่องสนุก ๆ เล่าสู่กันฟังเป็นแน่ ถ้าหากของเราทั้งสองมีจดหมายถึงกัน เราคงจะได้รู้เรื่องแปลก ๆ ไม่ซ้ำกับของใคร เราช่วยเป็นสายสัมพันธ์ให้หมาของเราจะดีไหมคะ?

เพราะฉะนั้น ถ้ามีจดหมายมาจากบ้านภูเขียวอีก ดิฉันหวังว่า จะเป็นจดหมายจากเจ้าหมาบ๊อกเซอร์นิค ถึงเจ้าตัวดำขนหยิกหยองพิมของดิฉัน

ขอแสดงความนับถือ

มนทिरา ²⁷

ในจดหมายของนิกกับพิมที่ได้เขียนโต้ตอบกัน พิมได้เล่าเรื่องราวของมนทिरาหรือที่พิมเรียกว่า “นายผู้หญิง” ให้นิกได้รับทราบ จดหมายของพิมก็จะเขียนในมุมมองของหมาที่พิมได้รับรู้ ซึ่งพิมก็จะไม่รู้ว่านายผู้ชายที่พิมเรียกและเด็กหญิงตัวเล็กๆ ที่อยู่

²⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 18 – 19.

ด้วยนั้นมีความสัมพันธ์อย่างไรกับมนทรา ในตอนที่พิมพ์เขียนจดหมายฉบับแรกตอบนิกร พิมพ์เล่าให้ฟังว่า

บัดนี้ฉันจะเล่าถึงบ้านที่ฉันอยู่ให้แกได้รู้อะไร ๆ เกี่ยวกับฉันบ้าง
ในบ้านที่ฉันอยู่เป็นตึกสามชั้น (ไม่นับใต้ถุนที่ใช้เก็บของ) ชั้นหนึ่ง ๆ เป็นโง่ง
4 โง่ง โง่งหนึ่งอยู่ได้หนึ่งครอบครัว ฉันอยู่โง่งชั้นกลางทางด้านซ้ายสุด
ในโง่งที่ฉันอยู่มีมนุษย์ตั้งสี่คน คือนายผู้หญิง นายผู้ชาย เด็กหญิงเล็ก ๆ
อายุเท่าฉันคือเกือบสองขวบ แต่โง่งพูดอะไรหรือเล่นอะไรไม่เป็นเลย และ
คนใช้ผู้หญิงซึ่งไม่ได้ค้างอยู่ในโง่งมาแต่ตอนกลางวัน วันละชั่วโมงบ้าง
สองชั่วโมงบ้างวันอาทิตย์ไม่มา

.....
แกเห็นหรือยังนิกว่าแกสบายกว่าฉันมาก แกมีนายเพียงคนเดียว
ฉันมีตั้งสาม (ไม่นับเด็ก) ฉันต้องสอนกันแยะทีเดียว²⁸

ความสัมพันธ์ระหว่างมนทราหรือนายผู้หญิงของพิมพ์และนายผู้ชาย ผู้อ่านจะเริ่ม
สงสัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทั้งสองเมื่อสมรศรีก้าวเข้ามาในครอบครัวของมนทรา พิมพ์
เล่าเรื่องราวในจดหมายว่านายผู้ชายต้อนรับสมรศรีเป็นอย่างดี และผู้อ่านก็จะสงสัยว่า
เพราะเหตุใดสมรศรีไม่ชอบมนทรา แต่กลับชอบยายหนู ซึ่งถ้าหากยายหนูเป็นลูกสาว
ของมนทรา สมรศรีก็น่าจะไม่ชอบยายหนูด้วยเช่นกัน

เนื้อเรื่องกล่าวว่า พิมพ์มกลินของสมรศรีรู้ว่าผู้มาเยือนคนนี้ไม่ชอบนายผู้หญิง
ถึงกับเกลียดและอิจฉามนทราทีเดียว

“คุณใหญ่ให้เชิญคุณไปพบที่โรงพยาบาลเนอะคะ เวลาเที่ยงให้
ดิฉันพาคุณไปพบ แล้วคุณใหญ่จะพาไปรับประทานอาหารกลางวัน
ข้างนอก”

“แหม ดีจริง” แม่สมรศรีว่า “คุณช่างใจดีแท้ ๆ ดันไม่รบกวนคุณ
เกินไปหรือคะ”

“ไม่เป็นไรดอกคะ วันนี้ดิฉันว่าง โชคดีที่แบร์ต้ามาเมื่อกลางวัน ดิฉัน
จะวานแบร์ต้าไปอนยายหนู และให้อยู่เป็นเพื่อนแกจนกว่าดิฉันจะกลับมา

²⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 29 – 30.

เวลานี้ดิฉันต้องขอลาไปสักครู่เพื่อทำกับข้าวเตรียมไว้ให้ยายหนู

รับประทานตอนเที่ยง เชิญคุณตามสบายนะคะ”

“ไม่ต้องเป็นห่วงฉันดอกคะ” แม่สมรศรียิ้มอย่างอ่อนหวานแต่ฉัน
ดมกลิ่นก็รู้ทันทีว่าเขาเกลียดและอิจฉานายผู้หญิง²⁹

แต่ความรู้สึกของสมรศรีที่มีต่อยายหนูกลับแสดงความเป็นมิตรที่น่าประหลาดใจ
ดังที่ในเรื่องนี้กับพิมได้กล่าวว่า

“หลับก็จะเป็นไรไปคะ ขอคืนแอบดูหน่อยเถอะ แกอยู่ห้องไหน
ล่ะคะ?”

“อยู่ห้องโน้นคะ” นายผู้หญิงชี้มือไปทางห้องที่ยายหนูนอน แล้วก็
หายไปตามครัว แม่สมรศรีเดินไปเปิดประตูห้องยายหนูแล้วเข้าไปทันที ฉัน
เห็นไม่ได้การก็ตามเข้าไปดู เห็นเขากำลังดูยายหนูตัวอ้วนกลม ซึ่ง
นอนหลับอยู่อยู่บนเตียงสีชมพูของแก แล้วเอื้อมมือลงไปจะจับแก้ม ฉันจึง
เข้าไปใกล้แล้วขู่แอ้ ฉันมีหน้าที่เฝ้ายายหนูมาแต่ไหนแต่ไร ไม่ยอมให้
มนุษย์แปลกหน้าที่มีกลิ่นเป็นศัตรูจับต้องยายหนูเป็นอันขาด

อันที่จริงกลิ่นของเขาเป็นมิตรขึ้นเมื่อเข้ามาในห้องยายหนู ครั้น
ฉันขู่เข้า เขาก็สะดุ้ง หดมือ ยึดตัวขึ้นมองดูฉันอย่างดุแล้วก็ย่องออกจาก
ห้องยายหนูกลับไปห้องรับแขกตามเดิม³⁰

นอกจากนี้แล้วสมรศรียังแสดงความไม่เกรงใจมนทิดา เมื่อมาบ้านของมนทิดาก็
หยิบดูสิ่งของต่างๆ อย่างไม่เกรงใจ และเมื่อไม่พอใจของสิ่งใดก็เบะปากแสดงความไม่
ถูกใจ ซึ่งเป็นมารยาทที่ไม่งาม แล้วยังจะเดินเข้าไปในห้องนอนซึ่งเป็นสถานที่ส่วนตัวของ
นายผู้ชายอันเป็นสิ่งที่ไม่สมควรทำอีกด้วย เมื่อพิมเข้าไปขัดขวาง สมรศรีก็ถึงกับ
ตะพิมด้วยความไม่พอใจ

ฉันจึงตามกลับไปนอนสังเกตการณ์อยู่ใต้โต๊ะที่เขามิทันเห็นฉัน
เขาเดินดูทั่วห้อง หยิบโน่นหยิบนี่ขึ้นมาดูทำท่าพอใจบ้าง ทำปากแบะ

²⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 121.

³⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 121 – 122.

อย่างไม่พอใจบ้าง ลองนั่งที่เก้าอี้ตัวโน้นตัวนี้ ครั้นแล้วก็เดินตรงไปที่
ห้องนอนของนายผู้ชายซึ่งเปิดแง้มอยู่ แล้วตั้งท่าจะเข้าไป ฉันจึงแสร้ง
ออกจากใต้โต๊ะมาทันทีทันใด แม่สมรศรีซึ่งงัดฟันด่าฉันในลำคอว่า
“แหม ไอ้หมากระยา!” แล้วยกเท้าขึ้นเตะฉันโดนที่โครงดังป๊าบใหญ่
รวดเร็วฉันไม่ทันรู้ตัว ชั่วนี้ไม่ถึง จึงหลบไม่ทัน ตั้งแต่เกิดมาฉันไม่เคย
โดนรองเท้าส้นสูงเตะ ก็ทั้งเจ็บทั้งโกรธ จึงร้องแสบกลางกระโถนเข้าจะกัด
แม่สมรศรีก็คว้ากระเป๋ของเขาจะฟาดหัวฉัน ฉันรีบกระโดดถอยหลังหนี
พลางแสร้งเข้าไปอีก กำลังคิดจะวิ่งรอบตัวเขา ตามแบบที่แกสอนวิธีจับแมว
ที่อยู่บนต้นไม้ เขาจะได้เวียนหัวก็พอดีนายผู้หญิงได้ยินฉันขู่ดังผดสังเกตุ
จึงรีบเปิดประตูกลับเข้ามาในห้องพลางร้องห้าม³¹

พิมเล่าในจดหมายให้นึกฟังว่า ในตอนแรกมนทิดาไม่รู้ว่าสมรศรีเป็นคนไม่ดี คิด
อิจฉานายผู้หญิงของพิม แต่พอรู้เพราะพิมดมกลืนก็รู้ว่าสมรศรีคิดอย่างไรกับมนทิดา
ทำให้พิมรู้สึกสงสารนายผู้หญิงของตน และพิมยังเล่าถึงผู้หญิงอีกคนหนึ่งชื่อว่า “ยุพดี”
ซึ่งพิมก็คาดคะเนว่ายุพดีคนนี้ก็คงเป็นคนที่ไม่ดีเช่นกัน เพราะถ้าสมรศรีเป็นคนไม่ดีแล้ว
ยุพดีก็จะเป็นคนที่ไม่ดีด้วยอย่างแน่นอน การเปิดตัวของตัวละครอีกหนึ่งคนคือ ยุพดี
ทำให้ผู้อ่านสงสัยว่า ยุพดีเป็นใครและมีความสัมพันธ์อย่างไรกับนายผู้ชายและมนทิดา
ในเรื่องได้กล่าวถึงความรู้สึกของพิมที่มีต่อสมรศรีและยุพดีดังต่อไปนี้

ฉันรู้สึกเศร้าเหลือเกินที่นายผู้หญิงของฉันไม่รู้ว่าใครเป็นเพื่อน
ใครเป็นศัตรูของเขา ยายสมรศรีเพื่อนของยุพดีนี้แหละเป็นศัตรูตัวร้ายละ
ฉันได้กลืนทั้งเกลียดทั้งอิจฉาออกมาจากตัวเขาตลอดเวลา ทั้ง ๆ ที่ฉันไม่รู้
ว่ายุพดีเป็นตัวละครอะไร แต่ฉันก็พลอยเกลียดไปด้วย เพราะถ้ายุพดีดีแล้ว
จะมีเพื่อนเป็นยายสมรศรีไม่ได้³²

นอกจากนี้แล้วผู้อ่านก็อาจสงสัยว่าเพราะเหตุใด มนทิดาจึงยอมให้สมรศรี
มาพบกับนายผู้ชายของพิม ซึ่งถ้านายผู้ชายเป็นสามีของมนทิดาจริง มนทิดาก็ไม่น่าจะ

³¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 122 – 123.

³² เรื่องเดียวกัน, หน้า 124.

ยอมให้สมรศรีได้พบกับนายผู้ชายของพิม และนอกจากนี้แล้วมนทียายังต้อนรับสมรศรีที่มาเยี่ยมที่บ้านเป็นอย่างดี และพิมยังแสดงความโกรธแทนเพราะนายผู้หญิงพา “ ยายร้ายกาจ ” ตามที่พิมเรียกไปซื้อของและมนทียาก็ต้องเป็นคนหอบของพะรุงพะรังซึ่งพิมหรือกระทั่งผู้อ่านก็ไม่เข้าใจว่า เพราะเหตุใดนายผู้หญิงของพิมจึงต้องยอมคนที่ร้ายกาจอย่างสมรศรี

ขณะที่ฉันนั่งคอยตักน้ำอยู่ที่กอกุหลาบ (โชคดียังไม่ออกดอก) เสร้าใจในความซื่อไม่รู้เท่าทันคนของนายผู้หญิงและเจ็บที่ชีโครงที่ถูกยายสมรศรีเตะ ฉันก็เห็นนายผู้หญิงแต่งตัวสะสวยเดินเคียงไปกับยายสมรศรี คงจะพากันไปจับรถทrolleyตรงหัวถนนเข้าไปในเมือง เพื่อไปพบนายผู้ชายที่โรงพยาบาลตามที่นัดกันไว้ทางโทรศัพท์เมื่อไม่กี่วันก่อนนี้
ทั้ง ๆ ที่นายผู้หญิงของฉันโง่ถึงปานนี้แต่ฉันก็ยังรักเขา อันที่จริงบางทีเขาก็ฉลาดไม่แพ้หมา ๆ ด้วยกัน แต่บางเวลาสติเต็มทน เช่นเวลานี้! ตั้งแต่นั้นเขาก็ยังยอมให้ยายสมรศรีมาหาเขาเสมอ ๆ ที่โง่งน บางเวลาเขาก็พาไปซื้อของไปซื้อของ และใครเป็นผู้ถือของหอบพะรุงพะรังกลับมา? นายผู้หญิงของฉันนะสิ!³³

เมื่อพิเชษฐได้อ่านจดหมายของพิมและได้ทราบเรื่องราวที่สมรศรีทำให้มนทียาต้องเดือดร้อน พิเชษฐก็ไม่สบายใจ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพิเชษฐนั้นยังคงรักและห่วงใยมนทียาอย่างไม่เปลี่ยนแปลง ดังที่นิกเขียนจดหมายเล่าให้พิมฟังว่า

.....โดยเฉพาะที่แกเล่าถึงผู้หญิงที่ชื่อแม่สมรศรี ที่เข้ามาดูแลในบ้าน เขาทำหน้าที่เสิร์ฟ หยัดอ่าน นั่งตะลึงอยู่เป็นครู่ใหญ่ ฉันดมกลิ่นรู้ว่าเขาไม่สบายใจเลย ฉันสงสัยเขาจึงเข้าไปนั่งใกล้ เอาหัววางลงบนตักของเขาอยู่เป็นนาน เขาจึงรู้สึกตัวยกมือขึ้นลูบหัวฉันเบา ๆ แล้วพูดว่า “นิกจะทำอย่างไรดี? สงสารคุณมนทียาเหลือเกิน ถ้าช่วยได้ฉันจะล้างานขึ้นเรือบินไปหาเขาพรุ่งนี้แหละ”³⁴

³³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 124.

³⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 129.

หลังจากที่สมรศรีก้าวเข้ามาในครอบครัวของนายผู้หญิงของพิม นายผู้ชายของพิมก็เปลี่ยนไป จากครอบครัวที่อยู่อย่างสงบสุขก็กลับเปลี่ยนแปลง นายผู้ชายไม่มีเวลาให้กับนายผู้หญิงและยายหนูอย่างเดิมเพราะต้องคอยดูแลสมรศรี และบางครั้งนายผู้ชายก็ยังอารมณ์เสียหงุดหงิดง่ายทำให้มนทิดำต้องเสียใจ

เสียงสั้นทุกที “ส่วนพิมที่คุณใหญ่เรียกว่าอ้ายหมาเวร เป็นเพื่อนอย่างเดียวของมนที่มีอยู่ในเวลานี้ มันทินของเหลือ ๆ วันละมือเดียวไม่ได้หมดเปลืองอะไรหนักหนา ตัวมันเล็กแค่นี้เอง และหมาชนิดนี้อ้วนแล้วไม่สวย ต้องเลี้ยงให้ผอมหน่อยถึงจะถูกลักษณะพุดีที่ดี ไ้คุณใหญ่คะเดี๋ยวนี้คุณใหญ่เป็นอะไรไปก็ไม่รู้ เปลี่ยนแปลงไปมาก มนไม่รู้จะอย่างไรให้ดีไปกว่านี้แล้ว...” แล้วนายผู้หญิงยกมือทั้งสองขึ้นปิดหน้า ลุกขึ้นเข้าห้องยายหนูไป

ยายหนูทำตาโตมองตามแล้วก็ทำหน้าแบ่พยายามปีนออกจากเก้าอี้สูงเพื่อจะตามไปหานายผู้หญิงในห้อง จันมองดูรู้สึกเสียใจลึกแล้วเก้าอี้จะล้มลง แต่นายผู้ชายเขาก็ไม่เห็นเดือร่อนกลัวลูกเขาจะเจ็บ ทันใดนั้นเองเก้าอี้สูงเอียงวบล้มลงพร้อมกับยายหนูเสียงดังโครมสนั่น โชคดีที่ยายหนูไม่เจ็บเพียงแต่ตกใจ ก็ร้องให้จ้าใหญ่ ทันใดนั้นประตูก็เปิดออก นายผู้หญิงน้ำตายังเต็มหน้าก็ออกมาอุ้มยายหนูเข้าไปในห้องก่อนที่นายผู้ชายซึ่งนั่งอยู่ตรงนั้นเองจะทันช่วยเหลือแต่ต้องลูกของเขา

นายผู้ชายมองดูประตูห้องที่จันนั่งอยู่อย่างครุ่นคิด ทันใดนั้น เขาก็ผลุนผลันลุกขึ้น คว่ำผ้าเช็ดปากปาลงไปกลางห้องเต็มแรง แล้วก็เดินหายเข้าไปในห้องนอน สักครู่ใหญ่ ๆ ก็ออกมาพร้อมด้วยสมุดเล็ก ๆ ยาว ๆ เล่มหนึ่ง เขานั่งลงเขียนที่สมุดเล็ก ๆ นั้นสักครู่ก็ฉีกกระดาษแผ่นหนึ่งจากสมุดเอวางบนโต๊ะ หยิบถ้วยกาแฟมาทาบไว้แล้วคว้าหมวกและเสื้อฝนที่ขึงข้างประตูเดินคอดก สีหน้าไม่สู้ดีออกประตูไป เขาคงจะไปทำงานกระมัง³⁵

สมรศรีเป็นสาเหตุที่ทำให้นายผู้ชายและนายผู้หญิงของพิมทะเลาะกันอย่างหนัก นายผู้หญิงของพิมท้อใจและพูดกับพิมว่า ต่อไปเธออาจจะต้องไปจากนายผู้ชายของพิม

³⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 170 – 171.

เพราะเขาไม่ต้องการเธอแล้ว แต่ผู้แต่งก็ยังไม่ได้เฉลยว่า มนทிரามีความสัมพันธ์อย่างไรกับนายผู้ชายของพิม ในนวนิยายกล่าวถึงมนทிரที่ไม่สบายใจดังนี้

คํานั้นนายผู้ชายไม่กลับบ้าน คงจะไปเที่ยวกับยายสมรศรี ศัตรูของฉันตามเคย เมื่อยายหนูเข้านอนแล้วนายผู้หญิงก็คว้าหนังสือหนาเล่มหนึ่งไปนั่งที่เก้าอี้ยาวใต้โคมไฟ ฉันรีบกระโดดขึ้นไปบนเก้าอี้ด้วยหมอบลงพรางเอาหัวซบตักนายผู้หญิงอย่างประจบ เขาก็ยกมือขึ้นลูบหัวฉันไปมาอย่างใจลอย แล้วบอกแก่ฉันว่า “ พิม พิม ฉันเบื่อโลกเหลือทน อีกหน่อยเราอาจจะต้องไปจากที่นี่ คุณใหญ่คงไม่ต้องการฉันแล้ว.....”³⁶

ต่อมานายผู้ชายของพิมก็มียุพดีเข้ามาเกี่ยวข้องกับอีกคนหนึ่ง ตั้งแต่ตอนที่นายผู้ชายจะไปรับยุพดี เขาก็ดูตื่นเต้นที่จะได้พบยุพดีและแสดงความกระตือรือร้นที่จะไปรับยุพดี แม้แต่พิมยังเขียนเล่าในจดหมายว่า พิมก็ยังสงสัยว่าทำไมนายผู้ชายจึงต้องหน้าแดงด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่ายุพดีน่าจะต้องเป็นคนพิเศษสำหรับนายผู้ชายของพิม ดังที่พิมเล่าว่า

“ เหตุใดนายผู้ชายจึงหน้าแดงทำท่าพิกลเมื่อได้รับโทรเลขจากยายสมรศรี ว่า ยุพดีจะมาถึงเจนีวาพรุ่งนี้บ่าย 4 โมง? ”

ซึ่งความในตอนนั้นก็ทำให้ผู้อ่านสงสัยมากยิ่งขึ้นว่า ยุพดีเป็นใครและมีความสำคัญอย่างไรต่อนายผู้ชาย และที่นายผู้ชายหน้าแดงเมื่อได้ทราบว่าเขาจะได้พบกับเธอ ก็ยิ่งแสดงให้เห็นว่า ยุพดีคนนี้น่าจะเป็นคนที่นายผู้ชายรัก และผู้อ่านก็จะรู้สึกแปลกใจว่าเพราะเหตุใดมนทிரจึงไม่แสดงอาการหึงหวงนายผู้ชายของพิม แม้แต่พิมก็ยังต้องการทราบว่ายุพดีคนนี้เป็นใคร

“คุณมนคงไม่ว่าที่จะต้องอยู่ตามลำพังกับยายหนูสักพักหนึ่ง”

“ไม่เป็นไรดอกคะ” นายผู้หญิงตอบ “มนเคยชินแล้ว”

“เรื่องเงินทองไม่จำเป็นต้องเป็นห่วง จะให้ไว้ให้พอใช้ทีเดียว นึก ๆ าก็อยากจับรถไฟไปเจนีวาเสียตั้งแต่วันนี้ จะได้มีเวลาไปสนามบินพรุ่งนี้ไม่กระหืดกระหอบ

³⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 171 – 172.

ถ้ามันเผลอเผลอยู่เดียวยุพดีมาถึงไม่มีใครคอยรับละแยมที่เดียว พุดฝรั่งเศส
เยอรมัน อะไรไม่ได้สักคำ ภาษาอังกฤษก็ยังไม่อ่เต็มที” ประโยคสุดท้ายเขา
พูดเบา ๆ คล้ายปรารภกับตัวเอง

“เรือบินมาถึงตั้งป้าย 4 โมง ไม่ใช่หรือคะ รถไฟจากซุริคเจนีวากินเวลาเพียง
2 ชั่วโมง 45 นาทีเท่านั้นคะ”

“ถูกแล้ว แต่คนเรามันใจร้อน อยากจะไปเจนีวาเสียตั้งแต่วันนี้แหละ คุณมน
ไม่ว่าไม่ใช่หรือ?”

นายผู้หญิงทำหน้าที่บอกอย่างไม่ว่า นายผู้ชายจึงดูนายผู้หญิงอย่างสงสัย
ส่วนฉันนะไม่เข้าใจเลยว่า เรื่องราวมันไปยังไงยังไงกัน “ยุพดี” คือใคร
มาจากไหน เหตุไฉนนายผู้ชายจึงหน้าแดงทำท่าพิกลเมื่อได้รับโทรเลขจาก
ยายสมศรีว่า ยุพดีจะมาเจนีวาพรุ่งนี้ป้าย 4 โมง? ฉันหวังว่าจะรู้เรื่อง
และอธิบายให้แกฟังได้ตลอดในจดหมายฉบับหน้า³⁷

แม้แต่นิกก็ต้องการทราบว่ายุพดีเป็นใคร เกี่ยวข้องกับนายผู้ชายของพิม
อย่างไรดังที่นิกเขียนจดหมายถึงพิมว่า

พิมเพื่อนรัก

จดหมายของแกทำให้ฉันงงไปหมด เรื่องเกี่ยวกับนายผู้ชาย
นายผู้หญิง และ “ยุพดี” อะไรนั่น ใครคือยุพดี? เกี่ยวข้องอะไรกับ
นายผู้ชายของแก หวังว่าแกคงอธิบายให้ฉันฟังโดยแจ่มแจ้งในจดหมาย
ฉบับหน้านะพิม³⁸

ต่อมายุพดีได้เข้ามาอยู่ในบ้านของนายผู้ชายและนายผู้หญิงของพิม ยุพดีก็ได้
ออกคำสั่งให้มนทิวาสทำสิ่งต่างๆ และยังบังคับไม่ให้มนทิวาสนำพิมเข้ามาอนในบ้านด้วย
ทำให้ผู้อ่านสงสัยมากยิ่งขึ้นว่า ยุพดีเป็นใคร และเพราะเหตุใดมนทิวาส นายผู้หญิงของพิม
จึงต้องยอมทำตามคำสั่งของยุพดี และยอมทำตามคำสั่งของยุพดีแม้กระทั่งไม่ให้นาพิม
เข้ามาอนในบ้านด้วย ซึ่งมนทิวาสรักพิมมากและสงสารพิมที่ต้องนอนข้างนอกบ้าน
ท่ามกลางอากาศที่หนาวจัด การที่มนทิวาสยอมให้ยุพดีออกคำสั่งและบังคับจิตใจเช่นนี้

³⁷ เรื่องเดียวกัน, 190 – 191.

³⁸ เรื่องเดียวกัน, 192.

ถ้าหากว่ามนทิวาเป็นภรรยาของนายผู้ชายของพิม มนทิวาก็ไม่น่าจะยอมเช่นนี้ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ก็ยิ่งทำให้ผู้อ่านสงสัยความสัมพันธ์ของนายผู้ชาย มนทิวา และยุพดีมากยิ่งขึ้น ดังที่ในเนื้อเรื่องได้กล่าวถึงตอนที่ยุพดีออกคำสั่งใช้อำนาจกับมนทิวาดังนี้

“อ้อ! ดีแล้ว” ยุพดีพยักหน้าน้อย ๆ “ให้แกลรับประทานหน่อย นะคะ พอพี่แต่งตัวเสร็จก็จะพาแกไปเดินเล่นในสวนได้ คุณมนอยู่ทางนี้ เตรียมทำของเช้าวันคะ เดี่ยวคุณใหญ่จะไปทำงานไม่ทันถ้ามัวชักช้า”

นายผู้หญิงไม่ได้ตอบ ฉันไม่เข้าใจว่ายุพดีออกคำสั่งอะไรต่าง ๆ ทำไม ก็เมื่อก่อนเขามา นายผู้หญิงก็ได้ทำหน้าที่นี้มากกว่า 2 ปี เกือบเท่าอายุ ยายหนูและฉัน นายผู้ชายไม่เคยเห็นไปทำงานสายเพราะนายผู้หญิง ทำอาหารเช้าให้ไม่ทันสักครั้งเดียว ถ้านายผู้ชายเคยไปทำงานไม่ทัน ก็ เพราะเขามัวเผลอเผลออยู่กับยายสมศรีเพื่อนของยุพดีที่ส่งมาเจรจากับ นายผู้ชายก่อนที่จะดีกับนายผู้ชายนะซี

ก่อนออกจากห้อง ยุพดีพูดว่า “อ้อ! อีกอย่างหนึ่งคะคุณมน หมายนะอย่าให้ไปนอนในห้องน้ำซีคะ สกปรกแยเลย เอาไว้ในครัวก็ได้ นะคะ ครัวเป็นที่ทำอาหาร ต้องสะอาด ห้องรับแขกก็เอาไปไว้ไม่ได้ เพราะ คนต้องใช้ ที่อยู่ของหมาคือที่เฉลี่ยข้างครัวแห้งเดี๋ยววันคะ คุณมนเข้าใจ ไม่ใช่หรือ? เอ้า! เตรียมยายหนูไว้ให้เรียบร้อยนะคะ เดี่ยวพี่จะพาแกไป เดินเล่น”

เมื่อยุพดีออกจากห้องไปแล้ว ฉันก็เข้ามาในห้อง นายผู้หญิง เห็นฉันเข้าก็วางมือจากยายหนู ก้มลงมากอดฉัน ฉันเห็นน้ำตาของเขาหยด ลงมาต้องหน้าฉัน³⁹

ในตอนกลางคืนที่อากาศหนาวจัด มนทิวาก็ต้องยอมทำตามคำสั่งของยุพดีแม้ว่า จะสงสารพิมมากเพียงใดก็ตาม คือต้องนำพิมออกมาอนอนอยู่นอกบ้านที่อากาศหนาวจัด แล้วต้องรอจนดึกที่ทุกคนหลับหมดแล้วจึงนำพิมเข้าบ้านไปนอนด้วยกัน พอถึงเวลาเช้า ก่อนที่ทุกคนในบ้านจะตื่นมนทิวาก็ต้องนำพิมมาไว้ที่นอกบ้านเช่นเดิมเพื่อให้ยุพดีรู้ว่า มนทิวาฝ่าฝืนคำสั่ง

³⁹ เรื่องเดียวกัน, 264 – 265.

เมื่อคืนนี้ตอนดึก ขณะที่ฉันขดอยู่ในตะกร้าที่เหลียงนอนไม่หลับ ตัวสั่นเพราะความหนาว นับชั่วโมงว่าเมื่อไหร่จะเช้า นายผู้หญิงสวมเสื้อคลุมตัวหนา ก็ออกมาหาฉันที่เหลียงก้มลงจับตัวฉัน ฉันเลยยิ่งแก่งทำหนาวสั่นใหญ่ๆ เลยทีเดียว แถมตรงอิงๆ อีกด้วย นายผู้หญิงก็อุ้มฉันขึ้นจากตะกร้ามามากอดไว้กับอก น้ำตาอุ่นๆ ไหลลงมาต้องหน้าฉัน ครั้นแล้วก็อุ้มฉันเข้าไปในห้องนอน ตกลงเป็นอันว่าฉันได้ขึ้นไปนอนบนเตียงกับนายผู้หญิง แต่อยู่ทางปลายเท้า ห่มผ้าขนสัตว์ผืนเดียวกันหลับสบายตลอดคืน ดีกว่าเมื่อก่อนถูกยุพดีเนรเทศให้ไปอยู่เหลียงด้วยซ้ำไป แต่พอเช้า ทั้ง ๆ ที่ยังสบายอยู่นายผู้หญิงก็รีบลุกขึ้นจากเตียงพาฉันออกไปถึงไว้ที่เหลียงอย่างเก่า⁴⁰

เวลาที่ยุพดีโกรธยายหนูก็จะพูดกระทบมนทிரทำให้เธอต้องเสียใจ แต่มนทிரก็ไม่ได้โต้ตอบ ได้แต่ร้องไห้ด้วยความเสียใจ ส่วนนายผู้ชายของพิมก็ไม่สามารถห้ามปรามยุพดีไม่ให้ก้าวร้าวมนทிரได้ แม้แต่พิมก็ยังแสดงความคิดเห็นว่า นายผู้ชายหลงยุพดีจนเชื่อฟังไปหมดทุกอย่าง

บางเวลายุพดีโมโหยายหนูจนหน้าแดงตาเขียวแต่ไม่รู้จะทำอย่างไรกับเด็ก ก็เลยพาลและพาลทะเลาะไปถึงนายผู้หญิง พูดประชดประชันหรือไม่ก็พูดเปรยด้วยถ้อยคำที่รุนแรงทำให้นายผู้หญิงเจ็บใจบ่อยๆ แต่นายผู้หญิงก็มีได้โต้ตอบ ได้แต่หนีเข้าห้องไปร้องไห้ นั่งซึมอยู่กับที่ หรือไม่ก็เขียนจดหมาย บางทีก็นั่งอยู่นานๆ บางทีก็ร้องไห้พาลเขียนจดหมายพาลนายผู้ชายไม่เคยมีปากเสียงอะไรเลย บางเวลาถ้ายุพดีก้าวร้าวนายผู้หญิงมากเกินไป เขาก็ทำหน้าเศร้ารีบหนีเข้าห้อง ฉันรู้สึกว่าเขากลัวและเกรงใจยุพดีมาก “กลัว” และ “เกรงใจ” ดูเหมือนจะเป็นคำที่อ่อนไปด้วยซ้ำ ฉันว่าหลงไหลเชื่อฟังยุพดีไปหมดทุกอย่าง รู้สึกว่าจะเป็นคำที่เหมาะสมกว่า

40 เรื่องเดียวกัน, 266.

41 เรื่องเดียวกัน, 267.

และท้ายที่สุดในตอนท้ายเรื่อง ผู้แต่งก็ได้เฉลยว่ายุพดีเป็นใคร โดยให้พิมเขียนจดหมายเล่าให้นิกฟังว่า แท้จริงแล้วยุพดีเป็นภรรยาของนายผู้ชายและเป็นแม่ของยายหนู ยุพดีมีศักดิ์เป็นพี่สะใภ้ของมนทिरานั่นเอง

อ้าว! ฉันยังไม่ได้บอกแกใช่ไหมว่ายุพดีเป็นใคร ยุพดีก็คือเมีย นายผู้ชายและแม่ของยายหนูนะซี เขาหายไปอยู่ไหนมาตั้งนาน จนลูกของเขาเองก็ไม่ได้รู้จักเขา บัดนี้เขากลับมาทำความรู้จักคุ้นเคยกับลูกของเขา และกวระกะละแมในบ้านของเรามาได้ 2 อาทิตย์แล้ว

นายผู้หญิงบอกแกฉันว่า อีกหน่อยเขาก็จะพาฉันไปจากบ้านบนภูเขาชวริชแบร์กอันสุขสบาย ซึ่งฉันอยู่มาตั้งแต่จำความได้ เพราะเดี๋ยวนี้บ้านนั้นไม่ให้ความสุขแก่เขาและฉันอีกแล้ว แต่จะไปไหน เมื่อไหร่ นายผู้หญิงยังไม่รู้ รู้แต่ว่าจะต้องไปในเร็ว ๆ นี้แหละ

ให้หมัดกัดซิฉัน ฉันกลัวใจเหลือเกิน! หวังว่าแกคงไม่มีเรื่องหนักใจอย่างฉันบ้างนะ

จากเพื่อนผู้แสนกลุ้มของแก

พิม ⁴²

เมื่อพิมเขียนจดหมายเล่าให้นิกฟังว่า มนทिरาเป็นน้องสาวของนายผู้ชายของพิม นั่นเอง ทำให้พิเชษฐดีใจมาก และเลิกเขียนจดหมายในลักษณะที่นิกเขียนถึงพิม กลับมาเขียนจดหมายในนามของตัวเอง พิเชษฐได้ถามคำถามมนทिरาหลายข้อผ่านทางจดหมาย และขอร้องให้เธอตอบ และคำถามที่พิเชษฐถามมนทिरานั้นก็มีคำถามที่ค้างคาใจพิเชษฐมานานนั่นก็คือ มนทिरาเป็นใคร และเพราะเหตุใดจึงมาอยู่กับคุณหมอใหญ่สองต่อสองถึงเมืองชวริค ซึ่งมนทिरาก็ได้เขียนตอบคำถามเขาทางจดหมาย ดังนี้

อันตัวดิฉันนั้น ถ้ามองเผิน ๆ ก็น่าจะเป็นอย่างที่คุณคิด ดิฉันเห็นใจคุณที่เข้าใจผิด ดิฉันไม่ถือโทษดอกคะ ตรงกันข้าม ดิฉันจะขอตอบคำถามของคุณตามตรงดังต่อไปนี้ :-

ข้อ 1. และ 3. ดิฉันคือใคร เหตุผลกลใดจึงไปอยู่กับ “คุณหมอใหญ่” สองต่อสองถึงเมืองชวริค?

⁴² เรื่องเดียวกัน, 267 – 268.

ดิฉันเป็นน้องสาวคนที่ 2 ของคุณใหญ่นะซีคะ เหตุที่ดิฉันได้ไป
 เมืองนอกเมืองนา ก็คือว่า พ่อดิฉันเรียนวิชาพยาบาลที่กรุงเทพฯ ได้ไม่นาน
 คุณหญิงนวลเกษราฤทธิ์ ซึ่งรู้จักกับครอบครัวของเราดี ก็พาลูกสาว
 คนสุดท้องของท่านชื่อคุณชื่นจิตต์ซึ่งเป็น ที.บี ไปรักษาตัวที่เมืองสวิส
 คุณหญิงท่านรู้จักดิฉันมาตั้งแต่เด็กชอบนิสัยใจคอของดิฉัน ก็เลยชวนดิฉัน
 ไปเป็นเพื่อนท่านและลูกสาว โดยออกค่าเรือบิน ค่าเสื้อผ้า ค่ากินอยู่ให้แก่
 ดิฉันและยังแถมเงินเดือนให้อีก เดือนละ 350 แฟรังก์สวิส ดิฉันอยากไป
 เที่ยวเปิดหูเปิดตาอยู่แล้ว เห็นเป็นโอกาสดีเลยลาออกจากการงานทาง
 กรุงเทพฯ เดินทางมายุโรปกับท่าน เราเช่าแฟลตเล็กๆอยู่ที่ดาโวสได้ปีกับ
 เจ็ดเดือน หมอบอกกับท่านว่าคุณชื่นจิตต์หายเป็นปกติแล้ว คุณหญิง
 ดีใจ ก็จะพาลูกสาวเที่ยวประเทศต่างๆ 2 เดือนจึงจะพากลับกรุงเทพฯ
 ท่านชวนดิฉันไปด้วย แต่ดิฉันยังไม่อยากกลับกรุงเทพฯ แต่จะไปเที่ยวอย่าง
 ท่านบ้างก็ไม่อยากเสียสตางค์ ด้วยดิฉันคิดจะเอาเงินหลายพันแฟรังก์
 ที่เก็บหอมรอบริบไว้ได้ระหว่างที่อยู่กับคุณหญิงไปเป็นทุนส่วนตัวสำหรับ
 เรียนต่อที่อังกฤษสักพักหนึ่ง และจะพยายามดิ้นรนหาทุนอื่นเรียนต่อสัก
 ปีหนึ่ง ก็พอดีพี่ชายใหญ่ของดิฉันซึ่งได้ทุนรัฐบาลสวิสมาฝึกงานอยู่ที่
 โรงพยาบาลในเมืองซูริก เกิดขัดใจกับภริยาซึ่งเป็นผู้หญิงสมัยใหม่เอาแต่ใจ
 ตัว คิดว่าการมาเที่ยวเมืองนอกน่าจะหรูหรา นานักไม่ว่าการมาอยู่เป็น
 ภริยานักเรียนเช่นนี้จะทำหรูหราเที่ยวเตร่สนุกสนานตามใจชอบหาได้ไหม ครั้น
 ยุพดีมีลูกยังต้องเลี้ยงลูกเอง ต้องซักผ้าอ้อม ทำกับข้าว ล้างชาม รีดผ้า
 กวาดและทำความสะอาดบ้านสรวัด วันๆ แทบไม่มีเวลาเป็นของตัวเอง
 เลย ยุพดีเป็นลูกคนมีเงินชอบแต่ความสนุก ความสบายก็เบื่อเต็มทน
 หาเรื่องทะเลาะเล่นตัวงอนกับคุณใหญ่ต่าง ๆ นานา เพราะรู้ว่าคุณใหญ่
 จะต้องง้อด้วยกำลังรักและหลง ครั้งหนึ่งทะเลาะกันตามเคย เขาโกรธขึ้นมา
 ก็ไปซื้อตั๋วเรือบินจะไปอยู่ที่อื่น ครั้นคุณหมอบอกใหญ่ไม่ง้อเขาก็เลยทิ้งคุณใหญ่
 และลูกซึ่งอายุเพียง 3 เดือนขึ้นเรือบินไปอยู่กับพี่สาวของเขาซึ่งเป็นภริยาทูต
 ทหาร (ทหารเรือหรือทหารอากาศ อะไรดิฉันก็ไม่ทราบแน่) อยู่ที่ลอนดอน
 คุณใหญ่ทั้งรักทั้งแค้น ตั้งใจว่าจะไม่ง้อเมีย แต่ไม่รู้จะทำอย่างไรกับลูก จึง
 โทรศัพทไปถึงดิฉันที่เมืองดาโวส ขอให้ดิฉันมาอยู่ช่วยเขาเลี้ยงยายหนู
 จนกว่ายุพดีจะกลับมา ดิฉันสงสารเห็นใจพี่ ก็เลยต้องเปลี่ยนโปรแกรม
 แทนที่จะไปอังกฤษอย่างที่เคยคิดไว้ ดิฉันก็เลยแยกทางกับคุณหญิงนวลและ

ลูกสาวจับรถไฟมาชู้ริค เมื่อดิฉันพบคุณครั้งนั้น ดิฉันเพิ่งย้ายมาอยู่ชู้ริค ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงหลานได้ราว 2 อาทิตย์เท่านั้น ตอนนั้นเราเช่าห้องอยู่ที่ไฮเต็ลถูกๆ แห่งหนึ่ง ดิฉันอยู่กับหลานในห้อง คุณใหญ่นอนที่ห้องนั่งเล่น เพราะพอเมียไปคุณใหญ่ก็คืนโง่งเดิม พาลูกย้ายมาอยู่กินเสร็จที่ไฮเต็ลเล็กแห่งนั้น เพราะเวลาคุณใหญ่ไปทำงาน จะได้พอฝากยายหนูไว้กับเจ้าของไฮเต็ลได้บ้างจนกว่าดิฉันจะมา ดิฉันมาอยู่ได้ไม่นาน คือพอคุณหนีกลับกรุงเทพฯ ได้ไม่เท่าไร เราย้ายมาอยู่ที่โง่งบนเขาชู้ริชแบร์กนี้

ดิฉันทราบดีว่าคุณนึกว่ายายหนูเป็นลูกดิฉัน แต่เมื่อคุณคิดไปเองเช่นนั้น ไม่เคยถามความจริงจากดิฉันเลย เรื่องอะไรดิฉันจะต้องบอกคุณปล่อยให้คุณเข้าใจผิดนะซิ เพราะความจริงย่อมจะหนีความจริงไม่พ้น ดิฉันเชื่อแน่ว่าวันใดวันหนึ่งคุณจะได้ทราบความจริง และถ้าคุณทราบตั้งแต่ต้นแล้ว คุณก็คงจะไม่โกรธและผิดหวังในตัวดิฉัน จดหมายจากนิกถึงพิม - พิมถึงนิกก็คงจะไม่บังเกิดขึ้นจนยืดยาวครึกครื้นเช่นนี้เป็นแน่ นี่แสดงว่าความเข้าใจผิดของคุณไม่ไร้ประโยชน์ จริงไหมคะ? ⁴³

มนทิวาได้เล่าสาเหตุที่เธอซื้อพิมว่า เพราะเธอต้องซื้อสุนัขให้คุณขึ้นจิตต์ ลูกสาวของคุณหญิงนวลที่กรุงเทพฯ แต่เนื่องจากไม่สะดวกที่จะส่งพิมไปกรุงเทพฯ มนต์ิวาจึงต้องเลี้ยงพิมไว้เอง ดังที่เธอเขียนเล่าในจดหมายให้พิเชษฐฟังว่า

เรื่องพิมก็เหมือนกัน อันที่จริงดิฉันเชื่อมั่นให้คุณขึ้นจิตต์ลูกสาวคุณหญิงนวล เพื่อส่งไปให้เขาที่กรุงเทพฯ ดอกคะ ลำพังตัวดิฉันเองคงไม่มีวันที่จะเลี้ยงหมาดี ๆ แพง ๆ อย่างนี้เป็นอันขาดในชีวิต แต่ครั้งซื้อมาแล้วส่งไปไม่สะดวกครั้งแรกก็เลยเลิกคิดส่งเพราะรักมัน เลยกำแหงเลี้ยงมันไว้เองจนทุกวันนี้ ถ้าดิฉันส่งมันไปตั้งแต่ครั้งนั้นก็คงจะไม่มานั่งลำบากใจ รักมัน แต่จำต้องทิ้งมันเพราะความจำเป็นบังคับอย่างครั้งนี้เป็นแน่

เวลานี้ดิฉันยังไม่กำหนดว่าจะข้ามไปลอนดอนเมื่อไรอันที่จริงยิ่งเร็วกยิ่งดี เพราะยิ่งเร็วก็จะยิ่งตั้งต้นเก็บเงินได้เร็วแต่ที่ยังทนอยู่ทุกวันนี้ก็เพราะยังไม่ยอมจากพิมมากกว่าอื่น

43 เรื่องเดียวกัน, หน้า 271 – 274.

ดิฉันขอขอบคุณคุณพิเชฐเป็นที่สุด ที่เป็นเพื่อนที่ดีของดิฉันเสมอมา
จดหมายจากนิกถึงพิม พิมถึงนิก เป็นเรื่องสนุกให้ความเพลิดเพลิน
แกดิฉันยิ่งกว่าสิ่งอื่นใด ตลอดเวลาที่ล่วงมานี้ ขอลาคุณเพียงนี้ก่อน
จดหมายฉบับต่อไปคงจะเป็นจดหมายจากอังกฤษ เมื่อดิฉันไปอยู่
โน่นแล้ว ขอความกรุณาอย่าเอ่ยถึงนิกหรือพิมอีกต่อไป จะเป็นพระคุณ
มาก จบกัณฑ์เรื่องหมา พลาดจากพิมแล้วดิฉันเห็นจะไม่ยอมเลี้ยงหมา
อีกเลยในชีวิต

จากดิฉันผู้เคราะห์ร้าย

มนทรา ⁴⁴

มนทราได้เล่าให้พิเชฐฟังว่าเธอตัดสินใจที่จะยกพิมให้กับแฮร์เปเตอร์
ผู้เป็นเจ้าของร้านซึ่งมนทราพาพิมไปตัดขนที่ร้านบ่อยๆ เพราะเธอต้องไปทำงานที่อังกฤษ
เพื่อทำงานเก็บเงินเป็นค่าเครื่องบินกลับเมืองไทย แต่พิเชฐได้ช่วยเหลือมนทราเรื่องนำ
พิมกลับเมืองไทย และเมื่อพิเชฐได้ทราบจากคุณสุวัฒน์ ภรรยาผู้จัดการของโรงงานที่
พิเชฐทำงานและเป็นบุคคลที่พิเชฐเคารพและนับถือว่า ผู้ที่มนทราจะไปทำงานด้วยคือ
อาสะไข่มุกของคุณสุวัฒน์ชื่อคุณพิศวง ซึ่งคุณพิศวงเป็นคนที่ตระหนี่ถี่เหนียวอย่างร้ายกาจ
และเป็นคนใจคอโหดร้าย และลูกๆของคุณพิศวงทั้ง 4 คน ซึ่งคนโตอายุ 15 – 16 ปี
ล้วนเป็นคนมีนิสัยไม่ดี ทำให้พิเชฐเป็นห่วงมนทรามาก พิชเชฐได้เขียนจดหมายในนาม
ของนิกเขียนจดหมายถึงพิมอีกครั้งและได้เขียนในตอนท้ายจดหมายว่า

เหตุใดแกจึงไม่บอกให้นายผู้หญิงของแกกลับมาเมืองไทยพร้อมแก
เล่า ?

นายของฉันอยู่ทางนี้คงจะจัดการเรื่องการเดินทางให้ฉันเป็นที่
เรียบร้อยทุกอย่าง

นายของฉันบอกว่า เขารักนายผู้หญิงของแกยิ่งกว่าชีวิตของเขา
เพราะฉะนั้นเขาจะทำทุกอย่างเพื่อนายผู้หญิงของแก ขอแต่ให้บอกมา
เท่านั้น

ฉันกระดิกหางด้วยความดีใจที่ได้พบแกในเร็วๆ นี้

⁴⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 278 -279.

เพื่อนของแก

นิก ⁴⁵

และเมื่อมนทิดำได้รับจดหมายจากเดือนฉายซึ่งเคยทำงานอยู่กับคุณพิศวง เธอได้เล่าถึงความตระหนี่ถี่เหนียว นิสัยใจคอที่โหดร้ายของคุณพิศวง และนิสัยที่ร้ายกาจของลูกคุณพิศวงทั้ง 4 คน สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้มนทิดำตัดสินใจกลับกรุงเทพฯ คือ นิกถูกสุนัขบ้ากัดเพราะปกป้องเด็กๆ ไม่ให้ถูกสุนัขบ้าทำร้าย พิเชฐรู้สึกผิดเป็นอย่างมากจึงเขียนจดหมายมาเล่าให้เธอฟัง ทำให้มนทิดำตัดสินใจกลับกรุงเทพฯ พร้อมกับพิมทันทิ และนิกโชคดีที่ปลอดภัยไม่ได้เป็นอะไร ในตอนท้ายเรื่องได้บรรยายภาพของพิเชฐที่ดูใจมากเมื่อได้ทราบว่ามนทิดำจะกลับมากรุงเทพฯ พร้อมพิมดังนี้

นิกจึงเดินตามไปที่หน้าประตูใช้เท้าเหยียบให้ประตูเปิดแล้วก็ตามเข้าไปในห้อง พบนายนอนหงาย มือทั้งสองกำแน่น หลับตานิ่งไม่กระตุกกระดิกอยู่บนเตียง กระจกแผ่นที่อ่านอยู่เมื่อกี้วางอยู่บนอก นิกไม่สู้จะสบายใจ สงสัยว่านายของมันจะเป็นอะไรไป จึงเอาคางเกยบนเตียงข้างหัวนาย แล้วแก้มองใจดังพุดพาด นายจึงลืมตาขึ้นดู เห็นเป็นนิกก็ยิ้ม นิกก็กระดิกหางตอบ เสยหน้าเข้าไปใกล้หมอนที่นายหนุนอยู่อีกนิดหนึ่ง นายจึงยกมือขึ้นลูบหัวมันเบา ๆ แล้วบอกแก่มันว่า

“นิก ตั้งแต่เกิดมาฉันไม่เคยดีใจครั้งใดเท่าครั้งนี้เลยในชีวิต ดีใจจนพูดอะไรไม่ถูก อยากตะโกนให้ทุก ๆ คนรู้ถึงความดีใจของฉัน อยากหัวเราะให้ก้องไปหมดแต่เมื่อทำไม่ได้ ก็ได้แต่นอนตัวลอยเหมือนไม่ได้อยู่ในโลก!”

สักครู่หนึ่งต่อมาก็ลุกขึ้นนั่ง “แกไม่เข้าใจหรือนิก! คุณมนทิดำจะมาถึงพร้อมพิมพุ่มนี้เข้ายังงัยละ ทั้ง ๆ ที่เธอไม่เคยบอกว่าเธอรักตอบฉัน แต่การกระทำครั้งนี้ของเธอแสดงให้เห็นอย่างโจ่งแจ้งแล้ว เธอได้ตัดใจขายแหวนเพชรของคุณย่าเธอเป็นค่าเรือบินมาหาเรา เพราะเธอรู้ว่าฉันโคกเศร้าไม่ต้องการให้เธอไปอังกฤษ แต่ไม่เป็นไรนะนิก เรามีแหวนเพชรของคุณแม่จะให้เธอแทน เราจะสวมให้ที่นิ้วนางข้างซ้ายที่ยาวเรียวยาวของเธอแทนที่นิ้วนางข้างขวาอย่างวงก่อน เข้าใจหรือยังล่ะนิก ว่าเหตุใดฉันจึงดีใจจนตัวลอยอย่างนี้?”

⁴⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 293.

นึกไม่สู้จะเข้าใจ แต่ก็อดไม่ได้ที่จะย้ายกันไปมาและกระดิกหาง
อันสั้นของมันรีบไปตามเรื่อง⁴⁶

ในตอนท้ายเรื่องนวนิยาย ผู้แต่งได้ทรงบรรยายให้เห็นภาพของพิเชฐ มนทิวรา
นิกกับพิมที่สนามบินดอนเมืองที่ทั้งคนและสุนัขมีความสุขที่ได้พบกันอีกครั้งหนึ่งดังนี้

หมาสีน้ำตาลตัวใหญ่ซึ่งชายหนุ่มจูงอยู่เห็นหมาดำตัวเล็กเข้าก็ทำ
หูกระดิกหางสั้นของมันเล็กน้อย พลังส่งเสียงห้าว ๆ เหาดัง “ฮ่ง” 2-3
ครั้ง

ทั้งหญิงสาวผู้จูงหมาเล็ก และตัวเจ้าหมาเล็กสีดำขนหยิกตัวนั้น
ต่างชะงักฝีเท้าพร้อมกัน มองมาทางฝูงชนที่ยืนอยู่หน้าท่าอากาศยานก็
เหลือบเห็นชายหนุ่มเจ้าของหมาใหญ่ซึ่งยืนเด่นโดดเดี่ยวอยู่บนที่สูง
หญิงสาวจำได้ก็ยิ้มและยกมือขึ้นโบก ชายหนุ่มยิ้มรับพลังยกมือขึ้น
โบกตอบทันที จ้องดูหญิงสาวที่จูงหมาเดินใกล้เข้ามาทุกที ด้วยสายตาที่
แสดงว่ายินดีจนเห็นได้ชัด

ผู้ที่เห็นชายหนุ่มหญิงสาวคู่นี้ต่างกับบอกกันว่า “ อ้อ ! เจ้าของ
หมาใหญ่เขามารับเจ้าของหมาเล็กนี่เองแฮะ นึกว่าเขามารับใครที่ไหน ”

ต่อจากที่เขาพบกันหน้าห้องตรวจคนเข้าเมืองไม่นานนัก ก็มีผู้เห็น
รถยนต์ ซึ่งมีเจ้าของหมาใหญ่เป็นผู้ขับ เจ้าของหมาเล็กนั่งไปข้าง ตัว
หมาใหญ่และหมาเล็กนั่งอยู่บนเบาะข้างหลัง โผล่หัวออกไปนอกกรงข้าง
ละตัว ขณะที่เจ้าของหมาใหญ่พารถเล่นจากดอนเมืองตรงไปกรุงเทพฯ
พระมหานคร⁴⁷

กล่าวได้ว่าเรื่องนิกกับพิมซึ่งผู้เขียนทรงใช้รูปแบบการเขียนนวนิยายในรูปแบบ
จดหมาย นอกจากจะช่วยสร้างความน่าสนใจให้กับนวนิยาย เพราะเป็นนวนิยายที่สุนัข
สองตัวเขียนจดหมายคุยกันเล่าชีวิตความเป็นอยู่ แสดงทัศนะความคิดเห็นของตนและ
แลกเปลี่ยนทัศนะซึ่งกันและกันแล้ว การเขียนนวนิยายให้เป็นรูปแบบจดหมายยังช่วย
สร้างปมปริศนาของเนื้อเรื่องให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้นว่า มนทิวราหรือนายผู้หญิงของพิม
เป็นใคร มีความสัมพันธ์อย่างไรกับคุณหมอหรือนายผู้ชายของพิม และเธอมาทำ

⁴⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 323 – 324.

⁴⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 325 – 326.

อะไรที่ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ และสิ่งที่พิเชฐคิดในตอนแรกของเนื้อเรื่องว่าเธอแต่งงานและมีลูกแล้วจะเป็นความจริงหรือไม่ พิมซึ่งเป็นสุนัขของมนทิวาจะค่อยๆ เล่าในจดหมายอย่างต่อเนื่อง เป็นการเล่าผ่านมุมมองของพิมซึ่งเป็นสุนัขตัวหนึ่งและพิมก็ไม่ได้บอกนิกในจดหมายด้วยว่า นายผู้ชายและนายผู้หญิงของตนมีความสัมพันธ์กันอย่างไร ทำให้ผู้อ่านสงสัยและติดตามต่อไปเรื่อยๆว่า ยุพดีที่เข้ามาวุ่นวายในครอบครัวของมนทิวาเป็นใคร และทำไมมนทิวาจึงต้องยอมให้ยุพดีทำร้ายจิตใจของเธอด้วย ซึ่งผู้แต่งก็ได้ทรงเฉลยในตอนท้ายเรื่องนวนิยายโดยให้พิมบอกกับนิกเล่าในจดหมายในตอนใกล้จบว่า คุณหมอบเป็นพี่ชายของมนทิวา ยุพดีเป็นพี่สะใภ้ และยายหนูเป็นหลานสาวของเธอนั่นเอง การเขียนนวนิยายเรื่องนิกกับพิมในรูปแบบจดหมายช่วยสร้างความสนใจใคร่รู้ให้กับผู้อ่านตั้งแต่ต้นจนจบอย่างแท้จริง ทำให้ผู้อ่านคอยลุ้นไปกับตัวละครเอกฝ่ายชายคือพิเชฐด้วยว่า มนต์ิวาแต่งงานแล้วหรือยัง และเมื่อทราบว่าเป็นน้องสาวของคุณหมอบ ผู้อ่านก็รู้สึกร่วมดีใจไปกับพิเชฐด้วย ที่พิเชฐได้สมหวังในความรัก และความรักของพิเชฐและมนทิวาก็ลงเอยได้ด้วยดีได้อยู่ด้วยกันพร้อมหน้าทั้ง พิเชฐ มนต์ิวา และนิกกับพิม

การที่ผู้แต่งทรงผูกปมปัญหาไว้ต้นเรื่องว่า มนต์ิวา ตัวละครเอกฝ่ายหญิงแต่งงานแล้วจริงหรือไม่ และผู้แต่งทรงค่อยๆ เฉลยปมปัญหาได้อย่างน่าสนใจดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้อย่างละเอียดแล้วในตอนต้น เมื่อวิเคราะห์แล้วการคลี่คลายปมปัญหาของเรื่องนิกกับพิมมีความน่าสนใจเนื่องด้วย

1. การให้นิกกับพิมเป็นบุคคลที่ 3 เป็นผู้ที่สังเกตการณ์เรื่องราวที่เกิดขึ้น
ด้วยเหตุผลนี้ทำให้การเฉลยปมปัญหาว่า มนต์ิวามีความสัมพันธ์อย่างไรกับนายผู้ชายจึงมิได้เฉลยอย่างรวดเร็ว แต่ผู้แต่งจะค่อยๆ เฉลยทีละน้อย โดยผ่านมุมมองความคิดของนิกกับพิม
2. สิ่งที่คุณวิจัยจะได้กล่าวถึงอีกประเด็นหนึ่งซึ่งเป็นประเด็นสำคัญก็คือ กลวิธีการสร้างปมปัญหาและการคลี่คลายปมปัญหาโดยการสร้างตัวละครประกอบ ตัวละครประกอบแม้ว่าจะเข้ามาสร้างปัญหาให้กับมนทิวา แต่ตัวละครประกอบกลับเป็นผู้สร้างความสุขให้กับตัวละครเอกทั้งสองคน ทำให้เกิดการหักมุมของเนื้อเรื่อง ทำให้ตัวละครเอกฝ่ายชายและตัวละครเอกฝ่ายหญิงได้สมหวังในตอนจบของเรื่อง
ซึ่งจะได้กล่าวตามลำดับดังนี้

1. การให้นิกกับพิมเป็นบุคคลที่ 3 เป็นผู้ที่สังเกตการณ์เรื่องราวที่เกิดขึ้น

นิกกับพิมไม่ใช่มนุษย์ เป็นเพียงสุนัขที่เล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นให้เพื่อนอีกฝ่ายหนึ่งฟัง นิกกับพิมจึงเล่าได้เพียงในแง่มุมมองที่สุนัขตัวหนึ่งมองเห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น แต่นิกกับพิมก็ไม่ได้เข้าใจเหตุผลที่ทำให้เกิดเรื่องราวทั้งหมด ถ้าเจ้านายของนิกกับพิมไม่ได้เล่าให้ฟัง นิกกับพิมก็จะไม่ทราบความจริงที่เกิดขึ้น ในตอนต้นเรื่องนวนิยายนิกกับพิม พิมได้แนะนำสมาชิกในบ้านให้นิกได้รู้จัก พิมก็บอกแต่เพียงว่าที่บ้านมีนายผู้ชาย นายผู้หญิงคือ มนทรา ยายหนู และผู้ที่มาช่วยดูแลบ้านชื่อ แบร์ต้า ตลอดแทบทั้งเรื่องพิมไม่ได้บอก นิกเลยว่านายผู้ชายและมนทรามีความสัมพันธ์กันอย่างไร พิมบอกนิกในตอนใกล้จะจบเรื่อง

เมื่อสมรศรีก้าวเข้ามาในครอบครัวของมนทรา พิมซึ่งเป็นผู้สังเกตการณ์ก็รู้ว่าเพื่อนของนายผู้ชายที่ชื่อว่าสมรศรีคิดไม่ดีกับมนทรา ต่อหน้ามนทรา สมรศรีจะพูดจาอ่อนหวานกับเธอเป็นอย่างดี แต่เมื่ออยู่ลับหลังก็จะทำกิจวัตรที่ไม่ดีต่อเธอ พิมซึ่งเป็นผู้สังเกตการณ์ก็จะได้มองเห็นกิจวัตรที่ไม่ดีของสมรศรีที่มีต่อมนทรา และเนื่องด้วยพิมเป็นสุนัข พิมดมกลิ่นก็รู้แล้วว่า สมรศรีอิจฉามนทราและคิดไม่ดีต่อเธอ

“คุณใหญ่ให้เชิญคุณไปพบที่โรงพยาบาลนะคะ เวลาเที่ยงให้ดิฉันพาคุณไปพบ แล้วคุณใหญ่จะพาไปรับประทานอาหารกลางวันข้างนอก”

“แหม ดีจริง” แม่สมรศรีว่า “คุณช่างใจดีแท้ ๆ ดิฉันไม่รบกวนคุณเกินไปหรือคะ”

“ไม่เป็นไรดอกคะ วันนี้ดิฉันว่าง โชคดีที่แบร์ต้ามามือกลางวัน ดิฉันจะวานแบร์ต้าป้อนยายหนู และให้อยู่เป็นเพื่อนแกล้งกว่าดิฉันจะกลับมา เวลานี้ดิฉันต้องขอลาไปสักครู่เพื่อทำกับข้าวเตรียมไว้ให้ยายหนูรับประทานอาหารตอนเที่ยง เชิญคุณตามสบายนะคะ”

“ไม่ต้องเป็นห่วงดิฉันดอกคะ” แม่สมรศรียิ้มอย่างอ่อนหวานแต่ดิฉันดมกลิ่นก็รู้ทันทีว่าเขาเกลียดและอิจฉานายผู้หญิง⁴⁸

พิมซึ่งเป็นผู้สังเกตการณ์ได้มองเห็นสมรศรีทำกิจวัตรอันไม่สมควรเมื่ออยู่ลับหลังมนทรา เช่น เดินหนีของในบ้านขึ้นมาดูโดยไม่ได้ขออนุญาต และแสดงสีหน้าว่าพอใจ

⁴⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 121.

และไม่พอใจของในบ้านมนทรา สมรศรียังเดินไปที่ห้องนอนของนายผู้ชายอันเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ พิมก็ได้เข้าขัดขวางสมรศรี

พิมได้แต่เพียงรับฟังความรู้สึกของมนทรา แม้พิมจะสงสัยว่าสมรศรีเป็นใครและเพราะเหตุใดนายผู้ชายจึงทำดีกับสมรศรีและละเลยนายผู้หญิง พิมก็ไม่สามารถทำได้ และเมื่อยุพดีได้เข้ามาในบ้านของมนทราอีกคน ตั้งแต่เริ่มต้นที่พิมรู้ว่ายุพดีจะมาพบ นายผู้ชาย พิมซึ่งเปรียบเหมือนผู้สังเกตการณ์ก็ได้สังเกตว่า นายผู้ชายหน้าแดงเมื่อรู้ว่าจะได้พบยุพดี ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นายผู้ชายมีความรู้สึกพิเศษกับยุพดี พิมเป็นสุนัขที่ไม่สามารถถามคำถามกับนายผู้ชายได้ พิมได้เพียงแต่ตั้งคำถามในใจ

“ เหตุใดนายผู้ชายจึงหน้าแดงทำท่าพิกลเมื่อได้รับโทรเลขจากยายสมรศรีว่า ยุพดีจะมาถึงเจนีวาพรุ่งนี้บ่าย 4 โมง? ”

ยุพดีเข้ามาก้าว่ายชีวิตของมนทรา สั่งให้มนทราทำในสิ่งที่ยุพดีต้องการ แต่มนทราที่ไม่ได้โต้ตอบ บางครั้งยุพดีทำให้นมนทราเสียใจมากจนร้องไห้ พิมก็ได้แต่แสดงความเห็นใจเจ้านายของตนเอง ถ้าพิมพูดได้พิมก็คงถามว่า ยุพดีเป็นใครและเพราะเหตุใดจึงทำให้นายผู้หญิงของตนร้องไห้ด้วย

พิมเป็นผู้สังเกตการณ์และมองเห็นความเป็นไปภายในครอบครัวทั้งหมด พิมมองเห็นว่ายุพดีเป็นผู้หญิงที่ก้าวร้าว ทำให้นมนทราต้องเสียใจ นายผู้หญิงของตนเป็นคนดี ไม่ได้ตอบผู้ที่ทำเรื่องตน และนายผู้ชายเป็นคนที่อยู่ตรงกลางไม่สามารถปกป้องมนทราได้ พิมซึ่งเป็นผู้ที่มองเห็นเรื่องราวทั้งหมดวิเคราะห์ว่า นายผู้ชายหลงใหลเชื่อฟังยุพดี จนไม่อาจช่วยเหลือนายผู้หญิงของพิมได้

บางเวลายุพดีไม่โหยหาพิมแต่ไม่รู้จะทำอย่างไรกับเด็ก ก็เลยพาลไปถึงนายผู้หญิงพูดประชดประชันหรือไม่ก็พูดเปรยด้วยถ้อยคำที่รุนแรงทำให้นายผู้หญิงเจ็บใจบ่อย ๆ แต่นายผู้หญิงก็มีได้โต้ตอบ ได้แต่นั่งร้องไห้ นายผู้ชายของพิมก็ไม่สามารถช่วยเหลืออะไรนายผู้หญิงได้

พิมเป็นผู้สังเกตการณ์และได้มองเห็นพฤติกรรมของบุคคลที่แวดล้อม และได้แสดงความคิดเห็น ทำให้ผู้อ่านได้รับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้น แต่เนื่องด้วยพิมเป็นเพียงสุนัข ดังนั้นพิมจึงไม่สามารถเข้าใจเรื่องราวและนำมาเล่าให้นักฟังได้ทั้งหมด และเมื่อมนทรายังไม่ได้เล่าให้พิมฟังว่ายุพดีและสมรศรีเป็นใคร พิมก็ยังไม่สามารถบอกนักได้ว่าผู้หญิงทั้งสองคนเป็นใคร มีที่มาอย่างไร ทำให้ผู้อ่านต้องติดตามอ่านต่อไปเพื่อที่จะหาคำตอบ

2. กลวิธีการสร้างปมปัญหาและการคลี่คลายปมปัญหาโดยการสร้างตัวละครประกอบ

ตัวละครประกอบคือตัวละครที่อยู่ฝ่ายตรงข้ามตัวละครเอกซึ่งเป็นคนไม่ดี ในเรื่องนี้นักกับพิมพ์การเข้ามาของตัวละครที่เป็นประกอบเป็นการสร้างปมปัญหาสร้างความเดือดร้อนให้กับมนทิรา จากชีวิตที่สงบสุขก็ทำให้มีเรื่องที่เกิดขึ้น แต่การที่สมรศรีและยุพดีเข้ามาในชีวิตของมนทิราไม่ได้มีแต่ผลร้ายแต่เพียงด้านเดียวเท่านั้น ยังมีผลดีต่อชีวิตของมนทิราอีกด้วย ทำให้เกิดการคลี่คลายปมปัญหาของเรื่องราวความเข้าใจผิด ทำให้พิเชฐได้ทราบว่า ความจริงแล้วมนทิราเป็นน้องสาวของนายผู้ชาย ยุพดีเป็นพี่สะใภ้ของเธอ ผู้เขียนไม่ได้ทรงบอกในทันทีว่าสมรศรีและยุพดีเป็นใคร พระองค์ทรงเล่าเรื่องไปเรื่อยๆ โดยให้พิมพ์เป็นผู้เล่าให้ฟัง เล่าพฤติกรรมของสมรศรีและยุพดีว่าเป็นอย่างไร ทำให้ผู้อ่านค่อยๆ รับทราบว่าตัวละครทั้งสองคนนี้เป็นใคร

ตัวละครประกอบคนที่ 1 สมรศรี

ผู้แต่งทรงกล่าวถึงสมรศรีซึ่งเข้ามาอยู่กับครอบครัวของมนทิราเป็นครั้งแรกว่า

เมื่ออาทิตย์ก่อนมีผู้หญิงไทยสะสวยคนหนึ่ง ชื่อสมรศรีมาหาเราที่ไฉนงู เขาว่าเขาเป็นเพื่อนของยุพดี ฉันไม่รู้ว่ “ยุพดี” คือใคร เป็นผู้ชายหรือผู้หญิง กลืนเป็นอย่างไร เป็นคนหรือเป็นสัตว์ แต่พอแม่สมรศรีผู้นั้นแนะนำตัวเองว่าเป็นเพื่อนของยุพดีเท่านั้น นายผู้หญิงก็ต้อนรับขับสู้เขาเป็นอย่างดีเชิญเข้าไปในไฉนงูให้กินอะไรๆ แล้วโทรศัพท์ไปบอกนายผู้ชายที่โรงพยาบาล

“คุณใหญ่ให้เชิญคุณไปพบที่โรงพยาบาลนะคะ เวลาเที่ยงให้ดิฉันพาคุณไปพบ แล้วคุณใหญ่จะพาไปรับประทานอาหารกลางวันข้างนอก”

“แหม ดีจริง” แม่สมรศรีว่ “คุณช่างใจดีแท้ ๆ ดิฉันไม่รบกวนคุณเกินไปหรือคะ”

“ไม่เป็นไรดอกคะ วันนี้ดิฉันว่าง โชคดีที่แบร์ตำมามีอกกลางวัน ดิฉันจะวานแบร์ตำป้อนยายหนู และให้อยู่เป็นเพื่อนแกจนกว่าดิฉันจะกลับมาเวลานี้ดิฉันต้องขอลาไปสักครู่เพื่อทำกับข้าวเตรียมไว้ให้ยายหนูรับประทานตอนเที่ยง เชิญคุณตามสบายนะคะ”

“ไม่ต้องเป็นห่วงฉันดอกคะ” แม่สมศรียิ้มอย่างอ่อนหวานแต่ฉัน
ดมกลิ่นก็รู้ทันทีว่าเขาเกลียดและอิจฉานายผู้หญิง⁴⁹

เมื่อผู้อ่านได้อ่านมาถึงตรงนี้ก็คงสงสัยว่าสมศรีเป็นใคร และเพราะเหตุใดจึงต้อง
อิจฉานายผู้หญิงด้วย สมศรีได้ขอมนทிரาช้าไปดูยายหนูที่หลับอยู่ในห้องนอน
พื้ดมกลิ่นของสมศรีก็ได้ทราบว่ สมศรีเป็นมิตรกับยายหนู

สมศรียังทำในสิ่งที่ไม่เกรงใจมนทริฯ หยิบของในบ้านของมนทริฯขึ้นมาดู
ตามใจชอบ ของสิ่งใดที่ไม่พอใจก็เบะปากอันเป็นมารยาทที่ไม่ควรทำ และสิ่งที่ไม่ควร
ทำเป็นอย่างยิ่งคือจะเข้าไปในห้องนอนของนายผู้ชาย

ฉันจึงตามกลับไปนอนสังเกตการณ์อยู่ใต้โต๊ะที่เขาไม่ทันเห็นฉัน เขา
เดินดูทั่วห้อง หยิบโน่นหยิบนี่ขึ้นมาดูทำท่าพอใจบ้าง ทำปากเบะอย่างไม่พอใจ
บ้าง ลองนั่งที่เก้าอี้ตัวโน้นตัวนี้ ครั้นแล้วก็เดินตรงไปที่ห้องนอนของนายผู้ชาย
ซึ่งเปิดแง้มอยู่ แล้วตั้งท่าจะเข้าไป ฉันจึงแสร้งออกจากใต้โต๊ะมาทันท่วันทที่
แม่สมศรีชะงักกั้ดพันด่าฉันในลำคอว่า “แหมได้หมาระยา!” แล้วยกเท้าขึ้นเตะ
ฉันโดนซี่โครงดังป้าบใหญ่ รวดเร็วฉันไม่ทันรู้ตัว ช้านักไม่ถึง จึงหลบไม่ทัน⁵⁰

พื้ดมกลิ่นก็รู้ว่สมศรีทั้งเกลียดทั้งอิจฉามนทริฯ ทั้ง ๆ ที่มนทริฯเห็นแก่นายผู้ชาย
ของพื้มยินดีอำนวยความสะดวกสบายแก่สมศรีอย่างเต็มที่

สมศรีแย่งเวลาของนายผู้ชายไปจากครอบครัว บางครั้งนายผู้ชายก็ทะเลาะกับ
มนทริฯ จากครอบครัวที่เคยอยู่อย่างสงบสุขก็เริ่มมีปัญหา

คำวันนั้นนายผู้ชายไม่กลับบ้าน คงจะไปเที่ยวกับยายสมศรี
ศัตรูของฉันตามเคย เมื่อยายหนูเข้านอนแล้วนายผู้หญิงก็คว่หนังสือ
หนาเล่มหนึ่งไปนั่งที่เก้าอี้ยาวใต้โคมไฟ ฉันรีบกระโดดขึ้นไปบนเก้าอี้ด้วย
หมอบลงพลงเอาหัวซบตักนายผู้หญิงอย่างประจบ เขาก็ยกมือขึ้นลูบหัว
ฉันไปมาอย่างใจลอย แล้วบอกแก่ฉันว่า

⁴⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 120 – 121.

⁵⁰ เรื่องเดียวกัน, 122.

“ พิม พิม ฉันเบื่อโลกเหลือทน อีกหน่อยเราอาจจะต้องไปจากที่นี่
คุณใหญ่คงไม่ต้องการฉันแล้ว ⁵¹

นอกจากสมรศรีแล้ว ยุพดีเป็นตัวละครประกอบคนที่ 2 ที่เข้ามาสร้างปมปัญหาและ
คลี่คลายปมปัญหาให้กับเนื้อเรื่อง

ตัวละครประกอบคนที่ 2 ยุพดี

ในตอนแรกที่ยุพดีจะเข้ามาในครอบครัวของมนทิวรา พิมเล่าให้นักฟังในจดหมาย
ว่า นายผู้ชายเป็นห่วงยุพดีมากต้องการจะไปรับที่สนามบินโดยเร็ว

“คุณมนคงไม่ว่าที่จะต้องอยู่ตามลำพังกับยายหนูสักพักหนึ่ง”

“ไม่เป็นไรดอกคะ” นายผู้หญิงตอบ “มนเคยชินแล้ว”

“เรื่องเงินทองไม่ต้องเป็นห่วง จะให้ไว้ให้พอใช้ทีเดียว นึก ๆ ดูก็อยาก
ขับรถไฟไปเจनियाเสียตั้งแต่วันนี้ จะได้มีเวลาไปสนามบินพุงนี้ไม่
กระหืดกระหอบ ถ้ามีเวลาได้ล่ออยู่เดียวยุพดีมาถึงไม่มีใครคอยรับละ
แยมี่เดียว พุดฝรั่งเศส เยอรมัน อะไรไม่ได้สักคำ ภาษาอังกฤษก็ยัง
อ่อนเต็มที” ประโยคสุดท้ายเขาพูดเบา ๆ คล้ายปรารภกับตัวเอง

“เรือบินมาถึงตั้งป้าย 4 โมง ไม่ใช่หรือคะ รถไฟจากสุริคเจनिया
กินเวลาเพียง 2 ชั่วโมง 45 นาทีเท่านั้นคะ”

“ถูกแล้ว แต่คนเรานั้นใจร้อน อยากจะไปเจनियाเสียตั้งตั้งแต่วันนี้แหละ
คุณมนไม่ว่าไม่ใช่หรือ?”

นายผู้หญิงทำหน้าที่เฉลยบอกว่าไม่ว่า นายผู้ชายจึงดูนายผู้หญิง
อย่างสงสัย ส่วนฉันนะไม่เข้าใจเลยว่า เรื่องราวมันไปยังไงมาอย่างไรกัน
“ยุพดี” คือใคร มาจากไหน เหตุใดนายผู้ชายจึงหน้าแดงทำท่าพิกลเมื่อ
ได้รับโทรเลขจากยายสมรศรีว่า ยุพดีจะมาถึงเจनियाพุงนี้ป้าย 4 โมง?
ฉันหวังว่าคงจะรู้เรื่องและอธิบายให้แกฟังได้ตลอดในจดหมายฉบับหน้า

เรื่องยายพรานทำบ่วงดักหมอมานอนเป็นอย่างไรต่อไป สำเร็จ
หรือไม่ ขอให้เล่าสู่กันฟังบ้าง ฉันกำลังสนใจเป็นที่สุด

⁵¹ เรื่องเดียวกัน, 171 - 172.

ฉันกระดิกหางด้วยความคิดถึงแก

พิม ⁵²

จากจดหมายของพิมที่เล่าให้นิกฟัง แสดงให้เห็นความกระตือรือร้นและความห่วงใยที่นายผู้ชายมีต่อยุพดี จึงต้องการไปรับยุพดีอย่างรวดเร็ว และพิมได้เล่าให้ฟังด้วยว่านายผู้ชายหน้าแดงเมื่อได้ทราบว่ายุพดีจะมาพบนายผู้ชาย ทำให้ทราบว่ายุพดีต้องเป็นคนสำคัญของนายผู้ชาย

จดหมายจากนิกถึงพิม นิกสนใจเช่นกันว่ายุพดีเป็นใคร และนิกบอกว่าถ้าพิมทราบก็ขอให้เล่าให้นิกฟังด้วย

บ้านในป่า ตำบลบ้านภูเขี้ยว

พิมเพื่อนรัก

จดหมายของแกทำให้ฉันงงไปหมด เรื่องเกี่ยวกับนายผู้ชาย นายผู้หญิง และ “ยุพดี” อะไรนั่น ใครคือยุพดี? เกี่ยวข้องอะไรกับนายผู้ชายของแก หวังว่าแกคงอธิบายให้ฉันฟังโดยแจ่มแจ้งในจดหมายฉบับหน้านะพิม ⁵³

เมื่อพิมได้เขียนจดหมายเล่าเรื่องของยุพดี นิกก็ได้แสดงความสนใจอย่างมากว่ายุพดีเป็นใคร และทำไมจึงเข้ามาเกี่ยวข้องกับครอบครัวของมนทิดา นิกได้ขอให้พิมเขียนจดหมายเล่าให้ฟัง

ตอนที่พิมหลงทางออกจากบ้าน เมื่อพิมกลับมาถึงบ้านแล้ว มนทิดาก็ได้บอกกับพิมว่า ยุพดีจะมาถึงที่บ้านในป่าวันนี้ พิมบอกกับนิกว่า แล้วพิมจะเขียนมาเล่าให้ฟังว่ายุพดีเป็นใคร

⁵² เรื่องเดียวกัน, หน้า 190 – 191.

⁵³ เรื่องเดียวกัน, 192.

เมื่อตัวของฉันสะอาดและแห้งแล้ว นายผู้หญิงก็หยิบแปรงมา แปรงขนฉันก่อนจึงหวีให้ขนหายเป็นสังกะตัง เมื่อเสร็จก็หยิบปลอกคอ มาสวมให้แล้วบอกฉันว่า “เวลานี้ฉันเอายายหนูไปฝากเหม่บ้านโน้นให้ เล่นอยู่ในสวนกับลูกเขา แยกไปอยู่เป็นเพื่อนยายหนูนะพิม ฉันจะมารับจัด ห้องคุณใหญ่เสียให้เสร็จ เขาจะกลับมาบ้านบายวันนี้พร้อมด้วยยุพดี”

ตกลงเวลานี้ฉันยังไม่รู้ว่า “ยุพดี” คือใคร ตอนบายวันนี้แหละ คงจะได้รู้

ขอลาแกชั่วคราวก่อน จะเขียนใหม่ในเร็ววัน

คิดถึงแกเสมอ

พิม ⁵⁴

และพิมก็ได้เขียนจดหมายมาเล่าให้никฟังว่ายุพดีเป็นอย่างไร

จดหมายตอบจากพิม

никที่รัก

บ้านบนเขาซุริชแบร์ก

จดหมายของแกเล่าถึงแกไปอยู่ที่เมืองใหญ่ที่เรียกว่าจังหวัดสนุกมาก ฉันว่า ครีกรู้จักว่าเรื่องที่ฉันถูกตำรวจจับตั้งเป็นกอง

ฉันรู้แล้วว่ายุพดีคือใคร เขามาอยู่กับเราได้ 2 อาทิตย์เข้าวันนี้ นายผู้หญิงและฉันไม่มีความสละสลักสำคัญอะไรในบ้านอีกต่อไปแล้ว เขามองดูนายผู้หญิงอย่างซาเย็นคล้ายกับจะพูดว่า “ฉันไม่ต้องการแก” ส่วนฉันนั้นเขาเกลียดจนไม่รู้ว่าจะเกลียดไปถึงไหน ไหนแก้วว่าความเกลียดมีเหตุผลไม่เหมือนความรัก “ยุพดี” เขามีเหตุผลอะไรกันล่ะที่เกลียดฉันเอาเกลียดฉันเอา เขามีเรื่องกับนายผู้หญิงของฉันเกี่ยวกับฉันตั้งแต่วันแรกที่เขามาถึงที่นี่เลย ⁵⁵

⁵⁴ เรื่องเดียวกัน, 236.

⁵⁵ เรื่องเดียวกัน, 262.

เรื่องที่ยุพดีไม่พอใจก็คือ การที่พินอนอยู่ในบ้านด้วย ยุพดีสั่งให้มนทิวานำพินไปนอนนอกห้องต่างๆ ที่มนทิวาดูแลรักษาความสะอาดพินเป็นอย่างดี มนทิวาไม่อาจคัดค้านยุพดีได้ เธอได้เพียงแต่ร้องไห้

ก่อนออกจากห้อง ยุพดีพูดว่า “อ้อ! อีกอย่างหนึ่งคะคุณมน หมานะอย่าให้ไปนอนในห้องน้ำสี่คะ สกปรกแย่เลย เอาไว้ในครัวก็ได้ไม่ได้ นะคะ ครัวเป็นที่ทำอาหาร ต้องสะอาด ห้องรับแขกก็เอาไปไว้ไม่ได้ เพราะคนต้องใช้ที่อยู่ของหมาคือที่เจดียงข้างครัวแห่งเดียวแหละคะ คุณมนเข้าใจไม่ใช่หรือ? เอ้า! เตรียมยายหนูไว้ให้เรียบร้อยนะคะ เดี่ยวพี่จะพาไปเดินเล่น”

เมื่อยุพดีออกจากห้องไปแล้ว ฉันก็เข้ามาในห้อง นายผู้หญิงเห็นฉันเข้าก็วางมือจากยายหนู ก้มลงมากอดฉัน ฉันเห็นน้ำตาของเขาหยดลงมาต้องหน้าฉัน ⁵⁶

พินเล่าให้ฉันฟังต่อไปว่า ตั้งแต่ยุพดีมาอยู่ที่บ้าน มนทิวาไม่มีความสุขเหมือนเมื่อก่อน

ตอนนี้ฉันเห็นนายผู้หญิงร้องไห้บ่อย ดูเหมือนทุกวันตั้งแต่ยุพดีมา ยุพดีไม่ชอบนายผู้หญิงเลย เพราะยายหนูเป็นต้นเหตุสำคัญ ยายหนูติดนายผู้หญิง ไม่ติดไม่ชอบยุพดี บางทีไม่ยอมให้เขาจับตัว เขาจะพาไปเดินเล่นก็ไม่ยอมไป ร้องให้จำล้นบ้านจะหานายผู้หญิง เขาป้อนข้าวก็ไม่ยอมรับประทาน จะให้แต่นายผู้หญิงป้อน เขาจะอาบน้ำแต่งตัวหรือทำอะไรให้ก็ไม่ยอมทั้งสิ้น จนกระทั่งเขาหาซื้อตุ๊กตาสวยๆ เสื้อผ้าหรือรองเท้างามๆ มาให้ก็ไม่ยอมรับ ไม่ยอมสวม ร้องให้หานายผู้หญิงทำเดี๋ยว ก็น่าเห็นใจยุพดีที่เขาโกรธและอิจฉานายผู้หญิง และก็น่าเห็นใจยายหนูเหมือนกัน แกเคยรับและรู้จักคุ้นเคยอยู่แต่กับนายผู้หญิงซึ่งเลี้ยงแกมาตั้งแต่อายุ 3 เดือน อยู่ดีๆ ก็มีคนหน้าใหม่ที่แกไม่รู้จักเข้ามาวุ่นวายกับแก แกก็ไม่ยอมนะซี บางเวลายุพดีไม่ใหยายหนูจนหน้าแดงตาเขียว แต่ไม่รู้จะทำอย่างไรกับเด็ก ก็เลยพาลละพาลทะเลาะไปถึงนายผู้หญิง พูดประชดประชันหรือไม่ก็พูดเปรยด้วยถ้อยคำที่รุนแรงทำให้นายผู้หญิง

⁵⁶ เรื่องเดียวกัน, 265.

เจ็บใจบ่อย ๆ แต่นายผู้หญิงก็มีได้โต้ตอบ ได้แต่หนีเข้าห้องไปร้องไห้ นั่งซึมอยู่กับที่ หรือไม่ก็เขียนจดหมาย บางทีก็นั่งอยู่นาน ๆ บางทีก็ร้องไห้พลางเขียนจดหมายพลาง ⁵⁷

ยุพดีรังแกนายผู้หญิงหรือมนทิดา แต่นายผู้ชายไม่สามารถปกป้องนายผู้หญิงได้ นอกจากนี้ยุพดีพยายามที่จะทำดีกับยายหนูทำให้ผู้อ่านต้องการทราบว่า เพราะเหตุใดยุพดีซึ่งเป็นผู้หญิงร้ายกาจจึงต้องการเอาใจยายหนู ผู้อ่านเมื่อได้อ่านมาถึงตรงนี้ก็จะได้สงสัยในความสัมพันธ์ของนายผู้ชาย นายผู้หญิง ยุพดี และยายหนู และพิมก็ได้บอกนิกในท้ายจดหมายว่า

อ้าว! ฉันยังไม่ได้บอกแกใช่ไหมว่ายุพดีเป็นใคร ยุพดีก็คือเมียนายผู้ชายและแม่ของยายหนูนะซี เขาหายไปอยู่ไหนมาตั้งนาน จนลูกของเขาเองก็ไม่ได้รู้จักเขา บัดนี้เขากลับมาทำความรู้จักคุ้นเคยกับลูกของเขา และกว่นกะละแมในบ้านของเรามาได้ 2 อาทิตย์แล้ว นายผู้หญิงบอกแกฉันว่า อีกหน่อยเขาก็จะพาฉันไปจากบ้านบนภูเขาซูริชแบร์กอันสุขสบาย ซึ่งฉันอยู่มาตั้งแต่จำความได้ เพราะเดี๋ยวนี้บ้านนั้นไม่ให้ความสุขแก่เขาและฉันอีกแล้ว แต่จะไปไหน เมื่อไหร่ นายผู้หญิงยังไม่รู้ รู้แต่ว่าจะต้องไปในเร็ว ๆ นี้แหละ

ให้หมัดกัดชนิค ฉันกลัวใจเหลือเกิน! หวังว่าแกคงไม่มีเรื่องหนักใจอย่างฉันบ้างนะ

จากเพื่อนผู้แสนกลุ้มของแก

พิม ⁵⁸

ในตอนท้าย พิชูฐได้ทราบความจริงว่ามนทิดาเป็นน้องสาวของนายผู้ชายหรือคุณหม่อใหญ่นั่นเอง ทำให้พิชูฐดีใจมาก สมรศรีและยุพดีซึ่งเข้ามาเป็นผู้สร้างปมปัญหาให้กับมนทิดาทำให้มนทิดาไม่มีความสุข แต่ก็เป็นผู้ช่วยคลี่คลายปมปัญหาทั้งหมด ทำให้พิชูฐและมนทิดาได้เข้าใจกันและได้อยู่ด้วยกันในตอนจบ และการที่

⁵⁷ เรื่องเดียวกัน, 266 – 267.

⁵⁸ เรื่องเดียวกัน, 267 – 268.

นวนิยายเรื่องนี้ใช้รูปแบบการเขียนเป็นจดหมายทำให้การคลี่คลายปมปัญหาของเรื่องค่อยๆ ดำเนินไปได้อย่างน่าสนใจ

พระอัจริยภาพของ ว. ณ ประมวญมารคที่ทรงแต่งเรื่องนิกกับพิมเป็นนวนิยายรูปแบบจดหมายเอื้อต่อการคลี่คลายปมปัญหาของเนื้อเรื่องได้อย่างน่าสนใจ และการที่พระองค์ทรงให้นิกกับพิมซึ่งเป็นสุนัขเขียนจดหมายถึงกัน ทำให้เรื่องนิกกับพิมเป็นนวนิยายที่มีความแปลกใหม่ พระอัจริยภาพอีกประการหนึ่งของพระองค์ที่ทรงแสดงให้เห็นในนวนิยายเรื่องนี้ก็คือ การที่ให้นิกกับพิมเป็นตัวแทนของสุนัขแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์มนุษย์ เมื่อได้ศึกษาพระประวัติของพระองค์จะเห็นได้ว่า พระองค์ทรงรักสุนัขมาก พระองค์ทรงเลี้ยงและอยู่ใกล้ชิดสุนัขมาโดยตลอด ทำให้พระองค์ทรงทราบวาลักษณะนิสัย พฤติกรรม และความรู้สึกนึกคิดของสุนัขน่าจะเป็นเช่นไร และพระองค์ก็ได้ทรงนำมาถ่ายทอดเป็นนิกกับพิมตัวละครตัวเอกของเรื่อง

ชตฺถุณี สินธุสิงห์ และคณะได้กล่าวถึง การเข้าถึงวรรณคดีโดยศึกษาประวัติของผู้ประพันธ์ ในหนังสือ **วรรณคดีศึกษา**⁵⁹ ดังนี้

การศึกษาวรรณคดีแนวนี้นี้มีพื้นฐานมาจากความคิดที่ว่างานเปิดเผยบุคลิกเจ้าของงาน ชีวิตและบุคลิกของศิลปินมีอิทธิพลในการสร้างสรรค์ผลงาน วัตถุประสงค์ของศิลปะมาจากประสบการณ์ของศิลปิน ดังนั้นการศึกษาชีวประวัติทำให้เข้าใจบุคลิกศิลปิน และต่อจากนั้นก็เข้าใจศิลปะ ศิลปะนั้นมีความเป็นสากลก็จริงแต่ต้องมีลักษณะเฉพาะอันเกิดจากความเป็นปัจเจกบุคคลของศิลปินด้วย ซึ่งก็หมายความว่าไม่มีเส้นแบ่งระหว่างชีวิตของศิลปินและชีวิตที่เขาเสนอในผลงาน

นอกจากการศึกษาเรื่องบุคลิกสร้างสรรค์ของศิลปินและความสัมพันธ์ระหว่างศิลปินกับผลงานแล้ว การศึกษาวรรณคดีแนวนี้นี้ยังมีความเห็นว่ามีความสัมพันธ์อันเพื่อนมนุษย์ระหว่างนักเขียนกับนักอ่าน ผู้อ่านไม่เพียงแต่อ่านบทประพันธ์แต่ยังได้สัมผัสกับจิตวิญญาณของผู้เขียน เบื้องหลังผลงานคือกระบวนการความรู้สึกนึกคิดและประวัติวรรณคดีคือประวัติจิตวิญญาณของมนุษย์

59 ชตฺถุณี สินธุสิงห์ และคณะ, **วรรณคดีศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ : โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), หน้า 14 – 15.

ในการศึกษาวรรณคดีแบบนี้ จะต้องศึกษาชีวประวัติผู้เขียนและงานเขียนอย่างถี่ถ้วน ต่อจากนั้นจะโยงชีวประวัติและยุคสมัยที่ผู้เขียนมีชีวิตอยู่เข้ากับผลงาน และในที่สุด ก็นำชีวประวัติผู้เขียนไปใช้ในการตีความ แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาชีวประวัตินี้ เน้นในด้านที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ ความรู้สึกนึกคิดมากกว่าการกระทำ ดังนั้น ผู้ศึกษาวรรณคดีในแนวนี้อาจรวบรวมข้อเท็จจริงจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น หนังสือ จดหมาย บันทึก ผู้คน แล้วนำมาศึกษาเพื่อจะได้รู้จักเข้าใจชีวิตของผู้เขียนในส่วนที่เป็นจิตวิญญาณ อันเป็นที่มาของวรรณคดี

ชุดิมา นางเสวี ได้รวบรวมพระประวัติของ ว. ณ ประมวญมารค ซึ่งรวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ในปริญญานิพนธ์เรื่อง วิเคราะห์นวนิยายของ ว. ณ ประมวญมารค ในพระประวัติของพระองค์กล่าวถึงความผูกพันของพระองค์ที่มีต่อสุนัข ทำให้ทราบว่าพระองค์โปรดสุนัขมาก และพระองค์ทรงเติบโตมาในบ้านซึ่งเต็มไปด้วยสุนัข ทำให้พระองค์ทรงเข้าใจความคิด ความรู้สึกของสุนัขเป็นอย่างดีและนำมาถ่ายทอดเป็นตัวละครคือ นิกกับพิม

พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ หรือ น.ม.ส. พระบิดาของ ว. ณ ประมวญมารค โปรดธรรมชาติและสัตว์ วังถนนประมวญจะมีสัตว์ต่างๆ มากมาย เช่น สุนัข กวางดาว ลูกเสือดาว โดยเฉพาะสุนัขเป็นสัตว์ที่โปรดมาก ว. ณ ประมวญมารค จึงเป็น “ ผู้ที่เติบโตขึ้นมาในบ้านซึ่งเต็มไปด้วยหมา เคยเลี้ยงหมามาแล้วหลายชนิด ตั้งแต่หมาฝรั่ง หมาจีน (Chow) จนกระทั่งหมาญี่ปุ่น (Japanese Fighting Dog) ” ภายหลังจากทรงเสกสมรสกับหม่อมเจ้าปิยะรังสิตแล้ว ว. ณ ประมวญมารค ก็ทรงมีสุนัข อยู่ใกล้ชิดเสมอ ประสบการณ์นี้ทำให้ทรงแต่งเรื่องนิกกับพิม อันเป็นเรื่องราวชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ที่เขียนขึ้นในทัศนะสุนัข 2 ตัว โดยทรงแสดงความคิด ความรู้สึกอารมณ์ ของสุนัขได้อย่างละเอียดอ่อนและสมจริง *

* ชุดิมา นางเสวี รวบรวมจาก ม.จ. พรพิมลพรรณ รัชนี้ นิกกับพิม โดย แดนเดียน (นามแฝง) หน้าคำนำ.

ในพระประวัติได้กล่าวว่า พระองค์ทรงโปรดสุนัขมาก และเมื่อพระองค์ทรงมีเวลาว่างจะทรงฝึกสุนัขให้ทำท่าต่างๆ และพระองค์ทรงมีสุนัขที่โปรดมากชื่อว่า สีสหมอก

ว. ณ ประมวญมารค โปรดสุนัขออย่างยิ่ง ถ้าทรงมีเวลาวางจะทรงฝึกสุนัขให้ ทำท่าต่างๆ มีท่านอนกลิ้ง ขยับเท้าซ้าย – ขวา ทำเป็น นอนตาย เป็นต้น สุนัขที่ติดตาม ใกล้ชิดพระองค์ที่สุดทำยี่ห้อ “ สีมอก ” เป็นสุนัขพันธุ์เกรตเดนแดนส์รู ตาสีเทา ของ “ สีมอก ” เต็มไปด้วยความรู้สึกรักและบูชา ว. ณ ประมวญมารค พระสหาย คนหนึ่งเล่าถึง “ สีมอก ” ว่า

เวลาใดที่ท่านหญิงเสด็จกลับจากต่างจังหวัดหรือจากต่างประเทศ “ สีมอก ” จะ ตามท่านหญิงไม่ให้เกิดลาตายตา ถ้าท่านทรงพระอักษรในห้องบรรทม สีมอกก็จะนอน อยู่ข้างพระบาท บางครั้งเมื่อท่านหญิงทอดเนตรจากพระแกร “ สีมอก ” จะ กระโดดเกาะพระแگردูบ้าง ตัวสีมอกจะยืดสูงกว่าองค์ท่านหญิง คนที่อยู่ข้างล่างเคย ถามว่า “ ใครยืนอยู่ข้างท่านหญิงที่พระแگردู เพราะแปลกหน้าและผิดล้าจริงๆ ” เมื่อ ได้ทรงทราบในภายหลัง ท่านทรงพระสรวลและโปรดมากที่ไม่มีใครรู้ว่าท่านทรงยืนอยู่ กับใคร *

* ชุตินา นาดเลวี รวบรวมจาก เกรส เปเรรา “ เรื่องเก่าๆ จากความทรงจำของเพื่อนๆ และอาจารย์ ” ใน **วิภาวดีรังสิตานุสรณ์** หน้า 77.

ประสบการณ์ในการเลี้ยงสุนัข การที่ ว. ณ ประมวญมารค ทรงมีประสบการณ์ เกี่ยวกับการเลี้ยงสุนัขมาเป็นเวลานานดังกล่าวมาแล้วในตอนว่าด้วยเนื้อเรื่อง ทำให้ทรง เข้าพระทัยในความรู้สึก ความคิด ทักษะในแง่มุมมองต่างๆ ของสุนัข และทรงนำ ประสบการณ์มาสร้างนิกกับพิม ตัวละครสุนัขที่สามารถวิพากษ์วิจารณ์มนุษย์ได้อย่าง น่าขัน และบางตอนแฝงไว้ด้วยปรัชญาข้อคิดอันน่าสนใจว. ณ ประมวญมารคทรงวาดภาพนิกกับพิมจากประสบการณ์การเลี้ยงสุนัขอันยาวนาน ประกอบกับขณะทรงแต่งนั้นทรงคิด “ อย่างหมาเกือบทั้งเรื่อง ” * ด้วยเหตุนี้ผู้อ่านจะเห็น ได้ว่าการแสดงความในใจนิกกับพิมของ ว. ณ ประมวญมารค เป็นไปอย่างสมจริง เหมาะสมกับที่เป็นความคิดและทักษะของสุนัข

* ชุตินา นาดเลวี รวบรวมจาก ม.จ. วิภาวดี รังสิต “ เมื่อข้าพเจ้าเป็นนักประพันธ์ ” ใน **ประมวญ เรื่องสั้น** โดย ว. ณ ประมวญมารค (นามแฝง) หน้า 417.

ว. ณ ประมวญมารคเคยรับสั่งว่าเรื่องนิกกับพิม เป็นเรื่องที่พระองค์โปรดมาก ที่สุดเรื่องหนึ่ง ดังที่พระองค์ทรงกล่าวไว้ใน เมื่อข้าพเจ้าเป็นนักประพันธ์ ว่า

รับสั่งว่า “...นวนิยายที่ข้าพเจ้าสนุกมากในการเขียนอีกเล่มหนึ่งก็คือเรื่อง
 นิกกับพิม เรื่องนี้ข้าพเจ้าต้องคิดอย่างหมดจดทั้งเรื่อง...”*

* ว. ณ ประมวญมารค (ม.จ. วิภาวดี รังสิต), “เมื่อข้าพเจ้าเป็นนักประพันธ์,” ประมวญเรื่องสั้น
 โดย ว. ณ ประมวญมารค (นามแฝง) หน้า 417.

ผู้อ่านจึงได้รับความเพลิดเพลินเต็มที่ เพราะผู้เขียน ‘สนุกมากในการเขียน’
 และน่าจะต้องได้ข้อเท็จจริง ในความรู้สึกนึกคิดของหมา รวมทั้งทรวงคนของหมาที่มี
 ต่อคน เพราะผู้เขียน ‘คิดอย่างหมาเกือบตลอดทั้งเรื่อง’ จะหานักเขียนคนใดที่ประกาศ
 ความในใจอย่าง ว. ณ ประมวญมารค จะหานักเขียนคนใดที่จินตนาการเรื่องหมาได้
 อย่าง ว. ณ ประมวญมารคและจะหานักเขียนสักกี่คนที่รักหมาและเลี้ยงหมาตราบชั่วชีวิต
 อย่าง ว. ณ ประมวญมารค เพราะเป็นที่รู้กันว่า “ว. ณ ประมวญมารคโปรดสุนัขมาก
 และตลอดพระชนม์ชีพของท่าน ท่านจะมีสุนัขติดตามใกล้ชิดเสมอไม่เคยขาด ถ้าท่านทรง
 มีเวลา ท่านจะทรงฝึกให้มันทำท่าต่างๆ ...ด้วยความเข้าพระทัยในนิสัยและอารมณ์ของ
 สุนัข...”*

‘นิกกับพิม’ จึงเป็นเรื่องแนวแปลกไม่ซ้ำแบบใคร ผู้เขียนเองก็ทรงยอมรับว่า
 ‘โปรดเรื่องนิกกับพิมมากที่สุด’** ดังนั้นผู้อ่านจึงไม่ควรพลาด ผู้ที่รักหมาอยู่แล้วถ้าได้
 อ่านเรื่องนี้จะมีความเข้าใจและรักหมาของท่านยิ่งขึ้น ส่วนผู้ที่ไม่เคยเลี้ยงและรักหมาเลย
 อาจจะเปลี่ยนใจก็ได้

¹ เกรส เปเรรา, เรื่องเดิม, หน้า 76.

² นิตยา มาศะวิสุทธิ, เรื่องเดิม, หน้า 30.

จากพระประวัติของพระองค์ทำให้เห็นได้ว่า ว. ณ ประมวญมารคทรงมี
 ความผูกพันใกล้ชิดกับสุนัข ทำให้พระองค์ทรงเข้าใจความคิด ความรู้สึกของสุนัข และ
 ทำให้พระองค์ได้ทรงถ่ายทอดความคิดเห็นของสุนัขที่มีต่อมนุษย์ในเรื่องนิกกับพิมในแง่มุม
 ต่างๆ ได้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

2.1.3 ความคิดอันเป็นพระอัจฉริยภาพ : นิกกับพิม ตัวแทนของสุนัขที่แสดง ความคิดวิพากษ์วิจารณ์มนุษย์

ในนวนิยายเรื่องนิกกับพิม ว. ณ ประมวลมรรคได้ทรงแสดงให้เห็นพระอัจฉริยภาพทางด้านความคิดเห็นในการวิพากษ์วิจารณ์มนุษย์ พระองค์ทรงให้สุนัขคือนิกกับพิม แสดงความคิดเห็นต่อมนุษย์อย่างอิสระเสรี เป็นการนำเสนอความคิดที่ผู้แต่งได้เขียนเป็นนวนิยายที่อ่านเพลิดเพลิน อ่านแล้วตลกขบขันไปกับความคิดของนิกกับพิม แต่ในขณะเดียวกันก็ได้ข้อคิดคติเตือนใจด้วยในเรื่องที่นิกกับพิมได้กล่าวถึงการกระทำที่ไม่ดีที่มนุษย์ไม่ควรทำ

ผู้แต่งทรงวิพากษ์วิจารณ์ลักษณะทางกายภาพของมนุษย์ที่มีลักษณะบางอย่างอ่อนด้อยกว่าสุนัขเช่น ตาของมนุษย์ไม่มองไว จมูกสุนัขไม่มีประสิทธิภาพเท่าสุนัขหรือมนุษย์ไม่สามารถดมกลิ่นเพื่อรับรู้ความรู้สึกของอีกฝ่ายได้อย่างสุนัข เป็นต้น การวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของมนุษย์ทั้งที่เห็นว่าเป็นการกระทำที่แปลกประหลาด เช่น มนุษย์สามารถรับประทานได้ทุกอย่างแม้แต่สุนัข และวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของมนุษย์ที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่ควรกระทำ ซึ่งผู้แต่งได้ทรงแสดงความคิดนี้ให้ผู้อ่านได้ขบคิด และผู้แต่งทรงวิพากษ์วิจารณ์ความชอบ และความคิดของมนุษย์และสุนัขที่ต่างกัน ทำให้ผู้อ่านทราบทัศนคติของสุนัขว่าชอบหรือไม่ชอบอะไร ทำให้มนุษย์มองสุนัขด้วยความเข้าใจมากยิ่งขึ้น จะได้ไม่บังคับสุนัขให้ทำตามใจอย่างที่มนุษย์ต้องการแต่เพียงฝ่ายเดียว

2.1.3.1 วิพากษ์วิจารณ์ลักษณะทางกายภาพของมนุษย์

ในนวนิยายนิกกับพิมได้วิจารณ์ลักษณะทางกายภาพของมนุษย์และสุนัขที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งในเนื้อเรื่องนิกและพิมจะประหลาดใจลักษณะบางประการที่มนุษย์และสุนัขไม่เหมือนกัน เช่นตาของมนุษย์ไม่มองไว จมูกไม่สามารถดมกลิ่นเพื่อรับรู้ความรู้สึกของอีกฝ่ายได้เหมือนสุนัข เป็นต้น

เปรียบเทียบอายุของมนุษย์และสุนัขว่ามีความแตกต่างกัน

ในเรื่องนิกกับพิม นิกได้เล่าให้พิมฟังถึงเด็กรับใช้ในบ้านที่ชื่อชด นิกบอกกับพิมว่า อายุ 16 ปีของชด ถ้าเป็นสุนัขก็แก่มากๆ แล้ว

บางทีเวลาในครัวขาดเหลืออะไรก็ให้เด็กชดลูกแม่ครัววิ่งไปหา

มาได้ เด็กชดผู้นี้เป็นผู้ชายอายุราว 16 ปี (ถ้าเป็นหมาก็แก้หน้าควรตายแล้ว แต่สำหรับมนุษย์ 16 ปี ยังเด็กมาก) ตัวสูง ร่างสมาร্থ ไม่ดูถูกคนจน ชอบธรรมชาติ ฯลฯ เป็นลูกน้องคนสำคัญของนาย ช่วยทำงานทุกอย่างในบ้าน ⁶⁰

สุนัขมีความคิดว่า ตาของมนุษย์ไม่มองไว จมูกสูดกลิ่นไม่มีประสิทธิภาพ

ดังที่นิกล่าให้ฟังด้วยความประหลาดใจว่า นิกยืนอยู่ใกล้นายแท้ๆ แต่นายกลับไม่ได้กลิ่นของนิก ซึ่งนิกคิดว่าจมูกของนายน่าจะมีประสิทธิภาพเท่ากับจมูกของนิกซึ่งเป็นสุนัข

มนุษย์นั้นนะพิม นอกจากไม่มีหลักเกณฑ์ คือเปลี่ยนไปเปลี่ยนมาตามใจชอบจนเราทำอะไรไม่ถูกบ่อยๆ แล้วยังตาไม่ไว แถมจมูกด้านใช้สูดกลิ่นไม่ได้อีกด้วย

“นิก นิก” นายตะโกนเรียกเสียงก้อง “นิก” แปลกแท้ๆ เขาไม่ยกได้กลิ่นว่าฉันยืนอยู่ข้างหลังเขานั้นเอง ⁶¹

มนุษย์ไม่สามารถดมกลิ่นเพื่อรับรู้ว่าคุณคิดอย่างไรได้

สุนัขสามารถดมกลิ่นเพื่อรับรู้ความคิดของอีกฝ่ายได้ แต่มนุษย์ไม่สามารถทำเช่นนั้นได้ ดังที่พิมเล่าให้นิกฟังว่า นายผู้หญิงไม่เข้าใจพิมเลยว่า พิมรู้สึกอย่างไร คิดอย่างไร ได้รับความทุกข์ใจอย่างไร เพราะนายผู้หญิงไม่สามารถดมกลิ่นและรับรู้ได้ว่าพิมคิดอย่างไร ซึ่งถ้าเป็นสุนัขด้วยกัน เพียงแค่ดมกลิ่นก็รู้แล้วว่าพิมรู้สึกและคิดอย่างไร

บ้านบนเขาซูริชแบร์ก

นิกที่รัก

⁶⁰ ว. ฌ ประมวลฎมรดก, นิกกับพิม, หน้า 23.

⁶¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 27.

แกคิดว่านายผู้หญิงของฉันฉลาดรี แกผิดถนัด เขาเพียงแค่คิดว่า เขาฉลาดเท่านั้นเอง อันที่จริงไม่ไหวเลย เขาไม่เข้าใจฉันแม้แต่บ่อย ฉันจะรู้สึกอย่างไร คิดอย่างไร ได้รับความทรมานใจอย่างไร เขาไม่ได้กลั่นแกล้งฉันจริงอยู่เขาไม่เคยขังฉันไว้ในโรงรถ เพราะเขาไม่มีโรงรถที่จะขังฉัน และเขาไม่ตีฉันด้วยแฉี่เพราะตัวของฉันเล็กนิดเดียว แต่เขามีกฎสำหรับห้ามฉันไม่ให้ทำโน่นทำนี่มากมายเหลือเกิน ฉันยอมถูกขังในโรงรถ และถูกตีด้วยแฉี่มากกว่าอยู่ในกฎเกณฑ์อะไรต่าง ๆ ของเขา อย่างแกโดนอย่างฉันบ้าง เป็นคลังแน่นนอน แกนะเฮี้ยวเก่งออก เพียงแต่โดนแม่สาวข้างบ้านเรียก ใ้หนูเท่านั้นแกก็ตั้งเขาจนตัวปลิวเป็นวาวทีเดียว⁶²

สุนัขคิดว่ามนุษย์มีขนตามร่างกายน้อยมาก

ดังที่ในเนื้อเรื่องนวนิยาย นิกเล่าให้ฟังว่า เมื่อเวลานายกินโดยไม่สนใจนิก นิกจะชอบเอาหัววางบนตักของนายแล้วปล่อยให้ น้ำลายไหล นายจะรู้ว่านิกอยากกินด้วย และนิกก็ได้แสดงความคิดเห็นของตนว่ามนุษย์มีขนแต่ที่หัวที่เรียกว่าผมเยอะทีเดียวเท่านั้น ส่วนตามตัวต่างๆ ของร่างกายมีขนน้อยมาก ยิ่งผู้หญิงแล้วขนตามร่างกายแทบไม่มีเลย

บางทีเวลานายนั่งกินเฉยอยู่ไม่เห็นหรือไม่เอาใจใส่ต่อฉัน ฉันมักจะเอาหัววางลงบนตักเขา แล้วแกปล่อยให้ น้ำลายไหลลงไปที่บนผ้าเช็ดปากที่ปูอยู่ที่ตัก บางทีน้ำลายเปียกทะลุผ้าเช็ดปากไปโดนขาของเขา เพราะเขานั่งกางขาเส้นเสมอ มนุษย์นี่แปลกแท้ ๆ มีขนแต่ที่หัวเท่านั้น ตรงแขน ขา มีน้อยเต็มที ยิ่งผู้หญิงยิ่งไม่มีเลย เกลี้ยงเกล่าเป็นหมาขี้เรื้อน (ชนิดแห้ง) ที่เดียว⁶³

2.1.3.2 วิพากษ์วิจารณ์การกระทำของมนุษย์

ในหัวข้อนี้แบ่งได้เป็นการวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของมนุษย์ที่เห็นว่าเป็น

⁶² เรื่องเดียวกัน, หน้า 55.

⁶³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 69.

การกระทำที่แปลก ประหลาด คือสามารถรับประทานได้ทุกอย่าง และวิพากษ์วิจารณ์ การกระทำของมนุษย์ที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่ควรกระทำ ซึ่งผู้แต่งได้ทรงบอกไว้ หลายประการด้วยกันในนวนิยาย ผู้แต่งทรงต้องการบอกกับผู้อ่านว่า การกระทำที่ไม่ดี ต่างๆ เหล่านี้ มนุษย์ไม่ควรทำ เพราะจะทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมไม่มีความสุข ซึ่งผู้แต่งก็ได้ทรงแสดงความคิดเห็นนี้ให้ผู้อ่านเมื่อได้อ่านแล้วเกิดถูกคิดด้วยตัวเองในขณะที่ ที่อ่านเรื่องนิกกับพิม

วิพากษ์วิจารณ์การกระทำของมนุษย์ที่เห็นว่าแปลกประหลาด คือ มนุษย์สามารถกินสิ่งที่สุนัขคิดว่าไม่น่าจะกินได้

ทัศนะความคิดของสุนัขที่มองเห็นว่ามนุษย์กินได้ทุกอย่าง ซึ่งสุนัขอย่าง นิกคิดว่าไม่น่าจะกินได้อย่างเช่นงู ดังเช่นที่นิกเล่าให้พิมฟังว่า คนงานได้ฆ่างูที่มาเล่นกับ นิกแล้วนำเอาไปดองเหล้ากิน นิกยอมรับว่าตัวเองเป็นหมาตะกละ แต่นิกก็ยังไม่กล้ากิน งูอย่างมนุษย์

ครั้งหนึ่ง เมื่อเราย้ายจากบ้านในกรุงเทพฯ มาอยู่ที่นี้ใหม่ ๆ นาย ของฉันแทบวัดคอฉันตายเพราะความกลัวอย่างไม่เข้าใจเรื่องเขาราวของเขา เพราะอะไรหรือ? เพราะฉันวิ่งเล่นหยอกล้อกับเจ้าตูบใหญ่ที่ชอบชูคอขึ้น แล้วทำเสียงฟอ ๆ ที่ปาก ฉันกำลังกระโดดโลดเต้นอยู่รอบตัวมันทีเดียวน มันชู ดังฟอ ๆ พลังไล่ฉันพลาบ ยังยังไม่ทันถูกสักครั้ง นายของฉันก็ กระหืดกระหอบมาลากคอฉันไปเสีย ทำให้ฉันอดสนุกเปล่า ๆ ปลื้ ๆ ฝ่ายเจ้า งูเคราะห์ร้ายตัวนั้นถูกคนงานตีหัวคนละดุ้นสองดุ้นจนนอนนิ่งไม่กระดุกกระดิก แล้วทีหลังเขาก็ลากตัวมัน ได้ยินว่าเอาไปดองเหล้ากิน มนุษย์นี้ร้ายกาจ มากกินได้ทุกอย่าง ไม่ว่าสัตว์ชนิดไหน ตันไม้ใบไม้ทั้งที่ขึ้นในดินในน้ำ กินทั้งนั้น เราชาวสัตว์ทั้งหลายยอมแพ้มนุษย์ก็ตอนกินนี่เอง มีอย่างเดียวที่ เรากินได้เขาไม่ได้! นอกนั้นแพ้เขาทั้งนั้น เช่นงูเห่าจี้ ฉันเองทั้ง ๆ ที่ แสนตะกละก็ไม่สู้ จะดองในเหล้าหรือในไหหนักตามที่เถิด ⁶⁴

⁶⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 21- 22.

วิพากษ์วิจารณ์การกระทำของมนุษย์ที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ

ในนวนิยายผู้แต่งทรงให้หนักกับพิมวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของมนุษย์ที่ไม่ควรกระทำหลายประการ ทำให้ผู้อ่านอ่านแล้วได้ข้อคิดเตือนใจที่จะไม่ทำสิ่งที่ไม่ดีงามเหล่านี้ ซึ่งในนวนิยายได้กล่าวไว้หลายประการ ดังนี้

มนุษย์มีความไม่ยุติธรรม

นิกล่าให้พิมฟังว่า นิกลงไปประกวดสุนัขและได้รับรางวัล แต่ทั้งๆที่ตัวเองเป็นผู้เข้าประกวด แต่ว่านายกลับเป็นผู้ขึ้นรับรางวัลคือ ถ้วยเงินแทน ซึ่งนิกลึกคิดว่า มนุษย์มีความไม่ยุติธรรม เพราะนิกลงเป็นผู้เข้าประกวดน่าจะเป็นผู้ขึ้นรับรางวัลมากกว่าที่จะเป็นเจ้านาย

เออนะ พิมเพื่อนรัก ฉันยังไม่ได้เล่าให้แกฟังใช่ไหมว่าฉันเคยไปประกวดความงามสองครั้งแล้ว ครั้งหนึ่งที่บางเขนอีกครั้งหนึ่งที่เขาดิน ฉันได้รางวัลที่หนึ่งทั้งสองครั้ง ครั้งแรกนายของฉันเป็นผู้รับถ้วยเงิน ซึ่งไม่เป็นการยุติธรรมเลย มีอย่างรี ฉันเป็นผู้เข้าประกวด แต่นายเป็นผู้ได้รางวัล ครั้งที่สองค่อยยังชั่วหน่อย กรรมการเอาเหรียญทองกับโบว์สีแดงมาผูกคอฉัน แล้วนายก็จูงฉันไปรอบ ๆ ให้คนดู มีเสียงตบมือเปาะเปาะ แล้วพวกเหยี่ยวข่าว (เป็นคน) ก็มาถ่ายรูปฉันมากมายฉันเลยตั้งท่าอย่างสง่าให้เขาถ่ายรูปหลายรูป ที่หลังรูปของฉันลงในหนังสือพิมพ์ เด็กชด ยังเอามาให้ฉันดู⁶⁵

มนุษย์ทำในสิ่งที่ไม่ตรงกับใจ

ในเรื่องนี้กับพิม ทั้งนิกลและพิมพูดถึงมนุษย์ว่าทำในสิ่งที่ไม่ตรงกับใจไว้หลายตอน คือในใจโกรธกัน แต่ภายนอกกลับยิ้มให้กัน หรือภายในใจคิดฉ้อฉลริษยา แต่ภายนอกกลับยิ้มให้อย่างอ่อนหวาน

อย่างเช่นตอนที่พิมเล่าให้นิกลฟังว่า พิมกัดเจ้าไฮน์ซึ่งเป็นสุนัขตัวใหญ่กว่าและสามารถเอาชนะได้ทำให้เจ้าของเจ้าไฮน์โกรธมากที่กัดแพ้สุนัขตัวเล็กๆ อย่างพิม เจ้าของ

⁶⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 23.

เจ้าไสนี้และนายผู้ขายของพิมจับมือกัน โดยนายผู้ขายเป็นฝ่ายขอโทษ และเจ้านายของเจ้าไสนี้ก็ให้อภัย แต่เมื่อพิมถามดูก็รู้ว่า ทั้งสองคนยังโกรธกันอยู่มาก ยังไม่ให้อภัยกัน ทำให้พิมประหลาดใจมากที่มนุษย์จับมือกัน ยิ้มให้กันได้ทั้งที่ใจยังโกรธกัน

เจ้าหมาของบ้านนั้นชื่อเจ้าไสนี้ ศัตรูของฉันจับฉันได้ ตัวของมันโตกว่าตัวฉันสักสองเท่า มันจิกชนฉันที่กลางหลังได้ก็ดึงเสียจนหนึ่งแทบถลอก เจ็บกว่าตอนถูกตัดชนที่ร้านสักร้อยเท่า ฉันโมโหขึ้นมาเต็มแก่ก็เตรียมสู้ตาย หันมาจับขามันไว้เต็มเหนี่ยว ตัวของมันเล็ก จับได้เพียงขามันเท่านั้นเอง ไล่เจ้าศัตรูตกใจร้องเอ็งปล่อยตัวฉันทันที ทั้งสะบัดทั้งดิ้นให้หลุดจากฉัน แต่ก็ไม่หลุด เพราะฉันหลับหูหลับตาจับขามันไว้นั่น ไม่ยอมปล่อย ไล่ยักษ์ใหญ่ ลั่นคิดเจ็บปวดเต็มทนได้แต่ร้องครวญคราง นายของมันรีบออกมาช่วย พร้อมทั้งแข่งคำพิพากษาไปเลย คำฉันที่บังอาจเข้ามากัดหมาของเขาถึงในบ้าน และคำไล่เจ้าไสนี้ที่ตัวใหญ่เสียเปล่า แต่กัดแพะหมาตัวเล็ก ๆ อย่างฉัน นายผู้ขายของฉันก็ต้องเข้ามาช่วยฉัน เขาต้องขอโทษเจ้าของไสนี้ เพราะฉันผิดที่เข้าไปกัดมันในที่ของเขา

เจ้าของไสนี้พูดตอบอย่างกิริยาดีว่า “ไม่เป็นไร มิได้” แล้วเขาทั้งสองก็จับมือกัน ฉันดมกลิ่นก็รู้ทันทีว่า คนทั้งสองโกรธแทบจะฆ่ากัน แต่มนุษย์นี้ประหลาด ช่างไม่ทำอะไรตรงกับใจอย่างพวกเราเลย อยู่ ๆ ก็จับมือกัน ยิ้ม แล้วก็โค้งตัวเข้าหากันทั้ง ๆ ที่อยากจะฆ่ากัน! ⁶⁶

และอีกตอนหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์แสดงออกไม่ตรงกับสิ่งที่ใจคิด คือในตอนที่คุณมาริลินซึ่งเป็นเพื่อนบ้านของนายแต่งตัวสวยกว่าทุกคน ผู้หญิงคนอื่นๆ ต่างก็พากันกล่าวชมว่าคุณมาริลินแต่งตัวสวย แต่เมื่อนึกดมกลิ่นดู นึกก็รู้ว่าผู้หญิงเหล่านั้น อิจฉาที่เธอแต่งตัวสวยกว่า นึกคิดว่าทุกคนไม่ได้กล่าวชมด้วยความจริงใจ เพราะว่าใจที่จริงแล้วอิจฉากันมากกว่า

คุณมาริลินแต่งกายสวยกว่าเพื่อน (แม่บุญช่วยว่า) มนุษย์
ผู้หญิงอื่น ๆ พากันชมเชยเสียงจ้อกแจ้ก แต่ฉันดมกลิ่นรู้ว่าเขาอิจฉา ไม่ได้ชม

⁶⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 34.

อย่างจริงใจดอก คุณมาริลินแกวคิดว่ากระโปรงของแกเป็นกระโปรงพลัดจากอเมริกา แกซื้อมาจากกรุงเทพฯ ราคาแพงลิบ⁶⁷

ในตอนนี้นายมากซึ่งเป็นเพื่อนบ้านของนายของนิคขอยืมโรงรถของพิเชฐเพื่อเก็บรถ แต่พิเชฐไม่ให้ยืมเนื่องด้วยเห็นว่า บ้านของนายมากมีอาณาบริเวณกว้างขวางและมีอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะสร้างโรงรถได้ และพิเชฐต้องการความเป็นส่วนตัวจึงไม่ยอมให้นายมากยืมโรงรถ ทำให้นายมากโกรธมาก นิกรู้่านายมากโกรธนายของนิคมาก แต่ก็พูดกับพิเชฐด้วยกิริยาอันดี ซึ่งนิกเห็นว่าเป็นการกระทำที่ไม่ตรงกับใจ

ตั้งแต่วันนี้นายของฉันทกับนายมากก็ไม่มองดูกันด้วยสายตาที่เป็นมิตรอีก ถ้าจะพูดกันอย่างเรา ๆ ก็ต้องว่าเหมือนหมาที่เป็นศัตรูต่อกัน ถ้านายมากกับนายมีชนที่หลังอย่างเรา ๆ แทนมีเสื้อผ้า ขนที่หลังคงจะถูกชันทุกครั้งที่พบกัน แต่มนุษย์นี่ช่างแปลกแท้ ๆ ทั้ง ๆ ที่เกลียดกัน เมื่อพบกันก็ยังพูดจากันโดยดี เช่นเวลาที่นายเข้าไปซื้อของในร้านนายมาก นายมากก็ถูกออกมาต้อนรับอย่างต้อนรับเพื่อน ช่างไม่เหมือนพวกเราเลย เมื่อเราไม่ชอบใครเราไม่กระดิกหางแต่ยิงฟันและแะเข้าใส่ซึ่งกันและกัน การแสดงกิริยาที่ไม่ตรงกับใจของมนุษย์นั้นฉันทไม่เข้าใจเลย แล้วก็เบื่อเหลือทน⁶⁸

ตอนที่สมรศรีเพื่อนของภรรยาของผู้ชายพูดกับมนทิดา สมรศรีพูดด้วยความไพเราะอ่อนหวานและยิ้มอย่างอ่อนหวาน แต่พิมดมกลืนดูก็รู้ว่าสมรศรีอิจฉา นายผู้หญิงของพิม ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ตรงกับใจ

“คุณใหญ่ให้เชิญคุณไปพบที่โรงพยาบาลเนอะคะ เวลาเที่ยงให้ดิฉันพาคุณไปพบ แล้วคุณใหญ่จะพาไปรับประทานอาหารกลางวันข้างนอก”

“แหม ดีจริง” แม่สมรศรีว่า “คุณช่างใจดีแท้ ๆ ดิฉันไม่รบกวนคุณเกินไป หรือคะ”

“ไม่เป็นไรดอกคะ วันนี้ดิฉันว่าง โชคดีที่แบร์ตำมามีอกกลางวัน ดิฉันจะวานแบร์ตำมป้อนยายหนู และให้อยู่เป็นเพื่อนแกจนกว่าดิฉันจะกลับมา

⁶⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 70 – 71.

⁶⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 96 – 97.

เวลานี้ดิฉันต้องขอลาไปสักครู่เพื่อทำกับข้าวเตรียมไว้ให้ยายหนูรับประทาน
ตอนเที่ยง เชิญคุณตามสบายนะคะ”

“ไม่ต้องเป็นห่วงฉันดอกคะ” แม่สมศรียิ้มอย่างอ่อนหวานแต่ฉัน
ดมกลิ่นก็รู้ทันทีว่าเขาเกลียดและอิจฉานายผู้หญิง⁶⁹

มนุษย์ไม่ยอมทำตามกฎเกณฑ์ในสิ่งที่ได้วางกฎระเบียบไว้

ดังเช่นที่นิกล่าให้ฟังว่า นายออกกฎห้ามไม่ให้ฆ่าตัวค้างเพื่อเอาเลือดมา
ทำยาพิษ แต่คนงานก็กลับทำในสิ่งที่ต้องห้ามเมื่ออยู่ลับหลัง นิกล่าให้ความหมายของ
การห้ามและให้ฟังเข้าใจคำว่า “ห้าม” ของมนุษย์ว่า “การห้ามของมนุษย์” คือ
การกระทำลับหลังโดยที่ผู้ห้ามไม่รู้”

ค่างนั้นฉันเคยเห็นแต่เพียงครั้งเดียว แต่ตายแล้ว คนงานฆ่ามัน
จะเอาเลือดมาทำยาพิษ นายของฉันเห็นเข้าก็ร้องเอ็ดตะโร บอกว่ามันเหมือน
คน ห้ามไม่ให้ฆ่าค่างอีก พวกคนงานก็ยังฆ่าอยู่ดีถ้ามีโอกาสชั่วแต่เขาทำ
ลับหลังนายเท่านั้น “การห้ามของมนุษย์ คือการกระทำลับหลังโดยที่ผู้ห้าม
ไม่รู้” ขอให้เข้าใจไว้⁷⁰

ลักษณะหน้าตาและท่าทางของมนุษย์ที่พุดจาประจบผู้อื่นเพื่อหา ผลประโยชน์ใส่ตัว มีหน้าตาและกิริยาที่คล้ายลิง

นิกล่าได้แสดงความคิดเห็นว่ามนุษย์ที่พุดจาประจบผู้อื่นในเวลาที่ต้องการพุดเพื่อ
ต้องการผลประโยชน์ให้กับตนเองมีหน้าตาและกิริยาที่คล้ายกับลิงซึ่งเป็นสัตว์ป่า ซึ่งผู้แต่ง
ทรงต้องการประชดประชันผู้ที่มีนิสัยเช่นนี้ว่า ถ้าไม่ต้องการหน้าตาเหมือนลิง ก็ควรจะเลิก
นิสัยที่ไม่ดีเช่นนี้ ดังเช่นที่นิกล่าความคิดของตนในเรื่องนี้ให้ฟังว่า

นายของฉันเคยอธิบายให้ฉันฟังว่ามนุษย์ทั้งหลายมีกำเนิดมาจากลิง
เขาอ่านมาจากหนังสืออะไรเล่มหนึ่ง แต่เขาสิ้นหัวไปมาอย่างไม่มีเชื้อ ฉันเองก็ไม่รู้
ว่าจะเชื่อดีหรือไม่เชื่อดี ถ้าไม่มีเค้ามูลเหตุใดใครจึงเขียนไว้เป็นตุเป็นตะ

⁶⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 121.

⁷⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 45.

ในหนังสือเล่า แต่ฉันเห็นหน้ามนุษย์บางคน เห็นท่าทาง วิธีพูดจา ยิ่งฟันพยายามประจบประแจงมนุษย์อื่นเพื่อให้เขารักใคร่พอใจตัวเพื่อประโยชน์จากเขาแล้ว ฉันรู้สึกว่ามันมนุษย์ชนิดนี้ไม่ผิดกว่าเจ้าลิงทั้งหลายเลย ที่ว่ามนุษย์มีกำเนิดมาจากลิง ฉันก็เกือบ ๆ จะเชื่อ⁷¹

มนุษย์ประเภทที่น่าตำหนิคือ มนุษย์ที่อวดดี ยกตนข่มท่าน

พิมพ์ได้ตำหนิกันว่า นิกไม่ควรคุยโม้อวดว่าตัวเองดีเด่น แม้ว่าตัวเองจะดีจริง แต่ให้ผู้อื่นเป็นผู้ออกปากชื่นชมจะเหมาะสมกว่า และพิมพ์ก็ได้บอกกับนิกว่า นิกเป็นสุนัขก็คงไม่มีใครทำอะไรมากนัก แต่ถ้านิกเป็นคนแล้ว นิกจะถูกคนอื่นต่อว่าเป็นอย่างมาก เพราะการอวดดี ยกตนข่มท่านเป็นสิ่งที่ไม่ดี เป็นสิ่งที่น่าตำหนิมากเทียบเท่ากับ ความชั่ว ความโลภ และความไม่จริงใจของมนุษย์

นิกที่รัก

ได้รับจดหมายและรูปถ่ายของแกแล้วชอบใจมาก รูปแกเป็นรูปที่สวยงามเก๋ ท่าทางสง่าน่าเกรงขามก็จริงอยู่ แต่ฉันว่าแกควรจะปล่อยให้ฉันเป็นผู้ว่าไม่ใช่แก แกออกจะอวดดีตื่นตัวมากไปสักหน่อย นิสัยแบบแก่นี่เป็นเพียงหมากก็พอจะทำเนา แต่ถ้าแกเป็นมนุษย์แล้วมีนิสัยอย่างนี้จะก่อ แกจะต้องแย่มาก มนุษย์อื่นเขาจะต้องเกลียดแก ชั่งน้ำหนักไม่คบแกลนแกไม่ได้แน่นอน อะไรที่น่าเกลียดไปกว่าการเห่อตื่นตัวยกตนข่มท่าน และอวดดีเห็นจะไม่มี นอกจากความชั่ว ความโลภ และความไม่จริงใจ⁷²

มนุษย์พูดไม่จริงบ่อยที่สุด

ดังเช่นที่นิกเล่าให้พิมพ์ฟังว่า คนขับรถแอบเข้าหาบุญช่วย ลูกสาวแม่ครัวของพิเชฐ นิกบอกกับพิมพ์ว่า แม้ว่าผู้เป็นแม่จะจับได้ว่าลูกสาวของตนไม่ได้อยู่ในห้องแต่

⁷¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 47.

⁷² เรื่องเดียวกัน, หน้า 80.

แอบไปหาชายคนรัก แต่ว่าลูกสาวก็คงพูดเท็จเอาตัวรอดจนได้ ซึ่งนิกบอกกับพิมว่า มนุษย์จะชอบพูดไม่จริงบ่อยที่สุด

คือฉันกำลังเล่าถึงลูกชายสองคนของคนรบ้านผู้จัดการที่แอบ ดอดเข้ามาหาแม่บุญช่วยคืนที่เกิดเหตุเรื่องเสือ แต่พอเอะอะกันขึ้นเขาก็หายตัว ไป สงสัยว่าแม่ครัวคงจับไม่ได้ว่าลูกสาวไม่ได้อยู่ในห้อง ถึงแก่รู้แม่บุญช่วยก็คง แก้วเท็จ ๆ ไปตามเรื่อง จนแม่สิ้นสงสัย แก่งไม่รู้ดอกพิม พวกมนุษย์นะพูด ไม่จริงบ่อยที่สุด⁷³

2.1.3.3 วิพากษ์วิจารณ์ความชอบของมนุษย์และสุนัขที่ต่างกัน

จากเรื่องนิกกับพิม ทำให้ผู้อ่านได้ทราบทัศนคติของสุนัขว่า สุนัขชอบหรือไม่ชอบ อะไร เป็นการแลกเปลี่ยนทัศนคติความเห็น ที่เรียกว่าทำให้ทราบใจเขาใจเรา ทำให้ มนุษย์มองสุนัขด้วยความเข้าใจมากยิ่งขึ้น จะได้ไม่บังคับสุนัขให้ทำตามใจอย่าง ที่ มนุษย์ต้องการแต่เพียงฝ่ายเดียว เนื่องด้วยผู้แต่งทรงเล็งสุนัขและทรงใกล้ชิดสุนัข ทำให้ พระองค์ทรงเข้าใจความคิด ความรู้สึกของสุนัขเป็นอย่างดีว่า ชอบหรือไม่ชอบอะไร พระองค์จึงได้นำมาถ่ายทอดในนวนิยาย ทำให้ผู้อ่านได้ทราบและเข้าใจความคิด ความรู้สึกของสุนัขมากยิ่งขึ้น

สุนัขไม่ชอบการอาบน้ำถูสบู่ และไม่ชอบแชมพูอาบน้ำที่ฆ่าเห็บหมัด

มนุษย์และสุนัขมีความชอบที่ต่างกัน ดังเช่นการอาบน้ำให้สุนัข มนุษย์ชอบให้ สุนัขมีกลิ่นกายที่หอมจึงชอบอาบน้ำ ถูสบู่ให้ แต่ในความคิดของสุนัข สุนัขไม่ชอบ การอาบน้ำและไม่ชอบการถูสบู่ เพราะสุนัขไม่ชอบกลิ่นสบู่ที่ติดตัว กลิ่นของสบู่ที่ มนุษย์คิดว่าหอมแต่สุนัขกลับคิดว่าเหม็น

การแปรงขนออกจะจี้กะจี้ แต่การอาบน้ำ.....ให้หมัดกัดซิ.....
การอาบน้ำนี่ร้ายกาจมาก ทั้ง ๆ ที่คนอาบน้ำก็พยายามระวังไม่ให้ฟองสบู่

⁷³ หน้าเดียวกัน, 108 – 109.

เข้าจุมูกเรา แต่เราก็ไม่สบายเลย หนาวจนคางสั่นตัวสั่นทุกครั้ง พอเสร็จแล้ว
เรารู้สึกสะอาดเกินไป กลิ่นก็เหม็นไม่เป็นตัวเราอยู่นาน⁷⁴

ซึ่งนิกก็ไม่ชอบการอาบน้ำอุ่นๆ เช่นเดียวกันกับพิม นิกเล่าถึงนางแต่นซึ่งนิกชอบ
ให้พิมฟังว่า นางแต่นไม่ใช่หมาที่สวยงามใจนิก แต่ที่นิกชอบนางแต่นมากๆ เพราะนางแต่น
มีกลิ่นกายที่หอมเพราะไม่เคยถูกจับอาบน้ำอุ่นๆ และยังชอบนอนแถวกองขยะ

พูดถึงนายทำให้ฉันอดนึกหาไม่ได้ มีอย่างรี ฉันเคยนำชื่อเสียงมาให้
เขา แล้วเขาชอบใจสักนิดรี! ก็เปล่า กลับเอาฉันมาขังไว้ในโรงรถ เพราะอะไร
หรือ? เพราะฉันหนีไปหานางแต่นหน่อยเท่านั้นเอง อันที่จริงนางแต่นนั้นมันก็
ไม่ค่อยสวยเท่าไฉนดอก เป็นขี้เรื้อนสักครึ่งตัวเห็นจะได้กระมัง แต่กลิ่นของ
เจ้าหล่อนช่างหอมชวนใจนี้กระไร ก็จะไม่หอมอย่างไรเจ้าหล่อนไม่เคยโดนใคร
อาบน้ำเอาก่อนอะไรที่ถูกรน้ำแล้วเป็นฟองใส่ตัวเลยในชีวิต แล้วเจ้าหล่อนยัง
ชอบนอนอยู่แถวกองขยะหลังวัดเสมอ ๆ กลิ่นของเจ้าหล่อนจะไม่หอมถูกจุมูก
ฉันอย่างไรได้⁷⁵

สุนัขไม่ชอบการอาบน้ำและไม่ชอบแชมพูอาบน้ำที่ฆ่าเห็ดหมัดดังที่นิกเล่าให้ฟังว่า
เมื่อนายเห็นนิกเกาหน้าเข้า ก็จะอาบน้ำให้และจะเอาแชมพูอาบน้ำมาอาบน้ำให้นิก
ซึ่งนิกไม่ชอบกลิ่นของแชมพูนี้ รู้สึกว่าไม่เป็นกลิ่นของตัวเองจึงไปนอนกลิ้งคลุกกับ
ของเสียของม้าและวัวที่นิกชอบ ทำให้นิกต้องโดนจับอาบน้ำเป็นครั้งที่ 2

แต่พอนายเห็นฉันเกาหน้า ๆ เขาก็จัดการอาบน้ำให้ฉัน แล้วทา
ไฉ้ฟอง ๆ ในขวดทั่วตัวฉัน ไฉ้ฟอง ๆ นี้ร้ายนัก นายว่าฝรั่งทำพิเศษสำหรับฆ่า
หมัดและเห็บ พออาบน้ำเสร็จฉันเลยไม่มีหมัดหรือเห็บเหลืออยู่เลยรู้สึก
ไม่สบาย เพราะไม่มีอะไรมาทำให้เจ็บ ๆ คัน ๆ กลิ่นอายของฉันก็พิกล
ฉันรู้สึกไม่เป็นตัวของตัวเอง จึงรีบออกไปนอนกลิ้งของเหลือ ๆ จากวัวและม้า
ที่ถนนนอกบ้าน พอกลับมาเลยถูกดุถูกตี แล้วโดนอาบน้ำซ้ำอีก เดียวนี้เลยเซ็ด

⁷⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 32.

⁷⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 23 - 24.

ไม่กล้าไปนอนกลิ้งคลุกของพวกนั้นแล้ว เพราะแทนที่จะโดนอาบนํ้าเพียง
หนเดียว โดนเข้าไป 2 ครั้งรวด แล้วยังแถมเจ็บอีกเล่า⁷⁶

สุนัขไม่ชอบการถูกตัดขน

พิมเป็นสุนัขพันธุ์พูเดิ้ล จึงต้องถูกจับตัดขนให้สวยงาม ในความคิดของมนุษย์
การตัดขนสุนัขพันธุ์พูเดิ้ล ทำให้สุนัขพันธุ์นี้มีความน่ารัก สวยงาม แต่ในความคิดของพิม
แล้ว การถูกจับตัดขนเป็นการทรมานสุนัขอย่างมาก เพราะต้องถูกจับปาก ถูกรวบขา
และถูกจับให้อยู่ในท่าต่างๆ ซึ่งพิมไม่ชอบการตัดขนเลย และพิมอยากให้คนตัดขน
เล็มหนวดให้เพราะเวลาที่พิมขโมยกินอาหารจะได้ไม่ถูกจับได้เพราะหนวดเปื้อน แต่
คนตัดขนก็ไม่ยอมเล็มหนวดให้พิมอย่างที่พิมต้องการ ดังเช่นที่ในนวนิยายกล่าวว่า

การถูกตัดขนนี้ร้ายกาจนัก นายผู้หญิงพาฉันเข้าไปในร้านในเมือง
แล้วทิ้งให้อยู่ที่นั่น พอนายผู้หญิงกลับตัวไปผู้ชายหัวเถิกในร้านก็เอาแปรง
มาแปรงฉัน แล้วก็หวี แล้วก็ดึงขน แล้วก็เอากรกรไกรมาตัด แล้วยังแถมเอา
อะไรมาสีที่ตัวฉันดั่งจึก ๆ จึก ๆ ฉันมักตื่นเต็มที่ ไม่ยอมให้เขารังแกฉันง่าย ๆ
ดอก เขาเลยต้องเรียกกันออกมาช่วยจับตัวฉันตั้ง 3 คน ทั้งผู้หญิง เด็ก ทั้ง
ผู้ชายอีกคนหนึ่ง ฉันโดนเขาจับหัวไว้แน่นจนกระดูกไม่ไหว ปากก็ถูกจับไว้ให้
หุบสนิทจนหายใจแทบไม่ออก ขาหน้าก็ถูกรวบ ขาหลังก็ถูกเขากดตัวให้ฉันนั่ง
ให้นอน ให้หมอบ ให้ตะแคง ให้หงายท้องสารพัด หวังว่าในเมืองไทยของแก
คงไม่มีร้านอะไรที่ทำบ้า ๆ แก่หมาอย่างนี้เป็นแน่ เขาตัดผมฉันจนมองดูเป็น
ผมจุก แล้วก็ตัดขนที่หน้า ที่หู ที่ตัว ส่วนหนวดของฉันเขาปล่อยไว้รุงรัง
อย่างดีก็เล็มให้เข้ารูป ฉันนะอยากให้เขาตัดหนวดให้เกรียนอย่างเดียว
เท่านั้น เขากลับไม่ตัด เพราะเจ้าหนวดของฉันนี่มันร้ายนัก มันฟ่องเก่ง ฉัน
ขโมยกินแยมหรืออะไรอร่อย ๆ ที่ไหนเป็นถูกจับได้ทุกที!⁷⁷

⁷⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 73.

⁷⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 32 - 33.

เมื่อมนุษย์ใช้สายจูงสุนัข มนุษย์ขอให้นัขเดินอย่างเรียบร้อย แต่สุนัขต้องการเดินอย่างตามใจตัวเองมากกว่า

ดังที่นิกเล่าว่า เมื่อนายใช้สายจูงให้นิกเดินนำหน้า นายต้องการให้นิกเดินอย่างเรียบร้อยและคอยฟังคำสั่งของนาย ซึ่งนิกก็ต้องยอมทำตามคำสั่ง นิกบอกกับพิมว่า สำหรับนายเรียกว่า “กิริยาดี” แต่นิกเรียกว่าเป็นการ “แก่งัดทำ” เพราะนิกต้องการเดินอย่างอิสระอย่างที่ตัวเองต้องการมากกว่า ดังที่นิกเดินกับคุณเพียงเพ็ญ ในนวนิยายได้กล่าวว่า

ฉันเดินเคียงคุณเพียงเพ็ญอย่างเรียบร้อย เดินไม่ช้าเกินไปไม่เร็วเกินไป ไม่ดึงสายจูงตามที่นายต้องการให้ฉันเดิน นายเรียกการเดินเรียบร้อยนี้ว่า “กิริยาดี” แต่ฉันเรียกว่า “แก่งัดทำ” เวลานั้นพาฉันไปเดินเล่น ฉันต้องเดินอย่างนี้มีฉันนั้นนายเป็นขยับแล้ว ฉันกลัวมันจะเคี้ยวลงมากลางหลังก็เลยต้อง “แก่งัดทำ” เสียหน่อย

ฉัน “แก่งัดเดิน” เรียบร้อยจนเราไปถึงที่เปลี่ยวตีนเขาไม่ไกลจากหลังบ้านของเราเท่าไรนัก ฉันก็วิ่งหื้อขึ้นเขาไปทันทีที่คุณเพียงเพ็ญเธอถู้อู้อักงมาข้างหลัง ตัวเธอช่างแบนนี้กระไร แล้วไม่มีแรงอะไรเลยที่จะต่อต้านกำลังของฉัน ฉันลากเธอขึ้นเขาไปตั้งไกล ก็เผอิญจมูกของฉันเกิดไว ได้กลิ่นตัวตุ่นในรู จึงวิ่งไล่หาตัวตุ่นพักใหญ่ คุณเพียงเพ็ญเธอก็วิ่งถลาไปถลามาอยู่ข้างหลังนี้แหละ ต่อมาฉันได้กลิ่นกระต่ายป่าเข้าอีก ก็เที่ยววิ่งดมหาที่โน่นที่นี้ ขึ้นบ้างลงบ้าง เร็วบ้าง ช้าบ้าง ตามความพอใจของฉัน คุณเพียงเพ็ญเธอก็ตามติดมาด้วยกับสายจูงทุกหนทุกแห่ง เธอล้มลุกคลุกคลานหอบแฮ่กๆ แต่ก็สู้ตายคือไม่ยอมปล่อยสายจูง ในที่สุดเธอก็ทำเสียงหงิง ๆ ซึ่งมนุษย์เรียกว่า “ร้องไห้” บอกแก่ฉันว่า “ไอ้หนู นิก อย่างวิ่งนักเลย ไหว้ละ ฉันทนไม่ไหวแล้ว ฮือ ๆ!”⁷⁸

สาเหตุที่นิกเดินตามความพอใจของตนเช่นนี้และทำให้คุณเพียงเพ็ญต้องเจ็บตัวเนื่องจากว่าคุณเพียงเพ็ญเรียกนิกว่า “ไอ้หนู” ทำให้นิกไม่พอใจ และนิกก็ไม่ต้องการให้เธอเรียกนิกว่า “ไอ้หนู” ด้วยความเอ็นดูอีกต่อไป นิกจึงต้องแก่งัดคุณเพียงเพ็ญเพื่อให้เธอเลิกเอ็นดูดังที่นิกบรรยายความรู้สึกของตัวเองให้พิมฟังว่า

⁷⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 50 – 51.

พิมเอ๋ย ฉันถูกเรียกว่า “ไอ้หนู” ฉัน! บ๊อคเซอร์นิคซึ่งตัวใหญ่แข็งแรงกว่าหมาทั้งหลายในละแวกบ้านภูเขียว! ฉันผู้เคยต่อสู้กับหมาหมู่เจ็ดตัวแตกกระจายพ่ายแพ้จนคุมกันไม่ติด! ฉันซึ่งใคร ๆ ถือว่าเป็นนักเลงโตหมายเลข 1 ประจำหมู่บ้าน กลับถูกเรียกว่า “ไอ้หนู” คำสดี ๆ สำหรับเรียกสัตว์เล็ก ๆ ต่ำ ๆ ไม่มีค่า ที่แอบอยู่ใต้ถุนบ้านของแก และได้โรงอะไรก ๆ ที่นี้ ฉันเจ็บใจเหลือเกิน!

ผู้ที่เรียกฉันว่า “ไอ้หนู” นี่คือนุสษย์ผู้หญิงสาว (อายุ 17 ปี แต่สำหรับมนุษย์ 17 ปียังไม่แก่) ซึ่งเป็นลูกสาวของมนุษย์ที่ใคร ๆ เรียกว่า คุณพร ผู้เป็นช่างอีกคนหนึ่งประจำโรงงาน มีบ้านอยู่ถัดจากบ้านของเราไป ลูกสาวของคุณพรที่มีชื่อคุณเพียงเพ็ญ⁷⁹

มนุษย์และสุนัขมีความคิดเรื่อง ความหอมและความเหม็นที่แตกต่างกัน

ดังเช่นตอนที่พิมเล่าให้นักฟังว่า พิมไปคาบหนุตายตัวอ่อนหอมมาให้ทุกคนในบ้าน ทุกคนต่างพากันไม่ชอบ แต่น้ำหอมที่พิมกลับว่าเหม็น นายผู้หญิงชอบและยังฉีดให้พิมดมด้วย เมื่อพิมดมแล้วก็รู้สึกวากลิ่นเหม็นเหม็นเหมือนกับดอกไม้ ซึ่งพิมไม่ชอบเลย

นอกจากความเห็นไม่ตรงกันเรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติแล้ว ยังมีเรื่องกลิ่นอีกอย่างหนึ่ง ทุกอย่างที่เราหอม มนุษย์เป็นต้องเหม็น เช่นวันหนึ่งฉันคาบหนุตายอ่อนหอมที่อุตสาห์ไปค้นพบบริมรั้วมาให้เขาในบ้าน เขาร้องเอ็ดตะโรพาฉันลงไปข้างล่างแล้วจ้วงคนสวนชุดหลุมฝังหนุตัวนั้นเป็นการใหญ่ ส่วนสิ่งที่มนุษย์เขาหอมกันเราเหม็นแทบแย่ อยู่ ๆ นายผู้หญิงก็เอาน้ำอะไรในขวดเล็ก ๆ ฉีดที่ผมของเขา บางทีก็ใส่ข้างหูและที่มือ แล้วเอามือมาให้ฉันดม ฉันไม่ทันรู้ตัวสูดเข้าไปเต็มที โอโฮ! เหม็นอะไรอย่างนั้น กลิ่นราวกับดอกไม้! ฉันผงะหงายเซกลงไปชนโต๊ะเหล็กล้มดังตึง ที่เขียนหูหรือนายผู้ชายตกแตกกระจาย หูของฉันตก หางตก วังจืดหนีไปแอบอยู่ใต้ตู้ที่นั่น เสียงนายผู้หญิงหัวเราะร่วนพลางร้องเรียกฉัน⁸⁰

⁷⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 47 – 48.

⁸⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 57 – 58.

ความหอมและความเหม็นที่มนุษย์และสุนัขชอบต่างกันเห็นได้อย่างชัดเจนในอีกตอนหนึ่ง คือตอนที่พิมเล่าให้นิกฟังว่า ต้นกุหลาบในสวนกำลังออกดอกบานสะพรั่ง พิมบอกกับนิกว่าดอกกุหลาบส่งกลิ่นเหม็นกระจายไปทั่วสวน

เดี๋ยวนี้ฉันลงไปวิ่งเล่นในสวนไม่ได้อีกแล้ว เพราะคนสวนของเจ้าของบ้านที่เราเช่าอยู่กำลังเลี้ยงดูต้นกุหลาบ ซึ่งอีกไม่นานคงจะออกดอกสีแดง สีชมพู สีขาว สีเหลือง สีแสด ดอกโตกว่าที่ปลูกในกรุงเทพฯ (ตามที่นายผู้หญิงว่า) 2-3 เท่า ส่งกลิ่นเหม็นกระจายไปทั่วทั้งสวนตลอดหน้าร้อนอย่างเมื่อปีก่อน จะต้องทนดมกลิ่นเหม็นของดอกกุหลาบฉันก็ไม่ว่าละ ขอแต่ให้มีที่สำหรับวิ่งเล่นบ้างเถอะ ⁸¹

2.1.3.4 สุนัขมีความคิดเห็นไม่เหมือนกับมนุษย์

สุนัขจะมีความคิดว่าน้ำลายของสุนัขเป็นยาที่ใช้รักษาบาดแผลของตัวเองได้ ดังเช่นตอนที่นายกับนิกไปเดินสำรวจภูเขาเพื่อจัดเตรียมสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์ นิกเดินตามเจ้านายไปตามทางเดินที่เป็นหินขรุขระทำให้เท้าเป็นแผล นิกพยายามเลียที่เท้า เพราะนิกเชื่อว่าน้ำลายของตัวเองเป็นยาที่ดีที่สุด แต่นายของนิกไม่ยอมให้นิกเลียแผล นายเอายามาทาให้นิกและเอาพลาสติกมารูปิดแผลให้ เพราะนายเชื่อว่าวิธีการนี้จะทำให้แผลของนิกดีขึ้นมากกว่าที่นิกจะหายด้วยน้ำลายของตัวเองที่นิกเชื่อว่าเป็นยา ดังที่ในเนื้อเรื่องกล่าวว่า

นอกจากกระหายน้ำแล้วฉันยังเจ็บเท้าหน้าทั้ง 2 เท้าอีกด้วย การปีนเขาที่เป็นหินขรุขระเป็นเวลานานเช่นนั้น ทำให้เท้าหน้าของฉันกร่อนทั้ง 2 ข้าง ฉันพยายามรักษามันด้วยการเลีย แต่นายไม่ยอมให้รักษาแผลวิธีของฉัน กลับเอายาอะไรมาทา ยานี้ร้ายกาจมากจนผมปีนขึ้นเนินแล้วแทบไม่ไหว ข้ายังเอาแผ่นเหนียว ๆ ที่นายเรียกว่าพลาสติกมารูปิดที่แผลทั้ง 2 ข้าง ทำไมหมอมนุษย์จึงไม่รู้ว่าน้ำลายของเราเป็นยาที่วิเศษที่สุดสำหรับรักษาแผลชนิดนี้ ฉันจะต้องพยายามแตะเจ้าเหนียว ๆ นั้นออกให้ได้ ฉันพยายามตั้งแต่อยู่นบนยอดเขา แต่ไม่สำเร็จเพราะนายไม่ยอมให้แตะ ⁸²

⁸¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 118.

⁸² เรื่องเดียวกัน, หน้า 136 - 137.

นิกกับพิมเป็นตัวแทนของสุนัขที่แสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์มนุษย์ บางอย่างเป็นความคิดที่ชวนให้ขบขันคือ ความคิดของสุนัขเรื่องอายุของคนเปรียบเทียบกับสุนัข จมูกของมนุษย์สุกกลิ่นได้ไม่ดีเท่ากับสุนัข เป็นต้น การวิพากษ์วิจารณ์ การกระทำของมนุษย์ซึ่งมีทั้งความคิดเห็นว่าพฤติกรรมของมนุษย์บางอย่างเป็นสิ่งที่ดีสร้างความน่าอัศจรรย์ใจในความคิดของสุนัข เช่นมนุษย์สามารถกินได้หมดแทบทุกอย่าง และความคิดเห็นของสุนัขที่เห็นว่าการกระทำของมนุษย์เช่นนี้เป็นสิ่งที่ไม่ดีไม่ควรทำ เพราะทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน การวิพากษ์วิจารณ์มนุษย์ในเรื่องนี้เป็นเสมือนกระจกสะท้อนที่ทำให้ผู้อ่านได้ฉุกคิดว่า การกระทำเช่นนี้เป็นการกระทำที่ไม่ดี ไม่ควรกระทำซึ่งผู้แต่งก็ได้ทรงกล่าวไว้หลายประการในนวนิยาย และมีข้อวิพากษ์วิจารณ์ความชอบของมนุษย์และสุนัขที่มีความชอบต่างกันด้วย เช่นสุนัขไม่ชอบการอาบน้ำอุ่นๆ เป็นต้น และความคิดของสุนัขบางประการที่ผู้แต่งได้ถ่ายทอดในนวนิยายเช่น สุนัขจะคิดว่า น้ำลายของตัวเองเป็นยา ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้อ่านได้มองเห็นความคิดเห็นที่หลากหลายที่ผู้แต่งได้ทรงสมมติให้สุนัขเป็นฝ่ายที่มองมนุษย์บ้าง ทำให้ผู้อ่านเปิดใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลายและแตกต่าง โดยเฉพาะแง่มุมของสุนัขที่มีต่อมนุษย์ซึ่งเป็นมุมมองความคิดที่แปลกใหม่ในเรื่องนิกกับพิม

2.2 พระอัจฉริยภาพของ ว. ณ ประมวญมารค ในเรื่องรัตนาวดี : ผู้แต่งทรงบรรยายเห็นภาพได้อย่างดียิ่ง และการเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยกับตะวันตกเพื่อเข้าใจความเหมือนและความต่างของสองวัฒนธรรม

2.2.1 ผู้แต่งทรงบรรยายภาพเห็นภาพได้อย่างดียิ่ง

เรื่องรัตนาวดี ผู้แต่งทรงบรรยายภาพประเทศยุโรปได้อย่างดียิ่ง ทำให้ผู้อ่านสามารถจินตนาการเห็นภาพในขณะที่อ่าน ผู้อ่านจะมองเห็นภาพทิวทัศน์ของประเทศต่างๆในยุโรปทั้งประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมัน ลิกเตนสไตน์ อิตาลี ได้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนที่ผู้แต่งทรงบรรยายได้อย่างดียิ่ง เหมือนกับว่าผู้อ่านได้ติดตามตัวละครท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆด้วย ยกตัวอย่างเช่นตอนที่ทั้งหมดได้เดินทางออกจากเมือง Luzern มายังเมือง Engelberg สองข้างทางมีความสวยงามเป็นอย่างยิ่งดังที่หม่อมเจ้ารัตนาวดีกล่าวชมว่า ทิวทัศน์สวยงามเหมือนกับภาพในโปสการ์ด สองข้างทางที่ผ่านเต็มไปด้วยดอกไม้ที่สวยงาม เมื่อถึงเมือง Engelberg

ผู้แต่งบรรยายภาพน้ำตกเล็กๆ ที่มีน้ำใสและน้ำเย็นมาก และมีดอกไม้ป่าหลากสี
สวยงาม

ตอนเช้าวันรุ่งขึ้นจากคืนนั้นเราก็มาร Luzern อีกวันหนึ่ง คือวันนี้
ตอนสายก็นั่งรถออกจาก Luzern ขึ้นเขาตรงมาที่นี่ คณะก็กำลังไม่ได้มาด้วย
เพราะเขาไปเที่ยวกันจนดึกเลยตื่นสาย เราออกไปตั้งแต่เขายังไม่ลงมากัน
นัยว่าเราจะแยกทางกันเสียที เขาจะไปปารีส ฝ่ายเรากลับโลซาน เราคือ
คุณสร้อย นื่องหญิง กับ นายเล็กคนขับรถตามเคย นื่องหญิงนั่งชมอยู่กับ
คุณสร้อยข้างหลังรถ แต่แล้วก็ทำชมต่อไปไม่ไหว ทางสวยเหลือเกิน นื่องหญิง
บอกว่าเหมือนโปสการ์ดสี ดอกไม้ทุ่ง ดอกไม้ป่าเต็มไปทุกหนทุกแห่ง
เราไปถึง Engelberg * ก็เอาผ้าปูบนเนินเขาได้ต้นไม้ ไม่ห่างจากน้ำตกเดี่ยวซึ่ง
ไหลจ๊อกๆเป็นลำธารใสแจ๋วและเย็นเจี๊ยบนัก เรายืนกินปิกนิกซึ่งทางโฮเต็ล
Luzern จัดใส่ถุงมาให้คนละถุงจนอิ่มหน้าสำราญแล้ว หม่อมกั้งัดเครื่องมือ
ประจำรถ คือเตาเมต้าของหม่อมออกมาต้มกาแฟกินกัน ใช้น้ำใสในลำธาร
นั่นเองต้ม รสชาติรู้สึกว่าร่อยกว่ากาแฟทั้งหลายที่ได้กินมาทั้งสิ้น พอกินเสร็จ
คุณสร้อยก็นั่งฟังก้อนหินหล่นตา ฟังเสียงน้ำไหลและนกร้อง นื่องหญิงลุกขึ้นไป
เก็บดอกไม้ป่าสีต่างๆแฉนั้น ในที่สุดก็ลงไปเดินท่องน้ำเย็นเจี๊ยบเล่นในลำธาร
หม่อมกั้งัดเรื่องอิเหนาขึ้นมาได้ (อิเหนาอีกแล้ว! ท่านคงว่า) ก็ไปเที่ยวเก็บ
ดอกไม้สีต่างๆได้หอบใหญ่แล้วเด็ดก้านเหลือแต่ดอกย่องไปทางต้นน้ำ⁸³

* อ่านว่า เองเกลแบก

ยกตัวอย่างอีกตอนหนึ่งที่แสดงให้เห็นภาพของปราสาทชื่อว่า ปราสาท Castello
bel Sole ที่เมือง Ascona ได้บรรยายปราสาทที่สวยงามและปราสาทแห่งนี้ได้
กลายเป็นโรงแรมที่พัก และได้บรรยายภาพเมืองว่ามีความสวยงาม หม่อมเจ้ารัตนวดี
เขียนจดหมายเล่าให้ปริศนาพิศะไว้ฟังว่าเป็นที่ที่สวยงามที่สุดอีกแห่งหนึ่งที่เดียว ผู้แต่ง
บรรยายว่าเมือง Ascona มีทะเลสาบที่สวยงาม ตามไหล่เขามีบ้านสวยหลายหลังตั้งอยู่ และ
เห็นภาพถนนเป็นทางคดเคี้ยวขึ้นไป มีดอกไม้ที่สวยงามสดใสเต็มภูเขา มองเห็นเมือง

83

ว. ณ ประมวณุมารค, รัตนวดี, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพฯ :นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2548),
หน้า 143 - 144.

Locarno ซึ่งอยู่เมืองตรงข้าม ในยามค่ำคืนเมือง Locarno จะเปิดไฟสว่างไสวไปทั่วทั้งเมืองอย่างสวยงาม

จดหมายหม่อมเจ้ารัตนาวดี ถึงหม่อมปรีศนา พี่สะใภ้

Castello bel Sole

Ascona

วันที่ 6 กรกฎาคม

คุณปรีศนาที่รักยิ่ง

หญิงได้มาอยู่ในที่ที่สวยงามที่สุดอีกแห่งหนึ่งแล้ว โฮเต็ลของเราชื่อว่า “ปราสาทพระอาทิตย์” เก๋ไหมคะ? ชื่อเสียงยังกับเทพนิยาย เมืองนี้ช่างน่าเอ็นดูเหลือเกิน มีทะเลสาบสี่เปรี๊ด มีบ้านสวยๆ อยู่ตามไหล่เขา มีทางคดเคี้ยวขึ้นไป ดอกไม้สีสดเต็มไปทุกหนทุกแห่ง เมือง Locarno อยู่ตรงกันข้ามกับเมืองนี้ กลางคืนมองไปเห็นเมือง Locarno จุดไฟพราราวกับเฉลิม เมืองนี้คนสบายใจร้องเพลงกันทั้งเมือง เสียงเพราะยังกับร้องโอเปร่าโดยมาก⁸⁴

หม่อมเจ้ารัตนาวดีเขียนจดหมายถึงหม่อมเจ้าพจนปรีชา เล่าให้ฟังว่าทะเลสาบ Lemman ของประเทศสวิสเซอร์แลนด์ สีสน้ำทะเลสาบสดใสเหมือนกับภาพในโปสการ์ด และเห็นภูเขา Mont Blanc อยู่ไกลๆ หลังจากออกจากเมือง Evian ซึ่งเป็นเมืองน้ำแร่ ก็ได้เดินทางต่อไปทาง Montreux แล้วขึ้นเขา หม่อมเจ้ารัตนาวดีเล่าให้ฟังว่า ทางสวยงาม ดอกไม้ป่าสีต่าง ๆ ขึ้นเต็มทุ่ง ทุ่งดอกนาซิสซัสบนเขาที่เรียกว่า Les Pleiades มีดอกไม้ขึ้นเต็มไปหมดบนภูเขาทุกลูกจนสุดลูกหูลูกตา ดอกไม้ส่งกลิ่นหอมมาแต่ไกล มองดูไกลๆ ดอกไม้สีขาวนี้เหมือนหิมะปกคลุมภูเขาอยู่ ดอกฟอร์เกตมีนอตก็ขึ้นเต็มไปหมด ออกดอกเป็นสีฟ้าที่สวยงาม

⁸⁴ เรื่องเดียวกัน, 165.

จดหมายจากหม่อมเจ้ารัตนาวดี ถึงหม่อมเจ้าพจนปรีชา
กรุงเทพฯ

Geneva

วันที่ 23 พฤษภาคม

ทูลเจ้าฟ้าทรงทราบ

เวลานี้หญิงกำลังนั่งอยู่ริมทะเลสาบ Leman * แหม สิ้นช่วง
สวยสดงดงามอย่างกับรูปโปสการ์ดสี ภูเขา Mont Blanc ก็เห็นได้ชัดจาก
ที่นี้ถ้าอากาศดี ตั้งแต่เรามากก็เผชิญอากาศดีขึ้นเรื่อยเสียด้วย หญิงเลยชัก
ติดใจอยากจะไปดู Mont Blanc ใกล้เคียง หนึ่งเห็นจะต้องไปค้างที่
Chamonix สักคืน ๒ คืน จะได้ดูให้พอใจ

.....
เมื่อผ่าน Evian ให้ป่าได้ชมเมืองน้ำแร่ของป่า แล้วเราก็เข้าเมือง
สวิสอีกไปทาง Montreux แล้วขึ้นเขาทางสวยมากดอกไม้ป่าสีต่าง ๆ ขึ้น
เต็มทุ่ง หญิงขอให้นายเล็กหยุดรถเพื่อหญิงจะได้วิ่งลงไปเก็บดอกไม้ ๒-๓ ครั้ง
เดี๋ยวนี้ไม่ว่าหญิงไปไหนต้องมีกระป๋องเล็ก ๆ ใส่เข้ามาในรถด้วย สำหรับแช่
ดอกไม้ที่เก็บได้กลางทาง ไปถึงโฮเต็ลจะได้ไม่เหี่ยวแห้ง

นายเล็กขับรถพาเราไปเที่ยวทุ่งดอกนาซิสซัสบนเขาที่เรียกว่า Les
Pleiades แหมเจ้าพี่คะ ตั้งแต่เกิดมาหญิงยังไม่เคยเห็นดอกไม้อะไรมากมาย
อย่างนี้ เต็มเขาทุกลูกก็สีบลูต่อกีสีบลู จนสุดลูกหูลูกตา ส่งกลิ่นหอม
แต่ไกล มองดูไกล ๆ ขาวเต็มไปหมดเหมือนสโนว์ มันขึ้นของมันเองตาม
ธรรมชาติ บานอยู่ไม่กี่วันก็หมดไปโชคดีเหลือเกินที่ได้มาเห็น หญิงวิ่งขึ้นเขา
ลงเขาเก็บจนเต็มอ้อมแขน แต่นายเล็ก สอนว่าต้องเก็บดอกตูม ๆ ถึงจะดี
อีก ๒-๓ วันมันก็จะบานเต็ม แล้วอยู่ไหน ที่นั่น ดอกฟอร์เกตมีนอดก็ขึ้นเต็มคะ
ออกดอกเป็นสีฟ้าไปทั้งนั้น น่ารักเหลือเกิน หญิงเก็บจนเต็มอ้อมแขน
เหมือนกัน มันขึ้นเป็นดอกหญ้าเขียว ที่กรุงเทพฯ เราต้องถอนกันแทบแ่
กว่าจะออกดอกมาให้ดูกันสักนิด เวลานี้หญิงสนใจใจดอกไม้เมืองฝรั่ง
มากมาย ถึงแก่ลงทุนซื้อหนังสือเล่มหนึ่งชื่อ “ดอกไม้แห่งภูเขาแอลป์” เป็น
ตำราดอกไม้ต่าง ๆ เล่มละตั้ง ๑๕ ฟรังก์ ที่นี้พอเห็นดอกอะไรเปิดตำราดูเป็น

รู้จักชื่อหมด แต่โดยมากเป็นชื่อละตินยืดยาวอ่าน ๕ หนยังจำไม่ได้ เช่น ดอก Edelweiss ** ฝรั่งเศสเรียกว่า “Etoile d’ Argent” แต่หนังสือของหญิงเรียกว่า Leontopodium alpinum เป็นต้น บางทีหญิงก็ไปเก็บดอกอะไรมาสีแดง ๆ สวยดีไปเปิดตำราดูได้ความว่าชื่อดอก Hedysarum obscurum เลยหมดความสนใจ! เควะหัดที่นายเล็กรู้ชื่อดอกไม้ต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษบ้าง เช่น ดอกแพนซีป่า *** ในตำราเรียกว่า Viola canina หญิงก็งัดจรรยาทั้งนายเล็บบอกว่า แพนซีป่าเรานี่เอง ก็เลยพอเข้าใจ ⁸⁵

* เรียกอย่างอังกฤษว่า ทะเลสาบเจนีวา

** อ่านว่า เอเดิลไวส์ เป็นสัญลักษณ์ของดอกไม้แอลไพน์ทั้งหลาย ดอกเป็นแฉก ๆ กลีบคล้ายลำลี ขึ้นอยู่ข้างชอกหินบนยอดเขาสูง ๆ ต้องเป็นนักไต่เขาจึงจะเห็นดอกไม้ชนิดนี้ขึ้นอยู่ตามถิ่นของมัน

*** ป่า ในที่นี้หมายถึง wild คือ ชนิดที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ

2.2.2 การเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยกับตะวันตกเพื่อเข้าใจความเหมือนและความต่างของสองวัฒนธรรม

ในเรื่องรัตนาวดี ผู้แต่งทรงมีการเปรียบเทียบวัฒนธรรมระหว่างของไทยและตะวันตกในบางตอน โดยการเปรียบเทียบสิ่งของที่มีอยู่ในสองวัฒนธรรม บางอย่างอาจจะไม่เหมือนกันอย่างสิ้นเชิง แต่ก็เป็นที่คล้ายกัน ในเรื่องรัตนาวดีได้กล่าวถึงละครกลางแจ้งที่เมืองฝรั่งเศส ตัวละครกล่าวว่ก็เหมือนกับชนกลางแปลงของไทย น้ำหอมซึ่งผู้แต่งทรงเรียกว่าน้ำอบ โรงนาของตะวันตกซึ่งตัวละครในนวนิยายกล่าวว่ามีความคล้ายคลึงโรงนาของเมืองไทย และรองเท้าไม้หรือเกี้ยวที่คนจีนในเมืองไทยนิยมใส่ที่เมืองฝรั่งก็มีรองเท้าไม้ด้วยเช่นกัน ดังนี้

ละครกลางแจ้ง

หม่อมเจ้ารัตนาวดีเขียนจดหมายถึงปรีศนาพีสะไก เล่าให้ฟังว่าได้มาดูละครเรื่องโรมิโอและจูเลียต ตัวละครแสดงความคิดเห็นว่า ละครที่เล่นนี้เป็นละครที่แสดงกลางแจ้งมิได้เล่นภายในอาคาร จึงมีลักษณะที่คล้ายกับการเล่นชนกลางแปลงที่เล่นกลางแจ้งเช่นเดียวกัน หม่อมเจ้ารัตนาวดีเล่าให้ฟังว่ามีคนชมละครเยอะมาก คนเข้าคิว

⁸⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 79 – 80.

เพื่อซื้อตัวขมละครเป็นแถวยาว ทุกคนแสดงได้ดีทั้งหมดและพูดชัดมาก ทำให้ประทับใจ
การแสดงครั้งนี้มาก

ตอนพุ่มครึ่งเราไปดูละครเรื่องโรมิโอและจูเลียต หญิงจำได้ว่าเมื่อ
คุณปริศนามากับเจ้าพี่ คุณปริศนาดูเรื่อง Hamlet คืบหนึ่ง และ The Winter
's Tale อีกคืบหนึ่ง เพราะคุณปริศนามาค้างอยู่ ๒ คืบ คุณปริศนาคงนึกภาพ
Shakespeare 's Memorial Theatre ซึ่งทำคล้ายละครกลางแจ้งที่เล่น
เมื่อครั้งเชกสเปียร์ได้ หญิงว่ามันก็ทำนองเดียวกับโขนกลางแปลงของเรา
แหละค่ะ คืบที่หญิงมาดูก็คงเหมือนคืบที่คุณปริศนา มา คนแน่นตามเคย ต้อง
เข้าคิวยาวตีตัว ป้าเหนื่อยไม่อยากจะดูแต่หญิงจะไปให้ได้ก็จำต้องไปด้วย
ไม่ยอมให้หญิงไปกับนายเล็กตามลำพัง ไปถึงไปนั่งโงกหงุบๆ นานๆ ตื่นขึ้นดู
เสียที ส่วนหญิงติดใจแทบแย่ เล่นดีทุกตัวและพูดชัดจัง ⁸⁶

น้ำหอมของฝรั่ง

วันนี้ นายเล็กพาเราไปซื้อของ เช่น น้ำอบและเสื้อผ้า เขาแนะนำว่า
น้ำอบของ Caron ชื่อ Bellodgia คงจะสมกับผู้หญิง หญิงลองดมดูก็ติดใจ
เลยลองซื้อไปขวดหนึ่ง ใช้งบไปห้าบาทหกสิบบาท ตกลงใช้เป็นน้ำอบประจำตัวแล้ว
เลยต้องมีแป้งผัดหน้า โลชั่น และโอเดอตัวเล็ดเข้าชุด เสียสตางค์ใหญ่เลย
ส่วนป้าไม่สนใจของหอมๆ ในฝรั่งเศส สนใจแต่เสื้อผ้า ซื้อเสื้อได้ตัวหนึ่ง
สวยมาก ⁸⁷

ผู้แต่งทรงใช้คำว่า น้ำอบ เรียกน้ำหอมของฝรั่ง ไทยมีน้ำหอมแบบไทยซึ่งมีทั้ง
น้ำอบ น้ำปรุง ที่ใช้กันมาตั้งแต่สมัยโบราณ เมื่อผู้แต่งทรงใช้คำว่า น้ำอบ ทำให้ผู้อ่าน
ในสมัยนั้นซึ่งบางคนอาจจะยังไม่รู้จักน้ำหอมของฝรั่ง เพราะยังไม่ได้ใช้กันอย่างแพร่หลาย
เช่นในปัจจุบัน ได้ทราบว่าน้ำหอมของฝรั่งก็มีกลิ่นหอมคล้ายน้ำอบที่มีกลิ่นหอมของไทย
นั่นเอง หม่อมเจ้ารัตนาวดีซื้อน้ำอบของฝรั่งและชอบน้ำอบนี้มาก

⁸⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 29.

⁸⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 36.

โรงนาที่ประเทศฝรั่งเศส

หม่อมเจ้ารัตนาวดีและป้าสร้อยต้องมานอนอยู่โรงนาที่ประเทศฝรั่งเศส เพราะมีผู้ที่กลั่นแกล้งนายเล็กหรือหม่อมเจ้าदनัยวัฒนาและหม่อมเจ้ารัตนาวดีโดยการแอบสูบน้ำมันออกจากรถทำให้น้ำมันหมดกลางทางในหมู่บ้านซึ่งเป็นชนบทของประเทศฝรั่งเศส นายเล็กหรือหม่อมเจ้าदनัยวัฒนาได้หาที่พักเป็นบ้านของชาวนา หม่อมเจ้ารัตนาวดีและป้าสร้อยได้มานอนอยู่ในโรงนาซึ่งเมื่ออ่านแล้วก็คล้ายกับโรงนาในชนบทของไทย ทั้งสองคนนอนบนกองฟาง ป้าสร้อยซึ่งเป็นพี่เลี้ยงดูแลหม่อมเจ้ารัตนาวดีกล่าวว่า โรงนาเมืองไทยยังไม่เคยนอน แต่ต้องกลับมาอนโรงนาของประเทศฝรั่งเศส ในนวนิยายกล่าวถึงตัวละครทั้งสองคนดังนี้

ในที่นี้นายเล็กก็หาที่พักให้เราจนได้ ตาชาวนายอมให้เราไปนอนพักที่โรงนาของแก พอล้มตัวลงนอนหญิงก็แทบจะหลับทันทีด้วยความเหนื่อยอ่อนก่อนหลับ ได้ยินเสียงป้าสร้อยบ่นพึมพำว่า “เฮเจ้าประคูน เกิดมาจากท้องพ่อท้องแม่ก็ไม่เคยนอนกลางดินกินกลางทรายอย่างนี้” ประเดี๋ยวก็ได้ยินเสียงสวด อิติปิโส

พอหญิงรู้สึกตัวตื่นขึ้นมาก็เป็นเวลาเช้าแล้ว หญิงลืมไปสนิทถึงเรื่องเมื่อคืนนี้ ลืมตาขึ้นพบตัวเองนอนอยู่บนกองฟางก็ตกใจ นึกว่าฝันไป เป็นนานจึงนึกขึ้นได้ว่าไม่ได้ฝัน นอนอยู่ในโรงนาเมืองฝรั่งเศสจริงๆ จึงรีบลุกขึ้นนั่งด้วยความประหลาดใจ เห็นบ้านนอนทั้งสี่โอเวอร์โค้ดหลับป้อยูข้างๆ ก็เลยค่อยๆ ลุกออกไปข้างนอกพบนายเล็กเฝ้ารถจอดคอยอยู่ใกล้โรงนา พอตื่นกันก็จะไปได้ทันที นายเล็กได้ลาลาชาวนาและให้ค่าป่วยการแกเรียบร้อยแล้ว ได้ความว่านายเล็กแทบไม่ได้นอนทั้งคืน พอพาเรามาส่งที่โรงนาแล้วก็กลับไปดื่มเหล้าอุ่นคุยกับตาชาวนา คอยลูกชายคนโตของแกอยู่กว่า ๒ ยาม ตานั้นจึงกลับมา นายเล็กจึงขี่หลังรถมอเตอร์ไซด์บุโรทั่งของแกเข้าไปในเมือง Amboise ซื้อมันมาด้วยปั๊บหนึ่งไปเติมน้ำมันแล้วก็ขับรถมาที่นี่ นั่งเอนๆ อยู่ในรถครู่เดียวก็พอดีเช้า

หญิงยังขงป้าไม่หาย ขณะที่นั่งรถไปจากบ้านชาวนาเข้าวันนั้น บ้านงักมหน้ากมตาดีฟางออกจากเลื้อคลุมที่ละเล็น ไม่เอาใจใส่กับอะไรอื่น หญิงจึงถามว่า “นอนสบายไหมคะป้าเมื่อคืนนี้?”

ป้าเงยหน้าขึ้นทำตาเขียวกับหญิง แล้วตอบว่า “สบาย ฮี!”

“เอ๊ะ ไม่สบายดอกหรือคะป้า?” หญิงถามอย่างประหลาดใจ

“จะสบายสบายอะไรกัน หลับเสียเมื่อไหร่ล่ะ!”

“อ้าว นอนไม่หลับทำไมกรนล่ะคะป้า?” หญิงแกล้งเฝ้า

ป้าทำคอแข็งตอบอย่างโกรธจัดว่า “จะไม่กรนได้ยังไงล่ะ เห็น้อย
แทบจะสิ้นชีวิต มีย่างรี อยู่ดีไม่ว่าดีต้องลุกขึ้นมาเดินทางไกลกลางดึก
หนาวจนขาไปทั้งตัว แล้วก็ต้องนอนฟาง อย่างกับวัวอย่างกับควาย โรงนา
ในไทยเรายังไม่เคยอยู่ ไพล่มาอยู่โรงนาเมืองฝรั่ง ฮี!” แล้วก็ค้อนหญิงเสียวง
เบื้อเรื้อ

ดูเถอะคะเจ้าพี่ ป้าเป็นเสียเช่นนี้เจ้าพี่จะว่าอย่างไร? หญิงขันเต็มที
ก็หัวเราะออกมาดังๆ ส่วนนายเล็กรู้สึกว่าการที่หัวเราะเสียแทบแย่⁸⁸

แก้วเปียร์ที่ใช้ดื่มเปียร์ของชาวเยอรมัน

ชาวเยอรมันได้ชื่อว่าเป็นชนชาติที่ชอบดื่มเปียร์มากที่สุดในโลก แก้วที่ใช้ดื่มเปียร์ของ
ชาวเยอรมันจึงมีขนาดใหญ่มาก ผู้แต่งทรงเรียกว่า “ถ้วยเปียร์ใหญ่ยังกับโอ่ง” ซึ่งเป็น
ความเปรียบแบบง่ายๆ ที่ทำให้เห็นภาพได้ว่า แก้วเปียร์มีขนาดใหญ่กว่าแก้วขนาดธรรมดา
ทั่วไปมาก

เราทั้ง 2 คนเป็นผู้แต่งตัวโก้ที่สุดในร้าน น้องหญิงแต่งชุดสีกรมท่า
ซึ่งซื้อจากร้าน CHANEL ที่ปารีส กลัดเข็มกลัดเพชรเป็นรูปเกือกม้าอัน
เล็กๆ งามไปทั้งองค์ หม่อมไม่สามารถจะถอนสายตาไปจากเธอได้ เรานั่ง
ตรงกันข้ามโต๊ะซึ่งไม่ได้ปูผ้า เครื่องใช้ล้วนแต่เป็นของชาวบ้านแต่สะอาด
สะอ้าน ถ้วยเปียร์ใหญ่ยังกับโอ่ง แสงไฟสลัวๆ ส่องไปที่พัคตรีน้องหญิง ทำให้
เห็นเงาขนเนตรที่ปรางทั้งสองข้าง ทำไมเธอน่ารักเช่นนี้หนอ อรชรอ่อนแอเข้าไป
ทั้งองค์ ยิ่งพิศก็ยิ่งเพลิน⁸⁹

⁸⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 54-55.

⁸⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 103 – 104..

กลิ่นของเนยแข็ง

ผู้แต่งได้ทรงเล่าให้ฟังว่า กลิ่นของเนยแข็งมีกลิ่นแรงมากเพียงใด ผู้แต่งทรงให้หม่อมเจ้ารัตนาวดีเขียนจดหมายเล่าให้ปริศนาฟังว่า ได้ไปเที่ยวที่เมือง Appenzell ประเทศเยอรมัน และได้เข้าไปร้านเนยแข็ง

คนเมืองนี้สุขภาพดีจัง แก้มแดงกลมโดยมาก เห็นจะเป็นเพราะหน้าหนาวหนาวจัด และมีอาหารดีๆ เช่น นม เนย กินมากมาย มีโรงทำเนยแข็งหลายแห่ง เราเข้าไปร้านหนึ่งต้องผ่านที่เก็บเนยแข็งก้อนโตเท่าหินไม่อันใหญ่ๆ ตั้งเรียงไว้เป็นแถวเต็มห้อง ส่งกลิ่นร้ายแรงเหลือเกิน ตลาดทุเรียนและปลาร้าของเราออกจะแพ้ๆ ไม่ทันรู้ตัวโผล่ก็เข้าไปลมแทบใส่แน่ะคะ เราเลยขอดูวิธีทำ เขาก็พาไปให้ดู ตั้งแต่เกิดมาไม่เคยเห็นครีมนักเท่าวันนี้ถึงใหญ่เป็นถึงๆ มีพอสำหรับทุกคนลงอาบแช่ในอ่าง⁹⁰

หม่อมเจ้ารัตนาวดีได้กล่าวว่า กลิ่นของเนยแข็งส่งกลิ่นร้ายแรงมาก และได้เปรียบเทียบอาหารที่มีกลิ่นแรงมากๆ ของไทยคือทุเรียนและปลาร้า ทุเรียนและปลาร้าของไทยที่มีกลิ่นแรงมาก แต่ก็ยังแพ้กลิ่นของเนยแข็งของชาวตะวันตก ทำให้คนไทยในยุคสมัยของผู้แต่งที่อาจจะยังไม่รู้จักเนยแข็ง ได้ทราบว่าการกลิ่นของเนยแข็งนี้มีกลิ่นที่แรงมาก กลิ่นแรงกว่าทุเรียนและปลาร้าของไทยเสียอีกดังที่ตัวละครได้กล่าวไว้

รองเท้าที่เรียกว่าเกียะฝรั่ง

ที่ประเทศอิตาลี หม่อมเจ้ารัตนาวดีเขียนจดหมายถึงปริศนา เล่าให้ฟังว่าเมือง Ascona เป็นเมืองที่คนชอบร้องเพลงกันทั้งเมือง และเป็นเมืองที่ต้องการจะทำสิ่งใดก็ทำได้ตามใจชอบ และหม่อมเจ้ารัตนาวดีได้กล่าวถึงเกียะฝรั่งว่า

เมืองนี้เป็นเมืองที่กวี นักประพันธ์ ศิลปิน และคนประหลาดๆ ชอบมาอยู่ เป็นเมืองที่ฟรี ไม่มีการทำเป็นระเบียบแบบแผน ใครอยากจะทำอะไรก็ทำได้ตามใจชอบใครชอบใจจะแต่งตัวอย่างไรก็ไม่มีใครว่า จะสวมกางเกงสั้นไม่ใส่รองเท้า หรือจะสวมเสื้ออาบน้ำ

⁹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 113.

ตัวเดียว เดินลากเกียะโครมๆ มาซื้อของกลางเมือง ที่เรียกเกียะนี้ไม่ใช่
เกียะจีนแต่เป็นเกียะฝรั่ง เป็นไม้รูปร่างคล้ายเกียะที่เราใส่ๆ แต่แบบเก๋กว่า⁹¹

หม่อมเจ้ารัตนาวดีเล่าว่าเมืองนี้เป็นเมืองที่ทุกคนสามารถทำทุกสิ่งได้ตามใจชอบ
จะสวมเสื้อผ้าอย่างไรก็ได้ และเล่าว่าจะใส่เกียะซึ่งเป็นรองเท้าไม้ใส่สบายๆ มาซื้อของ
กลางเมืองซึ่งมีผู้คนมากมายก็สามารถทำได้ และได้เล่าว่าเกียะของเมืองฝรั่งก็เหมือนกับ
เกียะแบบจีนที่ใส่ในเมืองไทย แต่ว่าเกียะของเมืองฝรั่งจะดูสวยเก๋กว่า ทำให้ผู้อ่านที่
ไม่เคยเห็นเกียะของฝรั่งจินตนาการเห็นภาพและทราบว่ เกียะแบบฝรั่งและเกียะ
แบบจีนที่ใส่ในเมืองไทยทำจากไม้เหมือนกัน แต่การออกแบบอาจจะแตกต่างกันไปบ้าง

ว. ณ ประมวณุมารคทรวงบรรยายภาพได้เหมือนจริง ทำให้ผู้อ่านเมื่อได้อ่านแล้ว
เหมือนกับว่าได้ติดตามผู้แต่งไปสถานที่นั้นด้วย และผู้อ่านได้เปรียบเทียบสิ่งที่มีอยู่ใน
วัฒนธรรมตะวันตกกับสิ่งที่มีอยู่ในเมืองไทยของเราเพื่อให้อ่านที่อาจจะยังไม่รู้จักสิ่งนั้น
เนื่องด้วยยังเป็นสิ่งใหม่สำหรับคนไทยในสมัยนั้น ได้เห็นภาพสิ่งของในจินตภาพได้อย่าง
ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เรื่องนิกกับพิมเป็นนวนิยายที่สร้างความประทับใจให้กับคนอ่านด้วยมิตรภาพอัน
บริสุทธิ์ของคนและสุนัข ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของเรื่องนิกกับพิม ทำให้ผู้อ่านเกิด
ความรักและมอบความรักนี้ให้กับเพื่อนมนุษย์และเพื่อนร่วมโลก ผู้แต่งทรงใส่ความคิด
ความรู้สึกของสุนัขในนวนิยาย สร้างความเพลิดเพลินและสร้างรอยยิ้มให้แก่ผู้อ่าน และ
ทำให้ผู้อ่านได้มุมมองความคิดที่ทำให้เข้าใจสุนัขเพิ่มมากขึ้น และด้วยกลวิธีการแต่งที่
เป็นรูปแบบจดหมายนี้เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยคลี่คลายปมปัญหาที่ผู้แต่งทรงผูกปมเรื่องไว้
ตั้งแต่ตอนต้น และจดหมายที่นิกกับพิมเขียนจดหมายถึงกันนี้จะช่วยเฉลยที่ละน้อย
ได้อย่างน่าสนใจ และเรื่องรัตนาวดีซึ่งเป็นนวนิยายรูปแบบจดหมายนำผู้อ่านสู่โลก
จินตนาการท่องเที่ยวยุโรป ผู้แต่งทรงบรรยายได้อย่างดียิ่งทำให้ผู้อ่านเหมือนได้ท่องเที่ยว
ไปในดินแดนที่สวยงามพร้อมกับผู้แต่ง และผู้แต่งทรงกล่าวเปรียบเทียบเพื่อให้อ่านได้
เข้าใจสิ่งของที่มีอยู่ในยุโรป เนื่องด้วยเมื่อประมาณเกือบ 60 ปีที่แล้ว ของสิ่งนั้นอาจยัง
เป็นสิ่งของใหม่ที่ใหม่สำหรับคนไทยเช่น น้ำหอมของยุโรป ผู้แต่งทรงเรียกว่า น้ำอบ ซึ่งเป็น

⁹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 166.

สิ่งของของไทย ทั้งหมดนี้กล่าวได้ว่าเป็นพระอัจฉริยภาพของผู้แต่งที่ทรงสรรค์สร้างไว้ใน
เรื่องนิกกัปปิมและเรื่องรัตนาวดี

บทที่ 3 วัฒนธรรมตะวันตกในเรื่องนิกกับพิมและเรื่องรัตนาวดี

เรื่องรัตนาวดีแต่งในปี พ.ศ. 2496 ส่วนเรื่องนิกกับพิมไม่สามารถค้นหาปีที่พิมพ์ครั้งแรกได้ ผู้แต่งได้ทรงเล่าถึงวัฒนธรรมตะวันตกในนวนิยายทั้งสองเรื่อง เรื่องนิกกับพิม พิมอยู่กับนายผู้หญิงที่ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ พิมได้เล่าชีวิตความเป็นอยู่ของตนและครอบครัวตามที่อยู่ที่พักพิมเขียนในจดหมายว่า ที่บ้านบนเขาซูริชแบร์ก และเรื่องรัตนาวดีเป็นการเล่าเรื่องการเดินทางท่องเที่ยวยุโรปของหม่อมเจ้าदनัยวัฒนาและหม่อมเจ้ารัตนาวดี ทำให้ผู้อ่านได้มองเห็นภาพวิถีชีวิตและบรรยากาศของประเทศในยุโรปทั้งประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส สวิสเซอร์แลนด์ เยอรมัน ลิตเตนสไตน์ ประเทศที่เล็กที่สุดในยุโรป และ อิตาลี ผู้อ่านได้เห็นภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในยุโรปทั้งเรื่องอาหารการกิน การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย การรักษาโรค การละคร ฯลฯ ผู้อ่านซึ่งอยู่ในปัจจุบัน พ.ศ. 2554 ก็จะได้เห็นภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวยุโรปเมื่อเกือบ 60 ปีที่แล้ว ซึ่งผู้แต่งได้ทรงถ่ายทอดความรู้สึมนวนิยายทั้งสองเรื่องนี้ได้อย่างสละสลวยไปกับเนื้อเรื่องนวนิยายที่น่าติดตาม

เรื่องนิกกับพิม ความรักและมิตรภาพของนิกกับพิม นิกที่อยู่เมืองไทยและพิมที่อยู่ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ และความรักที่เริ่มต้นด้วยความเข้าใจผิดของพิเชฐและมนทิดา เรื่องรัตนาวดี ความรักของหม่อมเจ้าदनัยวัฒนาและหม่อมเจ้ารัตนาวดี ความรักของหม่อมเจ้าदनัยวัฒนาที่ปลอมตัวเป็นนายเล็กมหาดเล็กผู้ต่ำต้อย ผู้เป็นเพียงคนขับรถและผู้นำเที่ยวพาหม่อมเจ้ารัตนาวดีและป้าสร้อยเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ ที่สวยงามของทวีปยุโรป ผู้อ่านได้รับทั้งความรู้และความเพลิดเพลินในนวนิยายเรื่องนิกกับพิมและเรื่องรัตนาวดี กล่าวได้ว่าเป็นพระอัจฉริยภาพของ ว. ณ ประมวญมารคที่ทรงเล่าความรู้ต่างๆ พร้อมกับความเพลิดเพลินของเนื้อเรื่องนวนิยาย

วัฒนธรรมตะวันตกที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนิกกับพิมและเรื่องรัตนาวดี มีดังต่อไปนี้

- 3.1 สภาพภูมิประเทศ
- 3.2 อาหารยุโรป
- 3.3 การแต่งกาย
- 3.4 สถาปัตยกรรม
- 3.5 การรักษาโรค

- 3.6 การแสดง การละคร
- 3.7 ผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงของเมือง
- 3.8 การพักผ่อน
- 3.9 ประเพณีของชาวสวิสเซอร์แลนด์

3.1 สภาพภูมิประเทศ

เรื่องนิกกับพิม เจ้านายของพิมคือมนทิวาอยู่ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ตามที่อยู่ ที่พิมเขียนในจดหมายว่า ที่บ้านบนเขาซูริชแบร์ก พิมเล่าให้นิกฟังว่า เมืองที่พิมอยู่เป็นอย่างไรบ้าง และพิมเล่าให้นิกฟังว่าหิมะหรือสโนว์เป็นอย่างไร เพราะตอนที่ นิกกลับมาเมืองไทยพร้อมกับพิเชฐเจ้านาย นิกยังเล็กมากจึงจำไม่ได้ว่าหิมะเป็นอย่างไร พิมจึงเล่าให้นิกฟัง

เรื่องรัตนาวดี หม่อมเจ้านัยวัฒนา หม่อมเจ้ารัตนาวดี และป้าสร้อยพีเลียงได้ เดินทางท่องเที่ยวยุโรป โดยหม่อมเจ้าดัยวัฒนาได้ปลอมตัวเป็นมหาดเล็กของพระองค์ที่ชื่อว่า นายเล็ก เนื่องด้วยหม่อมเจ้ารัตนาวดีเข้าใจผิดตั้งแต่แรกว่า หม่อมเจ้านัยวัฒนา คือนายเล็ก และตัวละครเอกฝ่ายชายก็ไม่ต้องการให้ตัวละครเอกฝ่ายหญิงต้องอายุที่ เข้าใจผิดเช่นนั้น จึงปลอมตัวเป็นมหาดเล็กเรื่อยมา หม่อมเจ้าดัยวัฒนาหรือนายเล็กได้ พาหม่อมเจ้ารัตนาวดีและป้าสร้อยเดินทางท่องเที่ยวในยุโรปโดยรถยนต์ ทั้งประเทศ อังกฤษ ฝรั่งเศส สวิสเซอร์แลนด์ เยอรมัน ลิตเตนสไตน์ ประเทศที่เล็กที่สุดในยุโรป และอิตาลี

เรื่องนิกกับพิม พิมเล่าให้นิกฟังว่า บ้านของพิมและเมืองที่พิมอยู่ที่บ้านบนเขา ซูริชแบร์ก มีป่าสน ป่าบนเขามีต้นไม้และดอกไม้ที่สวยงาม และยังมีกระท่อมป่า กวาง อีกด้วย

ที่บ้านเขาซูริชแบร์กนี้มีป่าสนที่น้ำดูมาก เวลาฤดูใบไม้ผลิมีดอกไม้ที่ขึ้น เป็นกลุ่มหนาปล่อยให้เกสรของมันติดตามขนของฉัน มีเสียงอยู่อย่างเดียว การกระทำเช่นนั้น เวลากลับไปบ้านโดนนายผู้หญิงแปร่งขนแทบแยจจนแทบ ไปทั้งตัว

ในป่าบนเขาเล็กลูกนี้ นอกจากมีต้นไม้สวย ดอกไม้ป่าที่วิเศษงดงาม (ตามที่นายผู้หญิงว่า ไม่ใช่ฉัน) แล้วยังมีกระท่อมป่าและกวางอีกด้วย ฉันไม่ลื

ชอบกวานัก แต่ฉันอยากวิ่งไล่กระต่ายป่าใจจะขาด แต่ไม่สามารถที่จะทำได้ เพราะที่นี่มีกฎหมายว่าหมาที่ขึ้นมานบนเขาจะต้องมีเจ้าของตลอดเวลา มิฉะนั้นจะถูกปรับอย่างหนัก⁹²

พิมได้เล่าถึงตอนฤดูใบไม้ร่วง ใบไม้เป็นสีต่างๆ เช่น สีแดง สีเหลือง สีส้มตาล เมื่อถึงฤดูใบไม้ผลิ อากาศจะเริ่มเย็นสบาย ไม่หนาว หิมะในสวนละลาย และหิมะจะยังคงมีแต่ตามภูเขา

แกละเฮียวก่งออก เพียงแต่โดนแม่สาวข้างบ้านเรียกไ้หนูเท่านั้น แกละก็ดึงเขาจนตัวปลิวเป็นวาวที่เดียว ฉันเข้าใจความหมายของแกละเรื่องวาว ฉันก็รู้จักวาวเหมือนกันเพราะเด็กผู้ชายที่เมืองนี้ชอบเล่นวาว แต่เล่นตอนฤดูใบไม้ร่วง คือเวลาใบไม้กลายเป็นสีต่างๆ เช่น สีแดง สีเหลือง สีส้มตาล หน้ันเขาไม่ได้เล่นกัน เพราะเวลานี้เป็นเวลาฤดูใบไม้ผลิ

ถูกแล้วเวลานี้เป็นฤดูใบไม้ผลิ หิมะในสวนละลายหมดแล้ว อากาศก็ไม่สูหนาวอย่างแต่ก่อน หิมะขาวอยู่แต่ตามภูเขาเท่านั้น⁹³

พิมได้เล่าให้นิกฟังว่า หิมะเป็นอย่างไร เพราะนิกมาอยู่ที่เมืองไทยตั้งแต่เด็กจึงจำไม่ได้ว่าหิมะเป็นอย่างไร พิมจึงเล่าให้ฟังว่า เมื่อเวลาหิมะตกที่บ้านของพิม บ้านของพิมจะเป็นสีขาวเต็มไปหมด และเมื่อมีหิมะคนก็จะเล่นสกี

ก่อนที่จะลงไปแสดง “ผีมือ” หรือ “ผีปาก” ในการจับหนู ฉันจะต้องอธิบายเรื่องหิมะหรือสโนว์ให้แกฟังสักหน่อย แปลกแท้ๆที่แกไม่รู้จัก ไม่เคยเห็นหิมะ อ้อ ถูกแล้ว แกไปจากเมืองซูริคตั้งแต่อายุได้ไม่กี่เดือน แต่เมืองไทยน่าจะมีนี่นา เจ้าสโนว์หรือหิมะนี้ มันมาที่นี้ตอนหน้าหนาวทุกปี บางปีก็มามาก บางปีก็น้อยหน่อย มันคืออะไรเบาๆขาวๆ ที่ปลิวลงมาจากท้องฟ้าเวลาอากาศหนาว บางทีมันก็ตกลงมากองที่พื้นสูงกว่าขาของฉันอีก ฉันเลยต้องกระโดดหย่องๆอย่างกระต่ายป่า เมื่อปีก่อนมันตกลงมาสูงเกือบเท่าหลังเจ้าโฮนี่ศัตรูของฉันนะ

⁹² ว. ณ ประมวณุมารค. นิกกับพิม. หน้า 39.

⁹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 55.

หิมะนี้อ่อนนุ่ม นุ่มกว่าเก้าอี้ยาว แล้วก็เย็นเจี๊ยบ ไม่น่าเชื่อที่แกไม่เคยเห็น บนภูเขาเวลาหิมะตกมากๆ ขาวไปหมด มนุษย์ต้องใช้ไม้ยาวๆ สวมนอกรองเท้าทั้งสองข้างเดินบนหิมะเพราะเขากระโดดหยิ่งๆ อย่างเราไม่เป็น การสวมไม้ยาวๆเดินบนหิมะนี้มนุษย์เรียกว่า “สกี” บางคนก็ตัดจรีทหน้อยเรียกว่า “ชี” บางคนเดินบนไม้ไม่ได้ว่องไวมาก แต่บางคนก็ล้มลุกคลุกคลาน นายผู้หญิงของฉันเดี๋ยวนี้เก่งแล้ว เมื่อแรกก็ล้มลุกคลุกคลานเหมือนกัน⁹⁴

เรื่องรัตนาวดีได้บรรยายภาพภูมิทัศน์ของประเทศต่างๆ ในยุโรป ยกตัวอย่างประเทศอังกฤษ หม่อมเจ้าदनัยวัฒนาหรือนายเล็ก หม่อมเจ้ารัตนาวดี และป้าสร้อยนักรดท่องเที่ยวไปยังเมืองต่างๆ ในชนบทที่มีความสวยงาม และมีที่พักเล็กๆ สำหรับผู้เดินทาง หม่อมเจ้ารัตนาวดีได้เล่าว่าเมือง Bibury มีน้ำตกและลำธารเล็กๆคดเคี้ยวไปมาระหว่างดอกไม้ที่สวยงาม ที่ Stratford-on-Avon บ้านเกิดของเชกสเปียร์ ทั้งหมดได้มาพักที่ Welcombe Hotel โฮเต็ลนี้เมื่อก่อนคงเป็นปราสาทเก่าแก่ของขุนนางโบราณครั้งสมัยของเชกสเปียร์ ปราสาทอยู่กลางสวน ทางเข้าเป็นทางคดเคี้ยวในสวนซึ่งเหมือนป่า ทางเป็นเนินเตี้ยๆ หลายเนิน รถต้องแล่นขึ้นๆ ลงๆ ผ่านต้นไม้ใหญ่และทะเลสาบ รถต้องแล่นเป็นเวลานานจึงแล่นมาถึงโฮเต็ล

คืนนั้นเรากินข้าวที่ Oxford นั้นเอง ในร้านชื่อ White's แล้วนั่งรถไป Woodstock ค้างที่ที่พักคนเดินทางเล็กๆ น่ารักชื่อ Bear Hotel ซึ่งอยู่ใกล้กับ Blenheim Palace บ้านเกิดของนายกรัฐมนตรี เซอร์วินสตัน เชอร์ชิลล์ เข้าขึ้นเราเข้าดู Blenheim Palace แล้วก็ไปต่อไปถึงหมู่บ้านเล็กๆ ซึ่งเก่าที่สุดแต่สวยเหมือนเมืองในฝัน เมืองน่ารักของหญิงนี้มีชื่อว่า Bibury มีน้ำตกและลำธารเล็กๆไปเลี้ยวมาคดเคี้ยวระหว่างดอกไม้ เราแวะกินน้ำชาและขนมปังแก็วที่ inn โบราณเล็กๆ ชื่อ “รังนกพิราบ” หญิงจะพักแรมที่นี่สักคืนเพราะรักเหลือเกิน (รู้แล้วละคะว่าเหมือนอะไร เหมือนวิวในหนังแฮนส์ แอนเดอร์สัน ซึ่งแดนนี่ เคย์เล่นนั่นเอง) แต่นายเล็กไม่เห็นด้วย บอกว่าถ้าเสียเวลามาพักแรมอยู่ที่นี่ก็ไม่เห็นของดียิ่งกว่านี้ ตกลงเป็นอันว่ายอมไปต่อแวะกินข้าวกลางวันกลางทางแล้วขับรถต่อไป ถึงบ้านเกิดของเชกสเปียร์ที่

⁹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 83 – 84.

Stratford-on-Avon ตอนบ่าย 4 โมงครึ่ง พักที่โฮเต็ลห่างจากเมืองตังไมล์ Welcombe Hotel โฮเต็ลนี้เมื่อก่อนคงเป็นปราสาทเก่าแก่ของขุนนางโบราณ ครึ่งเทกสเปียร์ อาจจะเป็นแห่งเดียวกับที่เทกสเปียร์มาดักสัตว์ในบริเวณนี้แล้ว ถูกจับได้ก็เป็นได้ ปราสาทก็อยู่กลางปาร์ก ทางเข้าเป็นทางคดเคี้ยวในปาร์กซึ่งเหมือนป่า ทางเป็นเนินเตี้ยๆ หลายเนิน รถต้องแล่นขึ้นๆ ลงๆ ผ่านต้นไม้ใหญ่และทะเลสาบ เป็นนานจึงแล่นมาถึงโฮเต็ล ซึ่งมองดูข้างนอกเก่าแก่ ข้างในเรียบ มีเครื่องใช้สะดวกสบายทุกอย่าง⁹⁵

ยกตัวอย่างเช่น ประเทศเยอรมัน ผู้แต่งบรรยายปาดำ หมู่บ้านและทะเลสาบ Titisee ว่ามีทิวทัศน์ที่สวยงาม มีต้นสนทุกหนทุกแห่ง ทะเลสาบน้ำใสแจ๋วจนเห็นพื้นดินก้นทะเลสาบ มีกรวดหลากสีและเห็นปลาว่ายน้ำอยู่จำนวนมาก น้ำเย็นมาก เป็นเรื่องที่น่าแปลก ทะเลสาบอยู่ในปาดำ สีของทะเลสาบจึงดูกลายเป็นสีเทา

ออกจาก Freiburg เราก็นั่งรถขึ้นไปทางปาดำอีก วิสวัยขึ้นทุกที่ราวบ่าย 4 โมงก็ไปถึงหมู่บ้านริมทะเลสาบ Titisee * หมู่บ้านนั้นชื่อเหมือนทะเลสาบ มีต้นสนเขียวแก่ทุกหนทุกแห่ง โฮเต็ลที่เราอยู่ก็อยู่ริมทะเลสาบ เรากินน้ำชาที่ริมน้ำแล้วก็ไปลงเรือเล่น ทะเลสาบแห่งนี้น้ำใสแจ๋วแลเห็นก้นมีกรวดสีต่าง ๆ และสวนธรรมชาติอยู่ได้น้ำ เห็นปลาว่ายไปว่ายมา แต่มองดูไกล ๆ เป็นสีเทาไปทั้งนั้น ตักน้ำขึ้นมาดูก็ใสสะอาดเหมือนน้ำฝน ไม่ผิดกับน้ำในทะเลสาบที่เมืองสวิส ชั่วแต่น้ำเย็นเจี๊ยบยิ่งกว่า ราวกับน้ำในขวดในตู้น้ำแข็ง แต่กระนั้นก็ยังมีความอบอุ่น เพียงแต่เอานิ้วจุ่มยังสั่นสะท้านเลย แปลกจริง อยู่ในปาดำ ทะเลสาบเลยกลายเป็นสีเทาไปได้ อันที่จริงวิวของปาดำจากทะเลสาบควรจะสวยกว่านี้ แต่บังเอิญเขาบางเขาหัวโล้นเสียแล้ว เพราะต้นสนถูกตัดไปหมด ที่ปลูกใหม่ก็ยังขึ้นไม่ทัน ชาวเยอรมันแถวนั้นเขาเจ็บใจมาก เพราะที่นั่นเป็นโซนซึ่งฝรั่งเศสครอง ฝรั่งเศสตัดต้นสนของเขาส่งไปใช้ในประเทศของตนปีละมาก ๆ มิน่าซ้ำไม่ตัดแต่ตามที่ควรตัดอย่างที่เขาคัดของเขาอยู่เสมอแถวนี้ พี่แกเล่นตัดเตียนทั้งเขาเลย มองดูไกล ๆ เลยมี

⁹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 28.

เขาหัวโล้นเป็นหลายเขา ทำให้วิวเสียไปหน่อย แต่กระนั้นก็ยังวิเศษ
ได้มาเห็นเช่นนี้ไม่เสียชาติเกิด ⁹⁶

* อ่านว่า ดีดีเซ

เมื่อผู้อ่านได้อ่านเรื่องนิกกับพิมและเรื่องรัตนาวดี ทำให้ผู้อ่านได้มองเห็นภาพ
ของภูมิประเทศของยุโรปที่สวยงาม และผู้แต่งทรงบรรยายให้ผู้อ่านเห็นภาพอย่างดียิ่ง
ทำให้ผู้อ่านได้เห็นภาพตามที่คุณแต่งได้ทรงกล่าวถึง มองเห็นภาพในจินตนาการของตนได้
อย่างชัดเจน

3.2 อาหารยุโรป

เรื่องนิกกับพิมและเรื่องรัตนาวดีกล่าวถึงอาหารของยุโรปหลายอย่าง และ
โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องรัตนาวดี หม่อมเจ้าदनยัวัฒนาและหม่อมเจ้ารัตนาวดีได้เดินทาง
ท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆของยุโรปและได้ชิมอาหารต่างๆ ทั้งอาหารคาว อาหารหวาน
ผลไม้

เรื่องนิกกับพิมกล่าวถึงร้านขนมที่มีชื่อเสียงของประเทศสวิตเซอร์แลนด์ชื่อร้าน
“ฮูกะเน็ง” พิเชฐและมนตรีได้สั่งกาแฟ ช็อคเลต และทาร์ตสตรอเบอร์รี่

ถึงร้าน “ฮูกะเน็ง” ซึ่งเป็นร้านขายขนมที่มีชื่อเสียงของเมืองซูริค
จึงตรงเข้าไปหาที่นั่ง หันไปทางประตูที่โต๊ะซึ่งวางอยู่ แล้วก็สั่งกาแฟและทาร์ต
สตรอเบอร์รี่มารับประทาน พอหญิงรับใช้เดินกลับตัวไปยังไม่ทันไร หญิงสาว
ที่เขานึกถึงก็เดินเข้ามาในร้าน

“ คุณรับประทานอะไรครับ ผมจะสั่งให้ ” พิเชฐถามอย่างกิริยาดี
ลงนั่งตรงกันข้ามพร้อมทั้งหันไปมองหาหญิงรับใช้

“ ขอขอบคุณค่ะ ช็อคเลตสักถ้วยหนึ่ง แล้วก็ขนมอะไรสักชิ้นจากรถเข็น
นั้นแหละค่ะ”

⁹⁶ ว. ประมวลกฎหมาย. รัตนาวดี . หน้า 99-100.

ทันใดนั้นหญิงเสิร์ฟโต๊ะก็นำกาแฟและทาร์ตที่พิเชฐสั่งมาตั้งให้ที่โต๊ะ
หญิงสาวขำเลียงดูก็ร้องว่า “ อู๊ย สตรอเบอรี่สด ! เขาทำทาร์ตสวย
น่ารับประทานนะคะ มีครีมให้ราดด้วย ”

“ รับประทานไหมล่ะครับ ? ผมจะได้สั่งให้ ผมรับรองว่าอร่อยแน่

“ ดีเหมือนกันค่ะ ขอขอบคุณ ”

การนั่งรับประทานทาร์ตสตรอเบอรี่สด และดื่มกาแฟและช็อกเลตอยู่ที่
โต๊ะเดียวกันของหญิงสาวและชายหนุ่มคู่นี้ซึ่งเป็นคนชาติเดียวกัน ในที่
แปลกถิ่นเช่นนี้เป็นเหตุให้คนทั้งสองคุ้นเคยกันอย่างรวดเร็ว ⁹⁷

เรื่องราวดีซึ่งเป็นการเดินทางในประเทศต่างๆของยุโรปคือ ประเทศอังกฤษ
ฝรั่งเศส สวิสเซอร์แลนด์ เยอรมัน ลิตเตนสไตน์ ประเทศที่เล็กที่สุดในยุโรป อิตาลี
นายเล็กหรือหม่อมเจ้าदनัยวัฒนาและหม่อมเจ้ารัตนาวดีแวะทานอาหารที่ร้านอาหาร
ในประเทศต่างๆ ดังนี้

ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส นายเล็กหรือหม่อมเจ้าदनัยวัฒนาพาไปทานอาหาร
ที่ร้านอาหารหรูของกรุงปารีสชื่อร้าน Chez Oncle Jean หม่อมเจ้ารัตนาวดีเขียน
จดหมายเล่าให้ปริศนาฟังว่า ร้านอาหารนี้เป็นร้านอาหารที่หรูมาก และอาหารอร่อยมาก
ที่ร้านอาหารนี้ได้ลองทานอาหารที่แปลกๆ เช่นขาบร สมองวัวทอดกรอบและหอยเอสคาโก
หรือหอยทากของฝรั่งเศส

ถึง Dieppe* บ่าย 2 โมง 55 นาที ลงจากเรือได้ก็เดินทางต่อไปทาง
Rouen, Mantes แวะดูพระราชวัง St. Germain แล้วก็ตรงไปปารีส ถึงปารีส
2 ทุ่มครึ่ง หาที่พักได้แล้วก็ตรงไปกินอาหารที่นายเล็กพาไปที่ร้านเรียกว่า
Chez Oncle Jean เป็นร้านหรูมาก กับข้าวอร่อยที่สุด เราลองกินของแปลกๆ
เช่น ขาบร สมองวัวทอดกรอบ และหอยเอสคาโกเป็นต้น ค่ะนั่นเราหิวจัดเลย
กินจนสิ้นเงินไปหลายพันฟรังก์** ⁹⁸

* อ่านว่า เดียพ

** ฟรังก์เก่า ซึ่ง 100 ฟรังก์ เท่ากับ 1 ฟรังก์ในสมัยนี้

⁹⁷ ว. งบประมาณมารค. นิกกับพิม. หน้า 4-6.

⁹⁸ ว. งบประมาณมารค. รัตนาวดี . หน้า 35.

ที่ประเทศฝรั่งเศส ตอนที่นายเล็กหรือหม่อมเจ้าदनัยวัฒนา หม่อมเจ้ารัตนาวดี และป้าสร้อยถูกกลั่นแกล้ง รถม้ามันหมดและต้องพักแรมที่บ้านของชาวนาฝรั่งเศส อาหารที่ภรรยาของชาวนาฝรั่งเศสทำนั้นอาจจะจะเป็นอาหารที่ดูธรรมดา แต่หม่อมเจ้ารัตนาวดีชื่นชมว่าเป็นอาหารที่อร่อยมาก

ในที่สุดเราก็ไปถึงบ้านซึ่งเห็นแสงไฟริบหรี่จากที่จอดรถ บ้านนั้นอยู่โดดเดี่ยว พอไปถึงนายเล็กก็จัดการให้ป้านั่งพักอยู่บนตอม่อไม้แถวหน้าก่อน ตนเองเข้าไปเคาะประตูบ้าน สักครู่ก็มีคนมาเปิด มีเสียงพูดกันสักครู่ นายเล็กก็กลับมาหาเราพูดว่า “เชิญเสด็จกระหม่อม เชิญครับ เจ้าของบ้านใจดีเหลือเกิน บอกว่าเขาพอจะมีอาหารเผื่อเราแก้หิวไปพลางๆก่อน”

อาหารวันนั้นอร่อยอย่างประหลาดที่สุด ของชาวบ้านแท้ๆ แต่ช่างวิเศษจริง จะเป็นเพราะหญิงหิวจัด หรือเมียชาวนาทำกับข้าวเก่งไม่ให้เสียชื่อชาวฝรั่งเศสก็ไม่ได้ มีซूपหัวหอม ไข่เจียวใส่เห็ด ขนมหังปอนด์ ยาวเพื่อย และเนยแข็งเท่านั้นเอง อ้อ มีเหล้าแดงเหยือกโตเหยือกหนึ่งด้วย แก้วหนาว ไข่ซูปนั้นมีขนมหังมีกลิ่นกระเทียมฉุยฉุยทั้งแผ่น มีเนยแข็งเคลือบไปกับหัวหอมอยู่ในนั้น ร้อนจีจันคว้นขึ้นโขมงเทียวคะ เพียงได้กลิ่นก็น้ำลายแทบหกแล้ว แหมมันช่างอร่อยนี่กระไร ยิ่งกับอาหารทิพย์ เรากินกันเสียยกใหญ่ เจ้าของบ้านทั้งผัวเมียอมยิ้ม ดูเราสวาปาม ของหวานมีลูกเชอร์รี่สดๆ หวานฉ่ำเก็บจากสวนของเขาเองเมื่อตอนเย็นวันนั้น ⁹⁹

อาหารที่ชาวนาฝรั่งเศสทำมีซูปหัวหอม ซูปนี้มีขนมหัง มีกลิ่นกระเทียมฉุยด้วย มีเนยแข็งปนกับหัวหอม กลิ่นซูปหัวหอมร้อนๆ กลิ่นหอมมาก และมีไข่เจียวใส่เห็ด ขนมหังปอนด์และเนยแข็ง เครื่องดื่มคือเหล้าแดงเหยือกโต ดื่มเพื่อแก้ความหนาว และทานเชอร์รี่ด้วย

ที่ประเทศฝรั่งเศส ณ ปราสาทโบราณของเมอซีเออร์และมาตามป็องตินัยกเพื่อนของหม่อมเจ้าदनัยวัฒนา หม่อมเจ้าदनัยวัฒนาทราบว่หม่อมเจ้ารัตนาวดีชอบปราสาทโบราณของยุโรปมาก จึงขอให้เพื่อนชาวฝรั่งเศสผู้เป็นเจ้าของปราสาทโบราณอนุญาตให้หม่อมเจ้ารัตนาวดีและป้าสร้อยมาค้างแรมที่ปราสาทของตน และเลี้ยง

⁹⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 53.

อาหารเย็นเป็นการเลี้ยงต้อนรับ ทุกคนประทับใจในไมตรีจิตของมิตรทั้งสองนี้มาก เมอซิเออร์และมาตามได้เลี้ยงอาหารเย็น บรรยากาศจัดได้อย่างหรูหราและอาหารรสเลิศ

ที่หญิงติดใจที่สุดคือห้องกินข้าวของเขา มันโบราณดี โต๊ะไม้โอ๊ก ใหญ่ไม่ปูผ้า ใช้ผ้าผืนเล็ก ๆ บักมีมือดีปูเป็นแห่งๆ ในห้องกินข้าวไม่ใช่ไฟฟ้า เขาจุดเทียนไขไว้กลางโต๊ะ ใช้เชิงเทียนหู ดูก็รู้ว่าโบราณ เครื่องใช้ทุกอย่างก็ โบราณและหรู กับข้าวก็อร่อยที่สุด มี 2 อย่างเท่านั้นคือซุปและเนื้อ อยู่ที่นี่ ซุปร้อน ๆ นะอร่อยเสมอ ส่วนเนื้อของเขาก็เนื้อสันในทอดอย่างที่เรากินๆ แต่ เขาใส่โรสแมรี่หั่นฝอย ๆ ทำให้มีกลิ่นแปลก ๆ อร่อยดี กินกับมันและผัก หลายอย่าง ของหวานก็ไม่มีมีแต่ผลไม้และเนยแข็งสัก 5 ชนิด กินกับ เหล้าแดงแถมตัวเอง แหม หญิงกินเสียแทบลุกไม่ขึ้นทีเดียวล่ะ หญิงเป็น นักเลงกินเนยแข็งอยู่แล้ว ชนิดกลืนเน่าๆ ชนิดว่าขึ้นอะไรต่ออะไร หญิงลองชิม ดูแล้วก็ชอบเสียด้วย นายเล็กถึงกับออกปากชมว่าหญิงเป็นนักเลงแท้ enjoy ทุกๆ อย่าง ตั้งแต่อาหารเครื่องดื่มไปจน...ทุกอย่าง! ¹⁰⁰

เจ้าของปราสาทได้จัดห้องอาหารอย่างหรูหรา บรรยากาศเป็นแบบโบราณ โต๊ะ ไม้โอ๊กตัวใหญ่ ปูผ้าปักอย่างงดงามเป็นแห่งๆ มีเชิงเทียนแบบโบราณ จุดเทียนไข กลางโต๊ะ กับข้าวมีซุปร้อนๆ และเนื้อสันในทอดใส่โรสแมรี่หั่นฝอย กินกับมันและ ผักนานาชนิด ของหวานมีอันนี้ไม่มี มีแต่ผลไม้และเนยแข็ง เครื่องดื่มคือเหล้าแดง

ที่ประเทศเยอรมัน นายเล็กหรือหม่อมเจ้านัยวัฒนาได้สอบถามจากพนักงาน ของโรงแรม จึงได้ทราบว่ามีย่านอาหารเล็กๆ ขายอาหารเยอรมันแท้ๆ อร่อยมาก นายเล็กจึงพาหม่อมเจ้ารัตนาวดีไปทานอาหารที่ร้านนี้

หม่อมพื้งกลับมาจากพาน้องหญิงไปเสวยข้าว หม่อมสืบได้ความ จากสาวใช้ของโฮเต็ลที่นี้เองว่า มีเรสเดอรองเล็กๆ ขายแต่เบียร์ ไส้กรอก Sauerkraut* มันดัมทั้งเปลือก และชีโครงหมูย่าง ที่เรียกว่า ripli ** ของหวาน ก็มีอย่างเดียว กินกับกาแฟถ้วยใหญ่ หม่อมรู้สึกรู้ว่าเข้าที่ ก็เลยพาน้องหญิงไป

¹⁰⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 67-68.

คนที่ไปร้านนั้นโดยมากเป็นชาวบ้าน คนโก้ยเขาไม่ไปกัน เขากินที่อื่นที่หรูหรากว่านี้ หม่อมสงสัยว่าถึงจะหรูหราเพียงไหนก็คงไม่ร่อยไกวกว่าเรสเตอรัอง Krebs *** ของเราได้เป็นอันขาด

เราทั้ง 2 คนเป็นผู้แต่งตัวโก้ที่สุดในร้าน น้องหญิงแต่งชุดสีกรมท่าซึ่งซื้อจากร้าน CHANEL ที่ปารีส กลัดเข็มขัดเพชรเป็นรูปเกือกม้าอันเล็กๆ งามไปทั้งองค์ หม่อมไม่สามารถจะถอนสายตาไปจากเธอได้ เรานั่งตรงกันข้ามโต๊ะซึ่งไม่ได้ปูผ้า เครื่องใช้ล้วนแต่เป็นของชาวบ้านแต่สะอาดสะอ้าน ถ้วยเบียร์ใหญ่ยังกับโอง แสงไฟสลัวๆ ส่งไปที่พัคตร์น้องหญิง ทำให้เห็นเงาขนเนตรที่ปรางทั้งสองข้าง ทำไมเธอน่ารักเช่นนั้นออรรชรอ่อนแอ่นไปทั้งองค์ ยิ่งพิศก็ยิ่งเพลิน

“ ไหนนายเล็กกว่ามีทาร์ตทำด้วยแป้งครึ่ง อัลมอนต์ครึ่ง ไล่เป็นผลไม้กวนแบบออสเตรียอย่างไรละ ” น้องหญิงก็เสียงอ่อนลงเหมือนกัน

“ อ้อ Linzer torte หม่อมจะสั่งถวายเดี๋ยวนี้ ” แล้วหม่อมก็เรียกบอยสั่ง Linzer torte 2 ที่ และกาแฟ 2 ถ้วย¹⁰¹

* กะหล่ำปลีหั่นเป็นชิ้นเล็กๆ ดองเปรี้ยว

** ริปลี่

*** แปลว่า กุ้ง

คนเยอรมันชอบดื่มเบียร์มาก และได้กรอกเยอรมันเป็นอาหารที่ขึ้นชื่อของประเทศนี้ที่ร้านอาหารนี้ ทั้งสองได้ดื่มเบียร์ ทานไส้กรอก ผักกะหล่ำปลีหั่นเป็นชิ้นเล็กๆ ดองเปรี้ยวที่เรียกในภาษาเยอรมันว่า Sauerkraut มันที่ต้มทั้งเปลือก และชีโครงหมูย่างที่เรียกว่า rippli และมีขนมหวานที่เรียกว่า Linzer torte เป็นขนมทาร์ตทำด้วยแป้งครึ่งหนึ่งและอัลมอนต์ครึ่งหนึ่ง ไล่ของขนมเป็นผลไม้กวนแบบออสเตรีย และได้กาแฟทานกับขนมในตอนนี้ได้ยกมาได้กล่าวถึงถ้วยเบียร์ว่ามีขนาดใหญ่มาก หม่อมเจ้าดนัยวัฒนาได้เปรียบเทียบว่า “ถ้วยเบียร์ใหญ่ยังกับโอง” แก้วเบียร์มีขนาดใหญ่มาใหญ่กว่าแก้วธรรมดาทั่วไป

¹⁰¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 103 - 105.

คนยุโรปนิยมทานเนยมาก ทุกคนได้ไปที่เมือง Appenzell หม่อมเจ้ารัตนาวดี เขียนจดหมายเล่าให้บริศนาฟังว่า ได้ไปทานเนยแข็งที่ร้านอาหารร้านหนึ่งซึ่งเป็นร้านอาหารแบบชาวบ้าน ดังนี้

เมื่อดูแล้วเราก็ตื่นกระไดไปชั้นบน ซึ่งเป็นเรสเตอรองแบบชาวบ้าน มีขายแต่เนยแข็ง ขนมปังกินกับกาแฟใส่ครีมหรือเหล้าองุ่นเท่านั้น เขาถามว่า เราต้องการเนยแข็งชนิดไหน ออกชื่อภาษาสวิสเยอรมันดังซิกซัคตั้งยี่ดยาว เรางงไปหมด ในที่สุดหญิงจึงลุกขึ้นไปชี้ชนิดที่ต้องการ เขาก็ตัดมาให้ชิ้นโตเท่าหนังสือเล่มหนาๆ แล้วเขาก็เอาขนมปังขึ้นแท่นยักษ์ และเนยก้อนเท่ากำปั้นมาตั้งให้พร้อมด้วยจานและมีด หญิงรู้สึกว่ามันก็พอสำหรับ 6 คน อาจจะมีเหลือพอกลับบ้านขึ้นไม่เลิกลักขึ้นด้วยซ้ำ แต่หาไม่ได้ เท่านั้นเป็นส่วนสำหรับกินคนเดียว เขาเอามาให้อีก 6 ส่วนเท่ากัน ยังไม่ทันจะกิน เพียงแต่เห็นก็ออกจะอึดๆ

ป้า หญิง และนายเล็ก กินเนยแข็งกับเหล้าแดงซึ่งอร่อยที่สุด คณะก็กำลังกินกับกาแฟถ้วยเท่าโถงชั้นคลัก ถ้ากินหมดถ้วยน้ำหนักหัวขาดนอน ไม่หลับตลอดคืน

.....

วันนั้นเรากินขนมปังทาเนยกับเนยแข็งก้อนใหญ่ และดื่มเหล้าแดงสามคนหนึ่งเหยือกจนอึดแทบจะจุก แล้วหญิงเกิดนึกขึ้นได้ถึงครีมสดมากมายข้างล่าง ก็อยากกินสตรอเบอร์รี่กับครีมขึ้นมาเต็มแก จึงให้นายเล็กส่งภาษาเยอรมันสั่งมากิน ยายเจ้าของร้านบอกว่าครีมมีมาก แต่สตรอเบอร์รี่ไม่มี ยายลูกสาวรุ่นสาวแก้มแดงกลมของแกที่กำลังซดกาแฟอยู่ใกล้ๆ ร้องบอกแม่ว่าในสวนมี ยายแม่ก็เลยให้ไปเก็บ สักครู่ลูกสาวก็กลับมา ถือกระเช้ามา 2 ใบ มีสตรอเบอร์รี่ 2 ชนิด อย่างที่ขึ้นเองลูกนิตๆที่น้องๆไปเก็บมาจากป่าหลังบ้านเมื่อปลายวันนั้นเอง กับชนิดลูกโตๆแดงแปริ๊ดสดน่ากินที่พ่อปลูกไว้ในสวนที่บ้าน คนอื่นๆตรงเข้าใส่ลูกโตแดงซึ่งรู้จักดีกว่า ส่วนหญิงลองลูกเล็กๆที่ขึ้นเอง แล้วกลับชอบมากกว่าเพราะกลิ่นหอมแรงและมีรสแหลมกว่าลูกใหญ่ๆ มองดูนายเล็กเห็นเขากินลูกเล็กๆอย่างหญิงเหมือนกัน เจ้าของร้านตักครีมมาให้เติมซามใหญ่ เรากินเสียจนกินไม่ไหว¹⁰²

¹⁰² เรื่องเดียวกัน, หน้า 113 - 115.

คนขายตัดเนยแข็งขึ้นโตมีความหนาเท่ากับหนังสือเล่มหนาๆ และให้ทานคู่กับขนมปังขึ้นใหญ่มาก และมีเนยก้อนเท่ากำปั้น หม่อมเจ้ารัตนาวดีเล่าให้ปริศนาฟังว่าทั้งเนย เนยแข็งและขนมปังขึ้นโต คิดว่าสำหรับคน 6 คน แต่ว่าทั้งหมดนี้สำหรับคนเดียวเท่านั้น และได้ทานกับเหล้าแดง หรือจะทานกับกาแฟก็อร่อยเช่นกัน และนมยังมาทำเป็นครีมสด นำมาทานกับผลไม้เช่นสตอเบอรี่

ที่ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ หม่อมเจ้าदनัยวัฒนาพาหม่อมเจ้ารัตนาวดีไปทานอาหารที่ Ellikon ใกล้กับเขตแดนประเทศเยอรมัน มีร้านอาหารเล็กๆ อยู่ริมแม่น้ำไรน์

.....ครั้นแล้วน้องหญิงบอกว่ากลางคืนอยากไปสวายอะไร
อร่อยๆในที่ที่ยังไม่เคยไป หม่อมก็เลยพาไป Ellikon ใกล้กับเขตแดนเยอรมัน มี
เรสเตอร์รองเล็กๆ อยู่ริมแม่น้ำไรน์ ขายแต่ Friture du lac กินกับ mayonnaise
อย่างเดียว ถ้าไม่ใช่หน้าที่มีปลาเล็กๆ เรสเตอร์รองนี้ดูเหมือนปิดเลย ทางจาก
Winterthur ไป Ellikon นี่สวยมาก ผ่านทางเป็นเขาคดเคี้ยวซึ่งเป็นป่า มี
กระต่ายป่าตัวโตๆ วิ่งผ่านหน้าหลายครั้ง มีกวางสีแดงยืนท่าทางสง่าดูเราจาก
ชายป่าเป็นต้น กลับมาถึงซูริกราว 5 หุ่มี ป้าสร้อยปิ่นใหญ่ว่าของดีๆ ที่ซูริกมี
ถมเถ อุดสาหกรรมไปกินถึงริมแม่น้ำไรน์ใกล้เขตแดนเยอรมัน ต้องขึ้นรถไฟ
ตั้งไกล เสียเงินและเวลาโดยเปล่าประโยชน์ ส่วนน้องหญิงชมเชยหม่อมใหญ่
ว่าเลือกที่เก่ง ทำให้จึ้งรู้ที่กินดีๆ เช่นนี้ หม่อมก็เลยรับสารภาพว่าได้ถามเพื่อนที่
Winterthur เขาบอกให้จึ้งไปถูก ¹⁰³

ร้านอาหารนี้ขายแต่ปลาตัวเล็กทอดกรอบที่เรียกว่า Friture du lac กินกับ
mayonnaise หม่อมเจ้าदनัยวัฒนาเล่าให้หม่อมเจ้าพจนปรีชาฟังว่า ร้านอาหารนี้
ขายแต่ปลาตัวเล็กทอดกรอบนี้อย่างเดียวเท่านั้น ถ้าไม่ใช่ฤดูที่มีปลาตัวเล็กๆ ก็ปิดร้าน
ไม่ขายอาหาร ซึ่งหม่อมเจ้ารัตนาวดีประทับใจร้านอาหารร้านนี้มาก

อาหารเป็นวัฒนธรรมประจำชาติ เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชาติ จากที่ผู้แต่งได้
ทรงเล่าไว้ในเรื่องนิกกับพิมและเรื่องรัตนาวดีทำให้ผู้อ่านได้ทราบอาหารของชาวยุโรปทั้ง
อาหารคาว อาหารหวาน ผลไม้ และเครื่องดื่ม

¹⁰³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 135.

3.3 การแต่งกาย

เรื่องรัตนาวดีได้กล่าวถึงเสื้อผ้าการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ดังเช่นที่หม่อมเจ้าदनัยวัฒนาเขียนจดหมายเล่าให้หม่อมเจ้าพจนปรีชาฟังว่า หม่อมเจ้าदनัยวัฒนาพาหม่อมเจ้ารัตนาวดีไปเที่ยวที่เมือง Lindau ซึ่งเป็นเมืองในประเทศเยอรมัน เป็นเมืองที่สวยงาม อยู่ริมทะเลสาบ Boden เมืองนี้ทั้งชาย หญิงยังคงแต่งกายที่รักษาเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ดังนี้

หม่อมพาไปเมือง Lindau * ทุกๆ คนตื่นตื่นเมืองนี้มากมาย เพราะ เป็นเมืองสวยอยู่ริมทะเลสาบ Boden ผู้คนก็แต่งตัวเข้าที่ ไม่ได้แต่งอย่าง แหม่มฝรั่งธรรมดาอย่างที่เห็นๆ ผู้หญิงที่เห็นตามถนนก็ล้วนแต่งตัวแบบ ชาวเขาแถบนั้นคือ นุ่งกระโปรงฟูๆ มีผ้ากันเปื้อนทับและใส่เสื้อแขนพอง เป็นต้น ผู้ชายก็แต่งตัวแบบชาวทิวอล หรือบาวาเรีย คือ นุ่งกางเกงหนั งสวมหมวกมีขนนกปัก¹⁰⁴

* อ่านว่าลินเดา เป็นเมืองในเยอรมัน

หม่อมเจ้าदनัยวัฒนาเล่าให้หม่อมเจ้าพจนปรีชาฟังว่า ผู้หญิงที่เมือง Lindau นี้ ไม่ได้แต่งกายอย่างชุดสากลทั่วไป แต่ยังคงรักษาเอกลักษณ์การแต่งกายแบบดั้งเดิม เอาไว้ตามแบบผู้หญิงในชนบทคือ นุ่งกระโปรงฟูๆ สวยงาม มีผ้ากันเปื้อนทับ และใส่เสื้อ แขนพอง ผู้ชายก็แต่งตัวตามแบบเอกลักษณ์ดั้งเดิม ซึ่งหม่อมเจ้าदनัยวัฒนาเรียกว่า ผู้ชายก็แต่งตัวแบบชาวทิวอล หรือบาวาเรีย คือ ผู้ชายนุ่งกางเกงหนั งสวมหมวกที่มี ขนนกปัก ซึ่งเป็นการแต่งกายที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่นที่ดูแปลกตาและงดงามทั้ง ผู้ชายและผู้หญิง

3.4 สถาปัตยกรรม

ในงานวิจัยนี้จะกล่าวถึงสถาปัตยกรรมอันโดดเด่นที่ผู้แต่งได้ทรงกล่าวไว้ใน นวนิยายได้แก่

¹⁰⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 109.

Whispering Gallery ของวัดเซนต์พอล กระโจมแพะรูปบ้านของเชกสเปียร์
ปราสาทโบราณของยุโรป และร้านอาหารหรูใต้ดินที่ประเทศอิตาลี

Whispering Gallery ของวัดเซนต์พอล

หม่อมเจ้ารัตนาวดีได้ไปเยี่ยมชมที่วัดเซนต์พอล ได้เขียนจดหมายเล่าให้
หม่อมเจ้าพจนปรีชาฟังว่า ขึ้นบันได 655 ขั้น และขึ้นไปบน Whispering Gallery
ของวัดเซนต์พอล ที่โดมนี้ออกแบบให้มีความพิเศษ นั่งกันคนละมุมและพูดตรง
ฝ่าผนังจะได้ยินเสียงสะท้อน

จดหมายจากหม่อมเจ้ารัตนาวดี ถึงหม่อมเจ้าพจนปรีชา

ลอนดอน

วันที่ 28 เมษายน

ทูลเจ้าฟ้าทรงทราบ

เวลานี้หญิงใช้เวลาเที่ยวเตร่ขนาดหนัก เรามีอะไรกันดีที่ไหน
หญิงเป็นไมยอุมขาด ฟังคอนเสิร์ตหรือไม่ก็ดูละครทุกคืนเลย โอเปร่า บัลเลต์
ไอซีวีวีว ละครพูด musical comedy หญิงดูแล้วทั้งนั้น แม้แต่เซอร์ลอเรนซ์
อลิเวียร์และจอห์น กิลกู๊ด หญิงก็เคยได้เห็นตัวจริง

ที่ต่างๆที่ควรจะดูเช่น Tower of London Westminster
Abbey ปาเลเมนต์ มิวเซียมสำคัญๆ ระเบียบรูปภาพ มิวเซียมชีผึ้ง
สวนสัตว์ แฮมตันคอร์ต ปราสาทวินด์เซอร์ อะไรพวกนั้น หญิงไปดูทั่วแล้ว

วันนี้เป็นวันอาทิตย์ วิวิลซึ่งมาค้างกับหญิงตั้งแต่วันเสาร์ (เขามา
ค้างทุกเสาร์ถ้ามาได้) ชวนไปดูอะไรๆกันอีก ตกกลางคืนไม่ถูกว่าจะไปไหนดี ก็
พอดีคุณนพแว่นตาโตเพื่อนคุณปรีศนาแต่โบราณมาชวนไปดูวัดเซนต์พอล เรา
ก็เลยตกลงคุณนพพาเราขึ้นกระไดตั้ง 655 ขั้น (เรานับ
ด้วยกันทุกคน) ขึ้นไปบน Whispering Gallery ของวัดเซนต์พอล แล้วไป
นั่งกันคนละแห่ง คุณกันตรงฝ่าให้เสียงสะท้อน สนุกจัง หัวเราะกันก็กึกกัลคล้าย
เด็กนักเรียนหนีไปเที่ยว มีกระไดที่ไหนเราไต่ขึ้นไปหมดเพื่อไปดูวิวเมือง

ลอนดอน ครั้นแล้วเราก็ก้าวไปใน crypt * ไปเยี่ยมที่ฝังศพเวลลิงตัน เนลสัน และคริสโตเฟอร์ เร็น ผู้สร้างวัดนี้¹⁰⁵

* อ่านว่า คริพท์ หมายถึงห้องหรือวัด คือ Chaple เล็ก ใต้วัดใหญ่ สำหรับใช้ฝังศพ

กระท่อมแพะรูปบ้านของเชกสเปียร์

หม่อมเจ้ารัตนาวดีได้เดินทางไปที่บ้านกวีเอกของโลกชาวอังกฤษ เชกสเปียร์ และบ้านภรรยาของเชกสเปียร์ แอนน์ แฮทาเว บ้านของเชกสเปียร์เป็นกระท่อมแพะรูป หม่อมเจ้ารัตนาวดีไม่ได้เล่าถึงบ้านของเชกสเปียร์ให้ปริศนาฟังมากนัก เพราะปริศนาเคยมาที่บ้านหลังนี้แล้วตอนที่มาเกี่ยวกับหม่อมเจ้าพจนปรีชา หม่อมเจ้ารัตนาวดีจึงเล่าให้ฟังถึงความประทับใจที่มีต่อบ้านของเชกสเปียร์อย่างสั้นๆ ว่า

ครั้นแล้วเราก็ก้าวมาตามหานายเล็กให้เขาขับรถพาไปดูเมือง ไปดูบ้านของเชกสเปียร์ และบ้านแม่แอนน์ แฮทาเว เมียของเขา เป็นต้นบ้านเชกสเปียร์สวยมาก เป็นกระท่อมแพะรูป * แสนจะน่ารัก มีต้นกุหลาบเลื้อยห้อยทุกหนทุกแห่ง กำลังออกดอกสีต่างๆเต็มไปหมด ใฝ่หน้าต่างออกมาก็เอื้อมมือออกไปเก็บดอกกุหลาบได้ทันที หญิงจะไม่เล่ามากเพราะคุณปริศนาก็เคยมาเที่ยวที่นี่แล้ว¹⁰⁶

* Thatch คือ ฟางข้าวหรือหญ้าแห้ง หรือใบไม้แห้งสำหรับมุงหลังคา คล้ายหลังคาจากของเรา

บ้านของเชกสเปียร์เป็นบ้านกระท่อมแพะรูป ผู้แต่งทรงเขียนเชิงอรรถอธิบายให้ฟังว่า หลังคาบ้านมุงด้วยฟางข้าวหรือหญ้าแห้ง หรือใบไม้แห้ง คล้ายหลังคาจากของกระท่อมเมืองไทย หม่อมเจ้ารัตนาวดีชอบกระท่อมแพะรูปนี้มากและเรียกว่า “ แสนจะน่ารัก ” ตัวบ้านมีต้นกุหลาบเลื้อยห้อยอยู่ทุกหนทุกแห่ง ประดับตกแต่งบ้านให้ดูงดงามเป็นอย่างยิ่ง และในขณะที่ไปเที่ยวเป็นช่วงที่ดอกกุหลาบกำลังผลิบานอย่างงดงาม ออกดอกสีต่างๆ เต็มไปหมด เมื่อเยี่ยมหน้าออกจากหน้าต่างก็เอื้อมมือออกไปเก็บดอกกุหลาบได้

105 เรื่องเดียวกัน, หน้า 24 - 25.

106 เรื่องเดียวกัน, หน้า 29.

ปราสาทโบราณของยุโรป

หม่อมเจ้าदनัยวัฒนาพาหม่อมเจ้ารัตนาวดีไปที่ปราสาท Chambord ปราสาทนี้มีความใหญ่โตมหรรหามาก มีหอคอยหลายสิบอันซึ่งรูปร่างไม่เหมือนกันเลย และความพิเศษของปราสาทนี้อยู่ที่บันไดของปราสาทที่มีศิลปะในการสร้างมาก ที่คนขึ้นและลงบันไดไม่สามารถเจอกันได้

น้องหญิงยังไม่ทันจะว่าอะไรต่อไป ก็พอดีเราไปถึงปราสาท แม้คุณป้าสร้อยก็ยังตื่นเต้นในความใหญ่โตมหรรหของปราสาทนี้ ซึ่งเหมือนกับเมืองทั้งเมืองยิ่งกว่าบ้านคน ถึงแม้จะเป็นพระราชวังก็ตาม มีหอคอยหลายสิบอัน ซึ่งรูปร่างไม่เหมือนกันจนอันเดียว บันไดของปราสาทนี้ประหลาดที่สุด มีศิลปะมากในการสร้าง คนขึ้นและคนลงหาเจอกันไม่ แล้วก็ไต่ลงมาอยู่ที่เดียวกันนั่นเอง เมื่อตอนกบฏใหญ่ฝรั่งเศส พวกกบฏลุกกันขึ้นมาจะฆ่าเจ้าของปราสาท เจ้าของเห็นจะพอหลบพ้นเพราะบันไดพิเศษอันนี้

นายวิศาลกับนายพุทธชุบซิบกันสักครู่ นายวิศาลก็เข้าไปอธิบายให้น้องหญิงและคุณป้าสร้อยฟังว่า ปราสาทนี้สร้างขึ้นโดยพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 เมื่อศตวรรษที่ 18

หม่อมเหินส์พักตร์ของน้องหญิงแล้วอดหัวเราะเกือบไม่ได้ เธอตรงไปชี้ตราจิ้งเหลนทรงเครื่องที่อยู่ทั่วทุกหนทุกแห่งในปราสาทนี้ แล้วถามหม่อมว่า “ไหน นายเล็ก ลองบอกซิว่านั่นตัวอะไร?”

หม่อมจึงอธิบายว่า นั่นคือตราของพระเจ้าฟรานซิสที่ 1 หรือเรียกอย่างฝรั่งเศสว่า ฟร็องซัวที่ 1 ผู้สร้างปราสาทนี้ตั้งแต่ศตวรรษที่ 16 สร้างขึ้นบนที่ร้างแห่งนี้ เพราะคูรักรคนหนึ่งของพระองค์ ชื่อ เคาเตส เดอ ทูรีเคยอยู่ใกล้ที่นี่ แล้วหม่อมก็อธิบาย Renaissance Architecture ของฝรั่งเศสใหญ่โต ในที่สุดลงท้ายว่า Pierre Neveu ผู้คิดแบบปราสาทนี้ ตั้งใจจะให้ เป็นแบบโบราณครึ่งหนึ่ง เป็นวิลล่าแบบบิตาเลียนครึ่งหนึ่ง เมื่อ 2 อย่างมารวมกันเข้าก็เลยรูปร่างเป็นปราสาท Chambord นี้ แล้วหม่อมก็พาน้องหญิงและคณะไปดูตอนที่พระเจ้าเฮนรีที่ 2 โปรดให้เสริมขึ้นใหม่ต่อจากที่เก่า ซึ่งมีพระนาม H สลักไว้ทุกหนทุกแห่ง¹⁰⁷

¹⁰⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 42 – 43.

* หมายถึงการฟื้นฟูและขยายตัวครั้งใหญ่ของภาษา ศิลปะ และวิทยาการต่างๆในยุโรปภายหลังยุคกลางคือนับตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 15 เป็นต้นมา

หม่อมเจ้าदनัยวัฒนา หม่อมเจ้ารัตนาวดีและป้าสร้อยได้ไปเยี่ยมชมปราสาทโบราณอีกหลายแห่งดังนี้

ออกจากปราสาท Blois เราไปหาอาหารกลางวันกินตามทาง แล้วก็แวะไปดูปราสาทที่ Fougères และ Cheverny ปราสาท Cheverny นี้ไม่ได้สร้างในสมัยเดียวกับปราสาทอื่นที่ได้ดูมาริมแม่น้ำลัวร์ แต่สร้างในสมัยที่เรียกว่า Classical period คือเมื่อศตวรรษที่ 17 และ 18 ต่อจากนั้นเราก็ก่อนกลับไปที่ทางเก่าดูปราสาท Chaumont (ศตวรรษที่ 16) ¹⁰⁸

หม่อมเจ้ารัตนาวดีชอบปราสาทโบราณเป็นอย่างมาก นายเล็กหรือหม่อมเจ้าदनัยวัฒนาจึงพาหม่อมเจ้ารัตนาวดีไปชมปราสาทโบราณอีกหลายแห่ง หม่อมเจ้ารัตนาวดีทรงเล่าให้หม่อมเจ้าพจนปรีชาฟังว่า ที่ Amboise ประเทศฝรั่งเศส มีปราสาทโบราณในบริเวณนี้หลายแห่ง

จดหมายจากหม่อมเจ้ารัตนาวดี ถึงหม่อมเจ้าพจนปรีชา

Tours

วันที่ 17 พฤษภาคม

ทูลเจ้าพี่ทรงทราบ

หมื่นเจ้าพี่ได้รับจดหมายจากหญิงบ่อย เพราะหญิงกำลังขยันเขียนมันมีเรื่องที่จะเขียนมากมายนี้คะ หญิงอยู่ที่ Amboise 2 วันแล้วก็มานี้ ตั้งใจจะค้างสัก 2 คืน เพื่อตอนกลางวันจะได้ขับรถไปดูปราสาทแถวใกล้ๆ นี่คือนปราสาท Luynes, Vouvray, Langeais, Azay-le-Rideau, Chinon และ Loches นี่ก็ได้มาค้าง 2 วันตามที่กะแล้ว ได้ดูปราสาทที่ต้องการดูทั้งหมด พรุ่งนี้จะออกแต่เช้าตรงไป Limoges ผ่าน Châteauroux

¹⁰⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 49.

ปราสาทที่หญิงสนใจมากคือ Chenonceau เพราะเกี่ยวกับ
ควีนแคทเธอรีน (de Medici) ของหญิงอีก ปราสาทนี้เดี๋ยวนี้นี้เป็นของเศรษฐี
ฝรั่งเศส ซึ่งมีบ้านอยู่ที่ปารีส เควาะห์ดีหน่อยที่ใจคอกว้างขวางไม่หวง
เราเลยมีโอกาสดำเนินเข้าไปชมตามสบาย

เมื่อแรกหญิงไม่ค่อยสนใจกับปราสาท Tours นัก แต่นายเล็กบอกว่า
Balzac เขียนไว้ว่าปราสาทนี้เป็นอนุสรณ์ซึ่งงดงามที่สุดแห่งหนึ่งของฝรั่งเศส
ครั้นนายเล็กว่าคุณปริศนาชอบ Balzac มาก ก็เลยพาหญิงไปดูบ้านเกิด
ของเขาเพื่อจะได้เก็บไว้จดจำกับคุณปริศนาที่หลัง ครั้นแล้วเราก็ไปดูวัด
และเมืองเก่า หญิงชอบเมืองเก่าที่สุด มันช่างโรแมนติกนี่กระไร หญิงซื้อ
หนังสือชื่อ Curé Tours ของ Balzac มาได้เล่มหนึ่งเป็นภาษาฝรั่งเศส ตั้งใจจะ
อ่านให้สนุกเพราะไหน ๆ กำลังอยู่ในเมือง Tours ทั้งที่ จะได้เห็นภาพ
ตรงโน้นตรงนี้ได้ถนัด ถ้าเขาพูดถึงวัดเราจะได้นึกถึงวัดกอกิกที่ไปดูมาวันนี้อย่าง
แต่แห่ภาษาของพี่แกล้งสันดี ทุกประโยคต้องไม่เข้าใจเสีย 2 - 3 คำ
เป็นอย่างน้อย เลยยอมแพ้ เก็บห่อจะส่งไปให้คุณปริศนาอ่าน ตัวหญิงเอง
ลุกขึ้นนั่งเขียนถวายเจ้าพี่สนุกกว่า ¹⁰⁹

หม่อมเจ้ารัตนาวดีได้เล่าให้หม่อมเจ้าพจนปริชาฟังเรื่องที่ได้ไปเที่ยวปราสาท
Langeais ปราสาทนี้เป็นป้อมสี่เหลี่ยม มีสะพานยกขึ้นลงได้ และได้เล่าว่าปราสาท
โบราณที่ประเทศฝรั่งเศสซื้อได้ในราคาที่แพงมากเท่าใดนัก

ป่าไปแล้ว หญิงก็หยิบห่อของของนายเล็ก ซึ่งหญิงซ่อนไว้ข้างหลัง
เพราะไม่อยากให้ป่าเห็นมาเปิดดู ในห่อนั้นมีหนังสือชื่อ Duchesse de
Langeais ของ Balzac ภาษาอังกฤษ แหม นายเล็กนี่แกล้งคิดดีเหลือเกิน
เพราะวันนี้องค์ที่เราไปดูปราสาท Langeais มา

ปราสาทนี้เป็นป้อมสี่เหลี่ยม มีสะพานยกขึ้นลงได้ เราขับรถออกไป
เกือบถึงประตู เกือบตรงกันข้ามกับทางเข้าของปราสาท

.....

ปราสาท Langeais นี้ เดี๋ยวนี้นี้ก็เป็นของเศรษฐีชาวฝรั่งเศส
เหมือนกัน เศรษฐีผู้นั้นตามธรรมเนียมอยู่ปารีส พอหน้าร้อนก็ย้ายมาอยู่ที่

109 เรื่องเดียวกัน, หน้า 57 - 58.

ปราสาทนี้ เป็นคนใจกว้างขวางดีมาก อุตส่าห์ยอมเสียเงินมากมายซ่อมแซมปราสาท และรักษาไว้อย่างดีเหมือนเมื่อครั้งกระโน้น คือครั้งพระเจ้าหลุยส์ที่ 11 และชาลส์ที่ 8 เครื่องใช้ทุกอย่างก็เหมือนอย่างแต่ก่อน สวยก็สวยไม่มีที่ติ แกอนุญาตให้คนดูได้ทุกห้อง จนกระทั่งห้องนอนของแกเอง หญิงได้เห็นห้องวิวาห์ของ Anne of Brittany กับพระเจ้าชาลส์ด้วยค่ะ

ได้ยินว่าปราสาทเก่าๆแถวนี้พอจะหาซื้อได้ด้วยราคาไม่สูงมากนัก เรามาเข้าหูกันซื้อไว้สักหลังจะดีไหมคะ แต่ได้ยินว่าค่าซ่อมแซมที่แพงมาก เขาว่าบ้านเล็กๆ ซืหาซื้อยากกว่าปราสาท เพราะปราสาทไม่มีคนต้องการ หญิงน่าจะอยากจะมีอยู่สักหลังเหลือเกิน ¹¹⁰

หม่อมเจ้าदनัยวัฒนาเขียนจดหมายเล่าให้หม่อมเจ้าพจนปรีชาฟังว่าได้พาหม่อมเจ้ารัตนาวดีและป้าสร้อยไปเที่ยวที่ปราสาทต่างๆ เพิ่มเติม ดังนี้

จดหมายจากหม่อมเจ้าदनัยวัฒนา ถึงหม่อมเจ้าพจนปรีชา

Limoges

วันที่ 18 พฤษภาคม

ท่านพจน์เพื่อนรัก

วันนี้เราเดินทางระยะทางไกลมาก กว่าที่จะมาถึงก็กินเวลาทั้งวัน เราออกจาก Tours แต่เช้าตรู่ แวะดูปราสาท Chatillon sur Indre, Buzancais และ Châteauroux แล้วก็ตรงมา Limoges กว่าที่จะถึงก็ค้ำกินอาหารแล้วต่างคนก็ต่างขึ้นห้องนอน เพราะเพลียเต็มทน ¹¹¹

หม่อมเจ้าदनัยวัฒนาได้พาหม่อมเจ้ารัตนาวดีและป้าสร้อยไปพักค้างคืนที่ปราสาท Sègur - le – Château หม่อมเจ้ารัตนาวดีเขียนจดหมายเล่าให้หม่อมเจ้าพจนปรีชาฟังว่าปราสาทนี้อยู่บนยอดเขา เจ้าของปราสาทเล่าให้หม่อมเจ้ารัตนาวดีฟังว่าภายในปราสาทเย็นมากเพราะทำด้วยหิน

¹¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 60 - 61.

¹¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 62.

ปราสาทของเขานี้อยู่บนยอดเขาด้วยค่ะ เหมือนปราสาทของนางเอกในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ที่หญิงเคยอ่านไม่มีผิด มองลงไปเป็นหมู่บ้าน หลังคาสีน้ำตาล มีธารน้ำไหล มีสะพานโค้งข้าม ดอกไม้ป่าและต้นเกาลัดเต็มไปหมด

.....
 มาตามป็องตินัยก็เล่าว่า แกอยู่ปราสาทนี้ได้แต่ตอนสปริงปลายๆ และหน้าร้อนเท่านั้น หน้าหนาวที่หนาวเกินไป ทำอย่างไรก็ไม่อุ่นพอ เพราะปราสาทโบราณอย่างนี้เป็นหินทั้งนั้น ห้องกว้างเกินไปทำให้อุ่นยาก คนโบราณเจ้าของปราสาททำอะไรจะหนึ่งเหยี่ยว และเลือดขึ้นทนต์หนาวเก่งกว่าคนสมัยนี้ น้ำท่าคงไม่อาบเลยตลอดเวลาที่หนาว แม้ตอนหน้าร้อน ถ้าฝนตกติดกันสัก 3 วันก็ขึ้น ต้องใช้เตาผิงเสียแล้ว เเคราะห์ดีที่เวลาเรามาอากาศอุ่นสบาย แต่กระนั้นตอนกลางคืนก็ต้องสวมเสื้อหนาๆ

ที่หญิงติดใจที่สุดคือห้องกินข้าวของเขา มันโบราณดี โต๊ะไม้โอ๊กใหญ่ไม่ปูผ้า ใช้ผ้าผืนเล็ก ๆ ปักฝีมือดีปูเป็นแห่งๆ ในห้องกินข้าวไม่ใช้ไฟฟ้า เขาจุดเทียนไขไว้กลางโต๊ะ ใช้เชิงเทียนหูลู ดูก็รู้ว่าโบราณ เครื่องใช้ทุกอย่างก็โบราณและหูลู กับข้าวก็อร่อยที่สุด ¹¹²

หม่อมเจ้ารัตนาวดีเล่าให้ฟังว่า ปราสาท Chateau Bonneval หูลูหาและใหญ่โตมาก และมี draw bridge หรือสะพานยกขึ้นลงได้ และยังมีช่องใหญ่อยู่ที่พื้นในสมัยโบราณใช้สำหรับเททรายคว่ำร้อน ๆ น้ำเดือด ๆ หินก้อนโต ๆ น้ำมนร้อน ๆ ลงไปใส่ข้าวสาลี เวลาข้าศึกพยายามจะยึดปราสาท ใช้บันไดพาดป็นกำแพงขึ้นมา

นอกจากนี้แล้วหญิงสนุกขึ้นทุกวัน จากปราสาทโบราณมาอยู่บนเขาแสนจะสบาย เมื่อวานเจ้าของปราสาท Ségur พาเที่ยวตลอดเช้า ไปดูปราสาทสมัยยุคกลางแถวนั้นชื่อปราสาท Pompadour แล้วดูวัดชื่อเดียวกัน และปราสาทมโหฬารอีกปราสาทหนึ่งชื่อ Chateau Bonneval * ซึ่งเป็นปราสาทสุดท้ายที่เราจะดูในขณะนี้ ปราสาทสุดท้ายนี้หูลูมาก ใหญ่โตมโหฬาร พระมหากษัตริย์หลายสมัยเคยเสด็จมา

¹¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 66 – 67.

ประทับเป็นแขกของเจ้าของปราสาท มี draw bridge ** มหิมา หญิงป็นขึ้นไป
ดูบนป้อมยอดปราสาทเพื่อดูวิว เห็นมีช่องใหญ่อยู่ตรงพื้น ถามว่าอะไร
ได้ความว่าเป็นช่องซึ่งเมื่อครั้งโบราณใช้สำหรับเททรายคั่วร้อน ๆ น้ำเดือด ๆ
หินก้อนโต ๆ น้ำมันร้อน ๆ ลงไปใส่ซัก เวลาซักก็พยายามจะยัดปราสาท
ใช้บันไดพาคนกำแพงขึ้นมาอย่างที่เราเคยดูบ่อย ๆ ในหนัง ¹¹³

* อ่านว่า บ็อนนิวัล

** สะพานยกขึ้นลงได้ ถ้าหมุนขึ้นให้ยกเสาก็ไม่มีใครเข้าไปในปราสาทได้ เพราะมีคูรอบกำแพง

ร้านอาหารหรูใต้ดินที่ประเทศอิตาลี

ที่ประเทศอิตาลีมีร้านอาหารที่แปลกไม่เหมือนที่ใด เป็นร้านอาหารที่
ออกแบบอย่างหรูหราอยู่ใต้ดิน หม่อมเจ้าคณัฏวดีพาหม่อมเจ้ารัตนาวดีไปทานอาหาร
ที่ร้านนี้ หม่อมเจ้ารัตนาวดีได้บรรยายว่าทางเข้าเป็นห้องเล็กๆ อยู่บนถนน เมื่อเดินผ่าน
ห้องแคบนั้นจะกลายเป็นทางลงไปอุโมงค์ และจะพบร้านอาหารที่ออกแบบอย่างหรูหรา
ภายในประดับด้วยคบไฟและไฟฟ้าซึ่งทำเหมือนเทียนไขให้แสงสว่าง และมีหญิงสาวสวย
แต่งตัวแบบโรมันโบราณร้องเพลงและมีคนเล่นดนตรีอย่างไพเราะ และทั้งสองได้เดินรา
ด้วยกัน ณ ที่แห่งนี้

เราจนแต่ไม่รู้จะตอบว่าอะไร ก็พอดีรถม้าแล่นก็ออกมาถึงถนน
แห่งหนึ่งใกล้ๆ กับแถวโรมันฟอรัม ฟิดนัยบอกให้รถหยุด แล้วหันมาบอกเราว่า
“ที่พิเศษของที่นี่เหมือนอยู่แถวนี้แหละคะ เรามาเดินหาด้วยกันเถิด ไม่ได้
มานานแล้วซักลิ้มๆ” ท่านกระโดดลงมาจากรถม้า ยื่นกรมาให้เราเกาะ ครั้งนี้
เรายอมเกาะโดยดี แล้วเดินควบกันไปตามถนน

ที่ที่ฟิดนัยพาเราไปเป็นห้องเล็กๆ แสงจะแคบ อยู่บนถนน แต่พอ
ทะลุห้องแคบนั้นเข้าไป กลายเป็นทางลงไปอุโมงค์ เป็นร้านอาหารหรูที่สุด
ที่เคยเห็นมา อยู่ใต้ดิน จัดอย่างมโหฬารอย่างที่เคยเห็นมาในรูปหรือหนัง
บ่อยๆ ฟิดนัยอธิบายว่าร้านนี้เมื่อครั้งโบราณของชาวโรมัน เมื่อสัก 2 - 3
ศตวรรษมาแล้ว ที่นี่เปลี่ยนจากไนต์คลับโบราณของชาวโรมันมาเป็นวัด *

¹¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 72.

ตั้งแต่ศตวรรษก่อนก็ได้เปลี่ยนกลับมาเป็นโน้ตคลับอย่างหยาบจนถึงทุกวันนี้ แต่เป็นโน้ตคลับชั้นคลาสสิก บรรยายาศที่เคยเป็นโน้ตคลับโบราณก็ยังอยู่ เขายังใช้คอปไฟและไฟฟ้าซึ่งทำเหมือนเทียนไข ให้ส่องแสงแต่เพียงดวงละ หนึ่งดวงเทียนเช่นเดียวกัน

เราได้นั่งแล้วก็สั่งอาหารอิตาเลียนอย่างดี เหล้าองุ่น และแฮมเปญ มาดื่ม ระหว่างรับประทานอาหารก็มีคนมาซื้อตามโต๊ะ มีผู้หญิงสาวสวย คนหนึ่ง แต่งตัวแบบโรมันโบราณ แต่ไม่ได้รวบผม ปลอยให้ยาวเพื่อยื่นพิง ฝาหินหนึ่งเหมือนตุ๊กตาปั้น เรารู้ว่าเจ้าหล่อนเป็นคนก็ต่อเมื่อเจ้าหล่อนส่งเสียง ร้องเพลงแหลมไพเราะคลอเสียงดนตรี ช่างดูน่าฟังอะไรเช่นนั้น เราต้องหยิก ตัวเองเป็นหลายครั้ง เพื่อเตือนตัวเองว่าไม่ได้ฝันไป

พอเพลงเต็มรำขึ้น ฟีดนัยก็ลุกขึ้นขอเราเดินรำ เป็นครั้งแรกที่เรา เดินรำด้วยกันตั้งแต่รู้จักกันมา¹¹⁴

* Monastery

สถาปัตยกรรมยุโรปที่ได้กล่าวถึงนี้มีความพิเศษโดดเด่นได้แก่ Whispering Gallery ของวัดเซนต์พอล แบบบ้านของคนยุโรปในสมัยก่อน เช่นกระท่อมแทชรูป บ้านของเชกสเปียร์ก็วิเอกของโลก ปราสาทโบราณของยุโรปที่ได้สร้างมาตั้งแต่ครั้งอดีต มีมากมายหลายแห่ง และร้านอาหารหรูใต้ดินที่ประเทศอิตาลี

3.5 การรักษาโรค

เรื่องรัตนาวดีกล่าวถึงเมืองชื่อว่า La Bourboule ประเทศฝรั่งเศส หม่อมเจ้า ดนัยวัฒนาเล่าให้หม่อมเจ้ารัตนาวดีฟังว่า เป็นเมืองที่คนมารักษาโรคหืด พอเข้าเขาเอา ผ้าหนาๆ คลุมหัวคลุมตัวเหลือแต่หน้า พวกกันเดินไปอาบน้ำร้อน สูดน้ำแร่เพื่อรักษาหืด ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมไปจนตลอดหน้าร้อนมีคนมารักษาโรคหืดกันมาก มาจากประเทศ ต่างๆ ทั่วโลก

¹¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 194.

Mont Dore*

เวลานี้หญิงมาอยู่บนเขาแล้ว สูงกว่าหกพันฟุต อากาศสบาย แต่ค่อนข้างหนาว (ป่านะถึงกับจับต้องมือหนาวๆ ออกมาใส่และกางร่มด้วยความหนาว) เรามาถึงตั้งแต่เมื่อคืน พอมาถึงก็กินอาหารที่ไฮเต็ลกับข้าวอร่อยตามเคย แต่คนเดินโต๊ะล้วนมีผ้าพันคอทุกคน คนที่นั่งกินอาหารก็กระแอมกระไอมากกว่าธรรมดา แต่เราก็ไม่ได้เอาใจใส่ พอกินเสร็จก็เข้าห้องนอนเลย อาจจะเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าพอใช้

รุ่งเช้า หญิงตื่นขึ้นมาก็รีบแต่งเนื้อแต่งตัว ลงมาข้างล่าง นึกจะไปเดินเล่นใกล้ๆ และดูวิวภูเขาคนเดียวก่อนป่าตื่น พอออกประตูไฮเต็ลก็ตกใจ นึกว่าตาฟาดไป เพราะเห็นคนเดินถนนทุกคนมีผ้าคลุมหัวคลุมตัวเหลือแต่หน้ายังกับเมืองอาหรับ คนเหล่านั้นต่างก็หันมามองดูหญิงอย่างประหลาดใจ คล้ายกับว่าหญิงเป็นคนแปลกหน้าพลัดมาในหมู่ของเขา แล้วต่างก็พากันเดินไปทางเดียวกัน หรือไม่ก็เดินสวนมาจากทางเดียวกัน หญิงยิ่งงง พอได้ยินเสียงทักว่า “ทมิ้นแต่เช้าเที่ยวหรือกระหม่อม?”

หญิงหันไปก็เห็นนายเล็กยืนอยู่ใกล้ๆ จึงถามว่า “ไหนบอกมาหน่อยซินายเล็ก ว่าที่นั่นเมืองอะไรกันแน่ นึกว่าอยู่เมืองฝรั่งเศส แต่ทำไมจึงกลายเป็นเมืองอาหรับไป เรามาถึงเมืองอาหรับตั้งแต่เมื่อไหร่?”

นายเล็กหัวเราะ (นายเล็กคนนี้เวลาหัวเราะหรือยิ้มละก็หน้าดีดีคะ เห็นจะเป็นเพราะฟันของเขาสวย หญิงก็ฟังสังเกตดีๆ เข้าวันนี่เอง) แล้วตอบว่า “เราอยู่เมืองฝรั่งเศสหม่อม เผอิญเป็นเมืองที่คนมารักษาโรคหืด พอเข้าเขาก็เอาผ้าหนาวๆ คลุมหัวคลุมตัวเหลือแต่หน้า พากันเดินไปอาบน้ำร้อน สูดน้ำแร่เพื่อรักษาหืดตั้งแต่เดือนนี้ไปจนตลอดหน้าร้อนมีคนมารักษาโรคหืดกันมาก คนทุกชนิดมาจากประเทศต่างๆ ทั่วโลก ตอนเช้าเขาก็รักษาโรคกันไป ตอนกลางคืนก็เข้ากาสิโนเล่นการพนันแก้เหงาบ้าง เมืองนี้ไม่ค่อยมีคนมาเที่ยว มีก็แต่คนที่มารักษาโรคหืดหรือคนที่ผ่านมาอย่างเรา แต่กระนั้นไฮเต็ลยังเต็มทุกไฮเต็ล แม้บอยที่ไฮเต็ลก็เป็นคนมารักษาหืด แต่ไม่ยอมเสียเงิน จึงหางานทำพลาง รักษาหืดพลาง การรักษาของเขา กินเวลาไม่ต่ำกว่า 3 อาทิตย์ หมอผู้เชี่ยวชาญทางโรคปอดที่มีชื่อเสียงก็มาประจำอยู่ที่นั่นหลายคน” หญิงพยักหน้าหงิกๆ อย่างเข้าใจ นายเล็กเล่าต่อไป “เลยไปจากที่นั่นหน่อยหนึ่ง เราผ่านเมื่อคืนนี้ตอนมืดแล้วเลยมองไม่เห็น เห็น

แต่แสงไฟก็ไม่รู้ว่าเป็นอะไร อันที่จริงเป็นเมืองชื่อ La Bourboule เป็นแหล่งรักษาเด็กที่เป็นหิด”

“พาฉันไปดูหน่อยได้ไหมนายเล็ก ก่อนที่ป่าจะตื่น?”

“ด้วยความยินดีอย่างยิ่ง แต่ต้องเสด็จรถ”

“เอ๊ะ ไหนว่าใกล้นิดเดียวยังงัย?” หญิงแสดงความโง่ถามออกมา

“ใกล้นิดเดียวทางรถ ถ้าจะทรงดำเนินเห็นจะหลายชั่วโมง ทางเป็นเขาทั้งนั้น”

เพราะไม่อยากจะให้คนเห็นประหลาด อยู่ ๆ มีชายหนุ่มหน้าตาโก้ ขับรถ หญิงสาวโพล่ไปนั่งป้อหลออยู่ข้างหลัง ใครจะมารู้ว่าคนหนึ่งเป็นนาย อีกคนหนึ่งเป็นคนใช้เขาก็จะต้องนึกว่าคนหน้าสีน้ำตาล 2 คนนี้ทำอะไรแปลกๆ หรือไม่ก็คิดว่าโกรธกันมาแต่ครั้งไหนจึงไปนั่งคนละแห่งอย่างนั้น หญิงจึงเปิดประตูรถข้างหน้า แล้วนั่งคู่กับนายเล็กตรงไป La Bourboule **

แฮม เมืองนี้น่ากลุ้มใจจังเลยคะ เด็กทั้งนั้นเลย เอาผ้าคลุมหัวคลุมตัวพากันเดินไปสูบน้ำแร่ อาบน้ำร้อน รักษาหิด เด็กบางคนก็มีผู้ใหญ่พาไป บางคนก็ไปกันเอง ทั้งเมืองเต็มไปด้วยเด็กคลุมหัว เด็กทุกขนาด มีตั้งแต่ขนาดเดินยังไม่ได้ ผู้ใหญ่ต้องอุ้มไป ขนาดเดินเตาะเตาะ ขนาด 6-7 ขวบ จนขนาดโตเกือบเป็นหนุ่ม เป็นสาวก็มี ทุกคนมุ่งหน้าไปทางเดียวกัน หญิงไม่นึกเลยว่าในตอนเช้าวันเดียวกันจะได้เห็นคนเป็นหิดมากมายถึงเพียงนี้ ¹¹⁵

* อ่านว่า ม็องดอร์

** อ่านว่า ลามูร์บูล

ผู้แต่งได้กล่าวถึงการอาบน้ำแร่ของชาวยุโรป เพื่อรักษาอาการปวดเมื่อยและน้ำแร่ช่วยรักษาโรคอื่นๆ อีกด้วย เมือง Baden เป็นเมืองที่อยู่ไม่ไกลจากเมืองซูริก ประเทศสวิสเซอร์แลนด์เป็นเมืองที่คนเดินทางไปเพื่ออาบน้ำแร่

หมูนี่ป่าบ่นว่าปวดเมื่อย นายเล็กก็เลยพานั่งรถไปเมือง Baden ซึ่งอยู่ไกลจากเมืองซูริกสถานีเดียวทางรถไฟ เป็นที่ที่คนมารักษาตัวและ

115 เรื่องเดียวกัน, หน้า 69 - 71.

อาบน้ำแร่ ไฮเดิลเกือบทุกไฮเดิลในเมืองนี้มีท่อไอน้ำร้อนธรรมชาติเข้าไปใน
ห้องน้ำได้ เราไปถึงก็เข้าห้องในไฮเดิลวันหนึ่งสำหรับให้ป่าพักและลงอาบน้ำ
แต่น้ำเมืองนี้มันไม่เหมือนน้ำในบ่อน้ำร้อนที่เราเคยอาบที่ศรีราชานี้ละ มันเป็น
น้ำแร่กลิ่นแรงยังกับไอน้ำ ป่าบ่นสักกระบุงจะไม่ยอมอาบทำเดียว

ป่า “นี่มันเรื่องอะไรถึงจะเกณฑ์ให้หม่อมฉันอาบน้ำเหม็นๆ
อย่างนี้ละ ท่านหญิง?”

หญิง “อ้าว ไหนว่าจะรักษาความปวดความเมื่อยไม่ใช่หรือคะ”

ป่า “ถูกแล้วเพคะ แต่ไม่ยกรักษาด้วยน้ำเหม็นๆ”

หญิง “น้ำหอมๆ มันจะรักษาได้อย่างไร จะรักษาหรือไม่รักษา
ก็ว่ามา ถ้าไม่รักษาจะได้กลับไปซูริก แล้วที่หลังปวดเมื่อยละก็อย่ามาบ่น
ใส่หญิงนะคะ หญิงจะอดนู แล้วไม่นวดให้อีกเป็นอันขาด ปล่อยให้ใครางฮือๆ
คนเดียวเสียให้เช็ด”

ตกลงป่ายอมอาบ ทำจะกลัวคำขู่ของหญิง พุทโธ ใครๆ คงจะ
นึกว่าการที่หญิงมาเที่ยวที่นี้ละ คงจะมีความสุขสนุกสนาน มันสนุกถูกแล้ว
แต่บางทีก็ไม่สบายนักดอก บางทีนั่งรถมาตลอดวัน พอถึงไฮเดิลนึกว่าจะได้
พักผ่อนบ้าง หนอย ป่าเกิดตื๋อน้ำน้ำสงสาร ให้หญิงต้องทาน้ำมันและนวดให้
เสียแล้ว บางทีหญิงเปลี่ยจนเกือบจะหลับคาป่าแน่ะคะ อย่างไรก็ตามเมื่อป่า
ได้อาบน้ำร้อนธรรมชาติที่ Baden แล้วก็ชักจะติดใจ บอกว่าอาบไปอาบมา
เลยไม่เหมือนไอน้ำ เพราะจุ่มเคยชิน เราเลยค้างอยู่ 3 วัน กับ 2 คืน ให้
ป่าได้แช่น้ำวันละ 2 หน หนละนานๆ

ตอนเย็นวันแรก หญิงออกจากไฮเดิลไปเดินเล่นคนเดียว คนใน
เมืองนี้ราว 70 เปอร์เซ็นต์ ขาโยกเขยักหรือเจ็บป่วยประการใดประการหนึ่ง
มีที่ตีๆ 30 เปอร์เซ็นต์ คือพวกที่มากับคนเจ็บป่วยอย่างหญิงนี้¹¹⁶

การอาบน้ำแร่เป็นการรักษาโรคของคนยุโรปมาตั้งแต่สมัยโบราณและก็ยังคง
เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการรักษาโรคมาจนกระทั่งถึงทุกวันนี้

¹¹⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 128 - 129.

3.6 การแสดง การละคร

การแสดง การละครเป็นสิ่งบันเทิงของทุกวัฒนธรรม หม่อมเจ้ารัตนาวดี
เล่าให้หม่อมเจ้าพจนปรีชาฟังว่าได้ไปชมการแสดงที่ขึ้นชื่อของยุโรปเมื่อแรกมาถึงประเทศ
อังกฤษ

จดหมายจากหม่อมเจ้ารัตนาวดี ถึงหม่อมเจ้าพจนปรีชา

ลอนดอน
วันที่ 28 เมษายน

ทูลเจ้าพี่ทรงทราบ

เวลานี้หญิงใช้เวลาเที่ยวเตร่ขนาดหนัก เขามีอะไรกันดี ๆ ที่ไหน
หญิงเป็นไม่ยอมขาด ฟังคอนเสิร์ตหรือไม่ก็ดูละครทุกคืนเลย โอเปร่า
บัลเลต์ ไอซ์รีวิว ละครพูด musical comedy หญิงดูแล้วทั้งนั้น แม้แต่
เซอร์ลอเรนซ์ ออลิเวียร์ และจอห์น กิลกู๊ด หญิงก็เคยได้เห็นตัวจริง
ที่ต่างๆ ที่ควรจะดูเช่น Tower of London Westminster
Abbey ปาเลเมนต์ มิวเซียมสำคัญๆ ระเบียบรูปภาพ มิวเซียมขี้ผึ้ง สวนสัตว์
แฮมตันคอร์ต ปราสาทวินด์เซอร์ อะไรพวกนั้น หญิงไปดูทั่วแล้ว¹¹⁷

ในเรื่องรัตนาวดีหม่อมเจ้าदनัยวัฒนา หม่อมเจ้ารัตนาวดีและป้าสร้อยได้ไป
ชมละคร ซึ่งเป็นโรงละครกลางแจ้งคล้ายกับ Shakespeare 's Memorial Theatre ซึ่ง
ทำคล้ายละครกลางแจ้งที่เล่นเมื่อครั้งเชกสเปียร์

ตอนท่มุ่ครั้งเราไปดูละครเรื่องโรมิโอและจูเลียต หญิงจำได้ว่าเมื่อ
คุณปริศนามากับเจ้าพี่ คุณปริศนาดูเรื่อง Hamlet คืนหนึ่ง และ The Winter
's Tale อีกคืนหนึ่ง เพราะคุณปริศนาค้างอยู่ ๒ คืน คุณปริศนาคงนึกภาพ
Shakespeare 's Memorial Theatre ซึ่งทำคล้ายละครกลางแจ้งที่เล่นเมื่อครั้ง
เชกสเปียร์ได้ หญิงว่ามันก็ทำนองเดียวกับโขนกลางแปลงของเราแหละค่ะ

¹¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 24.

คืนที่หญิงมาดูก็คงเหมือนคืนที่คุณปริศนา มา คนแน่นตามเคย ต้องเข้าคิวยาว ดีตัว ป้าเหนื่อยไม่อยากจะดูแต่หญิงจะไปให้ได้ก็จำต้องไปด้วย ไม่ยอมให้หญิงไปกับนายเล็กตามลำพัง ไปถึงไปนั่งโงกหงๆ นานๆ ตื่นขึ้นดูเสียที่ ส่วนหญิงติดใจแทบแย เล่นดีทุกตัวและพูดชัดจัง ¹¹⁸

ที่ประเทศฝรั่งเศส ทุกคนได้ไปชมบัลเลต์ที่โรงละคร Opera Comique หม่อมเจ้ารัตนาวดีเล่าให้ปริศนา พี่สะใภ้ฟังว่าละครที่ได้ไปชมเป็นดังนี้

กลางคืนไปดูบัลเลต์ที่โรง Opera Comique วิเศษมาก ไม่ได้เป็นเรื่องใหญ่เช่น Sleeping Beauty หรือ Swan Lake ที่เคยดูที่ลอนดอน เป็นฉากไม่ยาวนาน ๔ ฉาก โดยนักแสดงเพลงต่างๆกัน

ฉาก ๑ ชื่อ Les Sylphides. Chopin เป็นผู้แต่งเพลง ทั้งเพราะทั้งงดงามเพลิดเพลินมาก

ฉาก ๒ La Valse. แต่งเพลงโดย Ravel

ฉาก ๓ Khamma. Debussy แต่งเพลง ขึ้นนี้หญิงไม่รู้จักเลย เรื่องก็แปลกเป็นเรื่องเมืองอียิปต์ ตั้งต้นเรื่องในโบสถ์ของเทวรูป Amun Ra เมืองกำลังถูกข้าศึกล้อม พลเมืองจึงพากันไปอ้อนวอนขอให้เทวรูปช่วย มิให้เมืองของตนเป็นอันตราย เทวรูปบอกว่าจะช่วย ถ้าพลเมืองเอาผู้หญิงสาวมาบูชาขัญ Khamma เป็นชื่อของหญิงงามที่ถูกนำเข้ามาบูชาขัญ พอเข้ามาในโบสถ์ก็เดินรำ เทวรูปเห็นนางเข้าก็นึกรัก จึงส่งวิญญาณออกมาในร่างของชายหนุ่มแล้วเดินรำด้วยกัน และฆ่าคู่รักของนางซึ่งตามมาส่งนางที่โบสถ์เสีย ครั้นแล้วก็พานางหายไปไนเทวรูป

ฉาก ๔ เป็นตอนหนึ่งในเรื่อง Casse Noisette ของ Tchaikowsky นักแต่งเพลงที่หญิงชอบนักหนา ¹¹⁹

ทุกคนได้ไปชมการแสดงที่เมือง Chambord หม่อมเจ้าदनัยวัฒนาเล่าให้ หม่อมเจ้าพจนปรีชาฟังว่า การแสดงนี้เป็นการแสดงที่แปลกใหม่ ไม่มีผู้แสดง มีแต่เสียงดนตรีโบราณ มีแสงไฟที่ฉายไปยังตัวปราสาท และมีเสียงคนเล่าเรื่อง

¹¹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 29.

¹¹⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 36 - 37.

จดหมายจากหม่อมเจ้าदनัยวัฒนา ถึงหม่อมเจ้าพจนปรีชา

Chambord *

วันที่ 11 พฤษภาคม

ท่านพจนที่รัก

หม่อมกำลังเบื่อตัวเองเหลือเกิน เวลานี้ดีอยู่แล้ว แต่หม่อมยังนั่งอยู่ที่ไฮเติ้ลติดกับปราสาท Chambord ซึ่งประดับประดางดงามด้วยไฟฟ้า เมื่อตอนหัวค่ำเขามีการแสดงเล่าถึงประวัติของปราสาท คนนั่งดูอยู่กลางแจ้งตามสนามริมสระ อากาศเย็นขึ้นทุกที คุณป้าสร้อยของน้องหญิงหนาวจนคางสั่น หม่อมต้องไปขนผ้าห่มมาให้คลุมทับโอเวอร์โค้ต และเอากระเป๋าน้ำร้อนมาให้ห่อหุ้ม จึงค่อยยังชั่ว

การแสดงคืนนี้เป็นการแสดงที่ประหลาด ไม่มีคนเลย มีแต่เสียงดนตรีโบราณ มีแสงไฟเดี่ยวสว่างเดี่ยวมืดที่ปราสาท และเสียงคนเล่าเรื่องเท่านั้น แต่ก็จับใจเป็นที่สุด เขาเล่าประวัติตั้งแต่ปราสาทสร้างใหม่ๆ มีงานใหญ่ฉลองเสียงคึกคัก เปิดไฟสว่าง มีเสียงดนตรี เรานั่งดูอยู่ข้างนอกจนเกือบจะลืมไป นี่กว่าเขากำลังมีงานในปราสาทจริงๆ พอเล่าถึงตอนกษัตริย์ประจวบ บรรยากาศเศร้าสลด พอสิ้นพระชนม์ไฟมืดหมด มีเสียงดนตรีฟังแล้วขนลุก เดี่ยวเริ่มรัชกาลใหม่ไฟสว่างพรึบขึ้นมาเป็นด้านๆ ดนตรีดังกังวาน ฟังแล้วขนลุกอีก แต่ขนลุกเพราะรู้สึกว่ามีหวัง มีแสงสว่างขึ้นในยามมืดอย่างไรพิกล

บัดนี้การแสดงไฟและดนตรีที่ปราสาทจบลงแล้ว หม่อมพาน้องหญิงและคุณสร้อยไปส่งที่บ้านได้ขึ้นไปห้อง แล้วหม่อมก็มาห้องของหม่อม เขียนจดหมายถึงท่าน หม่อมนอนไม่หลับจนกว่าจะได้เล่าถวายท่าน¹²⁰

* อ่านว่า ซอมบอ

ละครและการแสดงของยุโรปที่ผู้แต่งได้ทรงกล่าวไว้ในนวนิยายอย่างสั้นๆ มีหลายประเภททั้ง โอเปรา บัลเลต์ โอซีร์วีว ละครพูด musical comedy และ

¹²⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 38.

การแสดงแสง สี เสียงที่ไม่มีผู้แสดง มีแต่เสียงผู้เล่าเรื่องและเสียงดนตรีประกอบที่ปราสาท Chambord ที่ประเทศฝรั่งเศส

3.7 ผลิตรายการที่มีชื่อเสียงของเมือง

เรื่องรัตนาวดีได้กล่าวถึงผลิตรายการที่มีชื่อเสียงของเมือง ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ดังนี้ น้ำแร่เมือง Evian ของที่ระลึกของประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ผ้าลูกไม้สวิส เครื่องกระเบื้องโรเซินทาล ที่เมือง St. Gallen

น้ำแร่ Evian

เมื่อเช้าวันหนึ่งเข้ามาในเมืองฝรั่งเศสอีก นั่งรถเรื่อยไปตาม ทะเลสาบผ่านเมือง Thonon และ Evian พอเอ่ยถึง Evian ป้าสร้อยเกิด ชึมซาบขึ้นมาทันที อยากเห็นเมืองนี้นัก เมืองอื่นเป็นก่ายเป็นกองก็ไม่อยาก เห็น เมืองเจนีวาเองก็เป็นเมืองที่มีชื่อเสียง อ่านหนังสือพิมพ์พบข่าวว่าเขามา ประชุมกันออกบ่อย ๆ ป้ากลับไม่ตื่นเต้น มาตื่นเต้นเมือง Evian ซึ่งเล็ก นิดเดียว แทบไม่มีอะไรนอกจากกาสิโน ชักไปชักมาได้ความว่าที่ตื่นเต้น เมืองนี้นักก็เพราะเอเวียงมีน้ำแร่ ซึ่งครั้งกระโน้นเจ้านายในวังเคยสั่งมา เสวยกันเป็น癖 ๆ แก้วโรควัยไข้เจ็บและปวดเมื่อย ครั้งนั้นป้าดื่มน้ำแร่ พลางสงสัยว่าเมืองที่มีน้ำแร่นี้เป็นอย่างไรหนอ อยากจะเห็น ไม่นึกเลยว่า จะได้มาเห็นจริง ๆ ถึงได้ตื่นเต้นนักหนา

เมื่อผ่าน Evian ให้ป้าได้ชมเมืองน้ำแร่ของป้า แล้วเราก็เข้าเมือง สวิสอีกไปทาง Montreux แล้วขึ้นเขาทางสวยมากดอกไม้ป่าสีต่าง ๆ ขึ้น เต็มทุ่ง หึงขอให้นายเล็กหยุดรถเพื่อหึงจะได้วิ่งลงไปเก็บดอกไม้ 2 - 3 ครั้ง เดียวนี้ไม่ว่าหึงไปไหนต้องมีกระป๋องเล็ก ๆ ใส่เข้ามาในรถด้วย สำหรับแช่ ดอกไม้ที่เก็บได้กลางทาง ไปถึงโฮเต็ลจะได้ไม่เหี่ยวแห้ง ¹²¹

ผู้แต่งได้ทรงเล่าว่า เมือง Evian เป็นเมืองที่มีน้ำแร่ และน้ำแร่ของเมือง Evian นี้ เจ้านายในวังในสมัยก่อนได้สั่งมาเสวย แก้วโรควัยไข้เจ็บและปวดเมื่อย

¹²¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 79 - 80.

ของที่ระลึกของประเทศสวิสเซอร์แลนด์

หม่อมเจ้าदनัยวัฒนาเกล้าให้หม่อมเจ้าพจนปรีชาฟังเป็นข้อความสั้นๆ ว่า ที่เมือง Interlaken หม่อมเจ้ารัตนาวดีได้ซื้อของเล่น ของที่ระลึกของประเทศสวิสเซอร์แลนด์หลายอย่าง

น้องหญิงซื้อของเล่นสนุกใหญ่ ตุ๊กตาไม้สลัก กระตอมสวิสอันเล็กๆ พอเปิดหลังคาก็มีเพลงดังออกมา เข้มก๊ลัดและอะไรต่ออะไรมากมาย¹²²

ผ้าลูกไม้สวิส

เมือง St. Gallen เป็นเมืองที่ทำผ้าลูกไม้สวิส ผู้แต่งทรงกล่าวไว้ในนวนิยายว่า ผ้าลูกไม้สวิสนี้คนไทยชอบใส่กันมาก และที่เมืองนี้ผ้าลูกไม้สวิสสวยและลวดลายแปลกใหม่กว่าที่นำเข้ามาขายที่กรุงเทพฯ

..... จาก Lindau ผ่านเข้าออสเตรียเสียหน่อย ผ่าน Bregenz และ Dornbirn * ตรงมา St. Gallen เมืองทำผ้าลูกไม้สวิสที่คนไทยชอบใส่กันมาก (ตามคำบอกเล่าของหนูอาด) คุณสร้อยกับหนูอาดซื้อกันใหญ่ บอกว่าสวยและแปลกกว่าที่มีขายในกรุงเทพฯ ทั้งนั้น¹²³

* อ่านว่า ดอนเบียน

เครื่องกระเบื้องโรเซินทาล ที่ประเทศเยอรมัน

ผู้แต่งได้ทรงกล่าวถึงเครื่องกระเบื้องโรเซินทาล ที่ประเทศเยอรมัน ผู้แต่งได้ทรงเขียนเชิงอรรถอธิบายเพิ่มเติมว่า เครื่องกระเบื้องโรเซินทาล ถือกันว่าดีมีชื่อเสียงที่สุดยี่ห้อหนึ่งของเยอรมัน

¹²² เรื่องเดียวกัน, หน้า 87.

¹²³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 111.

นอกจากนั้นเมืองนี้ยังมีร้านเล็กๆ เต็มไปหมด ข้าวของน่าซื้อมากมาย
 ก่ายกอง ราคาถูก คุณสรว้อยเองยังซื้อกระเป๋าทั้ง 3 – 4 ใบ หนึ่งอย่างดี
 ฝีมือดี แบบเก่าๆ ราคาถูกกว่าในสวิสเพียง 1 ใน 3 เท่านั้น ถ้วยชามยี่ห้อ
 โรเซินทาล * สีและลายต่างๆ มีทุกชนิด มีขายแทบทุกร้านยังกับที่ลำเพ็ง
 (ตามหนูอาดว่า) ราคาถูกอย่างไม่น่าเชื่อ ถ้าหม่อมซื้อเอาไปที่ลอนดอน
 คงหุฟิสิก ข้าราคาก็ถูกยิ่งกว่าได้เปล่าๆ ที่หม่อมอยากได้ที่สุดก็คือชุดกาแฟ
 สำหรับ 12 คน มี 2 ชุด ที่ถูกใจมาก ชุดสีดำกับทอง และสีฟ้าหมอกกับเงิน
 หม่อมยังตกลงใจไม่ถูกว่าจะเลือกชุดไหน จะเลือกฟีกียังเสียดายน้องอยู่ ก็
 พอดีนึกขึ้นได้ว่าคนอย่างนายเล็กซื้อของพรรคนี้ไปก็ถูกสงสัยเท่านั้น คนอย่าง
 นายเล็กต้องไม่รู้จักใช้ถ้วยกาแฟหรู หม่อมก็เลยได้แต่ทำตาปริบๆ กลืน
 ความอยากได้ไว้ในใจ ตอนนี้อะต้องยอมอดเปรี้ยวไว้คอยกินหวาน หม่อมนะ
 อยากได้ชุดกาแฟถึงขนาดเห็นภาพของมันวางไว้ที่ตู้กระจกมุมห้องในแฟลต
 ของหม่อมที่ลอนดอนเรียบร้อยแล้ว ¹²⁴

* ถือกันว่าดีมีชื่อเสียงที่สุดยี่ห้อหนึ่งของเยอรมัน

3.8 การพักผ่อน

ในเรื่องนี้กับพิม พิมเขียนจดหมายเล่าให้นิกฟังว่า พิมรู้จักว่าเหมือนกัน เพราะ
 บ้านของพิมที่ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ก็มีการเล่นว่าเหมือนที่เมืองไทย เด็กๆ ที่ประเทศ
 สวิสเซอร์แลนด์เล่นว่ากันในทุกๆ ปีไม่เว้น และเมื่อมีหิมะชาวยุโรปจะเล่นสกีกัน พิม
 เล่าให้นิกฟังอย่างสั้นๆ ดังนี้

.....จริงอยู่เขาไม่เคยขังฉันไว้ในโรงรถ เพราะเขาไม่มี
 โรงรถที่จะขังฉัน และเขาไม่ตีฉันด้วยแค้นเพราะตัวของฉันเล็กน้อย แต่เขา
 มีกฎสำหรับห้ามฉันไม่ให้ทำโน่นทำนี่มากมายเหลือเกิน ฉันยอมถูกขังใน
 โรงรถ และถูกตีด้วยแค้นมากกว่าอยู่ในกฎเกณฑ์อะไรต่างๆ ของเขา อย่างแ
 โดนอย่างฉันบ้างเป็นครั้งแค้นนอน แก่นะเฮียเก่งออก เพียงแต่โดนแม่สาว
 ข้างบ้านเรียกไ้หนูเท่านั้น แกก็ดึงเขาจนตัวปลิวเป็นว่าที่เดียว ฉันเข้าใจ

¹²⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 109 - 110.

ความหมายของแกติเรื่องราว ฉันก็รู้จักว่าเหมือนกันเพราะเด็กผู้ชายที่เมืองนี้ชอบเล่นว่า แต่เล่นตอนฤดูใบไม้ร่วง คือเวลาใบไม้กลายเป็นสีต่างๆ เช่น สีแดง สีเหลือง สีน้ำตาล หน้านี้เขาไม่ได้เล่นกัน เพราะเวลานี้เป็นฤดูใบไม้ผลิ

ถูกแล้วเวลานี้เป็นฤดูใบไม้ผลิ หิมะในสวนละลายหมดแล้ว อากาศก็ไม่สู้หนาวอย่างแต่ก่อน หิมะขาวอยู่แต่ตามภูเขาเท่านั้น

เวลานายของฉันซัดสก็เตรียมไปเล่นบนภูเขา ฉันรู้ว่าเขาไปกันเพียงสามคน คือ นายผู้หญิง นายผู้ชาย และลูกของเขา เขาให้ฉันอยู่เฝ้าไวน์กับเบียร์ดำ เบียร์ดำนี้ตามธรรมดาค้างตอนนายไม่อยู่เท่านั้น นายผู้ชายบอกว่าอากาศบนภูเขาหนาวเกินไปสำหรับฉัน เขายังรู้ว่าฉันทนหนาวได้ดีกว่าเขาเป็นกอง ฉันเป็นหมาขนยาวนี่นะ เวลานี้อากาศไม่สู้จะหนาวนักแล้ว ¹²⁵

3.9 ประเพณีของชาวสวิสเซอร์แลนด์

ผู้แต่งได้ทรงกล่าวถึงประเพณีของชาวสวิสเซอร์แลนด์ แม้ว่าตัวละคร หม่อมเจ้าदनัยวัฒนา หม่อมเจ้ารัตนาวดีและป้าสว้อยจะไม่ได้เข้าร่วมงานดังกล่าว เพราะเลยช่วงเวลาที่ยังงานมาแล้ว แต่ผู้แต่งก็ได้ให้หม่อมเจ้ารัตนาวดีเล่าประเพณีนี้ให้ปรีศนาฟังดังนี้

จดหมายจากหม่อมเจ้ารัตนาวดี ถึงหม่อมปรีศนา พี่สะใภ้

Zurich

18 มิถุนายน

คุณปรีศนาที่รัก

หญิงมาอยู่ที่นี่หลายวันแล้ว ออกจะชอบ เมืองใหญ่โตดี มีที่เที่ยวและที่ซื้อของมาก วิวก็สวย นายเล็กพาเราไปกินอาหารแปลกๆ ทุกมื้อกับข้าวอิตาเลียนบ้าง กับข้าวสเปนบ้าง กับข้าวสวิสบ้าง ไส้เนยแข็งละลายกับเหล้าจิ้มขนมปังที่เรียกว่า Fondue ซึ่งคุณปรีศนาชอบนักหนา หญิงก็เคย

กินแล้วละคะ หญิงเสียดายที่ไม่ได้มาอยู่ที่นี้ตอนกลางเดือนเมษา ราววันที่ 21 เขามีแห่ประจำปีของเมืองนี้ ตั้งต้นตั้งแต่บ่าย 3 โมงจนค่ำ ขบวนยาวเหยียดไปริมทะเลสาบแถว Bellevue พอได้ฤกษ์คือย่ำค่ำ เขาก็ตีระฆังขึ้นพร้อมกันทั่วเมือง และเผาสโนว์แมนตัวใหญ่ซึ่งทำด้วยสำลีบรรจุดินปืนข้างในเสียงระเบิดลั่นก้อง ที่เผาสโนว์แมนเสียนี้ก็เพื่อแสดงว่าเลิกหนาวกันที่ จะตั้งต้นหน้าร้อนทีละ กลางคืนเขาก็ตกแต่งหน้าต่างหรือเฉลียงของทุกบ้านงดงามด้วยโคมน้ำมันออิลฟ ซึ่งเหมือนโคมน้ำมันมะพร้าวของเรา มองดูเป็นแสงหิงห้อยไปทั่วเมือง คงจะน่าเอ็นดูดี ¹²⁶

ประเพณีนี้เป็นประเพณีของชาวสวิสเซอร์แลนด์ เพื่อแสดงว่าฤดูหนาวได้หมดไปแล้ว จัดขึ้นประมาณวันที่ 21 เมษายน ของทุกปี

สถานที่ต่างๆ ในยุโรป

เรื่องรัตนาวดีได้กล่าวถึงสถานที่ต่างๆ ในประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส สวิสเซอร์แลนด์ เยอรมัน อิตาลี หลายแห่ง และประเทศที่เล็กที่สุดในโลกคือประเทศ ลิกเตนสไตน์ ซึ่งเป็นความรู้ที่จะทำให้ผู้อ่านมีความรู้ที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่าง เช่น

ประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษเป็นประเทศแรกของการเดินทางในเรื่องรัตนาวดี หม่อมเจ้ารัตนาวดีได้เดินทางท่องเที่ยวทั้งในกรุงลอนดอนและเมืองต่างๆ ของประเทศอังกฤษ สถานที่ที่หม่อมเจ้ารัตนาวดีชื่นชอบมากคือ ชนบทของประเทศอังกฤษ

หม่อมเจ้ารัตนาวดีเขียนจดหมายเล่าให้หม่อมเจ้าพจนปรีชาฟังว่า หม่อมเจ้ารัตนาวดีได้ไปเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญๆ ในลอนดอนและใกล้กรุงลอนดอนหลายแห่งแล้ว ดังนี้

ที่ต่างๆ ที่ควรจะต้องดู เช่น Tower of London Westminster Abbey
ปาลิเมนต์ มิวเซียมสำคัญๆ ระเบียบรูปภาพ มิวเซียมขึ้นฝั่ง สเวนส์ตว์
แฮมตันคอร์ต ปราสาทวินด์เซอร์ อะไรพวกนั้น หญิงไปดูทั่วแล้ว¹²⁷

หม่อมเจ้าदनัยวัฒนาหรือนายเล็กได้ขับรถพาหม่อมเจ้ารัตนาวดีไปเที่ยวนอกเมือง
กรุงลอนดอน ภาพทิวทัศน์สวยงามมากสร้างความประทับใจให้กับหม่อมเจ้ารัตนาวดีเป็น
อย่างยิ่ง และได้ไปเที่ยวชม college ต่างๆ ของมหาวิทยาลัย Oxford ด้วย

หญิงจึงบอกว่าอยากไปเที่ยวนอกเมือง นายเล็กว่าจะเอารถ
ท่านदनัยมาพาไปวันรุ่งขึ้น หญิงเห็นว่าไหนๆ จะไปทั้งที่ ไปค้างที่
ไหนๆ สักคืน 2 คืนคงดีพินิจ ป้าเห็นด้วย เพราะโปรดท่านदनัย
เป็นอันว่าวันรุ่งขึ้นแต่เช้า นายเล็กก็เอารถมารับเราไปทาง Bath ผ่าน
Cotswold Hills ซึ่งสวยที่สุด แวะกินอาหารกลางวันที่ Cheltenham
แล้วตรงไป Oxford แวะดู college ต่างๆ นายเล็กนี่เก่งมาก อธิบาย
อะไรต่ออะไรให้เราฟังราวกับผู้นำเที่ยว

คืนนั้นเรากินข้าวที่ Oxford นั่นเอง ในร้านชื่อ White 's แล้ว
นั่งรถไป Woodstock ค้างที่ที่พักคนเดินทางเล็กๆ น่ารักชื่อ Bear Hotel
ซึ่งอยู่ใกล้กับ Blenheim Palace บ้านเกิดของนายกรัฐมนตรี
เซอร์วินสตัน เชอร์ชิลล์ เข้าขึ้นเราเข้าดู Blenheim Palace แล้วก็
ไปต่อไปถึงหมู่บ้านเล็กๆ ซึ่งเก่าที่สุดแต่สวยเหมือนเมืองในฝัน เมือง
น่ารักของหญิงนี้มีชื่อว่า Bibury มีน้ำตกและลำธารเลี้ยวไปเลี้ยวมา
คดเคี้ยวระหว่างดอกไม้¹²⁸

ทุกคนได้เดินทางไปทางเมือง Warwick หม่อมเจ้ารัตนาวดีชื่นชมว่าทิวทัศน์
สวยงาม เต็มไปด้วยดอกไม้สีสวยนานาชนิด และได้ไปเที่ยวชมเมือง Cambridge
เที่ยวชมมหาวิทยาลัย Cambridge ตอนที่ไปมหาวิทยาลัย Cambridge
มีการแข่งเรือระหว่างคอลเลจต่างๆ พอได้จึงได้ชมการแข่งขันเรือด้วย

¹²⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 24.

¹²⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 27 – 28.

วันรุ่งขึ้นเราออกจากเมืองเซกสเปียร์ ไปทาง Warwick สวยมาก
หญิงต้องขอให้นายเล็กหยุดรถหลายครั้งเพื่อเก็บดอกไม้ริมทาง มี
ดอกบัตเตอร์คัพ เดซี่ และดอกอะไรที่สวยงามอีกหลายชนิดที่หญิงไม่
รู้จักชื่อ กลางวันแะกินที่ St Neots มีซูปร้อนๆ แก้นาวดีนัก บ่ายก็
ร้อนๆ ของหวานคือแอปเปิ้ลทาร์ตไส้ครีมสด ตั้งแต่มาอยู่เมืองฝรั่ง
น้ำนักหญิงขึ้น 4 ปอนด์แล้วละคะ และมีทำว่าจะขึ้นต่อไปอีกด้วย
บ่ายเรากินน้ำชาที่ Cambridge เผอิญเขามีการแข่งเรือระหว่าง
คอลเลจต่างๆ เลยไปวิ่งตามดูริมน้ำพักใหญ่ กินข้าวกลางวันกลางทาง
กว่าจะถึงลอนดอนตั้ง 5 ทุ่ม สนุกสบายเหลือเกิน ตั้งแต่วันนั้นหญิงก็
เลยติดใจชนบทเมืองอังกฤษ¹²⁹

ประเทศฝรั่งเศส

ในเรื่องรัตนาวดี หม่อมเจ้าदनัยวัฒนาและหม่อมเจ้ารัตนาวดีได้เที่ยวชม
ปราสาทโบราณของประเทศฝรั่งเศสหลายแห่ง กล่าวได้ว่าในเรื่องรัตนาวดีประเทศ
ฝรั่งเศสมีจุดเด่นที่สำคัญคือ ปราสาทโบราณ ยกตัวอย่างเช่น

ที่ประเทศฝรั่งเศสทุกคนเดินทางมาถึงเมือง Dieppe และเดินทางต่อไปยัง
Rouen, Mantes แะชมพระราชวัง St. Germain หลังจากนั้นจึงเดินทางต่อไปที่กรุง
ปารีส และทานอาหารที่ร้านอาหารหรู Chez Oncle Jean วันต่อมาเดินทางไปที่ยว
ชมพระราชวังแวร์ซายส์ซึ่งเป็นพระราชวังสำคัญอีกแห่งหนึ่งของประเทศฝรั่งเศส

ถึง Dieppe บ่าย 2 โมง 55 นาที ลงจากเรือได้ก็เดินทางต่อไปทาง
Rouen, Mantes แะดูพระราชวัง St. Germain แล้วก็ตรงไปปารีส ถึงปารีส
2 ทุ่มครึ่ง หาที่พักได้แล้วก็ตรงไปกินอาหารที่นายเล็กพาไปที่ร้านเรียกว่า
Chez Oncle Jean เป็นร้านหรูมาก กับข้าวอร่อยที่สุด เราลองกินของแปลกๆ
เช่น ขากบ สมองวัวทอดกรอบ และหอยเชสคาโกเป็นต้น ค็นนั้นเราหิวจัดเลย
กินจนสิ้นเงินไปหลายพันฟรังก์.....ตอนบ่ายเราไปพระราชวังแวร์ซายส์
เดินดูจนทั่ว หญิงจะไม่เล่าเพราะคุณปริศนาเคยเห็นแล้ว¹³⁰

¹²⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 29 – 30.

¹³⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 35 - 36.

นอกจากพระราชวังแวร์ซายส์แล้ว ทุกคนยังได้เที่ยวชมพระราชวัง Fontainebleau และเที่ยวชม Orleans และเยี่ยมชม Notre- Dame de Cléry ที่ Meung หลังจากนั้นได้ไปที่ Chambord เพื่อแวะชมปราสาท

เราออกจากปารีสตั้งแต่เช้า แวะดูพระราชวัง Fontainebleau แล้วตรงไป Orleans เมืองโจนออฟอาร์ค แวะดูเมือง วัด แล้วไปต่อแม่น้ำลัวร์ออกจะสูงกำลังดี ไม่เห็นทรายทั้ง 2 ฝั่งข้างเหมือนตอนหน้าร้อน ทิวทัศน์งดงาม ขณะที่รถกำลังแล่นเลย Meung หม่อมหันไปเห็นวัด Notre- Dame de Cléry อยู่อีกฟากแม่น้ำ ก็ชี้ให้น้องหญิงดู พร้อมกับบอกว่า “นั่นไงหม่อม วัด Cléry ซึ่งมีพระศพพระเจ้าหลุยส์ที่ 11 ฝังอยู่ ทรงเรื่อง Quentin Durward * หรือเปล่ากระหม่อม? วัดนี้น่าดูมาก ถ้าไม่ได้ทอดพระเนตรละก็น่าเสียดาย ”

.....

เราไปถึง Chambord ตอนเย็น เมื่อแรกเราคาดว่าจะแวะปราสาท แล้วก็ไปต่อ และค้างที่ Blois ** แต่พอไปถึง ได้ข่าวว่ากลางคืนที่นี่มีจุดไฟและดนตรี เลยคิดจะพักเสียที่โฮเต็ลใกล้กับปราสาทนั่นเอง เพื่อดูอะไรก็ตามที่เขามีให้ดูคืนนี้ ¹³¹

* นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของเซอร์วอลเตอร์ สกอตต์

** อ่านว่า บลัว

ทุกคนได้แวะเที่ยวชมปราสาทโบราณของประเทศฝรั่งเศสอีกหลายแห่งดังนี้

ออกจากปราสาท Blois เราไปหาอาหารกลางวันกินตามทาง แล้วก็แวะไปดูปราสาทที่ Fougères และ Cheverny ปราสาท Cheverny นี้ไม่ได้สร้างในสมัยเดียวกับปราสาทอื่นที่ได้ดูมาริมแม่น้ำลัวร์ แต่สร้างในสมัยที่เรียกว่า Classical period คือเมื่อศตวรรษที่ ๑๗ และ ๑๘ ต่อจากนั้นเราก็ย้อนกลับไปทางเก่าดูปราสาท Chaumont (ศตวรรษที่ ๑๖) ¹³²

¹³¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 39 – 40.

¹³² เรื่องเดียวกัน, หน้า 49 .

หม่อมเจ้าหญิงรัตนาวดีชอบปราสาทโบราณของยุโรปมากจึงได้ไปเที่ยวชมอีกหลายแห่งดังนี้

ต่อจากปราสาทสมัย Renaissance ริมแม่น้ำลัวร์และตามที่ต่างๆ แล่นนั้นเท่าที่ได้ หญิงยังคิดจะไปดูปราสาทสมัยยุคกลาง แถว Corrèze อีก เจ้าพี่ดูเหมือนไม่ได้เสด็จไปไหนคะ? นายเล็กเองก็ไม่เคย แต่ไปอ่านพบเข้า ใน guide book และจะพาหญิงไป ทำจะวิเศษ

เอาละนะคะจะเล่าเรื่องต่อ รุ่งขึ้นจากคืนนี้เราไปค้างที่โฮเต็ลเล็กๆ ใกล้ปราสาท Chambord แต่เช้ามีดเราก็ก่อนเดินทางก่อนที่นายวิศาลและนายพุฒตื่น เราแวะไปดูปราสาทที่ Blois ที่ Fougere, Cheverny, Chaumont ไกลดูตามสบาย ดูกันทั้งวันที่เดียว ตั้งใจจะไปกินข้าวกลางคืนและค้างที่ Amboise¹³³

ปราสาทโบราณที่ประเทศฝรั่งเศสยังมีอีกหลายแห่ง ดังที่ทุกคนได้ไปเยี่ยมชม คือปราสาท Chatillon sur Indre , Buzancais และ Châteauroux ดังนี้

จดหมายจากหม่อมเจ้านัยวัฒนา ถึงหม่อมเจ้าพจนปรีชา

Limoges

วันที่ 18 พฤษภาคม

ท่านพจนันท์เพื่อนรัก

วันนี้เราเดินทางระยะไกลมาก กว่าที่จะมาถึงนี้ก็กินเวลาทั้งวัน เราก็ออกจาก Tours แต่เช้าตรู่ แวะดูปราสาท Chatillon sur Indre , Buzancais และ Châteauroux แล้วก็ตรงมา Limoges กว่าที่จะถึงก็ค่ำ กินอาหารแล้วต่างคนก็ต่างขึ้นห้องนอน เพราะเพลียเต็มทน¹³⁴

¹³³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 50.

¹³⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 62.

ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

ประเทศสวิตเซอร์แลนด์เป็นประเทศที่มีธรรมชาติสวยงาม หม่อมเจ้ารัตนาวดี เขียนจดหมายเล่าให้หม่อมเจ้าพจนปรีชาฟังถึงสถานที่ที่สวยงามหลายแห่งของประเทศ สวิตเซอร์แลนด์ที่เป็นภูเขา ดอกไม้ เห็นเป็นภาพทิวทัศน์ที่งดงาม

จากทะเลสาบ Lemman หรือทะเลสาบเจนีวาในวันที่อากาศดีจะมองเห็น ภูเขา Mont Blanc ทุกคนได้แวะผ่านเมือง Thonon และ เมืองน้ำแร่ Evian ทางไป Montreux ขึ้นเขา ทางสวยงาม มีดอกไม้ป่าสีต่างๆ ขึ้นเต็มทุ่ง ได้ไปเที่ยวทุ่งดอกนาซิสซัสบนเขาที่ เรียกว่า Les Pleiades ภูเขาไม่ว่าก็ลึบลูกลั่นเต็มไปด้วยดอกไม้ และส่งกลิ่นหอมแต่ไกล

จดหมายจากหม่อมเจ้ารัตนาวดี ถึงหม่อมเจ้าพจนปรีชา

กรุงเทพฯ

Geneva

วันที่ 23 พฤษภาคม

ทูลเจ้าฟ้าทรงทราบ

เวลานี้หญิงกำลังนั่งอยู่ริมทะเลสาบ Lemman * แหม สีสันช่าง สวยสดงดงามอย่างกับรูปโปสการ์ดสี ภูเขา Mont Blanc ก็เห็นได้ชัดจาก ที่นี้ถ้าอากาศดี ตั้งแต่เรามากก็เผชิญอากาศที่ขึ้นเรื่อยเสียด้วย หญิงเลยชัก ตีตใจอยากจะไปดู Mont Blanc ใกล้ ๆ อีกหน่อย เห็นจะต้องไปค้างที่ Chamonix สักคืน 2 คืน จะได้ดูให้พอใจ

เมื่อเช้าวานหญิงเข้ามาในเมืองฝรั่งเศสอีก นั่งรถเรื่อยไปตาม ทะเลสาบผ่านเมือง Thonon และ Evian เมื่อผ่าน Evian ให้ป่า ได้ชมเมืองน้ำแร่ของป่า แล้วเราก็เข้าเมืองสวิสอีกไปทาง Montreux แล้วขึ้นเขา ทางสวยงามดอกไม้ป่าสีต่าง ๆ ขึ้นเต็มทุ่ง หญิงขอให้นายเล็กหยุดรถเพื่อหญิง จะได้วิ่งลงไปเก็บดอกไม้ 2-3 ครั้ง เดียวนี้ไม่ว่าหญิงไปไหนต้องมีกระป๋อง

เล็ก ๆ ใส่น้ำมาในรดด้วย สำหรับแช่ดอกไม้ที่เก็บได้กลางทาง ไปถึงโฮเต็ลจะได้ไม่เหี่ยวแห้ง

นายเล็กขับรถพาเราไปเที่ยวทุ่งดอกนาซิสซัสบนเขาที่เรียกว่า Les Pleiades แหมเจ้าพี่คะ ตั้งแต่เกิดมาหญิงยังไม่เคยเห็นดอกไม้อะไรมากมายอย่างนี้ เต็มเขาทุกลูกก็ลืบลูกต่อกี่ลืบลูก จนสุดลูกหูลูกตา ส่งกลิ่นหอมแต่ไกล มองดูไกล ๆ ชาวเต็มไปหมดเหมือนสนิ่ว มั่นขึ้นของมันเองตามธรรมชาติ บานอยู่ไม่กี่วันก็หมดไปโชคดีเหลือเกินที่ได้มาเห็น หญิงวิ่งขึ้นเขาเก็บจนเต็มอ้อมแขน แต่นายเล็กสอนว่าต้องเก็บดอกตูม ๆ ถึงจะดี อีก 2-3 วันมันก็จะบานเต็ม แล้วอยู่ทน ที่นั่นดอกฟอร์เกตมีนอตก็ขึ้นเต็มค่ะ ออกดอกเป็นสีฟ้าไปทั้งนั้น น่ารักเหลือเกิน หญิงเก็บจนเต็มอ้อมแขนเหมือนกัน มั่นขึ้นเป็นดอกหญ้าเขียว ที่กรุงเทพฯ เราต้องถนอมกันแทบแยกว่าจะออกดอกมาให้ดูกันสักนิด เวลานี้หญิงสนใจใจดอกไม้เมืองฝรั่งมากมาย ถึงแก่ลงทุนซื้อหนังสือเล่มหนึ่งชื่อ “ดอกไม้แห่งภูเขาแอลป์” เป็นตำราดอกไม้ต่าง ๆ เล่มละตั้ง 15 ฟรังก์ ที่นี้พอเห็นดอกอะไรเปิดตำราดูเป็นรู้จักชื่อหมด ¹³⁵

* เรียกอย่างอังกฤษว่า ทะเลสาบเจนีวา

ทุกคนได้มาพักที่โรงแรมใกล้กับภูเขา Jungfrau ของประเทศสวิตเซอร์แลนด์ หม่อมเจ้ารัตนาวดีชื่นชมที่นี้ว่ามีความสวยงามมาก

คืนนี้เดือนหงายเสียด้วย จากห้องหม่อมเห็นยอดเขา Jungfrau ซึ่งขาวไปด้วยหิมะเกือบชัด

อีกชั่วโมงหนึ่งภายหลัง

หม่อมไปเดินเล่นชมจันทร์ชมเขาอยู่คนเดียว ตามองขึ้นไปบนฟ้าสุดแล้วแต่เท้าจะพาไป “นายเล็ก ขอบใจเหลือเกินที่พาฉันมาให้เห็นที่สวยงาม ๆ อย่างนี้ สวยจนฉันนึกว่าฝันไป ทะเลสาบ 2 ทะเลสาบที่เมืองนี้อยู่ระหว่างนะ ชื่อทะเลสาบอะไรบ้างจ๊ะ ”

“Thuner See * กับ Brienzer See ** กระหม่อม มีเมืองชื่อ Thun กับ Brienx อยู่ตรงริม เมือง Interlaken นี้อยู่ตรงกลางระหว่างทะเลสาบทั้งสอง”

135 เรื่องเดียวกัน, หน้า 79 – 80.

“ทำไมนายเล็กถึงรู้จักที่สวยๆ มากนักหนอ?” น้องหญิงตรัสเป็นเชิงปรารภกับองค์เอง

หม่อมอดไม่ได้ที่จะตอบว่า “หม่อมเคยมาครั้งหนึ่งนานแล้ว และหม่อมมี guide book และแผนที่ ก็พอจะทราบวาที่ไหนเป็นยังไง มีอะไร นอกจากนี้หม่อมรู้จักฝ่าบาทพอที่จะทราบว่าโปรดอะไรบ้าง จึงสามารถนำเสด็จมาในที่ที่ถูกต้อง” ¹³⁶

* อ่านว่า ทูนเน่อเซ

** เบรียนเซอร์เซ เซ แปลว่า ทะเลสาบ (เยอรมัน)

หม่อมเจ้านัยวัฒนาพาทุกคนมาที่ยอดเขาชื่อว่า Signal de Bourget ซึ่งหม่อมเจ้ารัตนาวดีชื่นชมว่าเป็นวิวที่สวยงามที่สุด มองเห็นทิวเขา Mont Blanc อยู่เบื้องหน้า

วิมลเขาอยากเห็นภูเขาสวยๆ นักหนา หญิงก็นำความไปปรึกษา นายเล็กเมื่อบ่ายวานนี้เขาเลยพาไปเมือง Morges ไปทางเจนีวา แต่ไปสักครึ่งทางเท่านั้นก็ขึ้นเขาไปถึงยอดเขาแห่งหนึ่งชื่อว่า Signal de Bourget ซึ่งวิวสวยที่สุด ทิวเขามี Mont Blanc อยู่ตรงหน้า มีไฮเดิลและร้านขายน้ำชาอยู่บนนั้น เรานั่งกลางแจ้งดูวิวพลางสังขมมากินกับน้ำชา ¹³⁷

ทุกคนได้มาเที่ยวชมน้ำตก ซึ่งผู้แต่งทรงกล่าวว่าเป็นน้ำตกที่ใหญ่ที่สุดในยุโรป น้ำตกนี้ชื่อว่า Rheinfall อยู่ที่เมือง Schaffhausen ในประเทศสวิสเซอร์แลนด์ และที่น้ำตกนี้มีร้านอาหารอยู่ริมน้ำตก

หญิงได้เห็นน้ำตกใหญ่ที่สุดในยุโรปแล้วละคะ ชื่อว่า Rheinfall ที่เมือง Schaffhausen ในประเทศสวิส วันนี้เราเที่ยวเกะกะกันใหญ่ เดี่ยวเข้าเมืองนั้น เดี่ยวเข้าเมืองนี้ เมื่อแรกเริ่มเดิมทีก็อยู่เมืองเยอรมัน อยู่ดีๆ ก็เข้าไปขับรถเล่นในเมืองสวิสเสียหน่อย พอตอนกลางวันเกิดนึกอยากรั้งกินตรงที่ไหนที่สวยงาม นายเล็กก็เลยพาไปกินอาหารกลางวันข้างน้ำตกแห่งนี้ เพราะเรากำลังเกะกะอยู่ไม่ไกลจาก Schaffhausen นัก เป็นบุญตาเหลือเกินที่

¹³⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 88.

¹³⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 156.

ได้มาเห็นน้ำตกมึนมา มีเรสเดอรองสบายสบายอยู่ริมน้ำตก เราไปนั่งอยู่
กลางแจ้งตรงกันข้ามกับน้ำตกแล้วสั่งอาหารมากิน พอหมดที่ น้ำจากน้ำตก
ก็กระเซ็นมาเปียกเรานิดๆ สบายดีจังค่ะ¹³⁸

ประเทศเยอรมัน

เรื่องรัตนาวดีได้กล่าวถึงป่าคำของประเทศเยอรมัน หมู่บ้านและทะเลสาบ
Titisee ว่ามีทิวทัศน์ที่สวยงาม มีต้นสนทุกหนทุกแห่ง ทะเลสาบน้ำใสแจ๋วจนเห็นพื้นดิน
ก้นทะเลสาบ มีกรวดหลากสีและเห็นปลาว่ายน้ำอยู่จำนวนมาก น้ำเย็นมาก ดังที่
กล่าวไว้ในหัวข้อภูมิประเทศของยุโรป และผู้แต่งทรงเล่าถึงต้นน้ำของแม่น้ำสายสำคัญ
ของยุโรปคือ แม่น้ำ Danube แหล่งกำเนิดของแม่น้ำ Danube อยู่ที่ประเทศเยอรมัน ที่
หม่อมเจ้ารัตนาวดีทรงกล่าวว่า “ แม่น้ำซึ่งเกิดจากบ่อนี้ไปเลี้ยงเมืองต่างๆนั้น ยาวก็พัน
ต่อกี่พันกิโลเมตร ” นับเป็นความมหัศจรรย์ของธรรมชาติที่ต้นกำเนิดของแม่น้ำสาย
สำคัญสายนี้เกิดจากบ่อน้ำที่เล็กมาก

ผู้แต่งทรงกล่าวถึงต้นน้ำแม่น้ำ Danube แม่น้ำสายสำคัญในยุโรป ต้นน้ำ
Danube เป็นบ่อคอนกรีตกลมๆ น้ำไม่ค่อยใสนัก และมีใบไม้ร่วงเต็ม ดังนี้

วันนี้เราเที่ยวป่าคำแล้วแวะดูเมืองเก่าๆ ปราสาทโบราณและวัด
แถวนั้น 2 – 3 แห่ง เราไปดูต้นน้ำ Danube ด้วยค่ะ ที่เมืองดังกล่าวๆ
โคเนาเอชชิงเง่น (สะกดเป็นภาษาเยอรมันอย่างไร หญิงจนปัญญา แค่สะกด
เป็นไทยยังแทบแย่แล้วเลย !) เมืองชือฟิสดาร์นี้อยู่ไม่ไกลจากเมืองไฟรบวก
นัก ต้นน้ำ Danube เป็นบ่อคอนกรีตกลมๆ น้ำไม่ค่อยใสนัก มีใบไม้ร่วงเต็ม
มีป้ายเขียนไว้ที่บ่อว่า “Donauquelle” มีคำอธิบายว่าบ่อนี้สูงจาก
ระดับน้ำทะเล 678 เมตร แม่น้ำซึ่งเกิดจากบ่อนี้ไปเลี้ยงเมืองต่างๆ นั้น ยาว
ก็พันต่อกี่พันกิโลเมตร นี่ก็ไม่ถึงว่าบลูแดนบูที่แสนโรแมนติกจะเกิดจากบ่อ
กลมๆ ที่นั่นเอง และเกิดจากเมืองเยอรมัน ไม่ยากใช่เกิดจากเมืองออสเตรีย¹³⁹

138 เรื่องเดียวกัน, หน้า 107.

139 เรื่องเดียวกัน, หน้า 106 - 107.

ประเทศลิกเตนสไตน์

ประเทศ Liechtenstein เป็นประเทศที่เล็กที่สุดในยุโรป มีเมืองหลวงชื่อว่า Vaduz หม่อมเจ้ารัตนาวดีชอบประเทศนี้มาก กล่าวว่าเหมือนเมืองตุ๊กตา มีทิวทัศน์ที่สวยงาม

.....ขับตรงไป Liechtenstein เข้าเมืองไปไม่ทันไรก็ถึง Vaduz เมืองหลวง ซึ่งเหมือนหมู่บ้านเล็กๆ แห่งหนึ่งเท่านั้นเอง น้องหญิงจะค้างคืนในประเทศที่เล็กที่สุดในยุโรปให้จงได้ โชคดีที่เราหาได้ 2 ห้องในที่พักคนเดินทางชนิดเดียวที่เนินเขา

หม่อมยี่นึ่งทำท่าสำรวม เธอก็เดินตรงเข้ามาใกล้แล้วพูดต่อไป “คนอื่นๆ เขาเหนื่อยกันหมด เลยนอนพักผ่อนก่อนกินอาหารค่ำ ฉันออกจะเพลียๆ เหมือนกัน แต่ไม่ยอมพัก อยากจะ enjoy เมืองนี้ให้มากที่สุด ชอบเหลือเกิน เหมือนเมืองตุ๊กตา วิวก็สวย เราเดินพูดกันจะดีไหม ?” ¹⁴⁰

ประเทศอิตาลี

ประเทศอิตาลีเป็นประเทศสุดท้ายของการเดินทางท่องเที่ยวยุโรปในเรื่อง รัตนาวดี หม่อมเจ้ารัตนาวดีได้ไปเที่ยวชมวัดเซนต์ปีเตอร์และวาติกัน

แต่มาวันนี้ท่านหญิงแต่งองค์สวยตั้งแต่เช้า มาเคาะประตูห้องดิฉันซึ่งอยู่กับคุณป้า ชวนออกไปเที่ยวดูเมือง เราไม่กล้าทูลท่านว่าเราหนีออกไปสนุกมาครั้งหนึ่งแล้ว รีบลุกขึ้นแต่งเนื้อแต่งตัว พอเสร็จก็ขึ้นแท็กซี่ไปดูที่สำคัญๆ 2-3 แห่ง แล้วก็ไปซื้อของ ตอนบ่ายไปวัดเซนต์ปีเตอร์และวาติกัน เราเดินเสียขาแทบฉีกตลอดบ่าย ท่านหญิงท่านมีหนังสือตำราของท่านเล่มหนึ่ง แล้วดูสถานที่ต่างๆ อย่างไม่เหน็ดเหนื่อย ได้ยินรับสั่งว่าพรุ่งนี้จะกลับไปทอดเนตรอีก คุณป้าสรวลกับดิฉันขาลากดินทีเดียว ท่านหญิงท่านตื่นรูปหินอ่อนประหลาดๆ ที่เรียกว่า Laocoon และ Apollo Belvedere และ

¹⁴⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 122.

รูปภาพของราฟาเอล มีเกลันเจโล และเลโอนาโด ดา วินชีอะไรพวกนั้น
กว่าจะกลับมาถึงโฮเต็ลก็เย็นแล้ว¹⁴¹

ที่กรุงโรมหม่อมเจ้าदनัยวัฒนาและหม่อมเจ้ารัตนาวดีนั่งรถม้าชมเมืองในตอน
กลางวัน และได้ไปเที่ยวชม Colosseum ซึ่งเป็นสถานที่สำคัญของกรุงโรม

ครั้นเดินพลางคุยพลางอย่างมีความสุขที่สุดจนเมื่อยขาแล้ว ฟิดนัย
ก็เรียกรถม้ามาอีกคันหนึ่ง ท่านบอกว่าอยู่ที่นี้ตอนกลางวัน ต้องนั่งรถม้าจึง
จะโบราณสมกับกรุงโรม ท่านพาเรานั่งรถม้าวิ่งก๊อกลงไปตามถนนอีกนาน จึง
พาเราไปดู Colosseum ตอนที่พระจันทร์โผล่ออกมาจากกลุ่มเมฆสีเทา และ
ท้องฟ้าสีดำทึบ โรมนี้ช่างเป็นเมืองโบราณที่โรแมนติกและเต็มไปด้วย
ความหลังอะไรเช่นนั้น ญกอย่างฟิดนัยว่า เราคงลืมคตินี้ของกรุงโรมไม่ได้
เป็นอันขาด มันเป็นคตินี้พิเศษที่สุดในชีวิตของเราทีเดียว¹⁴²

จากที่ผู้แต่งได้ทรงถ่ายทอดชีวิตความเป็นอยู่ของชาวยุโรป และสถานที่สำคัญ
ของยุโรปเมื่อประมาณเกือบ 60 ปีที่แล้ว ผู้อ่านได้รับทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน
ไปพร้อมกับเนื้อเรื่องนวนิยายเรื่องนิกกับพิมและเรื่องรัตนาวดี ผู้อ่านได้ทราบสภาพ
ภูมิประเทศของยุโรป ได้ทราบเกี่ยวกับอาหาร การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย การรักษาโรค
การแสดง การละคร ผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงของเมือง เป็นต้น ผู้อ่านได้มองเห็นภาพของ
ยุโรปเมื่อเกือบ 60 ปีที่แล้วเพื่อที่จะได้เข้าใจยุโรปในปัจจุบัน และผู้วิจัยได้ยกตัวอย่าง
สถานที่ต่างๆ ในยุโรปที่ผู้แต่งได้ทรงกล่าวถึงในนวนิยายเรื่องรัตนาวดี ทำให้ผู้อ่านได้รู้จัก
สถานที่ต่างๆ ในยุโรปเพิ่มมากขึ้น ผู้อ่านรู้สึกเหมือนได้ติดตามผู้แต่งท่องเที่ยวไปใน
ดินแดนที่สวยงามของประเทศในยุโรปและได้รับความรู้ที่ผู้แต่งได้ทรงกล่าวไว้ในนวนิยาย
ว. ณ ประมวลกฎหมายทรงมีความรู้ที่กว้างขวางและทรงนำความรู้ต่างๆ มาร้อยเรียงเป็น
นวนิยายรูปแบบจดหมายได้อย่างน่าสนใจ เป็นพระอัจฉริยภาพขององค์ผู้ประพันธ์
ผู้อ่านจึงได้รับความรู้ไปพร้อมกับเรื่องราวความรักและมิตรภาพในเรื่องนิกกับพิม และ
เรื่องราวความรักในต่างแดนในเรื่องรัตนาวดี นวนิยายที่สร้างความประทับใจให้กับผู้อ่าน
ทุกคน

¹⁴¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 183 - 184.

¹⁴² เรื่องเดียวกัน, หน้า 197.

บทที่ 4

บทสรุป

งานวิจัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อยกย่องพระเกียรติ ว. ณ ประมวญมารค หรือ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต ผู้ทรงสร้างคุณประโยชน์ให้แก่แผ่นดินไทย พระองค์ทรงตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ และทรงช่วยแบ่งเบาพระราชภารกิจของทุกพระองค์ดูแลความทุกข์สุขของราษฎร จวบจนกระทั่งวาระสุดท้ายของพระชนม์ชีพ นอกจากพระภารกิจที่ทรงปฏิบัติแล้ว พระองค์ยังทรงโปรดการแต่งหนังสือเป็นอย่างมาก และนวนิยายของพระองค์สร้างความประทับใจให้แก่ผู้อ่านมาทุกยุคทุกสมัย

ว. ณ ประมวญมารค ทรงแต่งเรื่องนิกกับพิมและเรื่องรัตนาวดีเป็นนวนิยายรูปแบบจดหมาย เรื่องนิกกับพิมคนใกล้ชิดของพระองค์ได้เล่าว่า พระองค์โปรดเรื่องนี้มากที่สุด พระองค์ทรงเล็งและทรงเข้าใจความคิด ความรู้สึกของสุนัขเป็นอย่างดีจึงทรงถ่ายทอดเป็นนวนิยายเรื่องนิกกับพิมได้อย่างน่าประทับใจ เรื่องนิกกับพิมเป็นนวนิยายที่มีความแปลกใหม่ มนทिरาและพิเชฐเขียนจดหมายในนามของนิกและพิม และให้นิกกับพิมได้เขียนจดหมายเล่าชีวิตความเป็นอยู่ของตน ได้แลกเปลี่ยนทัศนะความคิดเห็น ซึ่งความคิดหลายอย่างของนิกกับพิมได้สร้างรอยยิ้มให้กับผู้อ่าน สิ่งสำคัญที่เป็นหัวใจของเรื่องนิกกับพิมก็คือ เมื่อผู้อ่านได้อ่านแล้วจะเกิดความรัก ความเมตตาให้กับสุนัขและมอบความรักให้กับทุกคนที่อยู่รอบข้าง

เรื่องนิกกับพิม นิกกับพิมรักเจ้านายของตนมากและพร้อมที่จะปกป้องเจ้านายของตนด้วยชีวิต พิมซึ่งอยู่กับมนทिरาที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์เป็นสุนัขตัวเล็กพันธุ์พูเดิ้ลถูกเลี้ยงอยู่ในบ้าน จึงไม่ค่อยได้ออกไปข้างนอกบ้านเท่าใดนัก แต่นิกซึ่งเป็นสุนัขพันธุ์บ็อกเซอร์เป็นสุนัขตัวใหญ่ จึงได้ไปตามที่ต่างๆ และได้พบปะบุคคลมากมาย นิกเป็นสุนัขที่รักเด็กมากและพร้อมที่จะให้ความรักกับทุกคน ผู้แต่งทรงถ่ายทอดความรักของนิกกับพิมที่มอบให้กับทุกคนได้อย่างอ่อนโยนเข้าถึงจิตใจของผู้อ่าน ผู้อ่านจะประทับใจในความรักของนิกกับพิม และพระอัจฉริยภาพของ ว. ณ ประมวญมารคด้านการประพันธ์เรื่องนิกกับพิมเป็นนวนิยายรูปแบบจดหมายที่เชื้อต่อการคลี่คลายปมปัญหาของเรื่องได้อย่างน่าสนใจ ปมปัญหาของเรื่องที่ผู้แต่งทรงผูกปมไว้ตั้งแต่ตอนต้นคือ พิชเชฐเข้าใจว่ามนทिरาแต่งงานแล้ว การแตงนวนิยายโดยใช้รูปแบบจดหมายของนิกกับพิมช่วยคลี่คลายปมปัญหานี้ไปทีละน้อย และสร้างความน่าสนใจให้กับเนื้อเรื่องว่าพิเชฐและมนทिरาจะสมหวังในความรักหรือไม่

สิ่งที่เป็นความแปลกใหม่ของเรื่องนิกกับพิมคือ นิกกับพิมแสดงความคิด วิพากษ์วิจารณ์มนุษย์ ความคิดบางอย่างของนิกกับพิมเมื่อผู้อ่านได้อ่านแล้วสร้างรอยยิ้มให้กับผู้อ่าน ซึ่งมีทั้งวิพากษ์วิจารณ์ลักษณะทางกายภาพของมนุษย์เช่น เปรียบเทียบอายุของมนุษย์และสุนัขว่ามีความแตกต่างกัน วิพากษ์วิจารณ์การกระทำของมนุษย์ เช่น วิจารณ์การกระทำของมนุษย์ที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำได้แก่ มนุษย์ไม่ยอมทำตามกฎเกณฑ์ในสิ่งที่ได้วางกฎระเบียบไว้ มนุษย์ประเภทที่น่าตำหนิคือ มนุษย์ที่อวดดี ยกตนข่มท่าน เป็นต้น ซึ่งผู้แต่งทรงต้องการบอกกับผู้อ่านว่า เราไม่ควรทำเช่นนี้เพราะเป็นสิ่งไม่ดี ไม่ควรกระทำ วิพากษ์วิจารณ์ความชอบของมนุษย์และสุนัขที่ต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น สุนัขไม่ชอบการอาบน้ำถูสบู่ และไม่ชอบแชมพูอาบน้ำที่ซ่าเห็บหมัด แต่มนุษย์ต้องการให้สุนัขสะอาด นอกจากนี้แล้วสุนัขยังมีความคิดเห็นบางอย่างไม่เหมือนกับมนุษย์เช่นที่นิกเล่าให้พิมฟังว่า นิกต้องการใช้น้ำลายเลียแผลเพราะนิกคิดว่า น้ำลายเป็นยาที่ดีที่สุด แต่เจ้านายของนิกเห็นว่าการใช้ปลาสเตอร์ปิดแผลจะช่วยรักษาบาดแผลของนิกได้ดีกว่า ทั้งหมดนี้เมื่อผู้อ่านได้อ่านแล้วจะได้เปิดใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากความคิดของตน

เรื่องรัตนาวดีผู้แต่งทรงเขียนนวนิยายเรื่องนี้จากบันทึกการเดินทางที่ผู้แต่งได้ทรงบันทึกไว้เมื่อได้ไปท่องเที่ยวยุโรป ดังที่ผู้แต่งทรงเขียนไว้ในคำนำเรื่องรัตนาวดีว่า

หนังสือเรื่อง “รัตนาวดี” นี้ เขียนขึ้นใน พ.ศ. 2496 จากบันทึกของข้าพเจ้าเมื่อแต่งงานใหม่ไปยุโรปครั้งแรกกับสามีใน พ.ศ. 2490 คือ ภายหลังจากสงครามเลิกไม่นานนัก

เนื่องด้วยข้าพเจ้าอยากจะเล่าเรื่องการท่องเที่ยวครั้งแรกนี้สู่กันฟัง แต่ไม่ชอบเขียนแบบท่องเที่ยวธรรมดาแล้วจะน่าเบื่อ จึงคิดหาหนทางทำให้เป็นเรื่องอ่านเล่น โดยมีพระเอกนางเอกและตัวประกอบเรื่อง ใช้การท่องเที่ยวครั้งนั้นของข้าพเจ้าที่จดไว้ในบันทึกเป็นแบ็กกราวนด์

เรื่องรัตนาวดีผู้แต่งทรงนำบันทึกการเดินทางท่องเที่ยวของพระองค์มาถ่ายทอดสู่นวนิยาย สถานที่ต่างๆ ที่ได้ทรงกล่าวถึงในนวนิยายเป็นสถานที่ที่ผู้แต่งเคยท่องเที่ยวชมมาแล้วและพระองค์ทรงมีความรู้เกี่ยวกับสถานที่นั้นเป็นอย่างดี พระองค์จึงทรงเล่าความรู้ต่างๆ ในเรื่องรัตนาวดี พระองค์ทรงบรรยายสถานที่ต่างๆ ได้อย่างดียิ่ง ผู้อ่านสามารถมองเห็นภาพทิวทัศน์ที่สวยงามอย่างชัดเจนในมโนภาพ และพระองค์ทรงเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยกับตะวันตกเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความเหมือนและความต่างของ

สองวัฒนธรรมเพื่อให้ผู้อ่านรู้จักสิ่งของสิ่งนั้นได้ง่ายยิ่งขึ้น เพราะสิ่งนั้นอาจจะเป็นสิ่งใหม่สำหรับคนไทยในยุคสมัยนั้น เช่น หม่อมเจ้ารัตนาวดีเขียนจดหมายถึงบริศนาพีสะไน้เล่าให้ฟังว่าได้มาดูละครเรื่องโรมิโอและจูเลียต หม่อมเจ้ารัตนาวดีแสดงความคิดเห็นว่า ละครที่แสดงนี้เป็นละครที่แสดงกลางแจ้งมิได้แสดงภายในอาคาร จึงมีลักษณะที่คล้ายกับการแสดงโขนกลางแปลงที่แสดงกลางแจ้งเช่นเดียวกัน ทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพของละครยุโรปที่แสดงในมโนภาพอย่างชัดเจน

เรื่องนิกกับพิมและเรื่องรัตนาวดีเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในยุโรป เรื่องนิกกับพิม นิกอยู่กับเจ้านายที่เมืองไทย พิมอยู่กับเจ้านายที่ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ พิมจะเขียนจดหมายเล่าให้นิกฟังว่า ครอบครัวของนายผู้หญิงเป็นอย่างไรบ้าง และเล่าชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัวที่ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ และเรื่องรัตนาวดีซึ่งเป็นการเดินทางท่องเที่ยวไปในดินแดนที่สวยงามของยุโรปหลายประเทศได้แก่ ประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ประเทศเยอรมัน ประเทศลิกเตนสไตน์ ประเทศอิตาลี ผู้แต่งทรงบรรยายภาพได้อย่างดียิ่งจนผู้อ่านจินตนาการเห็นภาพทิวทัศน์ที่สวยงามของยุโรป ภาพภูเขาที่ทอดตัวเป็นแนวยาวและเต็มไปด้วยดอกไม้ที่สวยงามนานาชนิด ภาพของยอดเขาที่มีหิมะปกคลุมเป็นสีขาวตั้งตระหง่านสูงเสียดฟ้า เป็นต้น

ผู้แต่งทรงกล่าวถึงสิ่งต่างๆ ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้และความเพลิดเพลินทั้งอาหารยุโรปนานาชนิด การแต่งกายแบบยุโรปดั้งเดิมของผู้คนที่เมือง Lindau ที่ยังคงรักษาเอกลักษณ์การแต่งกายแบบสมัยก่อนเอาไว้ ผู้หญิงนุ่งกระโปรงฟูๆ สวยงาม มีผ้ากันเปื้อนทับ และใส่เสื้อแขนพอง ผู้ชายแต่งตัวตามแบบเอกลักษณ์ดั้งเดิมแบบชาวทิวอล หรือบาวาเรีย คือ นุ่งกางเกงหนักรวมหมวกที่มีขนนกปัก ซึ่งเป็นการแต่งกายที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่นที่ดูแปลกตาและงดงามทั้งผู้ชายและผู้หญิง ด้านสถาปัตยกรรมผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างสถาปัตยกรรมที่มีลักษณะโดดเด่นได้แก่ Whispering Gallery ของวัดเซนต์พอล ที่กำแพงของบริเวณยอดโดม เมื่อหันหน้าเข้าหากำแพงและพูด ผู้ที่นั่งอีกฝั่งหนึ่งที่อยู่ห่างออกไปจะได้ยินเสียงด้วย กระโจมเทพธูปบ้านของเชกสเปียร์ ปราสาทโบราณที่ใหญ่โตของยุโรปซึ่งตัวละครได้ไปเยี่ยมชมหลายแห่ง ปราสาทโบราณบางแห่งมีลักษณะพิเศษเช่นมีบันไดกล ที่คนขึ้นและลงบันไดจะไม่สามารถพบกันได้ ร้านอาหารหรูใต้ดินที่ประเทศอิตาลี และนอกจากนี้ผู้อ่านยังได้รับความรู้เรื่องการรักษาโรคของชาวยุโรปโดยการใช้น้ำแร่

นอกจากนี้ผู้อ่านยังได้รับความรู้เรื่องการแสดง ละครของยุโรป ผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงของเมือง การพักผ่อนของชาวยุโรปในนวนิยายได้กล่าวถึงการเล่นสกี และในยุโรปก็มีการเล่นวอลเลย์เช่นเดียวกับที่เมืองไทยดังที่พิมเขียนจดหมายเล่าให้นิกฟัง

และผู้อ่านยังได้ทราบประเพณีของชาวสวิสเซอร์แลนด์อีกด้วย ตอนกลางเดือนเมษายน
ราววันที่ 21 มีแห่ประจำปีตั้งต้นตั้งแต่บ่าย 3 โมงจนค่ำ ขบวนยาวไปริมทะเลสาบแถว
Bellevue พอได้ฤกษ์คือย่ำค่ำ ก็ตีระฆังขึ้นพร้อมกันทั่วเมือง และเผาสโนว์แมนตัวใหญ่ซึ่ง
ทำด้วยสาลีบรรจุดินปืนข้างใน เสียงระเบิดลั่นก้อง ที่เผาสโนว์แมนนี้เพื่อแสดงว่าหมดฤดู
หนาวและเข้าสู่ฤดูร้อน กลางคืนตกแต่งหน้าต่างหรือเฉลียงของทุกบ้านงดงามด้วย
โคมน้ำมันออลีฟ และผู้วิจัยได้กล่าวถึงสถานที่ต่างๆ ที่ตัวละครได้ไปเที่ยวชมใน
นวนิยาย ผู้แต่งทรงให้ความรู้ของสถานที่นั้นเพิ่มเติมด้วย ว. ณ ประมวญมารค หรือ
พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิตทรงมีความรู้ที่กว้างขวางและทรงนำความรู้
ต่างๆ นั้นมาร้อยเรียงเป็นนวนิยายที่สนุกสนาน นับเป็นพระอัจฉริยภาพขององค์ผู้ประพันธ์
ที่ทรงสรรค์สร้างเรื่องนิกกกับพิมพ์ เรื่องรัตนาวดี และนวนิยายเรื่องอื่นๆ ที่พระองค์ได้
ทรงประพันธ์ที่สร้างความประทับใจให้กับผู้อ่านทุกคนอย่างไม่มีวันเสื่อมคลาย

บรรณานุกรม

- กุหลาบ มัลลิกะมาส , ศาสตราจารย์ . **วรรณคดีวิจารณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 9 . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2538.
- เจตนา นาควัชระ. **ทฤษฎีเบื้องต้นแห่งวรรณคดี**. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สยาม, 2542.
- เจตนา นาควัชระ และ บุญเหลือ เทพยสุวรรณ , หม่อมหลวง . **วรรณคดี**. กรุงเทพฯ : โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย , 2520.
- เจือ สตะเวทิน. **วรรณคดีวิจารณ์**. กรุงเทพฯ : สุทธิสารการพิมพ์, 2518.
- ชมพูนุท กองชนะ และคณะ. **ดินแดนในฝัน สวิตเซอร์แลนด์**. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อิติต, 2543.
- ชัตสุณี สีนุสสังห์ และคณะ. **วรรณคดีศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ชุติมา นาสวี. **วิเคราะห์นวนิยายของ ว. ณ ประมวญมารค**. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , 2524 .
- ตรีศิลป์ บุญขจร. **นวนิยายกับสังคมไทย (2475 – 2500)**. กรุงเทพฯ : บางกอกการพิมพ์ , 2523.
- ทิพย์วรรณ ธรรมมุสนา อาโบลด์. **คู่มือนักเดินทางสวิตเซอร์แลนด์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อิติต, 2541.
- นวลจันทร์ รัตนกร ชุติมา สัจจามนต์ และ มารศรี ศิวรักษ์. **ว . ณ ประมวญมารค พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์, 2520.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. **แนะแนวทางการศึกษาวรรณคดี**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2511.
- ปวิวัฒน์ คำเจริญ . **นวนิยายรูปแบบจดหมายของไทย .** วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2543.
- ปิยะรังสิต รังสิต, ม.จ. (ผู้จัดพิมพ์). **อนุสาวรีย์วิภาวดีรังสิต**. กรุงเทพฯ : บุณาศิลป์การพิมพ์, 2522

ปิยะรังสิต รังสิต, ม.จ. (ผู้จัดพิมพ์). **วิภาวดีรังสิตานุสรณ์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรือง
รัตน์, 2520.

ยุพดี ปานบุปผา. **สวิต สวิตเซอร์แลนด์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บู๊คแบงค์ , 2541.

ว. ณ ประมวญมารค. **นิกกับพิม**. พิมพ์ครั้งที่ 6 . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ต้นอ้อ 1999
จำกัด , 2543.

ว. ณ ประมวญมารค. **รัตนาวดี**. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์,
2548 .

วิทย์ ศิวะศรียานนท์. **วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : สมาคม
ภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย, 2504.

วิภาวดี รังสิต, ม.จ. “เมื่อข้าพเจ้าเป็นนักประพันธ์” ใน **ประมวญเรื่องสั้น** โดย ว. ณ
ประมวญมารค (นามแฝง) กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา, 2516.

วิภาวดีรังสิต, มุลนิธิ. **วิภาวดีรังสิตรำลึก**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิวิภาวดีรังสิต, 2521.

สายทิพย์ นุกูลกิจ. **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน**. พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ 2543.

สุพรรณิ วราทร. **ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทย**. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์,
2519.

เสริมศักดิ์ สารชนะกิจ , พลอากาศตรี. **สวิตเซอร์แลนด์แดนสวรรค์**. กรุงเทพฯ : บริษัท
เคล็ดไทย จำกัด , 2543.

Cuddon, J.A. A Dictionary of Literary Term and Literary Theory. 4 th ed.
Oxford : Blackwell, 1988.

Komroff, Manuel. How to Write a Novel. Boston : The Writer Inc, 1950.

ภาคผนวก

ประวัติของ ว. ณ ประมวญมารค *

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต ทรงมีพระนามเดิมว่าหม่อมเจ้าวิภาวดี รังสิต ทรงเป็นพระธิดาในพระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ (พระองค์เจ้ารัชนี้แจ่มจรัส) ต้นราชสกุล รัชนี้ และหม่อมเจ้าพรพิมลพรรณ รัชนี้ ประสูติเมื่อวันเสาร์ที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2463 มีพระอนุชาหนึ่งองค์ คือ หม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี้

พระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต ทรงเริ่มการศึกษาขั้นต้นที่โรงเรียนผดุงดรุณีและโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย แล้วทรงย้ายไปเรียนที่โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย จนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทรงศึกษาหลักสูตรพิเศษที่โรงเรียนนี้เพิ่มเติมอีก 3 ปี ทรงสำเร็จการศึกษา เมื่อ พ.ศ. 2485

ภายหลังที่พระองค์หญิงทรงสำเร็จการศึกษาแล้ว ได้ทรงรับใช้พระบิดาอย่างใกล้ชิด กรมหมื่นพิทยาลงกรณเป็นที่รู้จักกันดีในวงการหนังสือในพระนามว่า “น.ม.ส.” ทรงได้รับการยกย่องว่าเป็น “กวีเอก” ผู้หนึ่งของกรุงรัตนโกสินทร์ พระองค์หญิงทรงแสดงพระปรีชาสามารถทางอักษรศาสตร์ตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ ทรงเขียนเรื่องสำหรับเด็กเมื่อชันษาเพียง 14 ปี และทรงใช้นามปากกาว่า “ว. ณ ประมวญมารค” ทรงนิพนธ์นวนิยายเรื่อง ปริศนา รัตนาวดี เจ้าสาวของอาณันท์ นีหรือชีวิต นิกกับพิม อีกทั้งสารคดีเรื่องตามเสด็จปากีสถาน ต่อมาทรงนิพนธ์นวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่อง พระราชินีนาถวิคตอเรีย คลังเพชรรัก ฤทธิ์ราชินีสาว นอกจากนั้นยังได้ทรงนิพนธ์เรื่องสั้น รวมทั้งบทละครวิทยุด้วย

พระองค์เจ้าวิภาวดี รังสิต ทรงเสกสมรสกับหม่อมเจ้าปิยะรังสิต รังสิต เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2489 โดยได้รับพระราชทานน้ำพระมหาสังข์จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ทรงมีธิดา 2 คน คือ หม่อมราชวงศ์วิภาณันท์ รังสิต และหม่อมราชวงศ์ปรียนันทนา รังสิต

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระองค์หญิงรับราชการสนองพระเดชพระคุณอย่างใกล้ชิดทั้งในประเทศ และเมื่อเสด็จพระราชดำเนินต่างประเทศ ทั้งยังโปรดเกล้าฯ ให้ทรงนำสิ่งของพระราชทานไปเยี่ยมบำรุงขวัญเจ้าหน้าที่ ตำรวจ ทหาร พลเรือน สมาชิกกองอาสาสมัครรักษาดินแดนอีกด้วย พระองค์หญิงเสด็จเยี่ยมเยียนประชาชนในท้องที่

* ว. ณ ประมวญมารค, รัตนาวดี, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2548), หน้า คำนำ ประวัติของ ว. ณ ประมวญมารค.

ทูลกันดาร พร้อมกับหน่วยพระราชทานติดต่อกันเป็นเวลายาวนานนับสิบปี โดยเฉพาะทางท้องที่ภาคใต้ พระองค์หญิงทรงเสียดสละความสุขส่วนพระองค์นานาประการ เพราะทรงตั้งพระทัยที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนให้ดีขึ้นด้วยการให้การศึกษา แนะนำ การงานอาชีพ และการอนามัยแก่ประชาชนทุกหมู่เหล่า ทรงมีพระทัยกล้าหาญและเด็ดเดี่ยวยิ่งนักแม้ในเขตที่มีผู้ก่อการร้ายปฏิบัติกรอย่างรุนแรง ก็ยังทรงพระอุตสาหะเสด็จเยี่ยมเยียนบำรุงขวัญเจ้าหน้าที่ถึงแนวหน้า

จนกระทั่งวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2520 ระหว่างทางเสด็จโดยเฮลิคอปเตอร์ เพื่อนำสิ่งของพระราชทานไปตรวจเยี่ยมบำรุงขวัญเจ้าหน้าที่ที่อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทรงทราบจากวิทยุว่ามีตำรวจตระเวนชายแดนได้รับบาดเจ็บจากกับระเบิด 2 นาย ด้วยความที่ทรงห่วงใยผู้บาดเจ็บ ทรงเกรงว่าจะได้รับการรักษาพยาบาลไม่ทันท่วงที จึงรับสั่งให้นักบินเฮลิคอปเตอร์ร่อนลงเพื่อรับเจ้าหน้าที่ที่บาดเจ็บ 2 นายนั้นไปส่งโรงพยาบาล ขณะนักบินนำเครื่องร่อนลงต่ำใกล้บ้านเหนือคลองอำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้ก่อการร้ายได้ระดมยิงเฮลิคอปเตอร์กระสุนทะลุเข้ามาถูกพระองค์เจ้าวิภาวดี ทรงได้รับบาดเจ็บสาหัสและสิ้นพระชนม์ในวันนั้น

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสสั่งให้สถาปนาหม่อมเจ้าวิภาวดี รังสิต เป็นพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต เมื่อวันที่ 4 เมษายน พุทธศักราช 2520 นับจนถึงวันนี้ เสด็จพระองค์หญิงได้สิ้นพระชนม์ไปเป็นเวลายี่สิบแปดปีแล้ว แต่พระราชกรณียกิจที่ได้ทรงปฏิบัติเพื่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ยังคงอยู่ในความทรงจำของชาวไทยตลอดมา

คำนำ **

(ของ ว. ณ ประมวญมารค เขียนในโอกาสที่พิมพ์จำหน่ายครั้งแรก)

หนังสือเรื่อง “รัตนาวดี” นี้ เขียนขึ้นใน พ.ศ. 2496 จากบันทึกของข้าพเจ้าเมื่อแต่งงานใหม่ๆไปยุโรปครั้งแรกกับสามีใน พ.ศ. 2490 คือภายหลังจากสงครามเล็กไม่นานนัก

เนื่องด้วยข้าพเจ้าอยากจะได้เล่าเรื่องการท่องเที่ยวครั้งแรกนี้สู่กันฟัง แต่ไม่ชอบเขียนแบบท่องเที่ยวธรรมดาแล้วจะน่าเบื่อ จึงคิดหาหนทางทำให้เป็นเรื่องอ่านเล่น โดยมีพระเอกนางเอกและตัวประกอบเรื่อง ใช้การท่องเที่ยวครั้งนั้นของข้าพเจ้าที่จดไว้ในบันทึกเป็นแบ็กกราวนด์

การเขียนเรื่องท่องเที่ยวให้เป็นนวนิยาย ไม่ได้เป็นของใหม่ ข้าพเจ้าเคยอ่านในหนังสือโบราณเล่มหนึ่งนานมาแล้ว จึงคิดเอาอย่างโดยนำตัวสำคัญจากนวนิยายเรื่องแรกของข้าพเจ้าคือเรื่อง “ปริศนา” เข้ามาในเรื่อง ผู้ที่ไม่เคยอ่านเรื่อง “ปริศนา” และเรื่อง “เจ้าสาวของอาณนที” ก็จะไม่รู้จักตัวละครนี้มาตั้งแต่ต้น ผู้ที่เคยอ่านแล้ว เมื่อได้มาอ่านเรื่องนี้ก็จะรู้สึกเหมือนพบเพื่อนเก่า เพราะเรื่อง ‘รัตนาวดี’ เป็นเรื่องสุดท้ายในนวนิยายชุด “ปริศนา”

ว. ณ ประมวญมารค
15 มิถุนายน 2512

**
ว. ณ ประมวญมารค, รัตนาวดี, พิมพ์ครั้งที่ 1 , (กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ , 2548) ,
หน้า คำนำ ของ ว. ณ ประมวญมารค.

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาว สุภิญญา ยงศิริ
วัน เดือน ปีเกิด	19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2519
สถานที่เกิด	จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	471 / 26 พญาไทเพลส ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ
คุณวุฒิ	อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (วรรณคดีไทย)
ตำแหน่งทางวิชาการ	อาจารย์
หน่วยงาน	ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2545	ระดับปริญญาโท อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (วรรณคดีไทย) ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2541	ระดับปริญญาตรี อักษรศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2537	ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

บทสรุปผู้บริหาร

ชื่อโครงการ

(ภาษาไทย) พระอัจฉริยภาพของ ว. ณ ประมวญมารคในนวนิยาย

รูปแบบจดหมาย

(ภาษาอังกฤษ) (THE WISDOM OF V. NA PRAMUANMARG IN
THE EPISTOLARY NOVELS)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อยกย่องพระเกียรติคุณทางด้านการประพันธ์ของ ว. ณ ประมวญมารค หรือพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต ผู้ทรงสร้างคุณประโยชน์ให้แก่ผืนแผ่นดินไทยตราบจนวาระสุดท้ายของพระชนม์ชีพ
2. เพื่อศึกษาพระอัจฉริยภาพทางการประพันธ์ของ ว. ณ ประมวญมารคที่ทรงใช้การเขียนจดหมายเพื่อคลี่คลายปมปัญหาของเรื่องนิกกับพิม ศึกษาพระอัจฉริยภาพของพระองค์ในการแสดงมุมมองความคิดและความรู้สึกของสุนัขที่มีต่อมนุษย์ และเพื่อศึกษาพระอัจฉริยภาพของพระองค์ที่ทรงถ่ายทอดความรักของมนุษย์และสุนัขที่เป็นเพื่อนร่วมโลกได้อย่างงดงาม
3. เพื่อศึกษาวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวตะวันตกเมื่อประมาณ 60 ปีที่แล้ว เพื่อเรียนรู้และเข้าใจเพื่อนต่างวัฒนธรรม ศึกษาอดีตเพื่อเข้าใจวัฒนธรรมตะวันตกในปัจจุบัน

ที่มาของการวิจัย

ว. ณ ประมวญมารคเป็นนามปากกาที่คนไทยรู้จักกันดี ว. ณ ประมวญมารคเป็นนามปากกาของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต พระองค์ทรงเป็นผู้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติเป็นอย่างสูงและสิ้นพระชนม์ในขณะปฏิบัติหน้าที่เพื่อบ้านเมือง และในฐานะที่ทรงเป็นนักเขียน พระองค์ก็ทรงเป็นนักเขียนผู้มากความสามารถ ทรงนิพนธ์ทั้งสารคดี นวนิยาย เรื่องสั้น

รวมทั้งละครวิทยุด้วย สารคดีคือเรื่องตามเสด็จปาก็สถาน และนวนิยายที่ผู้อ่านรู้จักกันดีคือเรื่อง ปริศนา รัตนาวดี เจ้าสาวของอานนท์ นีหรือชีวิต และนิกกับพิม เป็นต้น

เรื่องนิกกับพิมและเรื่องรัตนาวดีแต่งเป็นนวนิยายรูปแบบจดหมายซึ่งมีวิธีการถ่ายทอดเรื่องราวที่แตกต่างจากนวนิยายทั่วไป เพราะตัวละครเขียนจดหมายถึงกันเพื่อเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นให้ตัวละครที่ได้รับจดหมายได้รับทราบ นวนิยายรูปแบบจดหมายของไทยมีเพียงไม่กี่เรื่อง และ ว. ณ ประมวญมารคทรงนิพนธ์ไว้ 2 เรื่องคือเรื่องนิกกับพิมและเรื่องรัตนาวดี นวนิยายทั้ง 2 เรื่องนี้เป็นที่ประทับใจของผู้อ่านทุกคน มิใช่เป็นเพียงเพราะว่าเป็นนวนิยายรูปแบบจดหมายที่มีลักษณะเด่นไม่เหมือนนวนิยายทั่วไป แต่เป็นเพราะนวนิยายทั้ง 2 เรื่องนี้มีคุณค่าในตัวเองคือ เรื่องนิกกับพิมทำให้มนุษย์รักและเข้าใจสุขุมมากขึ้น และทำให้เราเกิดความรัก ความเมตตาในจิตใจ และพร้อมที่จะมอบความรักนี้ให้กับทุกคนที่อยู่รอบข้าง ผู้อ่านเรื่องนิกกับพิมยังได้รับความรู้เกี่ยวกับประเทศสวิตเซอร์แลนด์อีกด้วย และเรื่องรัตนาวดีทำให้คนไทยได้รู้จักประเทศต่างๆในยุโรปเพิ่มมากขึ้น ได้เรียนรู้ทั้งสถานที่ ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนที่ผู้แต่งได้กล่าวไว้ในนวนิยาย ทำให้ผู้อ่านมีโลกทัศน์ที่กว้างขวาง ได้รู้จักนานาประเทศเพิ่มมากขึ้น

นิกกับพิมเป็นนวนิยายที่มีเนื้อเรื่องแปลกใหม่ไม่เหมือนนวนิยายเรื่องอื่นๆ ผู้แต่งทรงให้นิกซึ่งเป็นสุนัขบ็อกเซอร์อยู่ที่ประเทศไทยและให้พิมซึ่งเป็นสุนัขพุดเดิ้ลอยู่ที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ทั้งสองได้เขียนจดหมายถึงกัน ซึ่งอันที่จริงแล้วตัวละครเอกฝ่ายชายและตัวละครเอกฝ่ายหญิงเป็นผู้เขียนจดหมาย แต่เขียนในทำนองให้นิกกับพิมเขียนจดหมายถึงกันเพื่อเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตและบอกเล่าความคิดความรู้สึกของนิกกับพิม และเรื่องราวที่นิกกับพิมเล่าในจดหมาย ส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวซ้ำกันที่สร้างรอยยิ้มและเสียงหัวเราะให้กับผู้อ่าน ดังที่ในการพิมพ์ครั้งที่ 6 ได้เขียนไว้ว่า

“ นวนิยายพิสดารในแบบที่ไม่เคยมีนักประพันธ์คนใดเขียนมาก่อน อ่านแล้วชวนให้เกิดอารมณ์ขึ้น ”

นิกกับพิมเป็นนวนิยายที่มีความผสมผสานหลายประการทั้งนวนิยายรูปแบบจดหมาย นวนิยายที่ใช้ฉากต่างประเทศ และหัตถนิยายหรือนวนิยายแนวซ้ำกัน ซึ่งผู้แต่งได้ผสมผสานรูปแบบทั้งหมดเหล่านี้เป็นเรื่องราวที่นิกกับพิมได้อย่างน่าสนใจ และการใช้รูปแบบการเขียนนวนิยายที่เป็นจดหมายเอื้อต่อการคลี่คลายปมปัญหาของเนื้อเรื่องได้อย่างน่าสนใจ ซึ่งปมปัญหาของเนื้อเรื่องคือ ความเข้าใจของตัวละครเอกฝ่ายชายที่คิดว่าตัวละครเอกฝ่ายหญิงแต่งงานแล้ว

สิ่งที่เด่นชัดของเรื่องนิกกับพิมอีกประการหนึ่งที่นวนิยายเรื่องอื่นไม่มีก็คือ การให้สุนัขมีมุมมองความคิดต่อมนุษย์ วิพากษ์วิจารณ์มนุษย์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยสนใจว่านิกกับพิมมีมุมมองความคิดต่อมนุษย์อย่างไรบ้าง และสิ่งที่สำคัญที่สุดของนวนิยายเรื่องนี้ก็คือเรื่องนิกกับพิมได้ถ่ายทอดความรัก ความผูกพันระหว่างสุนัขและมนุษย์ ทำให้เราซึ่งเป็นมนุษย์ต้องย้อนกลับมาถามตัวเองว่า แล้วตัวเรามีความรักต่อเพื่อนมนุษย์และเพื่อนร่วมโลกเพียงพอมิเหมือนนิกกับพิมหรือไม่ เมื่อเราได้อ่านนวนิยาย

เรื่องนี้แล้วก็จะช่วยกล่อมเกลาคจิตใจของเราให้มีความอ่อนโยนมากขึ้น มีความรัก ความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์และเพื่อนร่วมโลกมากขึ้น

และด้วยองค์ประกอบที่น่าสนใจทั้งหมดเหล่านี้ทำให้เรื่องนิกกับพิมเป็นนวนิยายที่สนุก แปลกใหม่ ไม่เหมือนกับนวนิยายเรื่องอื่น และทำให้ผู้อ่านเมื่อได้อ่านนวนิยายเรื่องนี้แล้วได้รับการกล่อมเกลาคจิตใจให้อ่อนโยน ได้รับรู้ความรักและมิตรภาพที่บริสุทธิ์ของนิกกับพิมที่มีให้แก่กันและความรักที่มอบให้มนุษย์เป็นความรักที่ให้โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ทั้งหมดนี้เป็นพระอัจฉริยภาพขององค์ผู้ประพันธ์อย่างแท้จริง

ในเรื่องรัตนาวดีผู้แต่งพาผู้อ่านท่องเที่ยวไปในดินแดนยุโรปที่สวยงามโดยผู้แต่งได้สร้างเรื่องราวเป็นนวนิยายมีพระเอก นางเอก และตัวละครอื่นๆ ได้อย่างน่าสนใจ น่าติดตาม ประกอบกับผู้แต่งทรงมีพระอารมณ์ขัน พระองค์จึงทรงแต่งเรื่องนี้ด้วยความสนุกสนาน

เรื่องรัตนาวดีทำให้ผู้อ่านได้ท่องเที่ยวไปในดินแดนยุโรป ได้รู้จักสถานที่ ได้รู้จักชีวิต ความเป็นอยู่ของผู้คนที่อยู่อีกซีกโลกหนึ่ง ทำให้คนไทยได้เรียนรู้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในยุโรป และเรื่องนิกกับพิมพิมและเจ้านายอยู่ในประเทศสวีเดน พิมได้เขียนจดหมายเล่าเรื่องราวความเป็นอยู่ของตนในประเทศสวีเดน นวนิยายทั้ง 2 เรื่องนี้จึงได้ถ่ายทอดเรื่องราวความเป็นอยู่ วัฒนธรรมตะวันตกเมื่อประมาณ 60 ปีที่แล้ว ทำให้ผู้อ่านมีโลกทัศน์ที่กว้างไกลมากยิ่งขึ้น ได้เรียนรู้และเข้าใจเพื่อนต่างวัฒนธรรม ศึกษาอดีตเพื่อเข้าใจวัฒนธรรมตะวันตกในปัจจุบัน

การดำเนินงานและผลงานที่ได้รับจากการวิจัย (โดยสังเขป) พร้อมภาพประกอบ

งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาพระอัจฉริยภาพทางการประพันธ์ของ ว. ณ ประมวญมารค ที่ทรงใช้การเขียนจดหมายเพื่อคลี่คลายปมปัญหาของเรื่องนิกกับพิม ศึกษาพระอัจฉริยภาพของพระองค์ในการแสดงมุมมองความคิดและความรู้สึกของสุนัขที่มีต่อมนุษย์ และเพื่อศึกษาพระอัจฉริยภาพของพระองค์ที่ทรงถ่ายทอดความรักของมนุษย์และสุนัขที่เป็นเพื่อนร่วมโลกได้อย่างงดงาม จุดประสงค์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการวิจัยเพื่อศึกษาวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวตะวันตกเมื่อประมาณ 60 ปีที่แล้ว เพื่อเรียนรู้และเข้าใจเพื่อนต่างวัฒนธรรม ศึกษาอดีตเพื่อเข้าใจวัฒนธรรมตะวันตกในปัจจุบัน

ผลการวิจัยพบว่า ว. ณ ประมวญมารคทรงถ่ายทอดความรักของมนุษย์และสุนัขที่เป็นเพื่อนร่วมโลกได้อย่างงดงาม ดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้ในงานวิจัย

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต หรือ ว. ณ ประมวญมารคทรงแสดงให้เห็นสิ่งที่ผู้วิจัยถือว่าเป็น “ หัวใจ ” ที่สำคัญที่สุดของเรื่องนิกกับพิมก็คือ “ ความรัก ” พระองค์ทรงแต่งเรื่องนิก

กับพินทำให้ผู้อ่านเมื่อได้อ่านแล้ว ได้มองเห็นความรัก ความผูกพันของสุนัขและมนุษย์ที่มีให้ต่อกัน อันเป็นความรักที่บริสุทธิ์ใจ พระองค์ทรงแสดงพระอัจฉริยภาพถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกอันบริสุทธิ์งดงามเป็นเรื่องราวนวนิยายได้อย่างน่าประทับใจ ผู้แต่งได้ถ่ายทอดความรัก ความจริงใจของ นิกกับพินที่มีให้เจ้านายของตัวเองได้อย่างน่าชื่นชมคือความรักของนิกที่มีให้แก่พิเชฐ และความรักของพินที่มีให้แก่มนทิรา นอกจากความรัก ความจริงใจที่นิกกับพินมีให้ต่อเจ้าของของตัวเองแล้ว นิกกับพินยังมอบความรักให้แก่คนรอบข้างอีกด้วย ทำให้ผู้อ่านประทับใจความรัก ความจริงใจที่นิกกับพินมีให้ต่อทุกคน แม้ว่าบางครั้งนิกกับพินจะนิโทษเจ้านายบ้างเมื่อเจ้านายไม่เข้าใจตนและเจ้านายทำในสิ่งที่ นิกกับพินไม่เห็นด้วย ไม่ว่าจะเป็นความชอบที่ไม่เหมือนกัน ความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน แต่ถึงแม้ว่าจะมีความชอบ ความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันอย่างไรก็ตาม แต่นิกกับพินก็รักเจ้านายของตัวเองมาก ซึ่งเป็นความรักที่มาจากหัวใจอันบริสุทธิ์ของนิกกับพิน

ผู้แต่งทรงให้นิกเป็นสุนัขที่อยู่ในชนบท ได้อยู่ใกล้ชิดกับเด็กๆ และได้อยู่ใกล้กับสัตว์นานาชนิด ผู้อ่านจึงเห็นได้อย่างชัดเจนว่านิกเป็นสุนัขที่จิตใจดี มีความรักให้กับทุกๆ คนที่อยู่รอบข้าง โดยเฉพาะเด็กๆ นิกจะรักเป็นพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นเด็กๆ ที่เป็นคน ลูกแพะ ลูกไก่ ฯลฯ ส่วนพินเป็นสุนัขตัวเล็กๆ ที่อยู่ในบ้านที่ประเทศสวีเดน พินจึงมิได้ออกไปพบกับบุคคลภายนอกมากนัก ความรักของนิกที่มอบให้ต่อคนอื่นรอบข้างจึงเป็นความรักที่พิเศษนอกเหนือไปจากความรักของนิกกับพินที่มอบให้กับเจ้าของของตัวเองคือพิเชฐและมนทิรา และพิเชฐกับมนทิราที่รักนิกกับพินมากเช่นกัน “ ความรัก ” เป็นเสมือนหัวใจสำคัญของเรื่องนิกกับพิน อันเป็นความรักที่บริสุทธิ์งดงาม ถ้าหากทุกคนบนโลกใบนี้มีความรักให้แก่กันและมอบความรักให้ทุกสรรพชีวิตที่เป็นเพื่อนร่วมโลกอย่างเช่นในเรื่องนิกกับพิน โลกใบนี้ก็จะร่มเย็นมีความสุขมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเรื่องนิกกับพินนี้เป็นนวนิยายที่มอบ “ หัวใจสีขาวในวัยเยาว์ ” ให้กับผู้อ่านทุกคน ทำให้ผู้อ่านอ่านแล้วเกิดความรักที่มอบให้กับสุนัขเพื่อนมนุษย์ทุกคน และทุกสรรพชีวิตที่อยู่รอบข้าง อันเป็นคุณค่าความดีอย่างวิเศษของนวนิยายเรื่องนิกกับพิน

และผลการวิจัยพบว่า พระอัจฉริยภาพของ ว. ณ ประมวญมารคด้านการประพันธ์ ที่ทรงใช้รูปแบบการเขียนนวนิยายเรื่องนิกกับพินเป็นนวนิยายรูปแบบจดหมายช่วยสร้างปมปัญหาของเรื่องให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้นและนำไปสู่การคาดเดาคำตอบข้อสงสัยปมปัญหาของเรื่อง และท้ายที่สุดนำไปสู่การคลี่คลายปมปัญหา ซึ่งปมปัญหาของเรื่องได้ปรากฏตั้งแต่ตอนต้นเรื่องคือ ตัวละครเอกฝ่ายชายเข้าใจว่าตัวละครเอกฝ่ายหญิงแต่งงานแล้ว และความเข้าใจนี้เองทำให้ตัวละครเอกฝ่ายชายรีบกลับเมืองไทยโดยไม่ทันได้ลา หรือแม้แต่ได้ถามความจริงจากตัวละครเอกฝ่ายหญิง และนำไปสู่การเขียนจดหมายของทั้งสองคนคือพิเชฐและมนทิราโดยเขียนจดหมายในทำนองที่นิกกับพินเขียนจดหมายคุยกัน

การที่ผู้แต่งทรงผูกปมปัญหาไว้ต้นเรื่องว่า มนทิรา ตัวละครเอกฝ่ายหญิงแต่งงานแล้วจริงหรือไม่ และผู้แต่งทรงค่อยๆ เฉลยปมปัญหาได้อย่างน่าสนใจดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้อย่างละเอียดแล้วในตอนต้น เมื่อวิเคราะห์แล้วการคลี่คลายปมปัญหาของเรื่องนี้นักกับพิมมีความน่าสนใจเนื่องด้วย

1. การให้นักกับพิมเป็นบุคคลที่ 3 เป็นผู้ที่สังเกตการณ์เรื่องราวที่เกิดขึ้น

ด้วยเหตุผลนี้ทำให้การเฉลยปมปัญหาว่า มนทิรา มีความสัมพันธ์อย่างไรกับนายผู้ชายจึงมิได้เฉลยอย่างรวดเร็ว แต่ผู้แต่งจะค่อยๆ เฉลยทีละน้อย โดยผ่านมุมมองความคิดของนักกับพิม

2. สิ่งที่ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงอีกประเด็นหนึ่งซึ่งเป็นประเด็นสำคัญก็คือ กลวิธีการสร้างปมปัญหาและการคลี่คลายปมปัญหาโดยการสร้างตัวละครประกอบ ตัวละครประกอบแม้ว่าจะเข้ามาสร้างปัญหาให้กับมนทิรา แต่ตัวละครประกอบกลับเป็นผู้สร้างความสุขให้กับตัวละครเอกทั้งสองคน ทำให้เกิดการหักมุมของเนื้อเรื่อง ทำให้ตัวละครเอกฝ่ายชายและตัวละครเอกฝ่ายหญิงได้สมหวังในตอนจบของเรื่อง

ผู้วิจัยพบว่าเรื่องนักกับพิมมีลักษณะเด่นอันเป็นเอกลักษณ์ไม่เหมือนนวนิยายเรื่องใดคือ **ความคิดอันเป็นพระอัจฉริยลักษณ์ : นักกับพิม ตัวแทนของสุนัขที่แสดงความคิดวิพากษ์วิจารณ์มนุษย์**

ซึ่งนักกับพิมวิพากษ์วิจารณ์มนุษย์ในเรื่องต่างๆ ดังนี้

หัวข้อใหญ่	หัวข้อย่อย
2.1.3.1 วิพากษ์วิจารณ์ลักษณะทางกายภาพของมนุษย์	เปรียบเทียบอายุของมนุษย์และสุนัขว่ามีความแตกต่างกัน
	สุนัขมีความคิดว่า ตาของมนุษย์ไม่มองไว จมูก สุนัขกลืนไม่มีประสิทธิภาพ
	มนุษย์ไม่สามารถดมกลิ่นเพื่อรับรู้ว่าคุณคิดอย่างไรได้
	สุนัขคิดว่ามนุษย์มีขนตามร่างกายน้อยมาก

2.1.3.2 วิพากษ์วิจารณ์การกระทำของมนุษย์	วิพากษ์วิจารณ์การกระทำของมนุษย์ที่เห็นว่าแปลกประหลาด คือมนุษย์สามารถกินสิ่งที่สุนัขคิดว่าไม่น่าจะกินได้
	วิพากษ์วิจารณ์การกระทำของมนุษย์ที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ 1. มนุษย์มีความไม่ยุติธรรม 2. มนุษย์ทำในสิ่งที่ไม่ตรงกับใจ 3. มนุษย์ไม่ยอมทำตามกฎเกณฑ์ในสิ่งที่ได้วางกฎระเบียบไว้ 4. ลักษณะหน้าตาและท่าทางของมนุษย์ที่พูดจาประจบผู้อื่นเพื่อหาผลประโยชน์ใส่ตัว มีหน้าตาและกิริยาที่คล้ายลิง 5. มนุษย์ประเภทที่น่าตำหนิคือ มนุษย์ที่อวดดี ยกตนข่มท่าน 6. มนุษย์พูดไม่จริงบ่อยที่สุด

2.1.3.3 วิพากษ์วิจารณ์ความชอบของมนุษย์และสุนัขที่ต่างกัน	สุนัขไม่ชอบการอาบน้ำถูสบู่ และไม่ชอบแช่หมูอาบน้ำที่ซ่าเห็บหมัด
	สุนัขไม่ชอบการถูกตัดขน
	เมื่อมนุษย์ใช้สายจูงสุนัข มนุษย์ชอบให้สุนัขเดินอย่างเรียบร้อย แต่สุนัขต้องการเดินอย่างตามใจตัวเองมากกว่า
	มนุษย์และสุนัขมีความคิดเรื่อง ความหอมและความเหม็นที่แตกต่างกัน

2.1.3.4 สุนัขมีความคิดเห็นไม่เหมือนกับมนุษย์	สุนัขจะมีความคิดว่าน้ำลายของสุนัขเป็นยาที่ใช้รักษาบาดแผลของตัวเองได้
--	--

2.2 พระอัจฉริยภาพของ ว. ณ ประมวญมารค ในเรื่องรัตนาวดี : ผู้แต่งทรงบรรยายเห็นภาพได้อย่างดียิ่ง และการเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยกับตะวันตกเพื่อเข้าใจความเหมือนและความต่างของสองวัฒนธรรม

หัวข้อใหญ่	หัวข้อย่อย
2.2.1 ผู้แต่งทรงบรรยายภาพเห็นภาพได้อย่างดียิ่ง	
2.2.2 การเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยกับตะวันตกเพื่อเข้าใจความเหมือนและความต่างของสองวัฒนธรรม	1.ละครกลางแจ้ง 2. น้ำหอมของฝรั่ง 3. โรงนาที่ประเทศฝรั่งเศส 4. แก้วเบียร์ที่ใช้ดื่มเบียร์ของชาวเยอรมัน 5.กลืนของเนยแข็ง 6. รองเท้าที่เรียกว่า เกียะฝรั่ง

บทที่ 3 วัฒนธรรมตะวันตกในเรื่องนิกกับพิมและเรื่องรัตนาวดี เรื่องนิกกับพิมกล่าวถึงประเทศสวิสเซอร์แลนด์ เรื่องรัตนาวดีกล่าวถึงประเทศในยุโรปได้แก่ ประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส สวิสเซอร์แลนด์ เยอรมัน อิตาลี และประเทศที่เล็กที่สุดในโลกคือประเทศลิกเตนสไตน์ ผู้วิจัยได้ศึกษาวัฒนธรรมตะวันตกที่ปรากฏในนวนิยายทั้ง 2 เรื่อง และแยกวัฒนธรรมด้านต่างๆ ได้เป็นทั้งหมด 9 ด้าน ดังนี้

หัวข้อใหญ่	หัวข้อย่อย
3.1 สภาพภูมิประเทศ	
3.2 อาหารยุโรป	
3.3 การแต่งกาย	
3.4 สถาปัตยกรรม	Whispering Gallery ของวัดเซนต์พอล กระโจมแทะรูปบ้านของเชกสเปียร์

	ปราสาทโบราณของยุโรป
	ร้านอาหารหรูใต้ดินที่ประเทศอิตาลี
3.5 การรักษาโรค	
3.6 การแสดง การละคร	
3.7 ผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงของเมือง	น้ำแร่ Evian
	ของที่ระลึกของประเทศสวิตเซอร์แลนด์
	ผ้าลูกไม้สวิส
	เครื่องกระเบื้องโรเซินทาล ที่ประเทศเยอรมัน
3.8 การพักผ่อน	
3.9 ประเพณีของชาวสวิตเซอร์แลนด์	

การนำผลงานวิจัยไปประยุกต์ใช้

ผลของงานวิจัยชิ้นนี้สามารถนำไปใช้ได้ในการเรียนนิชาวรรณกรรมปัจจุบัน ได้แก่นวนิยาย และสามารถนำเรื่องนิกกับพิมไปใช้ในการเรียนนิชา วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน รายงานการวิจัยชิ้นนี้จะช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนมีความรู้ที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ทั้งในเรื่องกลวิธีการแต่งนวนิยายที่ใช้รูปแบบจดหมาย และความรู้วัฒนธรรมตะวันตกอันเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้กับทุกคน

นอกจากจะมีประโยชน์ต่อการเรียนแล้ว ยังมีประโยชน์ต่อผู้ที่จะเป็นนักเขียน เพราะเรื่องนิกกับพิมมีกลวิธีการเขียนที่แปลกใหม่แตกต่างจากนวนิยายเรื่องอื่น คือเป็นนวนิยายที่ให้สุนัข 2 ตัวคือ นิกกับพิมเขียนจดหมายคุยกัน ซึ่งถือได้ว่าเป็นเรื่องราวที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำแบบเรื่องอื่น และนิกกับพิมได้ให้มุมมองที่แปลกใหม่ และสร้างรอยยิ้มให้กับผู้อ่าน เพราะนิกกับพิมได้เขียนจดหมายคุยกัน แลกเปลี่ยนทัศนคติความคิดเห็นกัน ซึ่งเรื่องนิกกับพิมนี้สามารถเป็นแรงบันดาลใจให้นักเขียนคิดสร้างสรรค์นวนิยายของตนในรูปแบบที่แปลกใหม่ อันจะเป็นการสร้างปรากฏการณ์ใหม่ให้เกิดขึ้นในบรรณพิภพ

ผลงานวิจัย/ผลผลิต สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม หรืออื่น ๆ ที่ได้จากการทำวิจัย และมี Impact ต่อสังคม, ประเทศชาติได้รับประโยชน์อะไร

เรื่องนิกกับพิมช่วยกล่อมเกลাজิตใจผู้อ่านให้มีความอ่อนโยน มีความรัก ความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ สุนัข และทุกสรรพชีวิต ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเป็นคุณค่าความดีอย่างพิเศษของเรื่องนิกกับพิม มีผู้ที่เคยตั้งคำถามว่า สายมนุษยศาสตร์ให้ประโยชน์สิ่งใดกับมนุษยชาติ เรื่องนิกกับพิมก็คงเป็นคำตอบที่ดีได้อีกเรื่องหนึ่ง เรื่องนิกกับพิม นวนิยายเรื่องนี้สอนให้มนุษย์มีความรัก ความเมตตาให้แก่กัน ซึ่งถ้าหากทุกคน

ได้อ่านเรื่องนิกกับพิม หรือนวนิยายเรื่องอื่นๆที่เมื่อได้อ่านแล้ว ผู้อ่านได้ซึมซับความอ่อนโยน ทำให้ผู้อ่านมีดวงใจอันอ่อนละมุน ที่พร้อมจะมอบความรักให้แก่ทุกสรรพชีวิต โลกใบนี้ก็คงมีความสงบสุขร่มเย็น ซึ่งกล่าวได้ว่าเรื่องนิกกับพิมนี้จะช่วยสร้างคนให้มีจิตใจที่อ่อนโยน มีความรัก ความเมตตาเพิ่มมากขึ้น ทำให้เป็นคนดีเพิ่มมากขึ้น นับได้ว่าเป็นประโยชน์อย่างมหาศาลอันประมาณค่ามิได้ และนอกจากนี้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมตะวันตกอันเป็นความรู้ที่ได้จากการวิจัยนี้ ถือได้ว่าเป็นอาวุธทางปัญญาที่สำคัญยิ่งที่จะทำให้คนไทยมีความรู้ที่กว้างไกล และอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุขอย่างผู้ที่รู้จักเพื่อนต่างวัฒนธรรม นวนิยายทั้ง 2 เรื่องนี้ได้ประพันธ์ขึ้นเมื่อเกือบ 60 ปีที่แล้ว ก็ยังเป็นประโยชน์กับทุกคน ที่จะทำให้เราได้รู้จักยุโรปมาตั้งแต่อดีตเพื่อที่เข้าใจยุโรปในปัจจุบันได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้งานวิจัยเรื่องนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องนิกกับพิมอาจเป็นแรงบันดาลใจให้นักเขียนได้สร้างสรรค์งานเขียนของตนในแนวใหม่ที่สร้างความแปลกใหม่ให้แก่วรรณกรรมก็ถือได้ว่า วรรณกรรมไทยอาจจะได้นวนิยายรูปแบบใหม่ นับได้ว่าเป็นนวัตกรรมใหม่ของนวนิยายไทย

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัย

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัยมีเพียงเหตุผลประการเดียวที่คล้ายคลึงกับอาจารย์ท่านอื่นๆ คือ เวลาของผู้ที่เป็นครูอาจารย์ที่ต้องแบ่งเวลาให้กับงานอื่นๆ ทำให้งานวิจัยไม่สามารถทำตามเวลาที่ต้องการ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้เป็นแนวทางให้การศึกษานวนิยาย ซึ่งเป็นงานเขียนวรรณกรรมปัจจุบัน เรื่องนิกกับพิมเป็นนวนิยายที่แปลกใหม่ ไม่เหมือนกับนวนิยายเรื่องอื่นๆ จึงถือว่าเป็นจุดเด่นของนวนิยายเรื่องนี้ ผู้วิจัยท่านอื่นอาจจะเลือกศึกษานวนิยายเรื่องอื่นที่ผู้แต่งมีวิธีการเขียนที่แปลกใหม่เพื่อเปิดโลกทัศน์ใหม่ของบรรณพิภพ

นวนิยายที่ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมของต่างชาติทำให้ผู้วิจัยและผู้อ่านมีความรู้ที่กว้างไกลมากยิ่งขึ้น นับได้ว่าเป็นงานวิจัยอีกแนวทางหนึ่งที่น่าสนใจ ทำให้เราทุกคนได้รู้จักเพื่อนต่างวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น อันจะช่วยสร้างความเข้าใจอันดีแก่กันและทำให้เราทุกคนที่ต่างวัฒนธรรมได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

งานวิจัยที่คาดว่าจะดำเนินการต่อไป

งานวิจัยเรื่องนี้ได้จบสมบูรณ์แล้วเป็นอย่างดี งานวิจัยเรื่องต่อไปที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา คำนวณว่าคือนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นความสนใจของผู้วิจัย และผู้วิจัยก็มองเห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ประเทศชาติของเราสืบต่อไป เพราะนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เป็นนวนิยายที่ผู้เขียนได้ให้ความรู้ทางประวัติศาสตร์แก่ผู้อ่าน พระราชพงศาวดาร บันทึกประวัติศาสตร์ต่างๆ อาจให้ได้เพียงข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่เป็นข้อเท็จจริงแต่เพียงเท่านั้น แต่นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ผู้แต่งได้ให้ทั้งความคิด ความรู้สึกของบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์นั้น ทำให้นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ให้ภาพที่ชัดเจนแก่ผู้อ่านมากยิ่งขึ้น และที่สำคัญนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ทำให้เราคนไทยได้รับรู้เรื่องราวที่มาของชาติไทยของเรา

คณะผู้ทำวิจัย

- ชื่อ-สกุล** อาจารย์สุภิญญา ยงศิริ **หัวหน้าโครงการวิจัยผู้รับทุน**
สังกัด ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ที่ตั้ง สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110
 โทรศัพท์ที่ทำงาน 02 – 6641000 ต่อ 6271
 อีเมลล์ suphinyay @ swu.ac.th และ suphinya_yongsiri @ yahoo.com
- ชื่อสกุล** นาย/นาง/นางสาว/อื่น ๆ.....
สังกัด คณะ/สถาบัน/สำนัก.....
 มหาวิทยาลัย.....
 ที่ตั้ง.....
 โทรศัพท์ที่ทำงาน..... โทรสาร.....
 อีเมลล์.....

ทุนสนับสนุน

ได้รับทุนสนับสนุนจากเงินงบประมาณเงินรายได้มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประจำปีงบประมาณ 2553
 เริ่มงานวิจัย ปี 2553
 สิ้นสุดงานวิจัย ปี 2554